VIOREL ŞERBAN

DINCOLO DE LACRIMI

Ediția a doua, revizuită

SEMĂNĂTORUL
Editura online
Iulie 2011

Lui Cristi,
această chemare peste
apele Acheronului

Motto:
„Dacă toți părinții și-ar iubi copiii,
în lume n-ar mai exista atât de mulți
copii lipsiți de dragoste, omenirea întreagă
ar fi mai bună şi salvarea ei ar fi posibilă.”

PRIMA PARTE

„Cînd credem că sîntem mai fericiți,
atunci mai mult se cade a ne teme,
căci cumpăna destinului se schimbă.”
Schiller, Moartea lui Wallenstein

Capitolul 1

Nu mi-a fost deloc uşor să încep să scriu. Cu creionul nemişcat deasupra hîrtiei albe, cu bărbia sprijinită în pumn şi cu privirea îndelung pironită într-un punct incert, unde parcă îi vedeam pe ei, m-am tot gîndit; o fi bine, o fi rău? De cînd le ştiu povestea întreagă, mă bîntuie mereu gîndul că, deşi nu este obişnuită, nici rară nu este şi ca ei sînt mulți, prea mulți. Şi mă doare fiindcă viața este pe cale să-şi tot piardă din sensurile şi din prețul ei.

Pe cine mai poate, mă întreb a nu ştiu cîta oară, să intereseze fericirea sau nenorocirea cîtorva, dispariția unui om, mare sau mic, cînd zilnic ne strecurăm furiş printre tragedii? Mai poate întrista sau măcar îngîndura soarta unui suflet, cînd şi pe noi ne pîndesc atîtea primejdii în orice clipă, cînd am ajuns atîta de intoleranți față de oricine şi de orice, iar preceptul biblic cu paiul şi bîrna este acum mai potrivit decît oricînd?

Dacă, totuşi, mi-am înfrînt nehotărîrea, este

pentru că nu mi-am pierdut şi ultima speranţă. Nu cumva mai sîntem în stare să tresărim, nu cumva ne mai gîndim: sînt, oare, ele o mare fericire şi o şi mai mare deznădejde, atît de banale încît să trecem fără a zăbovi măcar o clipă asupra lor? Sau ne-a fost dat şi nouă să cunoaştem ceva asemănător, ca să ne lăsăm toropiţi de nepăsare? Şi, pe urmă, ce-ar fi dacă ne-am închipui, pentru cîteva momente doar, că noi am fi putut fi ei?

Credeam, ca noi toţi, că ştiu multe despre viaţă, dar abia acum îmi dau seama ce amarnic m-am amăgit. Ei şi alţii ca ei au ajuns să ştie aproape totul despre ea şi ce le-a mai rămas să afle este prea puţin şi neînsemnat. Numai moartea i-ar mai putea interesa. Nu, nu pot să-i invidiez şi nimeni în lume n-o poate face. Deşi de mult cred că numai suferinţa îi înalţă pe oameni, mă mai întreb încă: oare numai chinul de neîndurat să fie preţul bunătăţii şi al fericirii? Ce pot face? Mai sper încă, poate fără rost, că nu sîntem de tot pierduţi, că somnul inimilor noastre nu este prea adînc şi atunci mă regăsesc murmurînd iarăşi: „Dar dacă, totuşi...?"

Cînd i-am revăzut, era pe la sfîrşitul lui octombrie. Dacă n-aş fi ştiut ce li se întîmplase, nici nu i-aş fi recunoscut. Tragedia lor îi zguduise, pentru cîteva zile sau săptămîni, pe cei ce-i ştiau. Apoi, parcă mai repede decît m-aş fi aşteptat, ecourile ei s-au stins.

Luasem de o vreme drumul cimitirului.

Aveam motivul meu, dar, oricum, căutam şi un refugiu în tristeţea nedefinită care mă învăluise. Acum, cînd au trecut atîtea luni, ştiu că încercam să mă depărtez, fiindcă de scăpat n-aveam cum, de nepăsarea lumii de dincolo de gardul celor în veci amuţiţi. Acolo unde mă duceam, pe cei mulţi nu-i interesa nimic, iar cei puţini, care îi vegheau pe primii, stăteau mai rău decît mine.

În ziua aceea ploua mărunt, bacovian, cerul era ca un clopot de plumb şi totul părea anume făcut să te indispună iremediabil. Drumul de la poartă la capelă, străjuit de două şiruri de arbuşti, neobişnuit de înalţi pentru specia lor, se sfîrşeşte repede, aşa că l-am străbătut, aproape fără să-mi dau seama. Şi atunci, inevitabil, i-am văzut. Stăteau în picioare, zgribuliţi şi nemişcaţi, lîngă mormîntul din margine, destul de proaspăt, înveşmîntat cu totul într-o bogăţie de flori. Se apărau de picăturile insistente şi reci, sub un singur acoperămînt, care îi lăsa descoperiţi pe lături. Păreau hotărîţi să rămînă definitiv acolo, ca doua statui în picioare. Doar mişcările abia perceptibile ale buzelor lui păreau să spună: „Nu, nu cred, nu poate fi adevărat" i-ar fi putut demasca.

Femeia, încă destul de tînără, era acum uşor încovoiată de spate, poate şi pentru a mai scăpa de ploaie. Îmbrăcată în negru din cap pînă în picioare, era de o paloare bolnăvicioasă. Şi tare tristă.

Bărbatul de lîngă ea, cum bine îl ştiam, mai mult scund şi îndesat, altădată vînjos şi semeţ, se

împuținase și stătea gîrbovit, sprijinindu-se pe un picior. Cu barba crescută, aproape de tot albă și prea puțin îngrijită, cu ochii înfundați în orbite și înconjurați de șanțuri adînci, din care picurau lacrimi, puteai să-i dai pe puțin șaizeci de ani, deși mai avea destui pînă atunci. Un vagabond, de vîrstă incertă, cu un trenci slinos și cu ghete scîlciate și fără șireturi, l-a chemat de mai multe ori: „tăticule”. Iar el n-a protestat, ci l-a privit, dus departe, gîndindu-se poate: „Oare cine mi-a mai spus mie așa și cît timp o fi de atunci?” Cînd și-a dat seama ce dorește cerșetorul, s-a scotocit prin buzunare, a scos o hîrtie de o sută, mototolită puțin și i-a întins-o. Bețivul s-a dus, bodogănind ceva, s-o bea și pe asta. Fără să vreau, mi-am șoptit: „Doamne, ce fericit este acest pierde-vară, în comparație cu prietenul meu.”

Cruce nu l-am văzut făcîndu-și niciodată și nici de Dumnezeu nu pomenea des.

Mi-am urmat drumul pe aleea din partea cealaltă a capelei. Cînd am revenit, pe aceeași cale pe care mă dusesem, erau tot acolo, deși se făcuse frig de-a binelea și se înserase.

Ploile s-au împuținat apoi și a dat bruma, toamna și-a intrat în drepturi, dar el, prietenul meu, mereu acolo, la căpătîiul cu flori proaspete. Nici nu era de mirare, ce mai avea de făcut acasă, ce-i mai rămăsese decît liniștea nefirească și golul, absolutul gol?

Toată lumea care îi cunoștea le înțelegea

durerea şi încet, încet, oamenii se depărtaseră de ei, ştiind, poate, că durerile ca a lor au nevoie de singurătate. Şi pe urmă, o casă în care doar tristeţea vorbeşte devine greu de suportat. O dată l-am şi întrebat dacă este aşa şi el n-a negat.

Într-o zi de duminică, mi-am luat inima în dinţi şi m-am alăturat lor, deşi ştiam bine că n-aveam ce să le spun, iar de ajutat, cum să-i mai ajute cineva? Omul şi-a ridicat ochii şi m-a privit absent, aproape ca pe beţivul acela; n-a zis nimic, dar am simţit că mă acceptă. L-am prins de după umeri şi i-am şoptit doar atîta: „O, fratele meu!" Asta a fost tot şi după un timp am plecat pe nesimţite, cum venisem. De mult ştiam că, la mormînt, celui ce suferă îi face bine să stea singur, măcar atunci cînd vine şi cînd i se apropie plecarea.

În ziua următoare, el era tot acolo, iar eu nu mă aşteptam să iasă din muţenie. M-am înşelat însă, iar ceea ce am auzit a fost surprinzător şi de necrezut. Cuvintele îi veneau uşor, vocea îi era blîndă, joasă şi tristă, dar nu tînguitoare, iar privirea, în ton cu ea, îi devenea uneori nostalgică, alteori luminoasă şi neasemuit de bună, cînd îmi destăinuia incomparabila lui fericire, sau cînd vorbea despre el şi fiul lui. De plîns, plîngea mai puţin şi numai de amintirea bucuriei pe care ştia că niciodată n-o s-o mai aibă.

Despre nenorocire nu mi-a vorbit, deşi aş fi vrut să-l ascult. Mi-a adus doar nişte pagini umplute de el, cum le-a simţit, şi eu nici nu le-am

atins cu creionul. Am crezut că-i datorez măcar atît; şi apoi, nu sînt deloc sigur că le-aş fi scris mai bine. În sfîrşit, prietenii lui Lăbuţă Mică mi-au spus cîte ceva sau mi-au scris despre el, aşa cum l-au ştiut ei, şi asta a fost tot.

Şi, pe măsură ce prietenul meu mi se destăinuia, mă dumeream tot mai mult că suferinţa este aceeaşi de cînd este şi lumea, iar vorbele sînt prea sărace, prea puţine şi adesea prea nepotrivite pentru a tălmăci nefericirea şi deznădejdea. Nefericiţii au simţit întotdeauna aproape matematic la fel, aproape de identitate şi, de aceea, cînd îi asculţi ai senzaţia că tu ştiai totul, că nimic n-a mai rămas nespus sau nescris.

- Nimeni nu-şi poate închipui cît am fost de fericit! Înainte de Lăbuţă Mică, habar n-aveam dacă există fericire şi ce este ea. Cînd o auzeam pomenită, mă gîndeam ca la o utopie, ceva atît de abstract, încît s-ar putea să nici nu fie adevărată. Dar eu eram împăcat cu ceea ce mi se întîmpla.

Mai înainte, nu mă interesase definirea fericirii – este şi aproape imposibil de dat, cred că nici nu poate fi tălmăcită prin cuvinte. Dar am avut norocul să aflu ce este ea pentru mine, Lăbuţă Mică a întruchipat-o. Chiar şi acum, deşi pierdută, încă o mai simt uneori, dar ştiu că este doar o iluzie, căci nici o amintire fericită nu poate înlocui adevărata fericire. Ca să n-o lungesc, cînd a apărut, am simţit-o de îndată, am fost sigur şi nu m-a interesat filosofia ei. Eram atît de fericit, încît mă bucuram pentru

toată lumea, copilul meu mă făcuse alt om.

Nu m-aş mira ca unii să mă creadă nebun şi poate că, în felul lor, au şi dreptate. Probabil că ei nu au fost fericiţi vreodată sau au fost şi n-au ştiut, ceea ce mi se pare acelaşi lucru. Convingerea mea este că fericiţii sînt conştienţi de ceea ce trăiesc şi că altfel nu se poate.

După vreo trei zile - într-o duminică, dacă bine îmi amintesc -, ieşisem de la biserică şi mă îndreptam către casă. Era aproape de unsprezece şi se anunţa o zi cu soare; se ridicase ceaţa şi începuse să fie plăcut. Ne-am văzut de departe; el lucrase şi noaptea şi mergea agale, parcă fără o adresă anume. Cînd ne-am apropiat eram chiar în faţa maternităţii. Ne-am strîns mîna. Şi-a ridicat încet privirea către clădire, s-a încruntat puţin, iar apoi încreţiturile săpate în jurul ochilor lui au prins a se destinde. După o scurtă tăcere m-a întrebat, rugîndu-mă aproape:

- N-ai vrea, dacă n-ai altceva mai bun de făcut, să stăm undeva? Mă simt puţin obosit.

Era călduţ, nu mă grăbeam, aşa că m-am supus invitaţiei lui. Nu ştiam unde ne vom refugia, dar el alesese deja locul, micul stadion din apropiere, spre care ne-am îndreptat paşii. În liniştea de acolo, cu senzaţia că ne furişam pe pista de plastic, tăcînd amîndoi, m-a condus spre o veche bancă de pe partea opusă intrării. S-a uitat lung la ea, a pipăit-o, aproape mîngîind-o, părînd

că o curăță şi ne-am aşezat. A înconjurat pista cu ochii, zăbovind cîteodată în unele porțiuni şi după o vreme a început:

- Ultima dată am fost aici prin mai. Veneam singur de multă vreme, sîmbăta sau duminica dimineața şi cum Lăbuță Mică era deja împătimit de sport, am zis să-l întreb dacă n-o vrea să mă însoțească, să alerge, să văd ce poate, să ne mîndrim apoi amîndoi în fața lui Mami. Ca de obicei cînd îi propuneam ceva, n-a zis nu. Şi ca pentru prima dată s-a descurcat minunat, era doar ca un fulguleț de uşor. La sfîrşit, s-a aşezat pe banca asta şi s-a odihnit pînă ce eu am mai făcut, cu chiu cu vai, încă două ture. Încălziți şi obosiți, am pornit-o către casă. Mami ne aştepta cu bunătăți, pe vremea aceea îi mai făcea plăcere să gătească. Ştie cineva cum erau duminicile noastre din anii din urmă? Era singura zi în care nu plecam nici unul de acasă, ziua trîndăvelii în pijamale şi zbenguielilor lui, cu micul dejun tîrziu, cu program liber, cu joaca, cu bicicleta, pînă la prînz.

Iar începea să arate fericit prietenul meu dus de pe lume, dar povestea frumos şi mie mi se părea că-i văd aievea pe amîndoi în acele zile. Apoi a luat-o de la început.

- Cînd Lăbuță Mică încă nu se născuse, era iulie şi cumplit de cald. El dădea semnale de ajutor, nu mai creştea cum ne obişnuise, era cînd prea nervos, cînd din cale afară de apatic. Ce mai, nu era în regulă, dar nu puteam face mai mult decît să

aşteptăm.

Într-o seară, cînd am luat pentru a nu ştiu cîta oară rudimentara pîlnie de lemn să-l ascult, m-am speriat de-a binelea. Pe loc ne-am zis că trebuie să facem ceva, altfel n-o să apucăm să-l vedem. În mai puțin de un sfert de oră am fost la spital. Totul se prăbuşea rapid şi Mami a fost categorică: „Ori îl scoatem, cu orice risc, ori îl pierdem şi pe el”. Era sigură, fiindcă mai trecuse de cîteva ori prin situația asta şi prea-i semăna ei cu ce fusese altădată. N-avea decît şase luni şi jumătate, aşa că riscuri erau berechet. Am crezut-o, i-am rugat pe doctori şi pînă la urmă l-am înduplecat pe unul dintre ei. Aşa s-a făcut că într-o zi de vineri pe la amiază copilul a văzut, vorba vine, lumina zilei. Era ca o jucărie, cîntărea puțin peste un kilogram, iar degețelul lui mic arăta mai subțire decît un chibrit. Atunci mi-a venit mie să-i spun Lăbuță Mică şi aşa a rămas.

După vreo jumătate de minut, fără sfîrşit, am auzit un plîns fără putere, care mi s-a părut ca un tunet, omulețul ne salutase totuşi, blînd cum i-a fost firea întotdeauna. Cîte n-ar fi de povestit despre primele lui zile şi săptămîni, dar n-o să ți le înşir pe toate, deşi pentru mine sînt şi acum la fel de proaspete şi de dragi. Cei care ieşeau din sală mi-au spus pe rînd: „Domnule, ai o fetiță!” la care am replicat: „Bună şi asta”, cu gîndul că se vorbeşte că ele ar fi mai rezistente; apoi, alții: „Să-ți trăiască flăcăul!” Am rămas cam nedumerit,

dar ştiam că de fapt nu poate fi nici o dilemă. Oricum, pe-al meu ar fi fost imposibil să-1 încurce cineva. Prea era mic atunci. Pînă la urmă a fost băiat şi mărturisesc că m-am bucurat mai mult, păcătosul de mine.

L-am zărit după cîteva minute, cînd doctorița de la nou-născuți a trecut val-vîrtej cu el într-un coşuleț. O privire doar şi mi-a fost destul ca să văd că era leit Mami. Aşa a şi crescut şi m-am bucurat. În tot ce-a fost, Lăbuță Mică parcă era Mami „a lui": înăltuț şi subțirel, gingaş şi vesel, îndatoritor şi amabil, dar prea serios uneori, Mami în miniatură! De la Tati n-a luat decît cîteva mărunțişuri şi acel ceva esențial. Nu-mi semăna aproape deloc, dar, aşa cum era, nu l-aş fi schimbat pentru nimic în lume.

Cînd, tot în ziua aceea, le-am dus vestea celor de acasă, mama, pe care Lăbuță Mică a iubit-o atîta apoi, împreună cu tanti Leni, plecată în cele depărtări, ca atîția alți nemți sătui de bine, s-au pus pe bocete de bucurie şi-au săltat un păhărel. Eram prea tulburat şi prea temător că nu o să reziste cel cinstit, încît n-am putut să le țin tovărăşie. Era pentru prima dată că îmi văzusem un copil al meu, chiar aşa de mic cum era, şi încă nu credeam în el. „Lasă, a zis Leni, o să aveți un fecior pe cinste, simt eu asta!" A presimțit bine, ani de zile ce mai mîndrețe am avut!

Teamă, speranță, iar şi iar, dar a fost să fie bine.

A treia zi l-am furat pe Lăbuță Mică, cu

căsuța lui provizorie ce semăna cu o vitrină pentru prăjituri, şi l-am dus în alt spital, mai drag pentru Mami. Pe scări ne-am lovit, aproape nas în nas, cu vremelnicul şef de secție; omul n-a zis nimic, fiindcă şi aşa n-avusese încredere în toată povestea. A fost ca o scurtă răpire bine pusă la punct. Drumul n-a ținut nici cinci minute şi-am ajuns dincolo, unde totul era pregătit ca pentru un prințişor. Pe la vreo patru zile a început să se facă galben şi s-a tot făcut pînă ce am crezut că se sfîrşeşte. Atunci toți au zis: „Să vină mama!"

Şi-a venit Mami, care îl văzuse în ziua cu hold-up-ul, doar pentru cîteva clipe. Slabă, palidă, ca o sfîntă, de nerecunoscut, dar cu o flacără în ochi şi o voință de a-l ajuta, cum n-o mai văzusem. Cînd a intrat în camera lui, eu, care o sprijineam de braț, am auzit-o murmurînd: „Copile al meu, bine te-am întîlnit, Dumnezeu să-ți ajute!". Sînt sigur că ar fi fost, şi atunci, fericită dacă şi-ar fi dat sufletul împreună. Dar nici atunci şi nici acum n-a fost să fie aşa.

Cîte n-au mai fost de îndurat, de el şi de Mami! Ştrengărelul se cam plictisea să respire sau parcă se gîndea: „Ia să văd, se sperie rău oamenii ăştia mari care cred că le ştiu pe toate?" Şi dă-i cu pauzele, mai rare, mai dese, cum îi venea, dar, oricum, interminabile pentru noi. Pînă la urmă i se făcea milă de Mami şi o lua din loc. Haide, haide, au mai trecut cîteva zile, noi ne-am mai speriat, el s-a mai decolorat şi a crescut în greutate. Mami îl

veghea zi şi noapte, şi de cîte ori n-am văzut-o cu ochii umezi, vorbindu-i şi cîntîndu-i la geamul maşinăriei. Citise ea că şi muzica ajută vieţii, chiar şi unor disperaţi ca el. Eu, ce era să fac, nu mă pricepeam la nimic. Mă învîrteam ziua întreagă pe acolo, cu privitul, mai alergam pe unde mă trimiteau, mai ales după lapte de mamă, singura hrană de atunci a lui Lăbuţă Mică. Eram aproape nelipsit, spre disperarea tuturor, uneori.

Într-o dimineaţă, pe la vreo cinci, am apărut la geamul mare de sticlă al salonului prin care priveau atent la „fenomen" năşicile, că erau de meserie şi fuseseră cu noi dinainte de prima clipă. Presimţisem ceva, mica mea fiinţă respira greu, adînc, cu pauze sau uneori prea repede, părea că se termină cu el. Le-am întrebat „duios", fiindcă ele fuseseră „de serviciu": „Ce i-aţi făcut, aseară ne-am despărţit înfloritori amîndoi". „Afurisitul, a băgat repede de seamă", a constatat năşica Pantelica. Şi a continuat adresîndu-mi-se: „Şterge-o! Ce, n-ai avut somn?" Cînd toate necazurile dintîi trecuseră de mult, ea îi povestea finuţului întîmplarea, începînd cu: „Să vezi cum a fost..." Şi atunci să-l fi privit, numai urechi, cu un zîmbet încîntat pe faţă, pentru noi amîndoi, parcă i se povestea un basm frumos! Adică: „Ce ager fusese Tati al meu şi cîtă încredere am mereu în el!"

Ca să nu te plicitisesc, după vreo lună şi jumătate, l-am adus în casa nouă şi sfinţită, cu incubator cu tot, un fel de clocitoare pentru prunci

prea mici. Strada noastră era pe atunci o ruină, săpată, cu grămezi de pămînt pe ea, aşa că n-am avut încotro, a trebuit să-l cărăm cu mîinile vreo sută şi ceva de metri. Lumea se uita ca la urs, unde se mai pomenise aşa ceva? Dar eram mîndru, ce-mi păsa de fleacuri, mai ales că năşica Pantelica îi legase şi o panglică roşie, să nu se prindă deochiul de Lăbuţă Mică.

Ce să-ţi spun, nici acasă nu intra la el oricine, doar cîţiva: Mami, năşicile, bunica şi eu, desigur, şi toţi cu mască, halat, papuci, spălaţi pe mîini, tot dichisul, mai abitir decît în sala de operaţie.

Zilele şi nopţile treceau greu pentru Mami, obosită, chinuită de gînduri, rareori veselă; dar cu ce drag înşira apoi, după ani, tot ce se întîmplase atunci şi ce bucurie strălucea în ochii ei cînd copilul îi ajunsese pe genunchi, fiinţă iubitoare şi cuminte!

La primărie l-am declarat numai în ultima zi după lege. Pînă atunci nici la nume nu mă prea gîndisem serios. Cînd cineva ne-a spus că ar trebui s-o facem şi pe asta, am întrebat-o pe Mami şi apoi am zburat. Ea i-l hărăzise probabil, aşa de repede mi-a răspuns. Nume frumos i-a pus şi credea atunci că o să-l ajute în faţa lui Dumnezeu. La el am adăugat numele lui taică-meu, om bun şi de ispravă, dar ele nu l-au ajutat. Cînd mergeam cu Lăbuţă Mică pe stradă, dacă-l strigam, întorceau capul o grămadă de copii, aşa de mulţi îi purtau

numele. Dar mie îmi plăcea la nebunie, fiindcă era al omulețului meu şi îmi ziceam: „Păi, dacă-i aşa frumos, cum să nu-şi boteze lumea copiii cu el?!”

După încă o lună, s-a scos, ăsta-i adevărul, el s-a scos din „celulă”. A început să nu se mai simtă în largul lui, deşi n-avea decît ceva peste trei kilograme. Devenise puțin nervos, se îneca de parcă ne ruga, aşa încît conclavul a hotărît: „La aer cu el”. A fost un adevărat ritual şi toată „asistența” lăcrima. L-am îmbrăcat în primele lui hăinuțe, intra Lăbuță Mică în rîndul oamenilor. Cum îți spun, toată lumea emoționată, numai el se calmase.

Dar cu asta au început alte greutăți. De acum trebuia să muncească la biberon după ce atîta timp i se servise papa pe sondă, ca la boieri. Şi nu putea trage, se încumeta, se enerva, lacrimi din amîndouă părțile. Abia mai tîrziu am aflat că nu era un mîncăcios, îşi lua numai atît cît îi trebuia şi asta era prea puțin față de ce spun doctorii. Probabil însă că el n-avea habar de medicină şi creştea, încet, este adevărat, dar sigur. Şi ăsta a fost un chin pentru Mami, care încerca de toate. Lăbuță Mică a ținut minte mult timp siropul de poftă de mîncare la care era obligat cînd ajungeam în momente critice. Aşa a rămas mereu şi ce frumos se făcuse şi cu ce mîndrie ne uitam la el! Nouă ni se părea rupt din soare, deşi s-ar putea să fi şi exagerat puțin. Prin noiembrie, pe la patru luni şi ceva ale lui, a venit fratele meu să-l vadă pentru prima dată. După reclama pe care i-am făcut-o la telefon, mă

gîndeam că el credea că o să întîlnească ceva mai grozav decît un Făt-Frumos. Cînd a ieşit din camera lui Lăbuţă Mică, a îngăimat ceva, dar n-am înţeles că ar fi încîntat. Am socotit că n-are gusturi, ce puteam să credem!

De plîns, n-a prea plîns decît rareori şi, atunci cînd o făcea, liniştit cînd era mic sau pe ascuns cînd a crescut, avea motive, nu glumă. Cînd era micuţ de tot avea, probabil, dureri de burtică şi mai trăgea cîte un spectacol cu „bisuri". Atunci Mami, bunică-sa, ba chiar şi eu îl legănam în braţe. Mami îi cînta ce-i venea pe limbă şi rima „haide, haide, la oraş, să cumpărăm paltonaş!" Eu, aşijderea, mi-am adus aminte un cîntec pe care-l cîntau ţiganii la horă: „Zărzărea, zărzărea". Parcă ăsta îl mai liniştea şi aşa am ajuns pentru mulţi ani vedeta lui preferată.

Cînd era măricel, mă privea sfios, parcă scuzîndu-se, şi-mi zicea: „Tati, cîntă, te rog, zărzăreaua" şi, aşa cum puteam, îi făceam plăcerea. Îl vedeam bine, nu se prefăcea, pur şi simplu asculta înmărmurit. Dacă am văzut aşa, m-am pus şi am înregistrat-o, că nu eram mereu în formă, pe asta şi încă vreo trei melodii. Iepurilă mi-a spus, în urmă cu trei ani, cînd am fost plecaţi în Vest fără el, că, după vreo săptămînă de la plecare, a început să le asculte aproape zilnic. Crezi că muzica-i trebuia sau altceva şi cum să nu fi fost eu fericit cînd am aflat?

Capitolul 2

La începutul lui decembrie s-a întîlnit pentru prima oară cu tanti Ani. Buna şi bătrîna dădacă ne-a ajutat să-l creştem exact zece ani şi opt luni, după socoteala ei. Cînd a văzut pe cine trebuie să îngrijească, nu s-a speriat, ştia să umble cu copiii, îi erau dragi. Tanti Ani era necăjită adesea şi pe bună dreptate. Unicul fiu o părăsise pe veci, suferind de cea mai nemiloasă boală, pe la treizeci de ani. Îi rămăsese o nepoțică, dar nu locuiau împreună. Plîngea în unele zile, aducîndu-şi aminte de viața ei grea. Fusese şi la muncă în Rusia, fiindcă era nemțoaică, deşi habar n-avea de limbă, trecuse prin multe, însă îi plăcea să lucreze şi repede l-a îndrăgit pe Lăbuță Mică.

Cînd Lăbuță Mică a ajuns să meargă la şcoală, puterile ei au mai scăzut şi venea mai ales pentru el şi să mai dea o mînă de ajutor la bucătărie, să-i gătească ce ştia că-i place mai mult copilului, de parcă făcea parte din familie. O să mai vină un timp şi de-acum încolo, cît o mai putea să fie cu noi. Ne-a spus printre lacrimi că nepoată-sa vrea să plece în străinătate şi ea o s-o urmeze: „Pentru cine să mai stau, îngăima printre sughițuri, pentru două morminte de copil? Nu mai pot, am prea obosit de atîta plîns şi jale!”

În ultimul timp, tanti Ani i se spovedea lui

Lăbuță Mică: „Am îmbătrînit rău, dragule, cine o să aibă grijă şi de mine, dacă pleacă nepoată-mea?" El o asculta şi-i promitea, atingînd-o uşor pe față: "Nu fi tristă, eu o să te țin pe matale, cu Mami şi cu Tati".

Balsam îi picurau în suflet cuvintele lui, atîta se înviora bătrîna şi mi se destăinuia, sorbindu-l din ochi, că bunul copil ajunsese şi nădejdea ei. Acum nu se mai poate opri din plîns, plînge pentru doi şi pentru viața ei sfîrşită de mult. Mi se frînge inima de mila ei şi cîteodată o zăresc parcă pe Mami în locul ei, peste ani, cînd o fi singură. Am întrebat-o ce caută în Germania, ce-o să facă acolo? „Păi, ce să mai fac, poate mă bagă la azilul de bătrîni, mi-a răspuns aproape fără voce. Singură am fost aproape o viață întreagă şi acuma, dacă a venit încă o nenorocire, cînd ziceam că am avut un strop de noroc, singură vreau să şi mor". Dacă e să fie aşa, încă un fir, plăpînd cum este el, se va rupe, mai curînd decît am vrea, între noi şi Lăbuță Mică. Dar o să încerc s-o înduplec să nu plece şi poate că o să mă asculte. Aşa o să-i împlinesc o neînsemnată dorință copilului meu, cel cu dorințe atît de puține.

Şi, cu gîndul la viața lor trecută, cu capul sprijinit pe pumni, a gemut fără lacrimi. Apoi m-a privit din nou şi, mărturisesc, nici mie nu-mi era deloc uşor.

- S-a făcut tîrziu, mi-a zis şi s-a ridicat de pe

bancă. Am pornit-o, eu înainte şi el în urma mea, întorcînd din cînd în cînd capul, de parcă un întîrziat trebuia să mai vină după noi.

Nu-mi mai era greu să ghicesc pe cine aştepta.

Nu ne-am mai întîlnit un timp. Vremea se înăsprise, de cîteva zile bătea un vînt tăios si totuşi mă duceam pe unde l-aş fi putut afla pe prietenul meu. Ziua se micşorase, aşa că de astă dată am pornit-o pe la patru către dorita, dar nesigura întîlnire. Am avut noroc.

- Zici că era mic de tot? l-am încercat.

În mintea lui părea să fie rînduială. Cel puțin aşa mi s-a părut după uşurința cu care şi-a continuat povestea.

- Toamna trece, iarna e aproape, cum a fost şi atunci, mi-a răspuns, privind în jurul nostru. Mi-aduc aminte de prima iarnă a lui Lăbuță Mică; n-a fost chiar aşa uşoară, cum sînt iernile pe la noi. A fost destulă zăpadă şi cam ger. Începuse şi frigul din case, „epoca de aur" intrase în lunga ei linie dreaptă. Ca aproape toată lumea, ne-am descurcat şi noi; mergeau caloriferele electrice zi şi noapte. Mai tîrziu, cînd s-a pus popreală şi pe curent, am revenit la încălzitul „tradițional", înapoi la lemne şi la cărbuni, cît se putea face rost şi de ele.

La o vreme, ce s-a gîndit Mami: „Ia să-l duc la aer curat, are aproape cinci luni". Deşi dintre cele obişnuite n-avea decît două. Zis şi făcut, l-a

înfofolit bine şi l-a scos în curte. Doar de două ori şi a şi început să-i curgă năsucul. I-a trecut repede, dar a rămas în casă. Ei, nu oricum, tanti Ani sau Mami îi dădeau totuşi „aerul", însă ferit de curenți. Se aşezau, cu mulțumirea celui care face ce trebuie, în fața ferestrei deschise, îmbrăcați fiecare cu şapte straiuri. Ce mult îi pria lui Lăbuță Mică, se făcea rozaliu şi dormea cu poftă tot timpul!

Începusem să cred şi eu în el. Parcă mă născusem şi creşteam o dată cu el sau renăscusem, dacă vrei. Încrederea a devenit bucurie, iar apoi marea şi stabila mea fericire. Încă nu aveam curaj să mi-o destăinuiesc, dar era, n-aveam nici o îndoială. Şi auzi, zîmbea mereu, cînd n-avea altceva de făcut, dezvelindu-şi gingiile goale. Îi stătea bine, vedea şi simțea pe cineva care îl făcea să rîdă. Păi asta era grozav, parcă saluta şi, dacă eram lîngă el îi răspundeam: „Ce mai faci, ştirbulețule, d'aga lui tata, Pui Mic, te simți bine?"

Primul lui pom de Crăciun nu l-a interesat, l-a băgat doar puțin în seamă, agățîndu-se cu mînuțele-i pufoase de crengile bradului, şi asta a fost tot. Încă puțin şi i-au ieşit şi dinții, ca după ceas. Nu l-au prea necăjit, numai că a început să roadă urechiuşa unei păpuşi de plastic şi să-şi vîre în gură degetul mare pe care apoi l-a supt pînă pe la doi ani; i se părea tare dulce. Nu ştiu cum se face, dar acea păpuşă a „rezistat" pînă azi. Începuse s-o deranjeze pe Mami şi cărțile ei țocăitul degețelului şi într-o zi şi-a luat ştrengărelul pe genunchi, cu

fața către ea, l-a privit direct în ochi şi i-a zis serios: „Lăbuță Mică, eşti băieţel mare, ar fi cazul să termini cu degetul, că se face bubă. Aşa zice şi nenea care a scris o carte foarte bună despre micuți ca tine". Habar n-am ce-o fi înțeles el, dar din ziua aceea a isprăvit-o definitiv. Îi mai venea cîteodată să-1 ia, se oprea, se uita lung la el, jur-împrejur, ca la o înghețată pe băț şi îl lăsa în pace.

- Ştii tu ce nume a articulat întîi şi pe cine aştepta şi cui îi zîmbea din prima clipă? De necrezut, dar a zis „ta-tă" înainte de orice. Cu Mami avea el ceva litigii, aşa mic cum era, că doar ea îl supăra cu mîncarea aia nesuferită, de atîtea ori pe zi. Mami a fost la început „dada", pînă cînd l-a luat iar la rost şi s-a lăsat convins s-o fericească şi pe ea. Ce-a urmat între ei a fost cu totul altceva şi n-a avut asemănare.

Despre legăturile dintre mame şi copiii lor cred şi eu, ca toată lumea, că sînt minunate. Dar de-adevăratelea nu le-am ştiut decît prin ceea ce am văzut şi simțit eu uitîndu-mă la Mami şi la Lăbuță Mică. Bietele mame! Bucuria lor, dăruită de copii, durează prea puțin şi nu le ajunge pentru toată viața. Lucrurile se schimbă cînd trece copilăria, cînd şi copiii devin părinți; asta este firea lucrurilor. Fericirea fără seamăn a mamelor şi a copiilor lor este atît de trecătoare şi, după ce au fost o singură inimă, cele ce dau viață tînjesc amarnic după dragostea pe care n-o mai regăsesc aşa cum a fost, atunci, niciodată. Îşi amintesc de clipele de neuitat

lăcrimînd, îşi dau seama de tristul adevăr şi, pînă se obişnuiesc, dacă s-or obişnui vreodată, suferă de nefericirea lor. Şi de cîte ori, după ani, nu-şi revarsă toată iubirea asupra nepoților, dacă au norocul. Unele ajung să creadă că îi iubesc pe aceştia mai mult decît pe propriii copii. Dar este numai o amăgire, de fapt o mică parte din inima lor, rămasă de la cei cărora le-au dat totul. Asta-i părerea mea! Şi cu mama a fost la fel, am simțit-o, am ştiut-o, dar era prea tîrziu ca să mai pot îndrepta ceva. I-am aspirat căldura sufletului şi sărutul tare puțin, doar primii zece ani. După aceea am plecat de-acasă tot mai departe. Numai două vacanțe pe an, scurte şi anapoda venite, arareori de sărbători. Nici n-apucam să ne regăsim şi ne despărțeam iarăşi. De cîte ori nu m-am tînguit la greu: „Unde eşti, mamă?" Iar ea, ştiu sigur, a suferit cu mult mai adînc şi mai îndelung.

Pentru Mami, cum numai el i-a spus, Lăbuță Mică a însemnat mai mult decît viața ei. De cînd o ştiu, Mami nu fusese o complexată, şi pe bună dreptate. Avea destule ca să fie mulțumită, dar nu fericită. Fusese bine dăruită şi la trup şi la minte şi totuşi îşi simțea neîmplinirea; trecuseră doar mai bine de cincisprezece ani de cînd plănuiserăm, tineri şi entuziaşti, să avem trei copii. Dar bănuiam noi ce ne-a putut hărăzi viața? După atîția ani reuşiserăm numai o făptură minusculă, neputincioasă şi galbenă de tot. Eu, care o cunoşteam mai bine decît oricine, ştiam ce energii

avea sub aparenta ei fragilitate. Cînd a venit pentru prima dată lîngă el credeam într-o minune, pe care numai mama lui Lăbuță Mică o putea înfăptui şi aşa a şi fost. În fața copilului, orice altceva şi-a pierdut prețul, şi au devenit o singură ființă.

De dis-de-dimineață pînă în toiul serii au fost împreună la începuturi, apoi au dorit mereu să fie, dar nu s-a mai putut chiar aşa. Mi-amintesc că sunau telefoanele oamenilor necăjiți pînă în toiul nopții şi ea răspundea mereu şi mereu cu aceeaşi înțelegere şi adesea cu milă pentru ei. Uneori îi mai şi ziceam: „Ar fi cam destul pentru astăzi". Ofta şi-mi spunea: „Sînt nenorociți, cum aş putea să nu-i ajut, atît cît pot? Şi apoi, dacă eu fac asta, poate că Dumnezeu va veghea asupra copilului nostru, o să-1 apere de nenorociri!" Gîndeam şi eu la fel, dar nădejdea ei a fost zadarnică. Acum, cînd țîrîie telefonul, iarăşi mă întreb, pentru ce o mai face-o? Dar o face, aproape automat şi astăzi, cu aceeaşi voce ca şi cînd totul la noi ar fi ca mai înainte.

Şi-a vegheat copilul, 1-a crescut mare, 1-a învățat de toate, dar timpul a fost prea scurt, deşi, dacă mă gîndesc bine, oricum nu le-ar fi ajuns. Multe îmi vin acum în minte. Pe vremea cînd se stingea, planificat, lumina o oră, două, ne lungeam în pat toți trei, el cu capul pe brațul meu drept. Eu ascultam Europa Liberă, cum făcea tot românul, şi nădăjduiam, iar ei doi se hîrjoneau de nu se mai săturau. Cînd revenea curentul îl auzeam lamentîndu-se: „De ce aşa repede, numai un ceas?"

Şi-mi dădeam seama cît o dorea el pe Mami a lui. Biata de ea, Lăbuță Mică i-a adus fericirea, dar nu i-a dat tot timpul ei, n-a putut, n-a avut cum. Îi părea rău şi atunci, dar se gîndea că o să mai fie vreme. El o mai bîzîia: „Hai şi joacă-te cu mine,te rog!" şi ea se ducea dacă putea, dacă nu, o auzeam: „N-am timp, puiul mamii!" După ce copilul pleca la culcare, îi mai spuneam: „Ia-1 în brațe, bucurați-vă, o să vină şi timpul cînd nu va mai vrea". Nu mă gîndeam atunci la nimic altceva decît că o să crească mare şi o să se depărteze, ca toți copiii. De multe ori, Mami pleca să se culce cu el, să-l vegheze şi a doua zi dimineața erau numai fericire. Cîteodată, seara, după ce spuneam rugăciunea toți şi Mami dădea semne să-1 ia în brațe, Lăbuță Mică o împingea puțin, de formă. Ea mai încerca o dată şi-i zicea: „Dacă nu mă vrei, plec!" El se întorcea atunci, avid, cu fața şi, prin întuneric, o întreba misterios: „Chiar vrei, vrei matale?" Nu era nevoie de vreun răspuns, brațele lui se încolăceau în jurul gîtului mamei şi ajungeau inimă lîngă inimă, ochi în ochi, lipiți. Cînd am văzut asta pentru prima dată, am rămas țintuit locului şi am murmurat: „Mami, Mami, fericito!"

Aproape în toate serile îmi făcusem obiceiul să-i spun eu, ultimul, „noapte bună". Nu era de fapt obicei, era o nevoie peste care nu puteam trece, indiferent ce aş fi avut de făcut în acel moment. Drăgăstos era şi cu mine – şi cît putea fi –, dar, la sfîrşit, în şoaptă de adormire, mă ruga: „Să vină

Mami, să-mi aducă puțină apă!" Mă ofeream şi eu, dar Lăbuță Mică mă refuza cu grijă: „Mami, te rog!" Mă duceam să-mi fac datoria şi auzeam: „Sfinte, dar abia acum un minut i-am dus". Mergea totuşi şi bănuiesc, fără putință de greşeală, ce putea să se întîmple atunci.

Fericirea lor s-a făcut cioburi, ca un fragil vas de preț, şi-au rămas doar amintirile acelor clipe dumnezeieşti şi deznădejdea fără de sfîrşit. Recunoştința lui era întreagă, de mic şi pînă cînd... Pe timpul şcolii, se mai întîmpla să meargă şi greu în unele zile, dar nu se lăsau. După ce isprăveau ce avuseseră de făcut, Lăbuță Mică, strălucind de bucurie, îi zicea: „Mulțumesc, Mami, mulțumesc, fără ajutorul matale rămîneam ca mai înainte". Iar ea îl felicita: „Bravo, este numai meritul tău, eu doar te ajut cît pot!" Şi atunci venea surpriza: „Te rog, încă un exercițiu!" Mergea strună şi-1 auzeam, mai mult pentru el: „Acum chiar că n-am probleme, gata!"

Mai este nevoie să-ți jur că el şi-a adorat mama? N-ar avea rost, tot ce făcea ea pentru el era superlativul absolut. Iar cînd era vorba de prăjituri, nici nu mai încăpea vorbă! „Mami a mea face cele mai bune prăjituri şi înghețate din lume, nimeni n-o întrece!"

Cîte nu-mi răsună în cap, dar, dintre toate, cel mai des îmi revine o propoziție pe care o auzeam mereu, mereu: „Mama mea este cea mai bună dintre toate mamele!"

Şi ce trist era cînd ea lipsea de acasă, fiindcă

se mai întîmpla şi asta cîteva zile pe lună, cu serviciul. Atunci rămîneam numai noi doi şi el era mai serios, îşi termina temele singur, mai repede şi mai bine, apoi se ducea la joacă, seara mînca fără mofturi şi venea la televizor. Ca un ceasornic, la ora lui de culcare, se ducea fără nici un îndemn. Îşi spunea rugăciunea, solemn. Nu mă puteam abține apoi să-1 întreb: „Ce-i, copile, nu te simți bine?" şi auzeam un convingător: „Ba da". „Nu cumva ți-e dor de Mami?" Răspunsul era mut, de data aceasta nu mai putea vorbi, îi mijea doar o lacrimă şi-mi întorcea spatele, ruşinat. Spune tu, putea Mami, puteam noi să ne mai dorim altceva?

O dată Tati al lui Lăbuță Mică m-a invitat la cină. Mami ne-a servit discret şi apoi ne-a părăsit. Am băut un şpriț de vin alb, uşor, am fumat şi cîte o țigară, deşi nici unul n-aveam năravul acesta, le-am terminat fără plăcere şi, doar cu zgomotul frigiderului în urechi, anormal de tare în liniştea nopții, am tăcut o vreme. Pe urmă Tati şi-a reluat vorba de unde rămăsese.

- Ți-am spus, zîmbise de mic de tot, tare de timpuriu, vrînd să ne spună parcă: „Fiți liniştiți, sînt bun, sînt vesel şi ştiu deja cine sînteți, deşi nu vă pot spune încă". Prima dată a zîmbit cam aiurea, cînd, dintr-o dată, mi s-a adresat mie. M-am uitat înapoia mea, poate era cumva Mami pe aproape. Dar eram singur, singur, numai ce intrasem şi

aveam şi mască, de nu mi se vedeau decît ochii şi părul destul de albit, îmi pusesem mîinile amîndouă pe marginea coşului de nuiele în care se lăfăia. M-a privit atent, meditînd cumva şi concentrîndu-se puțin încruntat. Apoi, preț de secunde, a început să-şi mişte toate patru lăbuțele, ca un neajutorat pui de pinguin căzut pe spate, iar fața i s-a destins din nou, de data asta cu gura pînă la urechi, fără sunete, cu ochii rîzători. Ochii, ei i-au fost dintotdeauna oglinda sufletului, pe care atunci nu i-1 ştiam. Afară lumina un soare blînd de iarnă şi razele lui se strecurau prin fereastră. Parcă mi-ar fi spus: „Tati, bine ai venit, Tati; te aşteptam, în sfîrşit ai apărut!" Aşa cum a făcut-o apoi ani la rînd.

După un timp, Mami mi-a ieşit în cale zicînd: „Lăbuță Mică îți recunoaşte vocea!" N-am crezut-o. L-am încercat de mai multe ori şi ne-am lămurit. Spuneam ceva înainte de intrare, cu voce mai tare şi cel de lîngă el, „spionul" meu, îl privea. Ciulea urechile, se încrunta, era atent şi se agita puțin. Cînd intram, era fericit că n-a greşit. Curînd, a urmat şi magicul „tata".

Aşa ne întîlneam apoi mereu, fericiți şi nerăbdători, amîndoi. Cînd el a început să ştie de toate, după cîțiva ani, Mami îi povestea cum a fost. Devenea atent, îi plăcea să asculte, se lumina la față, se lipea de mine, se uita în sus şi din nou rîdea. El avea o mie de feluri de rîs, cînd zgomotos şi sacadat, ca de copil fericit, cînd zeflemist, cînd tandru, de drag. Rîsul lui din clipele astea de

tandrețe, însoțit de o privire plină de iubire, de recunoştință şi de plăcere, toate la un loc, era cel care mă înmuia şi pe mine şi mă simțeam recunoscător lui pentru ceea ce îmi dăruia. Şi aşa va fi şi de acum încolo. Cam pe atunci se liniştise şi Mami, care fusese mereu îngrijorată, gînditoare. Oare, se gîndea pe la trei luni, dacă n-o fi totuşi în regulă? Şi-l supunea la teste de tot felul, după cărți, după experiența ei, de care el nu se prea sinchisea. Ea îi arăta obiecte, culori, pînă îl obosea, îl plictisea probabil şi adormea. O găseam în multe zile plînsă şi nervoasă: „Lăbuță Mică nu urmăreşte obiectul roşu!" „Lasă, nu vezi că ne ştie, creşte, o să fie bine, o să vezi!" Şi cînd Mami ajungea la capătul răbdării, el o urmărea atent, făcea tot ce-i cerea şi-o aducea în înalturile bucuriei. O dată, cînd mă săturasem şi eu de istoria cu obiectul roşu, i-am zis blînd ceea ce, de altfel, nici nu-mi trecea prin cap: „Mami, poate nu vede deloc, dar şi aşa o să-1 creştem şi-o să-i dăm o pîine!" Privea la mine ca la un neghiob sau, mai rău, ca la un criminal. Noroc că Lăbuță Mică nu mă lăsa singur, îi arăta cîte o „figură" nouă şi mă salva şi pe mine.

Prietenii veneau atunci cu drag la noi în casă. El, copilul, îi adunase aproape pe toți laolaltă şi ani de zile am fost ca o familie. Îl priveau, ascultau bucuriile noastre, beau un şpriț, plecau şi curînd reveneau. De cîte ori, în camera asta, n-am cîntat fără vreo ocazie anume, numai pentru că aşa simțeam! Ehe, ce timpuri au fost! Unii dintre noi

nici nu ne ştiam dinainte. Păi, Titus, cînd s-a născut fiul meu, habar n-avea de existenţa mea, deşi Mami şi Liana, soţia lui, erau colege de mult. Cînd cu incubatorul, mergea Liana acasă şi-i povestea şi lui ce şi cum. Abia după aceea am aflat cum ardeleanul de Titus medita îndelung, ascultînd-o şi apoi grăia: „Lasă, tu, eu nici nu-i cunosc pe oamenii ăştia, dar să vezi ce frumos o să le crească năzdrăvanul ista!”

Am rămas prieteni şi, cu toată trecerea anilor, dacă se întîmpla să nu ne vedem cumva, îl sunam sau mă suna. „Titus, frate, nu ne-am întîlnit de-o veşnicie, chiar nimic, nimic?” Şi puneam ceva amănuţit la cale, spre prefăcuta supărare a „fetelor”: „Iar plănuiţi vreo blăstămăţie?” „Dar ce, răspundeam, ce făcurăm, ori ce, vouă nu vă place?”

Acuma mai vin, rareori, şi sper să nu le fie asta o corvoadă. Prietenii noştri rămîn puţin şi nu-i poţi face să ia altceva decît poate o ţigară. Stau ce stau, nu ca altădată, şi se duc, dar eu ştiu că nici lor nu le este uşor.

Şi-a pus ochii pe întunericul de afară şi a tăcut. Se făcuse tîrziu, dar nu mă înduram să plec, povestea omului „ista”, vorba lui Titus, mă atrăgea.

- Începuse să-i fie prea strîmtă camera lui. Mai cutreierase el casa, în braţe, dar nu ştia ce face şi pe unde umblă. Şi deodată a început să-şi întindă palmele mici, cît un timbru de trei lei, spre uşă, ca întotdeauna pînă atunci şi de atunci încoace,

sugerîndu-ne iarăşi ceva. Am bănuit ce şi l-am scos afară. Se agăța de uşă, de perdele, de părul celor din jur, rotindu-şi, curioasă, dar încă nedumerită, privirea. Cel care-l purta în brațe era cel mai fericit, îi întîlnea mereu obrazul. Şi aşa am pățit şi eu. Prima dată am rămas surprins şi mi-am zis: „Oare ce-o fi cu mîngîierea asta, pe care n-am mai cunoscut-o?" Era neasemuita şi calda mîngîiere a copilului meu. Au primit-o în dar toți tații şi toate mamele de la copiii lor şi cred că şi ei s-au înfiorat ca mine, gîndind: „Aşa ceva n-am ştiut pînă azi, e ceva neobişnuit, parcă sfînt, în atingerea lui". Şi am dorit-o de atunci încoace în fiecare clipă. Şi cînd n-am putut-o avea, cînd era departe, o simțeam aievea. O mai simt şi acum şi o mai visez. Şi atunci, în vis, sînt fericit.

Drumurile i se prelungeau mereu. Casa, pe urmă curtea şi strada noastră. Întîi în brațe, apoi în cărucior şi după aceea pe paşii lui mici şi nesiguri de la început. Şi astă-seară, cînd am venit, parcă l-am simțit cum păşea înaintea mea pe acolo pe unde trecea de atît de multe ori într-o zi.

Curtea asta mică şi zgrunțuroasă, cum ai văzut-o, i-a fost primul loc de plimbare şi de joacă, şi aşa a rămas pînă la urmă. Tot ce a început Lăbuță Mică, aici a început. Primele întîlniri cu copiii, cu vecinii proaspăt veniți ca şi noi, bicicleta, fotbalul, tot, tot. Aici îl mai aştept şi acum mereu, să vină de undeva, să apară de după colțul casei, să facă să-i răsune clopoțelul bicicletei. Stau pe banca pe care

şi el a stat şi i-a plăcut atîta, dar Lăbuţă Mică nu poate să apară decît în mintea mea. Ba, uneori, mi se pare că-l urmăresc cu grija de altădată cînd ia virajele. Şi, dacă poţi să-ţi închipui, atunci sînt aproape fericit şi vecinii care mă văd şi mă înţeleg pleacă, unul cîte unul, pe nesimţite. Mami, ce să spun, vorbeşte singură, de parcă i-ar vorbi şi acum tot lui. Îi vine ora de culcare, mă duc ca de obicei, dar găsesc numai locul gol, goluţ. Uneori fac crucea, unde ar trebui să-i fie fruntea, cum i-o făceam întotdeauna, şi-i spun chiar: „Somn uşor, Puică Mică!" Abia atunci se uită Mami la mine, să vadă dacă o s-o trimit şi după apă. Se mai linişteşte puţin cînd plec să-mi continui chinul altundeva şi trece şi ea să-mi ia locul la pustiul lui căpătîi.

- Primul lui cărucior arăta ca o trăsurică, albastru, înalt, acoperit. La început, Lăbuţă Mică adormea de cum plecam şi, cînd se trezea, se punea pe gîngurit, vesel şi uitîndu-se cu nesaţ în jur. Dacă se mai întîmpla să-i dea lacrimile, ştiam că-l paşte vreun necaz. Dacă n-avea motiv de obidă, stătea liniştit. Mi-amintesc că numai o dată l-au apucat şi pe el nevricalele şi atunci mi-a venit să-l mănînc de drag. Împlinise vreo patru ani şi nu mai ştiu ce făcuse de l-am trimis la colţ, acolo unde el nu mai apucase nici înainte şi nici după asta, niciodată. M-am dumerit imediat că-l supărase mai mult faptul că-mi dăduse ocazia să-l pedepsesc şi nu pedeapsa în sine, care oricum nu era cine ştie ce. L-am anunţat că trebuie să ispăşească un sfert de

ceas, dar, cum nu avea noțiunea timpului şi se încălzise, m-am dus să-1 iert după vreo trei minute. S-a uitat la mine, transpirat şi înciudat, şi-a vrut să-mi tragă un şut cu şpițul, ca la fotbal. M-am abținut de la rîsul care-mi venea, am ieşit, i-am spus şi lui Mami şi, zău, ne-am bucurat amîndoi. Era deci în stare să se şi răzvrătească, avea, prin urmare, personalitate. Ne fusese teamă să nu fie prea moale şi iată că nu era. Mai tîrziu, n-a mai cunoscut colțul, să fi căutat un asemenea prilej cu lumînarea şi nu l-aş fi găsit; nici prin minte nu mi-a trecut vreodată să-1 pedepsesc, cît de uşor, doar aşa, să vadă că dacă face şi drege, îl aşteaptă nu ştiu ce.

Mami era cu grijile ei, eu cu plimbarea şi cu toate bucuriile pe care mi le făcea. Cîte după-amieze şi duminici nu ne-am drumețit împreună! Mititel, cum era, îi vorbeam ca şi cînd ar fi înțeles totul şi el asculta atent, iar cînd ne înapoiam îl purtam pe brațe, pe scări în sus, gîdilîndu-1 uşor şi făcîndu-1 să-mi rîdă, ca să audă Mami, care, oricum, la ora ştiută, pîndea înapoia uşii.

Şi a trecut iarna dintîi, cu speranțe împlinite şi cu o tolbă de visuri. Îmi dispăruse orice neîncredere în puterile lui şi începusem să ne facem planuri mari. L-am botezat în iunie, trecuse aproape un an, aşa că nu mai aveam ce aştepta. I-am şi zis lui Mami că trebuie s-o facem pînă nu-i creşte mustața. În biserică, s-a cam smiorcăit, dar i-a trecut imediat după ce-a scăpat. A fost acolo şi profesorul, neuitată fie-i memoria, că s-a dus în

veşnicie de aproape doi ani. Cînd Lăbuţă Mică s-a născut, el era, chipurile, în concediu de odihnă. Profesorul nu prea avea aşa ceva, că era încă în oraş, venea în spital ca de obicei. Rareori se ducea la mănăstire, la Văratec, ca un monah. Era primit acolo cu drag de ani de zile, acolo se odihnea, medita, scria. Deasupra tuturor prin tot ce era, dar mai ales prin neasemuita dorinţă de a face bine, prin nevoia lui de sacrificiu, profesorului nimic nu i se părea prea mult sau prea greu.

Prima dată cînd l-a văzut pe Lăbuţă Mică, micuţul meu nici n-avea nume. L-a privit prin geam, ca noi toţi, şi apoi s-a strecurat discret înăuntru. Nu s-a gîndit nici o clipă măcar: „Eu sînt profesorul, eu pot intra oriunde, oricînd şi oricum". S-a întors cu faţa către Mami, el privea omul în ochi, şi a zis: „De ce vă frămîntaţi? N-aţi mai văzut oare şi alte fiinţe atît de mici trăind şi crescînd? Sînt sigur, va fi şi el la fel!"

Îl vedea, probabil, cu ochii obosiţi acum, dar obişnuiţi cu de toate. Era mare profesorul şi putea fi şi detaşat, dar eu cred că îşi impunea asta. Venea zilnic şi-l privea pe Lăbuţă Mică, îl examina ca orice medic, deşi nu-i trebuia prea mult să se convingă şi să convingă şi pe alţii, chiar dacă aceştia se nimereau să fie părinţi. Şi ce categorie specială sînt părinţii, cine nu ştie?

A trecut timpul. Profesorul venea adesea acasă la noi, fără să-l chemăm, iar dacă îl menajam o vreme, o întreba pe Mami oarecum mustrător:

„Merge bine, de mine nu mai este nevoie?!”

Multe luni a venit cu dragoste, îl vedea şi pleca lăsînd în urma lui optimismul omului care le ştie aproape pe toate: „Doamnă, se întorcea către Mami la plecare, este foarte bine, nici o grijă!” Şi te convingea, în limba aceea moldovenească, curată şi neschimbată, după patru decenii de Banat. Savura liniştit o ceşcuţă de cafea şi uneori chiar o prăjitură, aduse cu sfială de Mami.

Tocmai fiindcă îl simţeai aşa cum era, aveai încredere în el şi îl preţuiai. Cît a mai avut de îndurat şi profesorul! El, care îngrijise mii de copii, care dăduse din ştiinţa lui altora, el care nu luase un ban în viaţa lui, a ajuns, cu puţin înaintea plecării veşnice, să fie ridicat în picioare ca un elev rău, pentru că oamenii nu se înmulţeau la ordin sau fiindcă mai murea cîte un copil, care în alte condiţii ar fi trăit, dar nu la noi. Ce-o fi simţit el oare atunci cînd foşti elevi, pe care îi îndrăgise altădată cu sufletul său bun, tăceau în faţa suferinţei impuse de nişte pigmei şi a umilinţei, demn îndurate de el? Numai sufletul lui le-a ştiut, dar nu le-a destăinuit niciodată.

Puţini au asistat la ceremonia de la biserică, dar profesorul a fost printre aceia. Naşele lui Lăbuţă Mică au fost două, cele care l-au vegheat în primele clipe, năşica „Vasilica” şi năşica „Pantelica”.

Năşica „Pantelica” i-a compus la masă o poezioară, se vede că avea şi talentul ăsta, emoţionantă pentru toţi, fiindcă toţi de acolo o înţelegeau. De atîtea ori i-a citit-o Mami lui Lăbuţă

Mică în toți anii lui, că, pînă la urmă hîrtia cu textul s-a pierdut. Mami n-a mai găsit-o acum, dar, cu toată durerea inimii ei sau poate tocmai de aceea, şi-a adus-o aminte în întregime. Începutul era aşa:

„Un strop de rouă m-ai născut
În prag de toamnă
Cînd strugurii se coc
Din lacrima ta, mamă!”

Mi s-a părut că Tati al lui Lăbuță Mică avea în fața ochilor botezul fiului lui, cu gîndul la bucuria de atunci. N-avea lacrimi, îşi sprijinise numai, ca de obicei, capul pe pumn şi privea, pierdut, în depărtări. Acolo îmi închipui că vedea minunățiile vieții lor, aşa cum el a trăit-o, şi acea însemnată zi cînd totul li se păruse feeric şi plin de promisiuni, clinchetul paharelor, dansul parcă nefiresc de vesel şi urările, mai discrete la început şi aproape strigate către sfîrşit. Iar eu n-am putut să nu-l văd radiind de fericire şi atunci, ca şi altă dată, cînd împingea căruciorul albastru, aşa cum îl văzusem într-o fotografie.

Capitolul 3

Aniversarea primului an de viață al lui Lăbuță Mică s-a nimerit să-i fie făcută la casa

bătrînească, cu oamenii simpli şi buni de la ţară. L-am pus în picioare, pe masă, susţinut de subsuori. El zîmbea năuc, uitîndu-se la lumea adunată şi la micile daruri pe care i le aduseseră şi nu înţelegea nimic. Noi doream să-1 vedem mergînd, deşi el încă nu putea, nu-i venise timpul. Nerăbdare de părinţi cam tomnatici? Nu, Mami e martor. Lăbuţă Mică venise totuşi, chiar dacă ne venise mai tîrziu, apăruse ca o adevărată mană cerească. Mami, care fusese orfană, se gîndea uneori, deşi nu mi-a mărturisit-o decît tîrziu, că s-ar putea întîmpla ca şi el să rămînă fără unul dintre noi sau chiar fără amîndoi şi suferea de presupusa lui jale. Bunica lui Mami, pe cînd trăgea să moară, a tras-o lin pe marginea patului ei. Pe atunci Lăbuţă Mică nu se născuse şi mai avea mult pînă a o face, dar bătrîna, iubitoare şi deşteaptă, bănuia după ce tînjeşte Mami şi i-a spus: „Decît să aduci copii pe lume prea tîrziu şi să-i laşi orfani, mai bine să nu-i ai. Eu ştiu ce înseamnă asta, de la nici şase ani!" Şi ochii ei umezi, de om sfîrşit, priveau înapoi, la copilăria-i necăjită. Mult după aceea, cînd eu şi Mami ne bucuram de el, îi ziceam: „Nu ştiu cum crezi, dar eu nu sînt grăbit să-1 văd mare şi să scap de griji, eu îl trăiesc pe el, dacă vrei aproape îl degust. Totul este nemaipomenit pentru mine şi vezi cum vreau să-mi prelungesc fericirea?" Speram că va veni şi vremea cînd voi avea un flăcău cu voce de bărbat. Se vedea că o să fie înalt şi aşteptam ziua în care, uitîndu-se cu dragoste şi

cu înțelegere în chelia mea, să-mi vorbească liniştit şi uşor ironic: „Tati, pari cam mic, ce se întîmplă cu matale, nu te lăsa, te rog mai ține-te drept!" Şi sperînd, mă surprindeam îndreptîndu-mă de pe acum, să nu-i zică cineva că semăn a bunic.

Eram, deci, la țară, în bătătura bătrînă, cu mama şi cu tanti Ani. Lăbuță Mică îşi avea locul lui la umbră, sub vie. Prin gardul de stacheți se vedea din drum şi cîteodată chiar intra cîte un bătrîn, să-l privească, şi-l scuipa să nu-l deoache. Cît de mult i-a plăcut lui apoi acolo, an de an! Plănuisem să mergem şi în vacanța trecută, cu el trepidînd de nerăbdare, să colindăm dealurile şi să culegem mure de rugi. Ne-au mai lipsit doar două săptămîni, care n-or să mai vină niciodată.

A făcut iar o mică pauză şi s-a uitat la mine.

- Mă gîndesc că fericirea, ca să fie întreagă, parcă are nevoie şi de mici emoții. Odată, pe la un an şi ceva, veneam de la noi de la țară, din concediu. Deşertam maşina de bagaje, erau multe, ca de la drum lung cu copilaş. Le căram în casă, iar Mami le aranja la locul lor. L-a dus mai întîi pe Lăbuță Mică în țarcul lui cu gratii şi l-a lăsat în picioare, privind curios în jur, ținîndu-se cu amîndouă mîinile de margini. Şi atunci, deodată, Mami, care numai ce se întorsese de la el, a auzit o bufnitură. Se aruncase peste pătuț afară şi rămăsese inert, dar nu inconştient, ci numai din cale-afară de surprins şi de speriat de ce făcuse. El nici măcar n-a plîns, dar noi am tras o sperietură nemaipomenită. Zile şi săptămîni l-am

vegheat apoi, dar nu i s-a mai întîmplat nimic.

Puțin după asta i-am pus ghips pentru vreo două luni, pentru că medicii au spus că păşeşte sprijinindu-se aproape numai pe călcîie. Au urmat căzături de pe bicicletă, scarlatină, injecții, julituri de la fotbal, cîte şi mai cîte. Toate treceau şi la el ca la toți copiii şi de fiecare dată soarele răsărea pe fața lui şi liniştea cobora în sufletul nostru.

Unii spuneau că l-am prea ocrotit pe Lăbuță Mică, ceva neobişnuit. Mama, de-abia acum am aflat, se destăinuia vecinilor noştri încă de cînd nepotul său s-a pus pe micile sale picioare: „O mai avea lumea copii, am avut şi eu, dar ca ăştia ai mei n-am văzut, n-am auzit. Că dacă vrea Dumnezeu tot îl ia; nu l-o lua acum, îl poate lua şi mai tîrziu, nu s-or putea ține toată viața în urma lui". Ea ştia cum crescuseră mulți copii, cum se nimerea. Nici eu n-am fost buricul pămîntului cînd eram mic. De cîte ori n-am dat cu picioarele în pietre de vedeam stele verzi şi curgea sîngele şiroaie, de cîte ori n-am călcat în cuie, în mărăcini, ba am nimerit o dată şi în seceră, pînă la os. Vara, aproape că n-aveam bucățică de piele fără răni, bube, zgîrieturi şi cicatrice nou-noute. Dar cine-şi făcea probleme din asemenea chestii? Nici doctori, nici doctorii, numai leacuri ştiute de lume.

Dacă l-am vegheat prea mult? Nu, sînt sigur, am făcut-o numai atît cît a trebuit, cît am ştiut că are nevoie. Cine putea să ştie mai bine decît Mami?

Mergea spre doi ani şi avea ceva minte,

înțelegea destule. Aşa că l-am luat în serios ca pe un om mare şi-am început să-l salut, să-i dau binețe cînd ne întîlneam dimineața sau la amiază, dacă era „liber". Doamne, să vezi că-i plăcea cînd îi vorbeam: „Noroc, salut, ce mai face băiatul?" Nu, nu răspundea încă, dar se uita atent la mine, întindea lăbuțele şi-l luam la piept.

I-am zis în fel şi chip, de alint, nu pe nume. Întîi Mogîldeață şi Bebeluşcă, pe urmă am trecut la „Ticanule, hai la Tati". Şi-mi sărea în brațe ca un ieduț, mă călărea rîzînd, sărea pe mine, ce mai, de toate făceam deja de atunci. Uneori, mai ales seara, uşurel cum era, îl purtam minute în şir în brațe, cu capul lui mic pe umărul meu şi cu mîinile pe lîngă gîtu-mi, recunoscător şi el şi eu. „Comoară mică", l-am dezmierdat de la începuturi, dar, în ultimii ani, cînd le ştia pe toate, cînd mă năpădea fericirea că el există, îl prindeam între genunchi sau îl săltăm pe ei şi-i spuneam serios: „Comoară mică, ştii tu că eşti singura mea bogăție?" La început tăcea, se făcuse serios, dar, de la vreo trei ani îmi răspundea încîntat, ba chiar impresionat, cu voce convingătoare şi melodioasă: „Ştiu, Tati, ce-i aia o comoară, cum să nu ştiu?!" Toate acele clipe divine îmi vin şi acum în minte şi mă bucur că le-am trăit. I-am dăruit prea multă dragoste? Da de unde! De cînd lumea s-a întîmplat aşa. Copilului, mai ales dacă este al tău, îi datorezi totul şi nu-s nebun să cred că Juvenal a fost primul care a gîndit-o; de cînd e lumea şi sînt copii, toți gîndim la fel. Cum

altfel poţi să le faci viaţa frumoasă, cum poţi să le ungi şi să le înnobilezi sufletul, dacă nu iubindu-i pe copii, pentru ca şi ei, cînd le va veni vremea, să-şi reverse aceeaşi dragoste peste odoarele lor?

- A doua iarnă împreună cu Lăbuţă Mică a fost blîndă, prea blîndă după gustul meu de atunci, deşi, drept să-ţi spun, gerul nu-mi place deloc şi nu mi-a plăcut niciodată. Cred că subconştientul meu poartă mereu amintirea atîtor degerături căpătate prin şcoli.

Atunci aş fi vrut să-l plimb cu săniuţa lui nea Pitaru, rămasă de la nepoţi, însă n-a fost chip decît vreo două zile, aşa că am continuat tot cu căruciorul. Dar nici asta n-a fost prea simplu, fiindcă începuse să se aplece pe lături, să privească înapoi după orice i se părea lui că merită. Curînd şi-a cerut şi dreptul de a merge vertical, pe picioarele proprii. N-am aşteptat nici o invitaţie, i-am ieşit în cale cu un fel de ţarc plimbător, pe rotile. L-a încălecat cu vitejie şi i-a plăcut. Aluneca cu el, mai mergea, se mai odihnea, mereu hîţa, hîţa, înainte, înapoi, în ziduri, în uşi. Lovea tot ce nimerea! Şi era tare talentat Lăbuţă Mică la mersul strîmb. Înainta, se retrăgea şi tot aşa ore şi zile întregi.

N-a trecut o lună că l-a depăşit şi pe ăsta şi a încercat singur. Dar, după primele buşituri, a lăsat mîndria la o parte şi a întins mîna mică după ajutor. Mergea, se smucea, cădea, pornea iarăşi, bărbăteşte, numai şi numai înainte. Se căznea, se

lupta cu viaţa şi-1 auzeai încurajîndu-se de fiecare dată: „Iăbuţă Mică meige, Iăbuţă Mică meige”. Da, încet, încet, se punea pe lăbuţele-i tremurînde, ca un mînz nou-născut. Cîteodată, cînd reuşea doi-trei paşi la rînd, se uita în sus, victorios. Aştepta să fie lăudat. Aşa a fost întotdeauna, niciodată n-ai fi obţinut mai multe de la el decît zicîndu-i un „bravo” pe drept. Laudele nu erau pentru Lăbuţă Mică sfîrşitul străduinţelor lui, ci doar o confirmare că e în regulă totul. Dacă-i ziceam: „bravo, copile!” era în stare de orice, aproape pînă la capătul micilor lui puteri. Iepurilă, bunică-sa, mă şi certa pentru asta cîteodată, deşi n-avea dreptate. Năşica „Pantelica” observase şi ea ce efecte au laudele şi o aud parcă zicînd: „Ăsta nu cumva-i copilul meu? Dacă eşti mulţumit de ceea ce face şi el îşi dă seama, nu-i trebuie altă răsplată!” Şi cîtă dreptate avea!

Tati a căzut puţin pe gînduri şi-am aflat îndată de ce.

- Mă gîndeam la năşica asta a lui Lăbuţă Mică. Treburile o mai luaseră în ultimii ani şi pe ea, viaţa devenise mai grea pentru toţi. Era şi prea îndîrjită în truda pe care o făcea, importantă, multă şi grea, ca şi Mami. Poate o muncea şi gîndul să plece, deşi ştiu că mai înainte nu-şi dorise asta. Toţi ai ei plecaseră, alţii i-o luaseră de mult înainte, ea rămăsese, fiindcă, oricum, nu mai era foarte tînără şi aici era sufletul ei.

S-a dus în cele din urmă şi năşica

„Pantelica” şi numai ea poate spune dacă a făcut bine sau nu. Lăbuță Mică o pomenea uneori şi eu ştiu că şi ea îşi iubea finuțul.

Cînd a aflat că el nu mai este, a dat un telefon, nu nouă şi eu cred că n-a avut puterea s-o facă. Draga de năşică „Pantelica” a noastră! După tot ce-a trecut peste noi, după anii fericiți ai tinereții noastre comune, rămîne şi ea o legătură a noastră cu Lăbuță Mică şi poate de asta n-am priceput cum a putut să tacă. Tace şi nu pot să nu mă gîndesc, oare nu ştie ea ce-ar fi însemnat atunci pentru Mami două pagini pline cu orice, fie şi numai cu lacrimi? Năşica stă totuşi cu gîndul la micuțul pe care l-a vegheat atîta la început, nimeni nu mă poate face să cred altfel.

Mica mogîldeață mi-a întins mîna, să plecăm la plimbare, şi-a reluat Tati firul. Îşi punea stînga lui minusculă în dreapta mea, dar, de fapt, mai mult se ținea de degetul meu mic. Încrederea copilului meu în Tati „al lui” îi apăruse de mult, se simțea în siguranță. Era îmbrăcat ca toți boboceii de vîrsta lui, gros, că devenea, din subțirel ce era, ca o găluşcă. Se rumenea în obrajii acoperiți pînă sub ochi cu fularul, încerca tot drumul să lege o conversație cu Tati, dar nu se înțelegea bine de sub acoperitoare. Îi răspundeam la întîmplare şi cînd vedeam că repeta mereu ceva mă aplecam asupra lui, îi dezveleam mutrița şi mă lămuream. Apoi plecam, eu îi vorbeam, el asculta. Aşa hoinăream,

treceau ceasurile, mai multe sau mai puține, după cum era vremea. Mai şi aluneca sau se împiedica, dar, cum ne țineam de mînă, nu cădea. Zicea doar: „Hopa, hopa!” şi chicotea. Nu-i prea păsa nici cînd se întindea de-a binelea; nici atunci şi nici mai tîrziu, cînd cu bicicleta. O dată s-a lovit destul de tare, că era în viteză şi n-avea decît vreo cinci-şase ani. S-a slăbit ghidonul fără să ne dăm seama şi apoi a ieşit de tot. Mă nimerisem şi eu afară, cu vecinii la o vorbă. Cînd am văzut ce o să pățească am zburat către el, dar nu destul de repede. S-a speriat, fruntea i se oprise la numai un centimetru de beton. L-am ridicat, l-am frecat pe coate şi pe genunchi. I-au dat şi ceva lacrimi, dar s-a liniştit de îndată. După cinci minute, deşi se vedea că suferă încă, mi-a zis: „Tati, mă mai doare puțin, dar, ştii matale, foarte puțin!” Şi am plecat în casă, iar Mami a aflat o versiune mult îndulcită.

A venit primăvara şi ne-am lungit drumurile. Am luat-o către parcuri. A colindat Lăbuță Mică aproape toate parcurile oraşului, dar dragi inimii lui i-au fost două, cam la un kilometru de casă, pe linia lui şase, în apropierea micii biserici ortodoxe. Era acolo şi o statuie cu un căluț, pe care 1-a îndrăgit repede. La vreo cincizeci de metri se afla un scuar cu castani sălbatici şi o pompă de apă la margine. Acolo şi-a făcut veacul cinci, poate şase ani, pînă după ce începuse şi vremea şcolii. Să vezi, odată, în seara dinainte de începerea clasei a doua, Mami 1-a auzit întrebînd

ca de obicei:

- Mami, ştii ceva?

- Ce să ştiu, i-a răspuns Mami, puţin iritată, că multe mai rămăseseră de făcut, nici temele de vacanţă nu erau încă gata.

- Păi, a continuat elevul, trebuie să duc şi o pungă de castane. Ce mai puteau face? Venise aproape înserarea, au luat-o la drum cu grabă către părculeţul pe care-l ştiau şi au găsit castanele. Tot dragul lui loc de joacă l-a ajutat!

Mergea prin parcuri, cu noi toţi sau pe rînd, la prînz, după-amiază, oricînd. Îmi era inima plină de el,ca şi acuma cînd îţi povestesc. Uneori mă apuca dintr-o dată, oriunde aş fi fost, nevoia de el. Plecam atunci mai devreme de la slujbă şi parcam pe ascuns, să nu bage de seamă, fiindcă îmi plăcea să mă uit la Lăbuţă Mică de la distanţă, să-i savurez joaca. Nu treceau însă decît cîteva momente pînă observa: „A venit Tati". Mă aştepta şi el şi o lua la goană, în calea mea, încă stîngaci.

Din spatele lui venea bătrînica, în întîmpinare îi ieşeam cît de repede puteam. Ne întîlneam, îl ridicam în braţe, mă strîngea. Stăteam cu el cît timp aveam, apoi plecam, ne făceam semne. Lăbuţă Mică rămînea cuminte la treaba lui. Alteori, dacă era timpul să vină acasă, îl urcam în spate şi plecam. Începuse să-i placă cu maşina şi pentru el făceam ocoluri mari. Uneori, nu-l mai găseam în parc şi o luam pe unde ştiam că-i sînt drumurile; nu-l aflam pe o cale, mergeam pe alta şi

tot dădeam de el. Cînd auzea zgomotul vreunei maşini era numai ochi şi urechi. Aflam că fusese dezamăgit dacă nu venisem. Dar de cele mai multe ori mă vedea primul şi dacă nu l-ar fi ţinut de mînuţă ar fi zburat în stradă.

Dar pe Mami! Cînd o vedea, încă de atunci, că era un năpîrstoc, fericirea i se citea pe mica faţă şi, în tot ce făcea, mulţumirea că ea există, că ea este a lui şi nu o alta. Mami mergea adesea cu mine şi el amuţea aproape cînd ea apărea. Acuma Mami există, dar Lăbuţă Mică cel de atunci n-o mai vede. Nici ea nu mai trăieşte, parcă, nimic nu mai contează, şi se descurcă chiar mai greu decît se descurca copilul ei pe vremea de care-ţi vorbesc.

Lăbuţă Mică n-a dus lipsă de jucării şi nici de poftă de joacă. Unele banale, simple şi urîţele, altele mai frumoase, dar nici nu conta cît sînt de poleite sau colorate, le îndrăgea după motive numai de el ştiute. Era un sufletist chiar cînd era vorba de jucării, iar mintea lui, aşa cruduţă cum o avea pe la doi-trei ani, reţinea ani de zile cine fusese autorul fiecărui dar şi cu ce ocazie îl primise.

Cele mai multe le avea de la Mami şi făcea să-i auzi tonul şi să-i vezi ochii cînd se destăinuia: „Asta şi asta şi asta, mi le-a adus Mami a mea!”

Unele i-au fost antipatice de la început, cum s-a întîmplat să-i fie şi păpuşica cu chip de fetiţă blondă, care zbura mereu din pătuţul lui, pe

parchet. În schimb, pe popa Ioța, o arătare de clovn cu cap ascuțit şi cu un fel de corn ce semăna cu un paratrăsnet, îl ținea lîngă el şi noaptea.

Dar cel mai mult a iubit Lăbuță Mică o maşinuță albastră, micuță, cît o palmă de om, de vreo douăzeci de centimetri. Îi plăcea pentru că avea de toate, uşi pe care le putea deschide, capotă, portbagaj.

Maşinuța albastră i-a fost prieten de joacă de pe la un an pînă la vreo trei. Cu timpul s-a rablagit, dar nici atunci nu pleca nicăieri fără s-o ia cu el. Şi-a pierdut, biata de ea, ajutată de Lăbuță Mică, uşile, pe rînd, capota şi chiar portbagajul. Rămăsese şi pe butuci într-o parte. Dar ce jale mare a fost într-o seară, cînd au venit din parc fără ea. Fusese cu mama, ea cam îmbătrînise, el încă nu-şi avea grija lucrurilor; ce mai, a dispărut. Am căutat-o şi noaptea cu lanterna şi a doua zi prin tufe şi nimic, dusă a fost.

Şi ce mare drag a prins apoi de Teddy, un ursuleț pluşat, destul de mare. Ăsta făcea pe doctorul, avea şi veşminte albe şi o sculă în urechi. Şi mai şi mormăia cînd îl punea într-o anumită poziție. Abia îl ținea în brațe, că era doar aproape cît Lăbuță Mică. Cîte n-au făcut împreună, cîte păpuşi „bolnave" n-au tratat. Pe urmă, Tede, cum îi spunea el, a rămas fără uniformă şi, mai tîrziu, şi-a luat locul pe raftul cu jucării. Cînd prietenul lui Teddy a crescut, îl lua din cînd în cînd la întrebări: „Ascultă, eu învăț, tu mai lucrezi, ce mai faci tu?"

I-a fost mereu aproape Tede ăsta.

Însă a avut şi antipatii printre ursuleţi. Cineva îi adusese o întreagă familie, ursoaică, pui şi tată. Ursoaica era casnică şi, n-am ştiut de ce, cea mai proastă impresie i-o făcea tocmai mama familiei. I-a rupt şorţuleţul şi i-a tras o grămadă de trînteli, nu o zi, două, mereu, zicîndu-i: „Să te duci la serviciu, ce stai toată ziua acasă?" „Păi bine, i-a zis bunică-sa Iepurilă, de ce nu-1 trimiţi pe tată la slujbă, el trebuie să cîştige!" „Nu, răspundea el fără alte explicaţii, el să stea cu puiul, ea să plece". A aflat şi Mami şi s-a gîndit: „Ce pot face, pot eu să stau toată ziua acasă?"

De fapt, dacă mă gîndesc bine, pentru maşinuţe a făcut o adevărată pasiune. Cîteodată cel ce-i aducea un cadou, de ziua lui să zicem, îl întreba: „Ghici, ce ţi-am adus?" şi el răspundea ce-şi dorea: „O maşinuţă!" şi cu asta îl cam demoraliza pe oaspete, care avea altceva ascuns la spate, mai bun, mai frumos. Cu timpul, ai noştri s-au obişnuit să vină şi cu suplimentul. Puţin după aceea s-a îndrăgostit de un radio ieftin, micuţ, alb, apoi de unul ceva mai mare, pe care 1-a purtat ani de zile prin concedii. Îi plăcea şi muzica, dar îl interesa aparatul în sine; dacă are antenă sau nu, cîte baterii are, cu ce merge. La început l-am auzit o dată: „Iadio lui Băiatu' meige cu bendină", prin asemănare cu dragele de maşini. Pe el lipea leucoplast, treabă care i-a devenit pentru un timp o adevărată pasiune. De fapt „ieucopiat" lipea pe

orice se nimerea şi cînd avea nevoie de ajutor mă striga: „Tati, te iog, hă punem ieucopiat pe duiap, tut!” La asta mă pricepeam şi eu şi-1 satisfăceam. Dacă, sătulă de atîta lipit, Mami îl ascundea, Lăbuţă Mică nu se lăsa: „Da unde-i ieucopiatul? Iăbuţă Mică aie nevoie de el. Te iog, fiumot, tata!”

Era vesel băieţelul meu, şi parcă simţea nevoia să se şi vadă asta. Fredona oriunde şi oricînd se simţea bine: cînd îşi termina temele, la plimbare, în baie. Mami mă chema la uşa băii şi stăteam minute în şir cu urechea atentă, deşi nu înţelegeam mare lucru. Dar eram bucuroşi pentru mulţumirea sufletului lui mic.

Maşinile „adevărate” l-au captivat în întregime de cînd a deschis ochii la stradă, de pe la doi ani şi jumătate, şi apoi pasiunea asta nu 1-a mai părăsit. Ajunsese repede să le recunoască marca numai după zgomotul motorului şi reuşitele acestea îl satisfăceau.

La început nici nu-şi dezlipea privirea de la ele şi cu greu putea fi urnit de prin parcări; numai o dată dacă-i citeai ce scrie pe tăbliţă, era de ajuns. A fost prima şcoală a lui Lăbuţă Mică. Aşa a învăţat literele şi să citească cuvintele simple. Cele mai grozave au fost pentru Lăbuţă Mică Daciile „O mie o tută”, de care aveam şi noi pe atunci, şi „O mie tei tute”. Le zicea „Bacia” şi spunea tuturor că sînt cele mai bune „matini” care există; apoi s-a mai lămurit el cum stă treaba de fapt, dar nu se lăsa. Nu ştiu de ce, tot ce era românesc n-avea pereche în

ochii lui. Mi-amintesc că, atunci cînd am fost cu el, prima şi ultima lui dată, în Vest, cu greu îl puteam face să se oprească: „La noi untul – ți-aminteşti, ăla aproape tot margarină – este mult mai bun ca aici" Oamenii, plecați de curînd din țară, se uitau mirați la el, zicîndu-şi în sinea lor: „Bă, ce-o fi cu copilaşul ăsta? Chiar e prost sau se preface?" Cînd multă lume o lua care încotro vedea cu ochii, lui Lăbuță Mică, la zece ani deloc neştiutor, nici nu-i trecea măcar prin minte să nu ne întoarcem acasă.

Mai fusesem o dată fără el, înainte cu doi ani, şi unii credeau, atunci, alții sperau, poate, să ne pripăşim în depărtări, iar cei mai apropiați ne-au zis şi „adio". Cît am lipsit, vecinii îşi dădeau cu părerea, iar Lăbuță Mică trăgea cu urechea. Şi, cu toate că nu-i credea, se cam îngrijorase. După ce-a meditat un timp, i-a spus lui Iepurilă, ba chiar oricui: „Tati al meu mi-a spus cînd a plecat că n-o să rămînă, puteți crede, Tati al meu se ține întotdeauna de cuvînt. Să vedeți că vine mai devreme acasă!" Cu maşina tîrîndu-se, cum ştiu toți care au fost ca şi noi, am venit peste o mie de kilometri aproape fără oprire, cu două zile înainte de expirarea vizei. Nu era acasă, plecase la cimitir cu Iepurilă, şi Drina, draga lui prietenă, s-a dus să-i anunțe. A venit într-un suflet, tremurînd de fericire, şi mi s-a aruncat în brațe, aşa cum a făcut mereu şi mereu şi cum îl văd parcă şi-l simt şi acum. Cîteodată mă trezesc gîndind, aproape convins, că, poate, dacă atunci stăteam acolo, el ar mai fi şi

acum. Dar de unde puteam să bănuiesc măcar ce ne-aşteaptă? Cînd gîndurile astea ale mele nu mă mai părăsesc, atunci aud parcă pe altcineva, suprapus, care mă ia la rost: „Măi omule, dar dacă ţi-l lovea vreo maşină pe unde rămîneai n-ai fi regretat şi mai amarnic?” O dată, a zîmbit de data asta Tati, Lăbuţă Mică, de nici trei ani, m-a întrebat: „Ştii, Tati, te schie pe Bacie?” „Ce?” „Iăbuţă Mică e băiat cuminte”. Asta îi plăcea s-o tot repete, neîntrebat, oricărui prieten apropiat, iar dacă îl întrebai, pe loc şi cu veselie îţi răspundea. Prietenul nostru din vecini, nenea Noni, îl stîrnea şi se distra: „Ce scrie aici?” „Iăbuţă Mică e băiat cuminte!” „Nu-i adevărat, scrie Dacia!” „Ba, nene Noni, cum nu vezi că schie şi asta?” L-a ţinut vreun an, apoi a uitat totul şi, dacă nu şi-ar fi ascultat caseta, nici n-ar fi crezut: „Auzi, ce prostuţ eram, exclama, mirîndu-se ca de o mică gînganie!”

Să tot fi avut trei ani şi jumătate, poate patru, cînd a erupt de-a dreptul. S-a înălţat, cum se întîmplă cu toţi copii, văzînd cu ochii şi din bebeluş a devenit copilaş măricel. Ochii blînzi şi luminaţi, căprui închis bătînd către negru, ca ai lui Mami, au dobîndit şi inteligenţă, şi expresie, şi de toate. Obrajii din puţin bucălaţi au prins a se alungi, bărbiţa s-a ascuţit niţel, nasul uşor în vînt, părul şaten uşor ondulat, toate îi dădeau o altă înfăţişare. Făcuse un salt în toate cele, se putea sta de vorbă cu Lăbuţă Mică, punea o droaie de

întrebări şi „De ce?” putea să te şi înnebunească. Mintea îi îmbobocea o dată cu trupul, interesul lui se lărgea şi dacă îl mai şi auzeai după ce-i răspundeai la vreo întrebare, aprobîndu-te serios: „Da, da, şi eu cred”, îți venea să-l mănînci. Era ca un pup de floare.

Parcă-l văd strîns de tot lîngă Mami, iarna, primăvara, serile mai ales, sub acoperămînt comun, sorbindu-i cuvintele. O punea să-i spună poveşti, basme, întîmplări de-ale zilei, nimic nu-i scăpa, de pe atunci. La un timp Mami era aproape K.O. şi ar fi vrut să încheie:

- Gata, culcarea, destul pe astăzi!

Te rog, încă puțin, să terminăm capitolul! Şi nu putea să nu-i dea încă un supliment sau două, după care nici el nu mai insista. Aşa au trecut de la celebra „Capră cu trei iezi” şi „Scufița Roşie” la Ispirescu, Andersen, Frații Grimm şi la altele mai puțin cunoscute, dar nostime, pe care Mami le cumpăra din belşug. Basme, poveşti vesele cu rîsul lui hohotit, poveşti triste cu lacrimi tăcute, şterse pe furiş, poveşti scurte sau mai lungi, totul avea trecere, pînă a ajuns să le ştie pe de rost. Lua parte la toate necazurile şi bucuriile eroilor dragi iar cînd se apropia un pasaj nefericit îl auzeam: „Treci, te rog, peste asta”. Altă dată Mami înlocuia sfîrşitul trist cu altul mai bun şi el se lăsa păcălit, complice.

Bunica îşi mai amintea povestiri de prin cărțile de şcoală, pe care le tot tălmăcise atîtor copii. Una i-a plăcut grozav, fiindcă se sfîrşea bine.

Era vorba de un cal şi un lup ca toţi lupii, care voia să-l mănînce pe bietul căluţ. Urma o luptă mereu altfel desfăşurată, care încununa victoria bunului animal înarmat doar cu copite. Lăbuţă Mică ciulea urechile de fiecare dată şi, cînd credea că el a adormit, bunica întrerupea lupta. Prin somn o întreba:

- Şi mai departe cum a fost?

Şi trebuia s-o isprăvească în sunetul respiraţiei lui egale, liniştite.

Pe la o vreme, între cinci şi şase ani, nu-i ajungea să asculte numai şi a început să-şi imagineze poveşti, întîmplări pe care trebuia să le audă neapărat şi Mami. De unele am avut parte şi eu şi, zău, simple, dar erau bine ticluite şi toate finalurile erau pecetluite cu victoria celor slabi şi buni. Ce ani frumoşi, plini şi fără griji!

N-aş putea spune dacă i-o fi plăcut sau nu să înveţe poezioare, însă multe a mai ştiut! Bineînţeles că „Vine iata de la baită" a fost prima şi cu ea n-a mai avut probleme, ci doar o ,,dilemuţă", raţa avea coada retezată, cum îl sfătuiam eu, sau ridicată? Bunică-sa a rezolvat-o: „Măi copii, dacă merge să facă ou, sigur că e ridicată!"

Pe urmă tot mama l-a învăţat „Iepuraş coconaş", povestea cu Codău cîine „iău" care l-a gonit din tufişuri şi bietul urecheat a plecat „supăiat" în codru. Mami a citit pe undeva vreo două mai moderne. Mi-amintesc, aşa, frînturi dintr-una: „Toţi copiii pot să vadă stopu' de la coiţ

(aşa ieşea) de stiadă"; venea apoi la rostul culorilor şi, în final, grăbit, de parcă se şi arunca în stradă: „Ochiu' veide via să zică, teci acuma făiă fică!"

Unele erau chiar nostime: „o pisică şi un iăţoi, buni pieteni amîndoi, din pietiş, din vai din iut o cătută şi-au făcut. Gata cînd a fast cătuta, pisicuta a spăiat-o cu iăbuta, iar iătoiul a poinit cu mătuioiul. Iată că-nti-o bună zi un puicei ia ei veni. Noi pimim pe oişicine, însă nu muidai ca tine. După ce te vei spăia, în cătută poti intia".

Cînd a fost ceva mai mare a prins drag de Alecsandri. „Vestitorii primăverii" şi sfîrşitul iernii" l-au captivat în concediul de la munte, cînd cu schiul. L-am şi înregistrat şi acum am vreme să ascult. Şi abia de curînd mi s-au dezvăluit două versuri care pentru toţi pot fi optimiste, numai pentru mine, nu mai sînt: „Iată primăvara cu sînu-i de verdeaţă; În lume-i veselie, amor, sperare, viaţă". Mă gîndeam cît de puţin înţelegea din unele dintre cuvintele astea şi cum speram eu să le cunoască, ce mult mă pregăteam să-l ajut...

Au apărut şi jocurile, mai uşoare, apoi mai complicate. Îi plăceau pe atunci castelele, să construiască, să le dărîme cu un dos de palmă, s-o ia de la început, ajutat sau singur. Muncea de zor ceasuri întregi. Începuse să iubească competiţia, jocurile în doi sau mai mulţi, cu copii sau oameni mari, adică cu noi; se înfierbînta, dorea să cîştige, suferea la înfrîngeri, ca orice om.

„Păcăliciul" a fost pentru el prima încercare,

îl stîrnea, indiferent cu ce adversar avea de-a face. Învățase repede jocul, împărțea corect cartonașele, n-avea probleme cu împerecherea figurilor. Cînd se întîmpla să jucăm amîndoi şi ajungeam la cărți puține, cădea pe gînduri, se uita lung, meditînd: „Oare care-o fi păcătosul?" La început „măsluiam" partidele, nu voiam să-l întristez, învingîndu-l mereu. Furam cu ochii la cartonaşele pe care le ținea în mînuță şi, dacă Păcăliciul era la el, i-l trăgeam. Apoi țineam de el, să nu mi-l poată lua înapoi, şi cîştigam cu rîndul. Cînd sfîrşeam, se ridica brusc şi anunța agitat uşor, bătînd din palme, apăsat:

- Am făcut egal, Tati ştie să joace.

Bunicile şi vecinii îl mai păsuiau, se lăsau bătuți fără ca Lăbuță Mică să-şi dea seama, apoi a prins a-i învinge pe drept.

Au venit, după Păcălici, „Nu te supăra frate", „Bunul gospodar", „Domino" şi multe altele pe care nu le mai țin minte. De cîte ori nu-l auzeam vorbindu-şi încet.

- Ce faci, Lăbuță Mică, unde te bagi ca fraierul, unde te-ai dus? Dar lasă, ieşi tu şi de aici!

Mai ieşea, mai rămînea afară, dar în final cîştiga unul dintre noi, la un punct diferență. Bucurie mare cînd biruia, iar dacă pierdea, stătea puțin în picioare, pînă ce eu strîngeam jocul, zicînd:

- Astăzi a fost mai greu! Îi părea rău, dar nu se văicărea, deşi vedeam cît de aprinşi îi erau

obrăjorii. Nici o vorbă de ranchiună. Dacă-l lăudam, chiar cînd îl învingeam, răspundea imediat:

- Daaa, mai trebuie să mă antrenez! Era bine deci, era jucător bun, dar nu destul, probabil că aşa gîndea mica lui minte.

Aşa i-a fost felul şi la grădiniţă şi la şcoală şi eu ştiam că aşa ar fi fost şi în viaţă, mai departe.

Nu-l învăţam nici cu izbînzi fără şir şi nici cu înfrîngeri totale, care să-i şteargă încrederea. Aşa gîndeam că fac bine.

Au trecut şi alte jocuri pe la noi, dar nici unul nu i-a plăcut ca remy-ul. Se făcuse atunci de vreo şapte ani, ştia cifrele şi gîndea. Iepurilă l-a învăţat, îi devenise tovarăş de joacă şi, apoi, şi ei îi plăcea, trăise toată viaţa alături de remy! Nu, ea n-avusese timp pentru astfel de plăceri, dar oraşul lor, mare şi el, purta încă şi poartă şi acum, poate prea învechită, haina tradiţiei. La malul Mureşului mai au loc vara, şi acum, adevărate întreceri, iar prin curţile modeste jocul acesta este suveran. Am avut şi eu, cînd şi cînd, bucuria asta, acolo, cînd eram mai tînăr, întrecîndu-mă, pe chibrituri, cu oameni din vechile curţi prăfuite, locuite aproape numai de pensionari. Aşa că Iepurilă, care chibiţase mult, n-avea cum să nu-l înveţe jocul. După cîteva săptămîni se băteau în parte, dar apoi Lăbuţă Mică îi administra înfrîngeri ruşinoase. Şi la sfîrşit, de fiecare dată, văicăreli prefăcute dintr-o parte şi înţelegere uşor biruitoare şi

bucurie, din cealaltă. „Păi, de ce n-ai luat piatra pe care ți-am dat-o?” sau: „De ce mi-ai dat-o pe asta? Ce puteam să fac, trebuia s-o iau, altfel mă descalific!”Auzi la el!

Noi, bicisnicii ăştia de părinți, intram rar în joc, deşi copilul o dorea mult. Cît s-ar fi bucurat să aibă adversari mai tari! Aveam altele de făcut, cu mult mai puțin importante, dar obligatorii. Trebuia să le isprăvim, în timp ce el ne ducea dorul! Cînd ne alăturam lor, era sărbătoare şi bineînțeles că nu era greu să-i învingi pe amîndoi, un copil şi o bătrînă! Dar aveam grijă să mai şi pierdem, fără să-i jignim. La remy ambiția lui era ceva mai mare şi parcă se împătimise cumva. Aici i-ar fi venit şi ceva lacrimi, mai ales atunci cînd pierdea la „mustață”, cum se zice, dar n-a ajuns niciodată pînă acolo. Nu rîdeam,îi spuneam doar:

- Eşti încă începător. Gîndeşte-te la Mami şi la Tati de cînd ştiu joaca asta şi tot mai şi pierd.

- Păi, sigur, răspundea el, nu mă supăr, de ce să mă supăr? Cînd o să fiu ceva mai mare o să învăț mai multe. Şi apoi, conchidea, înghițindu-şi un mic noduleț, nu-i decît un joc!

Lăbuță Mică, fiule, pe ce tărîmuri şi cu cine mai joci pietre? Unde or fi fiind umerii tăi mici, ridicați a mirare, cînd cineva încerca să te compătimească la joacă, şi privirea ta uşor mustrătoare?

Capitolul 4

Sînt sigur că prietenul meu, cu sufletul şi mintea lui simple, aşa se întreba mereu, în timp ce-şi rumega, în tăcerea de după destăinuirea lui, cine ştie ce gînduri.

Într-o zi, în care lălăiam vremea prin curte, privindu-l cum se plimbă cu bicicleta, s-a oprit lîngă bancă şi mi-a spus, ca şi cînd mi-ar fi transmis o noutate:

-Tati, Tati, ştii ceva? Da' ştii matale ceva? Cred că mi-ar trebui o bicicletă mai mare, că vezi, asta mi-a rămas mică! M-am uitat mai bine la el, genunchii îi ajungeau aproape de bărbie şi m-am gîndit:unde să-mi fi fost ochii de nu observasem cum crescuse, deşi n-avea nici şase ani? Bicicleta, de pe care mă privea întrebător, fusese destul de bună şi se mîndrise cu ea. Cineva o cumpărase din Rusia şi avea patru roți, ca pentru începători;cîte o roată măricică în față şi în spate şi două mai mici, pentru echilibru, în lateral, pe spate.

Mă duc cu gîndul, cît de nemaipomenit de abil a fost, cînd cu învățatul pe două roți. Într-o sîmbătă a venit să ne vadă unchiul lui Mami, mai ales fiincă Lăbuță Mică şi el se împrieteniseră mai de mult. Cînd l-a văzut blajinul bătrîn pe patru roți, i-a zis:

- Auzi tu, măi copile, hai să le scoatem pe

astea două mici din spate, să rămîi numai cu două!

Copilaşul a rămas puţin descumpănit, privind la mine şi la Mami, că ne nimeriserăm în curte, parcă întrebîndu-ne ce să facă. Şi Mami i-a răspuns mai repede, în timp ce eu mă luptam cu netrebnica mea teamă:

- A cam venit vremea!

În ciuda scepticismului meu: „Hei, hei, fătul meu, cît o să mai dureze şi cîte mămăligi o să mai mănînci pînă să mergi aşa!" treaba s-a făcut rapid.

Dar copilul m-a făcut de ruşine. Sîmbătă după masă şi duminică pînă la prînz, a deprins totul, vegheat din spate de bunul bătrînel. Cînd se împlinise faptul, nici nu eram acasă, dar vecinii, care asistaseră la eveniment, ne-au venit în cale, voioşi nevoie mare şi surprinşi cumva şi ei. Lăbuţă Mică, modest, a bătut doar de două ori din palme şi a încheiat cu gravitate:

- Gata, am rezolvat-o şi pe asta, era şi timpul, ca orice om mare, pe bicicletă.

- Tu spui adevărul? m-am îndreptat spre el de parcă n-auzisem bine.

- Da, Tati, e adevărat, a insistat copilul, parcă puţin jignit de neîncrederea mea.

Mi-am dat şi eu seama şi m-am mustrat, luîndu-l în braţe. „Te crezi tu grozav de iubitor şi poate chiar eşti, dar cît de puţin îţi cunoşti copilul!" Ştiu, ştiam şi atunci, frica mă făcea să-l văd întîrziind încă puţin. Cînd Mami l-a lăudat, Lăbuţă

Mică nu s-a prea lăsat:

- Ce-i aşa nemaipomenit, alţii pot şi mai devreme decît mine! Şi a terminat ca pentru el: totuşi e bine, e bine, e foarte bine!

Dacă am văzut, deci, că-i trebuie într-adevăr o bicicletă mai mare, am şi început căutările. A, nu prin prăvălii, trebuia să fii naiv de tot să crezi că se găseşte aşa ceva. Am luat-o pe la colegi, printre vecini şi pînă la urmă am dat de ea. Nu era nouă, dar era potrivită şi lui Lăbuţă Mică i-a plăcut şi a folosit-o doi ani încheiaţi, aproape zi de zi. I-a rămas apoi şi asta mică, dar el n-a cerut alta; bănuia că-i va apărea şi una după visurile lui. Am venit cu ea „de afară", cum se spunea cu jind atunci, cînd ne-am dus pentru prima dată.

N-aveam noi bani pentru cine ştie ce achiziţii, dar primul gînd a fost: „Întîi biţicla pentru Lăbuţă Mică şi apoi berea şi ce-o mai fi!" Şi acolo a fost greu de cumpărat, însă din alt motiv. Erau prea multe şi frumoase, iar unele şi prea scumpe pentru buzunarul nostru. Pînă la urmă, după lungi deliberări, ajutaţi de nemţii noştri, i-am găsit-o şi pe a lui. Era galbenă, cu roţi groase, aderente, şi cu abţibilduri. Am demontat-o şi am pus-o peste celelalte bagaje, în spatele şoferului, s-o vadă vameşii dintr-o ochire, să nu ne mai golească maşina de fleacurile pe care le căram. „Băieţii" au cam ridicat vocea, au strîmbat din nas, m-au privit de sus, dar cum n-aveam nici urmă de „aparate electronice", care-i interesau, au dat din mînă a

lehamite şi au „închis” ochii.

Cînd Lăbuță Mică a văzut-o, a amuțit cîteva momente, cu ochii pironiți la ea, transfigurat:

- Tati, mi-ai adus-o. Îți mulțumesc, îți mulțumesc!

Era o prea din cale-afară recunoştință, parcă-i adusesem o mult aşteptată zeiță, dar altfel n-ar fi fost el, şi iarăşi mărturisesc că-mi plăceau pornirile lui. Ne-a îmbrățişat, pe mine şi pe Mami, care asistase lăcrimînd la scenă, de undeva de lîngă uşa garajului, murmurînd: „Doamne, cît se poate bucura! Ce mulțumire mai mare şi pentru mine?” Şi am rămas împreună, privind la nenea Munteanu şi la nenea Simion „ai lui”, pricepuții noştri vecini, care montau bicicleta şi-i potriveau ghidonul şi şaua. Imediat, fiindcă nu se înserase de tot, a încercat-o. La început mai încet, apoi mai repede, drept sau în zig-zag, claxonînd cu sau fără rost; se purta cu ea cum se poartă călărețul cu un cal neînvățat cu zăbala. Se împrieteneau, parcă începea o idilă între ei. A supus-o, şi i-a fost prietenă trei ani de zile. Aproape că n-a trecut o zi fără s-o plimbe, ore întregi cîteodată. Oricînd se nimerea să aibă ceva timp, erau în curte. Primul gînd, cînd venea de la şcoală şi-şi arunca toate cele în patru zări, era la ea. Seara, după lecții, la fel, iar dimineața, ce să-ți mai povestesc! Perechea asta de îndrăgostiți, el şi bicicleta lui, adică, au ajuns, pentru un timp, un fel de „culoare” a întregii case, iar dacă se întîmpla cumva să lipsească, pe loc se isca nedumerire şi o

mică panică: „Ce-o fi cu Lăbuță Mică?!”

Curtea nu-i prea mare şi ocoleşte casa, luînd forma unui U de tipar, în vîrfurile căruia avea de făcut cele două întoarceri. La început am avut ceva emoții, însă iar aveam să mă înşel. La colțuri îi dădea cu soneria, din timp, şi la dus şi la întors, şi asta o auzeam ceasuri întregi, ritmic. După o vreme, nici nu mai percepeam clopoțelul şi doar dacă înceta eram din nou atent. Erau clipele lui de odihnă sau de discuție cu cineva de prin curte, după care totul era reluat şi eram sigur că este acolo.

Cînd se înserа îi aprindeam lumina pe balcon şi, de regulă, purtam acelaşi dialog:

- Mai rămîi sau o laşi la odihnă şi vii în casă?

- Păi, aş mai sta puțin, răspundea privind în sus, către mine, cu un picior pe pedală şi cu celălalt pe beton.

- Bine, cum vrei; şi cînd urci, nu uita de apă, te rog!

Au venit toamnele, iernile, burnița şi alunecuşul, dar pe Lăbuță Mică nimic nu-l deranja. Bine îmbrăcat, cu mănuşi şi căciuliță, îi dădea înainte.

Pe la o vreme, auzeam uşile de la garaj: „Bum, bum”, trîntite cum numai el ştia să facă, fără nici o grijă, iar după vreo două minute apărea tropăind pe scări şi suna. Îi săream în cale, deschideam uşa şi-i sărutam năsucul roşu. Trecea pe lîngă mine cu mîinile ocupate de cele două sticle cu apă minerală, cu ața cheilor atîrnată în jurul

gîtului uneia dintre ele.

Şi acum tresar la vreun sunet ce seamănă cu clopoţelul galbenei lui, sar pe balcon, dar numai o clipă în mintea mea revine ce-a fost, atît de scurt, încît nu-mi ajunge să mă bucur măcar.

- Trei ani încheiaţi, ce timpuri pline, dar duse definitiv! murmură Tati, cu privirea în gol, de parcă totul s-ar fi întîmplat demult, demult.

- Jocurile copiilor mai mari, ale băieţilor, îl atrăgeau; atunci puneau stăpînire pe el veselia şi ambiţia şi se simţea în largul lui. Şi căuta şi îndrăgea altele noi şi mai grele. Nu era prea talentat, cum n-am fost nici eu, dar ceva progrese făcea, fiindcă avea voinţă, cum au avut şi părinţii lui. Aşa a fost cu ping-pongul, cu care nu s-a prea împrietenit, dar pe care poate că l-ar fi jucat destul de bine mai tîrziu, şi mai ales cu fotbalul.

- Fotbalul, ăsta da joc! l-am auzit mereu.

De mic ar fi vrut şi el să se vîre printre picioarele băieţilor, a şi încercat, dar adevărul era că n-a putut. Ei erau prea buni şi loveau uneori destul de tare. Dar n-am pierdut chiar de tot vremea. Mi-am zis: „Ia să încercăm numai noi doi!”

Este, în curte la noi, aproape lipit de zid, un bătător de covoare, ca la toate casele. Şi nu se putea ca, tocmai aici, acesta să nu-şi îndeplinească şi celălalt rol, important pentru copii, cel de poartă la fotbal. Cînd „terenul” nu era ocupat, coboram cu

Lăbuță Mică, pe care îl vedeam cum se plictiseşte singur în casă. Mă aşezam între bare şi-i ziceam: „Trage, să văd ce-ai mai învățat!”

Se punea serios pe treabă. La început lovea cu şpițul şi destul de aiurea. Ba cîteodată şi în beton. M-am apucat să-l învăț cîte ceva, fiindcă la teorie eram tare. Îi aşezam mingea, îi fixam locul picioarelor şi-i arătam cu care parte a dreptului să lovească. Se căznea să țină minte, să facă şi singur ce-i spusesem, şi ceva, ceva se vedea. După cîteva zile, observam că s-a deprins şi treceam la altceva, mai greu, lovire din mişcare, sau ce-mi trecea şi mie prin cap. Şi uite aşa, o luase pe cale bună, deşi mai avea mult pînă departe. Tot timpul îi vorbeam: „Aşa, acum!” sau: „Bravo!” sau: „Măi Piticuțule, să ştii că tu loveşti mai bine din unghi mic decît din fața porții!” El zîmbea, aproba şi alerga şi mai mult cînd trăgea aiurea. Se făcea roşu de alergătură, transpira, era fericit şi el, şi eu mulțumit de bucuria lui.

Şi, după ce eram tovarăşi de joacă, parcă eram şi mai apropiați, evident ca vîrstă, căci altfel nu mai aveam cum să ne apropiem.

Adesea în locul meu se aflau Andra sau Mihaela, o să vezi cine sînt năzbîtiile astea, şi cu ele începea să facă pe grozavul cîte puțin, fiindcă erau şi mai stîngace decît era Lăbuță Mică.

Ceilalți copii din casă sau din vecini au băgat de seamă jindul lui după jocul de-adevăratelea, aşa că l-au luat şi pe el. Mai întîi în poartă, care era la ei de vreun metru şi ceva, şi

apoi şi în cîmp.

Ultima lui perioadă a fost „glorioasă”, nu exagerez. Jucau mult, pînă seara tîrziu. Vacanța era aproape, eram mai liberi, ziua crescuse. Pe la nouă, Mami gîndea cu glas tare să-l cheme în casă, dar apoi tot ea îşi zicea că, dacă ceilalți sînt încă acolo, el de ce să nu stea cu ei?

Cînd partida se termina din cauza întunericului apărea şi singur, ud fleaşcă, cu părul lung de-acum, lipit de frunte şi pe ceafă, cu treningul murdar, cu urme de minge; dar mulțumit din cale-afară. Intrase, în sfîrşit, şi el, în atenția celor mari sau mai iscusiți şi marca şi goluri.

- Dragul de tine, o auzeam pe Mami, cît eşti de transpirat! Hei, fără apă acum, îi striga, cînd îl vedeam cum se repede la sticlă, şi el o asculta, ținea să fie sănătos.

Îşi schimba hăinuțele, se spăla pe mîini, se aşeza la masă şi, între timp, se punea pe povestit. Aproape că transmitea meciul, ca un crainic; cum a dat cutare, cum a apărat el, cum i-a pus Andra piedică şi cum s-a redresat el. Pe cei mai mulți îi lăuda, le recunoştea valoarea, pe cei mai mici şi pe fete le muştruluia.

Pînă cînd adormea, mai rememora unele faze şi turuia; aproape că mă miram şi eu ce mare plăcere era pentru el fotbalul!

De fapt, ajunsese să ştie multe de la radio, din ziar, de la TV. La teorie era într-adevăr foarte bun. Visa clasamentele, ştia nume de jucători de la

noi şi de la echipe străine, pricepuse şi regulamentul. Dacă am văzut, l-am luat pe stadion. Prima dată a fost un meci tare şi noi am stat la peluză. Plecaserăm cam subțire îmbrăcați, iar în timpul partidei s-a iscat puțin vînt şi s-a înnorat. L-am întrebat de mai multe ori dacă n-ar vrea să plecăm, dar a refuzat categoric, şi am avut noroc cu toții, noi doi fiindcă n-a plouat, şi echipa noastră, care a cîştigat. Dragul lui pentru jocul ăsta, tulburător prin atîtea pasiuni pe care le aprinde în omenire, se întregea şi la şcoală. Tînărul lui învățător îşi lua elevii şi-i ațîța şi nici Lăbuță Mică, atît de liniştit, nu mai stătea deoparte, făcea şi el ce putea. S-au şi pozat în curtea şcolii, cu copilul meu în rîndul întîi, satisfăcut, cu mîinile pe genunchi, cu ochii puțin strînşi din cauza soarelui.

Îşi implinea, încet, încet, nevinovatele-i dorințe. L-ar mai fi aşteptat atîtea frumuseți şi eu credeam, ca toată lumea, că mai este timp pentru toate, că doar nu intra vremea în sac. Îi venise mintea, ştia să aleagă ce-i trebuie, intuia ce este bun sau rău pentru el.

Piticul meu era deja ca un pîrîiaş aproape de izvorul lui; timid, dar sigur, îşi croia micul lui drum şi noi îl vegheam doar, aşa cum îndrumă malul calea micului torent. Tot ce-i ieşea în față îi plăcea, îi stîrnea curiozitate, aspira ce putea şi creştea.

Şi, totuşi, pentru Lăbuță Mică, vremea s-a dus în sac şi fotbalul lui s-a oprit în loc, şi pentru el şi pentru mine. Vara care a trecut nici un copil n-a mai

bătut mingea în curtea noastră, cu toate că le-o dăruisem şi pe a lui. Să mai zică cineva că oamenii mici n-au şi minte, pe lîngă sufletul lor dumnezeiesc!

Era în anul de dinaintea şcolii cînd tanti Karin i-a dăruit un timbru, fără să ştie ce pasiune, deşi nu ca fotbalul, va stîrni. Doar un timbru, atîta!

Primeam scrisori din străinătate şi atunci, mai ales din Germania, acolo plecaseră o droaie dintre prietenii noştri. Observam uneori că mai fuseseră desfăcute pe drum, dar n-aveam nimic de ascuns şi nici teamă. Timbruleţul dintîi i-a dat lui Lăbuţă Mică ideea. A început să se uite atent la plicuri, să decupeze timbrele cu hîrtie cu tot, să le pună în apă ca să se înmoaie. Apoi, le dezlipea şi le usca pe o farfurie. Muncă, nu glumă! Cu vîrful limbii pe afară, semn că era peste măsură de concentrat, şi încurajîndu-se singur: „aşa, bine!" după fiecare etapă, reuşea aproape întotdeauna. Iar dacă se întîmpla să i se mai rupă cîte unul, îl lipea împreună cu Mami, fiindcă, de emoţie, lui îi tremurau lăbuţele.

Încetişor, plicul cu timbre s-a îngroşat, apoi Mami i-a adus clasor şi serii întregi, de pe aici şi primite de afară, cadou sau la schimb. Cît şi-a mai iubit mica lui colecţie, aşa ieftină cum era, dar ce valoare avea pentru el, şi-o admira într-o linişte pioasă. Pentru noi acum? Mai întrebi, cînd pe ea au umblat doar mîinile lui, întorcînd paginile şi aranjînd timbrele?

- Uite, Tati, ce frumoase sînt! Mi le arăta şi

mie, grozăvindu-se niţeluş. Mă uitam la el, mă cuprindea iarăşi fericirea şi-l strîngeam după umeri bărbăteşte. Lacrimi îmi vin acum, dar au alt gust, privind la ceea ce i-a fost inimii lui atît de scump, şi-i spun, uitîndu-mă în dreapta, unde ar fi locul lui: „Da, Lăbuţă Mică, sînt într-adevăr nemaipomenite, n-au pereche în lume, fiindcă sînt ale tale!”

- Stoluri de nemiloase întrebări, despre vremea de dinainte, se abat asupra mea şi dintre toate unele se repetă mai mult, altele mai puţin, unora le ştiu răspunsul, la altele zăbovesc, mă gîndesc, îmi adun probe, ca la un proces. Aş vrea să reuşesc să aflu şi puţinul care-mi lipseşte despre Lăbuţă Mică, să nu-mi rămînă nimic în afara amintirilor. Era el doar un omuleţ, şi încă ce omuleţ, dar îşi avea şi el, ca toată lumea, mici părţi rămase în penumbră pentru noi, ai lui. Cine se preocupă în viaţa obişnuită de asemenea chestii? Nimeni, sînt convins, şi e firesc aşa, dar fiindcă eu nu mai trăiesc ca toată lumea, nici ceea ce încerc să fac nu mai seamănă cu ceea ce fac alţii.

Da, frate al meu, era blînd şi cald cu mine, şi atunci cînd îl apucau bunătatea şi căldura şi mila lui, le revărsa asupra oricui, deşi, binenţeles că Mami, eu, bunicile şi cei cîţiva prieteni ai lui am avut cea mai mare parte din ele. Dar, cum n-avea nici o limită şi cum necăjiţi erau şi sînt cu nemiluita, a putut să-şi semene sufletul peste mulţi. Şi noi ne bucuram şi, cîteodată, cînd vedeam sau

auzeam ce face, mă mai şi întrebam: „Dom'le, cu cine o fi semănînd, pe cine o fi moştenit?" Şi mă mai întreb a mia oară, de ce tocmai el, atît de mic, de curat şi de credincios? Unii au explicații, sau cred că au, dar ele nu țin de lumea asta şi eu, unul, nu le pot crede.

S-a dus pe gînduri omul meu, apoi s-a trezit şi şi-a continuat povestea.

Începuse să ştie a săruta ca oamenii şi, ca orice început, îi plăcea. Țocăia pe oricine îndrăgea şi, martor mi-e doar el, nu se prefăcea deloc. Pe la trei ani ai lui, i-am spus: „Lăbuță Mică, mai fă-te şi tu că săruți, că oamenii vin de pe drum lung, de pe tren sau mai ştiu eu de unde. Nu-i sănătos!" A încercat să-mi asculte sfatul, dar aici n-a reuşit, ceea ce simțea, el aia făcea. Nu-i vorbă că şi mie şi lui Mami ne-ar fi plăcut să exerseze pe noi pînă s-ar fi plictisit. Şi dacă l-am fi lăsat, ne-ar fi umplut de sărutări, cu buzele lui mici, întotdeauna pregătite, întredeschise şi calde. Dar ceea ce impusesem a fi valabil pentru alții, trebuia să fie şi pentru noi, deşi nu cu aceeaşi zgîrcenie. Avea copilaşul ăsta al meu nişte porniri spre sufletul oamenilor, cum n-am văzut. Sensibilitatea, nu era lipicioasă şi agasantă, ci sinceră, necesară lui şi, zău aşa, demnă. Era ca aerul pentru el nevoia de iubire. O dată, în urmă cu trei ani, a plecat cu tanti Ani, pentru vreo zece zile, într-un sat pitoresc de

munte din sud-estul extrem al țării, unde nişte prieteni de-ai noştri, cu copii, au o căsuță de vacanță. Nu era prea departe, era în mediul lui oarecum, plănuiserăm să-l vizităm şi, deci, s-a dus fără multe probleme. Aşa cum ne-am înțeles, după exact o săptămînă, i-am şi „călcat" şi s-a întîmplat atunci ceva ce pentru mine şi pentru Mami n-a fost deloc surprinzător, dar care pe prietena noastră aproape că a şocat-o, după cum mi-a mărturisit abia acum. Cînd Lăbuță Mică ne-a văzut, emoționat la culme, a coborît atît de repede treptele abrupte ale casei, încît s-a împiedicat de mai multe ori, apoi s-a lipit de noi şi aşa a rămas mult timp. În schimb, băiețelul ei, altfel grozav, a constatat numai: „Ai venit? Bine!"

Mie nu mi se pare nici acum ceva extraordinar, doar ceva în genul: „Copii şi copii!" Sigur, gîndesc şi eu că era neobişnuit de cald al meu, mai ales cînd citesc şi foaia de caiet mîzgălită de el de-acolo, înainte de a-l vizita: „Dragă Mamă şi Tată, mă simt bine; mănîc (văd că era înfometat rău, l-a mîncat pe n) bine. Îmi este tare dor de Dvs." N-avea decît opt ani şi ceva, dar sufletul lui era ca un burete avid de dragoste, pe care şi-o destăinuia cum putea. Adică n-o pierdea, o prefăcea în altceva la fel de bun şi o îndrepta spre cei dragi din jurul lui.

Nu există copil să nu-i placă ciocolata, şi ca tocmai el să fie altfel ar fi fost prea de tot! Avea Mami grijă să nu ducă lipsă, parcă o mînca mai cu

poftă chiar decît o făcea cu fasolea. Cîteodată Mami mai lua să-i ducă vreunui copil bolnav, care n-avea pe nimeni, o bucată-două. Cînd a prins-o prima oară, s-a cam supărat Lăbuță Mică: „Unde le duci?" „La copii săraci şi bolnavi". „Bine, bine".

Nea Dumitru ne era aproape ca o rudă, era bătrîn şi pe atunci aproape că zăcea. Dar se ştiau de cîțiva ani, atîția cîți trecuseră de cînd Lăbuță Mică venise pe lume. Şi tare îl mai dureau toate pe nea Dumitru al nostru! În plimbările lui fără graniță de timp, ajungea cu tanti Ani şi la casa bătrînului. Tanti Maria îi ieşea în cale şi intrau. Începea sporovăiala despre una, alta şi inevitabil şi despre boală, la care era martor şi copilul, şi cînd li se apropia plecarea se vîra pe negîndite în vorbă: „Nu te necăji, nea Dumitre, o să-i aduc aminte lui Tati şi o să mai găsească el ceva pentru matale!" Să se adreseze celor mari cu „matale" îl învățase bunică-sa, de pe la vreo doi ani şi ceva. „Dragul meu, i-a zis o dată, cînd eram şi eu de față, nu-i frumos să spui ‚tu' decît copiilor". A băgat pe urechi şi de atunci nimeni n-a mai fost pentru el decît „matale" sau „dumneavoastră".

Plecau numai după ce nea Dumitru îl blagoslovea şi-l săruta pe frunte şi după ce lăsa în urma lui o cît de mică speranță. Acasă îmi povestea pe unde a fost şi-mi amintea negreşit şi de suferința bătrînelului.

Pe strada vecină cu a noastră şi-a găsit mult de lucru. Acolo, pe partea stîngă, cum te duci către

piață, îşi tîrîia zilele Norica, o fostă soră medicală, care paralizase. Avea tensiunea mare şi Lăbuță Mică s-a gîndit să-i ducem, din cînd în cînd, mîncare fără sare, că şi asta aflase trăgînd cu urechea. A şi înfăptuit ce ne-a rugat, el înainte şi bunicile după el, pe rînd, cu blidele aburinde. Recunosc că avusese o idee care nouă încă nu ne trecuse prin cap. Din păcate, treaba lui s-a terminat după prea scurt timp.

Mai departe de Norica, pe aceeaşi stradă, dar pe dreapta, era un cămin de nevăzători. Copilul meu credea că oamenii cei necăjiți dorm acolo şi noaptea, dar cînd, într-o după-amiază, a vrut să-i vadă şi să-i mîngîie, nu i-a găsit. A doua zi, şi mai apoi de cine ştie cîte ori, i-a vizitat. Din mîna lui mică le dădea ba o ciocolată, ba bomboane sau ce mai credea el că le-ar plăcea. Dar, cîți copii nu fac la fel?

Fleacuri, desigur, dar cei care au apucat să-l întîlnească se uitau cu drag la el şi-l mîngîiau pe cap, nu pentru daruri, ci pentru inima lui. Şi el continua să creadă că trebuie să facă ceva bun, n-avea importanță că totul era ca o picătură într-un ocean.

O dată, Iepurilă ne-a spus ceva, ca un basm. Ştiam deja că, atunci cînd se pornea, fie cu Mami, fie cu Iepurilă, să cutreiere străzile, către părculețul dintîi, mereu pe alte căi, Lăbuță Mică cerceta cu ochii casele şi întreba despre toate, ca şi cînd cineva i-ar fi putut răspunde. Cică el îşi imagina

poveşti cu Baba Cloanța, cu tîlhari şi cîte şi mai cîte. Se uita prin ferestrele murdare de la subsoluri, se apleca, se chinuia în fel şi chip. Aşa a ajuns s-o cunoască pe baba Daniţa. Bătrînă, bătrînă, negricioasă, cocoşată, numai bună pentru ce credea el. Au intrat în vorbă într-o seară, apoi s-au mai întîlnit în parc. Baba îl avea şi pe Tudor, un pisoi, şi, fiindcă erau tare săraci amîndoi, Lăbuţă Mică i-a „înfiat". Cerea de acasă de-ale gurii, să le ducă, şi ea îi mulţumea frumos pentru ce primea din mînuţa lui. Îi zicea „domnişorule" şi se pare că lui îi făcea plăcere. Într-o zi, baba gătise ceva ce mirosea bine şi mînca dintr-o farfurie la care se uita nerăbdător Tudor. Chiar Lăbuţă Mică „personal" a văzut cînd Tudor, obraznic, şi-a băgat botul fără să-şi mai aştepte rîndul. Dar Daniţa nu-i permitea aşa ceva: „Aşteaptă, nesătulule, că-ţi dă mama imediat şi ţie!" Şi au împărţit frăţeşte, ca în fiecare zi, totul. După un timp, Lăbuţă Mică a venit trist acasă: Daniţa murise, iar motanul dispăruse fără urmă şi, o dată cu ei, se dusese încă o plăcută grijă de-a lui, dacă aşa ceva există.

Altă dată, să tot fi avut vreo cinci ani, ne duseserăm la Felix. Era iarnă şi cam plictiseală. Ore întregi „controla" maşinile de prin parcări, cu Mami şi cu nelipsita tanti Ani. Se apropia Crăciunul şi, cum hotărîsem să-l petrecem acolo, Mami şi el au făcut un omuleţ de zăpadă pe balcon, nu mai mare de o şchioapă. I-am lăudat şi i-am fotografiat împreună pe cei doi omuleţi. După vreo

două sau trei zile mai reci, a ieşit soarele şi prietenul lui Lăbuță Mică s-a topit. Ei bine, atît s-a întristat micuțul meu, de gîndeam că se şi îmbolnăveşte. „Lasă, i-am zis, că n-o să țină soarele o veşnicie, doar e miezul iernii, şi-o să facem altul!" „Da, altul, mi-a răspuns, dar nu ăsta"!

În tăcerea care s-a lăsat, se auzea clar, prin fereastră, scîrțîitul pantofilor celor care treceau pe stradă.

- Era de o bunătate ieşită din comun şi eu cred că aşa sînt aproape toți copiii lumii. Primăvara trecută, o zăpăcită de porumbiță s-a apucat să-şi facă cuibuşorul chiar pe jgheabul de metal pentru flori, la nici doi paşi de uşă. Ce-a reuşit pînă la urmă s-a dovedit a fi tare firav şi nefolositor, doar cîteva paie însăilate. Pe ele au apărut două ouşoare, dintre care unul s-a strecurat jos şi s-a spart. Nici pe celălalt nu l-a ocrotit cum trebuia, din cauza zgomotului, l-a părăsit şi n-am mai văzut-o. Lăbuță Mică n-a comentat prea mult, deşi îl vedeam cît de rău îi părea.

Anul ăsta, ne-am pomenit din nou cu o porumbiță, poate tot cea de anul trecut, poate alta, n-aveam de unde şti. De cum a început prostuța păsărică să-şi facă cuib, copilul s-a proptit în uşa balconului şi a rugat: „Atîta timp cît o să stea porumbița acolo, vă rog să nu ieşiți; cînd lipseşte, se poate, dar încet". Se adresa mai ales către tanti Ani, care mai făcea zgomot uneori. Şi l-am ascultat cu toții. Păsărica şi-a clădit cuibul, a făcut ouăle, a

clocit, şi-au ieşit doi puişori, o frumusețe. Lăbuță Mică a fost în culmea bucuriei; i-a îngrijit, a pus zgure de pîine pentru mamă, pe care însă le-au mîncat mai mult vrăbiile, dar, mă rog, nu ne pricepeam nici noi! A tremurat pentru pui, să nu cumva să ajungă pe beton, cum i se intîmplase şi ouşorului din primăvara trecută.

După un timp, puii au învățat să zboare, mai întîi în cuib, apoi puțin în afara lui şi apoi nu s-au mai întors. Ce-a simțit Puiul meu nu ne-a spus, dar, de data asta, l-am încercat: „Bravo, bună treabă ai făcut!" M-a privit puțin melancolic şi mi-a răspuns: „Daaa, să vedem şi la anul!" Iarna aceasta m-am tot uitat pe balcon, cum o să mă mai uit de sute de ori de aici încolo, cu gîndul: „Ce ştiai tu despre ‚la anul', Lăbuță Mică? Dar n-ai nici o grijă, porumbița ta, dacă va veni, n-o să ducă lipsă de nimic".

Şi porumbița a venit, la mijlocul lui martie, dar nu la locul ştiut, ci la fereastra sufrageriei. Şi să fi bănuit ea, oare, că nu mai avea cine să-i ocrotească rostul, sau îşi amintea de copilăria ei, că n-avusese atunci destulă linişte? Cine ştie...

În cuibuşorul firav şi-a îndeplinit menirea, sub ochii noştri atenți, aşa cum promiseserăm cuiva, de parcă ar fi fost vegheată de prietenul ei de anul trecut. Ba, uneori, parcă îl aveam alături pe Lăbuță Mică, atunci cînd îi priveam puişorii aurii. Enigmă, totul rămîne enigmă.

Ce păsări, ce oameni de zăpadă! Pentru el şi

poveştile erau la fel de însemnate ca viaţa adevărată. Ştiu, ţi-am mai vorbit despre ele, dar mai îndură-te şi ascult-o şi pe asta; o uitasem pe cea mai importantă. Nu-i nouă pentru tine „Fetiţa cu chibriturile" a lui Andersen. Eu am aflat-o însă o dată cu el. O fetiţă tare săracă era obligată de tatăl ei să vîndă chibrituri toată ziulica şi să-i ducă tot cîştigul. Într-o noapte de Anul Nou se întorcea tristă, flămîndă şi înfrigurată spre casă. Nu vînduse nimic. De frică, s-a oprit în rostul dintre două case alăturate, să se mai ferească de vînt, şi a început să scapere chibriturile. În flăcăruia lor, fetiţa vedea, cu ochii minţii, tot ce-şi dorea: o sobă caldă, un pom de Crăciun împodobit, mîncare pe săturate şi, la sfîrşit, pe bunica ei moartă, singura care o iubise şi pe care o roagă să vină jos şi s-o ia la ea. Şi micuţa necăjită a şi văzut-o parcă aievea pe bunicuţă cum vine, o prinde în braţe şi o poartă acolo unde-şi dorise.

Dimineaţa, pe locul acela, oameni fericiţi, care se întorceau acasă, au găsit o mulţime de chibrituri arse şi o fetiţă îngheţată, care n-a mai înviat.

Lăbuţă Mică asculta, cu ochii în lacrimi, înghiţite şi, pe furiş, şterse. Pînă la capăt, şi murmura: „Ăsta-i tată? Dacă era Tati al meu în locul lui, fetiţa ar fi scăpat!" Ce crezi, putea altcineva să aibă o părere mai bună despre mine?

Capitolul 5

Şi uite aşa, fără pereche pentru mine şi ai mei, treceau zilele. La noi stăteau luni întregi bunicile lui, care, nici n-ar mai trebui să-ți spun, îl adorau şi pe care el le-a iubit atîta. Ele veneau cu schimbul, fiindcă credeau că amîndouă deodată ne încurcă. Nici măcar copilul nu le putea îndupleca. Se întîlneau cîteva zile şi apoi cea care fusese înainte pleca la cuibul ei. Cum era, cum nu era, tot acolo le era viața.

Mama era mai bătrînă, trecuse de şaptezeci. Toamna îşi lăsa casa şi poposea la oraş. De Crăciun, cît au mai ținut-o puterile, se ducea înapoi, să împartă piţărăii în Ajun, cică: „Să nu rămînă poarta pustie cînd vin colindătorii!" După Sfîntul Ion apărea din nou. Se mai plimba cu Lăbuță Mică, mai gătea cîte o tocăniță de cartofi cu afumătură, cum numai ea ştia, în care, cîteodată, arunca de două ori sare, că începuse să uite. Fasolea, bat-o vina, o aducea de la ea din grădină şi ajunsese una dintre slăbiciunile nepotului; dragul de el, cînd mai crescuse puțin, cerea două porții. Auzeam prin uşă: „Se îmbolnăveşte băiatul!" şi eu, cu gura plină, îl întrebam rîzînd: „Ce zici, Lăbuță Mică, e bună?" „Bunăăă, mai vreau puțin, ce boală?" răspundea şi-şi ridica hăinuța, să se poată mîndri cu burtica numai cît un polonic. Putea să aibă nu ştiu ce bunătăți la masă, rămîneau neatinse.

Băgase de seamă că şi pentru mine era grozavă mîncarea asta, de aceea nu-i era teamă.

Nepotul a îndrăgit-o de la început pe bunica lui mai bătrînă. Că se mai ciorovăiau cîte puţin, asta-i altă poveste. Fusese învăţătoare şi încerca să-l facă elev de pe la vreo trei ani. „Elev Lăbuţă Mică, îi zicea serios, ieşi la tablă!" sau: „Ce lecţie am avut pentru astăzi?" Ea vorbea, ea auzea, minusculul elev se distra numai, cu gura pînă la urechi. Pe urmă venea ora de gimnastică şi-i arăta figurile de la şcoală, cu braţele, săriturile pe loc şi alte chestii. Atunci bucuria lui atingea apogeul, văzînd cum bunică-sa, împuţinată de puteri, încerca să facă ce altădată fusese parte din viaţa ei.

Se plimbau agale multe ceasuri, dar nu se mai prea înţelegeau, fiindcă o cam lăsase şi auzul. După un timp, rolurile s-au inversat. El începuse să se descurce cu mingea şi, cînd plecau în curte, Lăbuţă Mică, în şagă, o trimitea către bunică-sa, iar ea, săraca, cu vederea slabă, se mai întîmpla să se împiedice în năstruşnica jucărie. „Te spun lui Tati", se oţăra mama, în cele din urmă, şi rapid se împăcau. Minte lîngă minte.

La un timp, Lăbuţă Mică îi povestea mai multe şi ea asculta atît cît putea. Cînd se întorceau de unde erau plecaţi, se minuna: "Doamne, ce minte are copilaşul ăsta, pe toate le ştie şi este atît de atent, mă trece şi pe mine strada!" Apoi l-a însoţit şi la şcoală, dar, pe atunci, ea începuse să meargă precum racul în toate cele. Auzea din ce în

ce mai puțin şi îi slăbise vederea. Un an-doi a mai mers cumva, dar, din clasa a treia, într-o dimineață, cînd să traverseze strada şi linia de tramvai, bunica a vrut să treacă pe roşu. Lăbuță Mică, fără probleme de acum cu asta, s-a înțepenit pe picioare şi, dacă a văzut că ea insistă, trăgîndu-l în stradă, a început să plîngă. S-a smucit şi a rămas pe trotuar, iar mama a trecut, tramvaiul i-a şters umărul şi ea a căzut uşor. De atunci, nepotul n-a mai vrut s-o însoțească, dar, cum nu voia nici s-o mai supere şi el, i-a spus: „Bunică, merg singur, matale odihneşte-te, gata!" Dar ea se scula la aceeaşi oră, că n-avea somn, se îmbrăca şi aştepta „băiatul". Îl conducea pînă la poarta casei şi, de acolo, el pleca cu tanti Ani, din timp pitită după gard. Şi aşa, încă o etapă din viața bunei mame se sfîrşise, greul din inimă şi din picioare, mai mult decît Lăbuță Mică, o convinsese.

Compătimirea lui fără margini s-a adăugat dragostei dintîi. Bunica se mişca greu, mînca din ce în ce mai puțin, se vedea că i se apropie calea cea din urmă. Lăbuță Mică se lipea strîns şi o mîngîia blînd pe păr şi pe haine, încercînd o aproape nefirească emoție. Primea ca răsplată un sărut pe dosul mîinii şi pe frunte, însoțit de vorbele resemnate ale bunicii: „Lasă, sînt prea bătrînă, nu-l mai sărut mai mult!"

Cînd n-a mai putut să umble, a vrut să meargă acasă la ea, iar noi ne duceam s-o vedem de două ori pe lună. De obicei, numai eu şi Mami, dar destul de des îl auzeam pe Lăbuță Mică atunci cînd

ne întorceam: „Data viitoare vin şi eu!” Şi data viitoare îl luam cu noi, pe drumul ştiut de el de cînd era mic. Ajungeam şi, cu teama de a n-o găsi şi mai rău, intram în odaie, cu el înaintea noastră. Bunica nu-l mai putea recunoaşte, doar cîte ceva îi mai licărea prin minte. Îl mîngîia pe cap, iar el îi cuprindea obrajii supți între micile-i mîini şi-i zicea blînd, aproape plîngînd: „Bunică, bunică, sînt eu, nepotul matale, am venit să te văd, mi-a fost tare dor!” După o zi-două, ne întorceam şi, un timp, Lăbuță Mică era trist, poate pentru că mă vedea şi pe mine. La poartă cobora din maşină, deschidea să pot intra, apoi descuia garajul. Vecinii îl întrebau, cu speranța că o să audă veşti mai bune şi mai lungi, despre bunica, dar el răspundea cu voce caldă, care însă nu-i înşela: „E bine, se face bine!” Se maturizase prea devreme în cele ale sufletului. În vizitele noastre dintotdeauna de la țară făceam multe, dar, dintre toate, una era importantă, primul meu gînd: drumul la mormîntul tatei, prea de timpuriu trecut în rîndul celor drepți. De la un timp, a vrut şi copilul să meargă şi apoi a fost cu mine negreşit. Cînd mă vedea pregătindu-mă, mi-o lua înainte: „Tati, avem lumînări, dar chibrituri?” Se liniştea şi urca dealul vitejeşte. Ajungeam, îndeplineam, în linişte, în bătrînul cimitir din mijlocul codrului, ce avusesem de făcut, îl luam de mînă şi plecam înapoi. Nu întreba, nu deranja, se uita doar şi făcea ce făceam şi eu. La coborîre, nu de mult, mi-a ajuns la urechi, ca din depărtare: „Ce

bine că am fost şi astăzi!" şi m-am surprins meditînd: „N-ar trebui să fie atît de matur, e prea bătrîn pentru anii lui!"

O dată, nu ştiu ce-a zis Iepurilă de boala bunicii şi de vîrsta ei frumoasă şi el a auzit. A fost furtună de plîns, cu furie reţinută: „Să nu spună cineva nimic rău de bunica mea. E bolnavă, dar e bunica mea şi a fost bună!"

Şi apoi a murit bunica, dar n-am vrut să-i spunem, fiindcă bănuiam cît ar fi suferit. Eu şi Mami am plecat s-o petrecem lîngă tata, dar copilul aflase de la telefonul pe care-l primiserăm de la fratele meu. S-a dus în camera lui, singur, şi a plîns amarnic. După ce noi am plecat, Laura, vecina noastră, l-a găsit în curte: „Ce-i cu tine, te-ai lovit?" „Nu, i-a răspuns cu greu, după ce şi-a înghiţit lacrimile, mari şi multe, de data asta, Tati crede că eu nu ştiu că am rămas numai cu o bunică şi că prima mi-a murit?" Sufletul lui mic se cutremurase de gîndul pierderii fiinţei dragi. Nici nu crezusem că a iubit-o atîta. Acum, de multe ori, cînd mă gîndesc la cele ce-ţi istorisesc, mă întreb dacă n-a fost într-adevăr ceva neobişnuit cu ei doi. În aceşti ani ai lor, de zeci de ori am asistat, şi eu şi Mami, care, de la un timp, se enerva, la scene în care bunica îl privea cu drag şi apoi zicea: „Mi-e milă, tare milă de el, îmi vine să plîng de mila lui". Asta i-a spus şi la ultima lor întîlnire, cînd, de fapt, a văzut numai un copil căruia nu i-a dat importanţă. Dar o secundă de luciditate tot a avut şi atunci a

grăit: „Mi-e tare milă de el!” Ce-o fi însemnat pentru ea n-am izbutit să aflăm nici cînd era limpede la minte, dar ceva nu-mi dă pace: Lăbuță Mică a urmat-o la exact patru luni, nici o zi în plus sau minus. Şi, în scurtul interval, nu i s-a şters durerea. Între timp, Iepurilă a pus o dată una dintre farfuriile bunicii dispărute sub un vas cu flori, pe balcon. El a văzut-o aproape imediat şi a apostrofat-o: „De ce trebuia să pui tocmai farfuria asta sub vas, a fost a bunicii mele, să stea acolo unde îi era locul!” Şi aşa s-a făcut imediat. Ăsta era Lăbuță Mică.

După cinci luni, tanti Ani a plecat la Felix, să-şi mai îndulcească reumatismul. Acolo a revăzut, cu ce inimă numai ea ştie, locurile pe unde fusese cu Lăbuță Mică. Şi a avut un vis lung, pe care n-are rost să ți-l istorisesc, e prea lung. Din el, mi-a rămas o secvență. Copilul apărea de jos, de undeva, pe o scară şi ea l-a văzut numai pînă la brîu. A privit-o, nici vesel, nici trist, doar serios, şi i-a zis: „Tati şi Mami să nu mai plîngă, eu nu mai vin înapoi, aici este locul meu”. Şi, imediat după asta, bunică-sa l-a luat de după umeri şi s-au întors amîndoi pe unde apăruseră. N-aş fi crezut-o pe tanti Ani, dacă n-ar fi repetat de zeci de ori, aproape obsedant, cuvînt cu cuvînt, aceeaşi poveste. Dar cine crede în vise?!

I-a mai rămas o bunică, ceva mai tînără, dar bună şi ea din fire, pe care el o botezase, de mult, Iepurilă. Habar n-am de ce, probabil i se păruse că

ar fi vreo asemănare între ea şi inofensivul animal. Poate că la Iepurilă a ținut şi mai mult, fiindcă avea putere să-l însoțească, să se joace, sau poate de altceva. Nu l-am întrebat niciodată şi oricum n-ar fi recunoscut de-ar fi şi fost adevărat, n-avea el inima să le separe pe criteriul dragostei.

Lui Lăbuță Mică îi plăcea la nebunie să fie cu Iepurilă şi ea se cobora la mintea lui. Parcă-i văd plimbîndu-se, cercetînd maşinile şi casele, ducînd micile cadouri, jucînd fel de fel de jocuri mai uşoare sau remy. O mîngîia pe păr, pe spinare, chiar cînd ea era încă la masă şi el terminase, ca de obicei, primul, nerăbdător s-o ia în împărăția lui. Iepurilă avusese o viață grea de la început, cu frați mulți şi sărăcie, într-un sat din Ardeal. Venise încoace de tînără, la lucru, şi a muncit treizeci şi cinci de ani, opt sau zece ore pe zi, muncă grea pentru o femeie. A rămas singură după numai un an de căsnicie şi a făcut ce a putut s-o crească pe Mami. Dar cel care i-a umplut inima şi viața a fost Lăbuță Mică; el a răsplătit-o pentru toate necazurile şi singurătatea îndurate în credință şi fără văicăreli şi tot el i-a adus şi durerea cea mai mare. Tăcută, atentă cu toți, îşi găsise mîngîierea şi se gîndea cu împăcare la sfîrşitul ei, cînd o să-i vină. Şi sigur că Iepurilă şi-a iubit nepotul mai mult decît propria viață, nu era nevoie nici înainte să-mi spună cineva şi nu este nici acum, cînd o văd cum o văd.

Ei doi n-au avut decît bucurii şi nici o supărare, nimic, nimic. De altfel, doi oameni ca ei

ar fi fost greu să se poată supăra. Sigur că şi lui Iepurilă îi reveneau tot obligaţiile plăcute, că de lecţii n-a avut parte. După ce terminau masa şi Lăbuţă Mică o trăgea după el nerăbdător: „Hai, hai cu mine, lasă că are cine să ajute mai departe!”, urma liniştea, semn că se apucaseră de „treabă”.

Altă dată, cînd bunica nu-i asculta rugămintea destul de repede, încercînd să mai trebăluiască prin casă, îi făcea morală uşor: „Lasă praful în pace şi hai cu mine, că oricum nu bagă nimeni de seamă că l-ai şters. Cînd s-o pune un strat mai gros, Mami cheamă pe cineva la curăţenie mare!” Cît de bine dibuise el adevărul!

Dar Iepurilă, cînd îşi pune ceva în cap, nu prea se lasă, aşa că, uneori, se întîmpla să rămînă singur copilul pînă ce termina ce avea de făcut. Că, este adevărat, Lăbuţă Mică avea şi un soi de respect pentru bunicuţa lui. Îşi mai permitea el cîte o şotie mai tare cu tanti Ani sau cu Mami, o palmă sau două pe fund sau pe spinare, o piedică, o îmbrăţişare mai „drăgăstoasă” sau o ciupitură, o luptă chiar; cu ele da, dar cu Iepurilă nu l-am văzut, probabil că încercase o dată şi nu-i mersese.

Cînd bunica „tînără” pleca acasă la ea, micul sufleţel se întrista. Ea se ducea şi nu mai venea uneori săptămîni la rînd. Dacă vedea nepotul că nu mai poate de dorul ei, punea mîna pe telefon şi-o ruga să apară. Uneori apărea, alteori nu, şi-l vedeam după ce punea abătut receptorul în furcă, cu capul sprijinit pe pumn: „Hm, hm, Iepurilă încă

nu poate veni, spune că aşteaptă pensia şi lemnele. Hai, lemnele ca lemnele, dar de cînd a plecat a mai luat o dată pensia. Oricum, vine imediat după douăzeci!" Douăzeci era ziua ei de pensie.

Ce folos că acum regretă că nu-l asculta întotdeauna? Nu mai ajută la nimic, dar, oricum, i-a umplut de bucurie multe clipe din mica lui viaţă. Şi nu toată a fost doar joacă. Nu de mult am găsit-o pe Iepurilă plîngînd, cu ochii ţintă la poşta de lîngă piaţă. Cu greu mi-a spus de ce şi am rămas de piatră amîndoi. Zice că, acum vreun an, s-au dus să pună la cutie nişte scrisori pentru străinătate. Erau destule, ştii cum este omul, scrie doar cînd n-are încotro şi la grămadă. Nu erau preţurile de astăzi, dar, oricum, Iepurilă a plătit vreo sută de lei. Pe drum, cum întotdeauna discutau cîte ceva, ea a comentat şi asta şi copilul n-a răspuns. Cînd au ajuns în casă, el a luat-o, din hol, înainte, îmbrăcat, direct către camera lui. După un minut a apărut cu o hîrtie de o sută, ţinînd-o desfăcută pe palmă, şi i-a întins-o. Cînd şi-a dat seama despre ce-i vorba, pe Iepurilă a apucat-o şi atunci ca şi acum plînsul. O crezuse necăjită şi i-a spus: „Ia-i, mi-a rămas rătăcită de vreo trei ani de la sorcovă, ştii bine că nu-mi trebuie!"

Dintr-astea făcea de cîte ori vedea pe cineva din casa noastră supărat şi suferea cînd „mirosea" o cît de mică gîlceava. De la început Mami şi cu mine am hotărît, cum fac probabil mulţi: „Nimic cu el de faţă sau prin apropiere!" Dar Lăbuţă Mică

avea un fler grozav, nu-l puteai păcăli. Dacă uneori cădea ca musca în lapte şi orice discuţie înceta, prindea din zbor şi imediat pleca, tot atît de neobservat cum venise, la el în cameră. Nu se amesteca decît în glumă şi lua partea, cui crezi?, a mea: „Lasă-l pe Tati, ce ai cu el!" Primea o mică punere la punct: „Asta nu-i treaba ta ce, eşti avocat? Nu-i frumos să te bagi!", dar mustăcea doar, n-o lua în seama.

Tanti Ani şi bunica aveau cel mai ades parte de alinarea lui, fiindcă ele plîngeau cel mai mult. Copilul le cuprindea în braţe, atît cît reuşea, şi le mîngîia: „Nu mai fi necăjită, eu te iubesc din toată inima!" Şi cîteodată chiar reuşea să le facă să zîmbească. Lăbuţă Mică, balsam, nu altceva...

Capitolul 6

- Era, zău aşa, o mînă de om şi mă miram şi atunci, de unde atîta suflet pentru toţi? Lasă-ne pe noi, ai lui, dar aproape că nu ne intra cineva pe uşă, să stea măcar o zi, şi el să nu-l regrete, chiar dacă înainte nu-l ştiuse. „De ce plecaţi atît de repede, era bine dacă mai rămîneaţi!" Sau, poate că aproape toţi copiii sînt ca el? Oricîţi prieteni ar fi avut, nu-i erau destui. La început erau Danița şi Andra, fetiţele vecinilor. Băieţi nu prea erau pe atunci, dar îi plăceau şi ele, fiindcă el era „şeful". Pe timpul

şcolii s-au cam rărit întîlnirile lor, fiecare îşi avea drumul său, şcoala lui.

Ca un făcut, însă, în ultimele luni, din nou s-au înțeles de minune, aşa că şi Andra se mira cum de a devenit iaraşi atît de cald cu ea. Parcă n-ar fi vrut să lase nimănui o cît de mică umbră de supărare, să-l caute toți prietenii lui şi acum.

Pe urmă au apărut şi băieți şi, cînd a mai crescut, cu unii s-a împrietenit. Mi-aduc aminte cum i-a intrat în suflet Călin, fiul unor prieteni. Erau cu toții la Titus, era ziua lui Dănuț, a vrut să intre şi el, stîngaci cum era, în jocul pe care-l începuseră ceilalți copii. Unul dintre ei i-a zis cu vocea ridicată să stea deoparte, ceea ce era gata să execute, cînd l-a auzit pe Călin: „De ce sînteți răi, vă credeți grozavi, hai Lăbuță Mică şi tu la joc!"

S-au mai întîlnit doar de vreo cîteva ori, dar, cînd venea vorba de el, mai ales dacă se întîmpla să se spună ceva mai puțin plăcut, se amesteca pe nepusă masă şi-l lăuda: „Ce-ai cu Călin?" Şi nu glumea, ținuse minte bunătatea celuilalt.

Dacă erau mari, erau bune şi fetele. Drina, mica vecină de deasupra noastră, cu şapte ani mai mare, venea la început din curiozitate, apoi să-i citească poveşti, mai pe urmă să se joace şi în sfîrşit să-l ajute niţeluş la desen. Ea trecuse de vremea jocurilor „slabe", cum ajunsese şi Lăbuță Mică să le zică unora, dar n-avea încotro. De cele mai multe ori apărea şi Andra şi micii prieteni o ascultau ca sfinții pe Drina. Cum s-o fi purtat ea cu

ei nu ne-am interesat, însă am ajuns să bag de seamă, la un moment dat, ce respect îi purta copilul meu. Nu-i ieşea din cuvînt, făcea tot ce-i spunea, se simţea bine aşa. Între timp, Drina devenise domnişoară, dar îl iubea tot mai mult pe Lăbuţă Mică, şi el pe ea.

Cînd fetele rămîneau pînă la ora mesei, Mami le invita şi pe ele, să aibă, chipurile, şi Lăbuţă Mică poftă, că ele aveau, nu glumă. Da' de unde să mănînce şmecherul mai mult decît de obicei, nici vorbă! Din contră, termina primul şi le îndopa pe celelalte: „Mai pune-le, Mami, mai dă-le şi asta, şi aia!", în vreme ce se lamenta: „Sînt prea gras, ar mai trebui să slăbesc puţin!" Dar la coastele lui puteai cînta ca la acordeon.

Aşa treceau serile, mai ales iarna, că doar vara şi-o făceau prin curte sau prin grădină.

Lăbuţă Mică, ţi-am spus doar, era unul dintre puţinii oameni care se bucurau cînd se stingea lumina, sau, cum zice lumea, „se lua curentul".

Dacă ne apuca pe neanunţate, urma o scurtă agitaţie, însă, dacă întunericul era programat, atunci se pregăteau din timp. El cu Andra se aliniau în patul lui larg, la propriu şi la figurat, şi Drinuţa se punea pe povestit, ce-şi aducea aminte; le spunea de toate, basme, întîmplări auzite, citite sau adevărate, de pe la şcoală. Nu se auzea nici musca, vorba vine. Cîteodată, fata obosea şi se oprea: „Hai, te rog, mai spune!" Cînd revenea, regreta, ca şi atunci cînd se întîmpla să fie numai cu noi: „De

ce a venit aşa repede!” Deşi treceau uneori şi două ceasuri. Se simțeau tare bine împreună cu Drina cei doi micuți.

Serile, cîteodată, apărea şi Mihaela pe la noi. Era mare studentă şi sîntem rude apropiate. Lăbuță Mică o îndrăgise, fiindcă avea darul să se poată coborî la mintea lui, să joace jocurile lui, să se lupte şi cîte şi mai cîte. Bucuria lui nu cunoştea margini cînd trebuia să sosească Mihaela. Cu ceasuri bune înainte începea să anunțe cu voce tare: „Astăzi vine Mihaela”. De regulă ea se ținea de vorbă, dar, destul de des, se mai întîmpla să nu vină, şi el era trist. Îi spuneam: „Las-o, Tati, probabil că s-a ivit ceva neprevăzut sau poate că are de învățat!”, deşi ultima afirmație eram aproape sigur că-i falsă. Seara, la culcare, iarăşi: „Oare de ce n-o fi venit? Dar sigur o să vină mîine!” Uneori aşa era, alteori nu.

Cînd Lăbuță Mică auzea soneria, sărea în fața ei, nebun de fericire. „Ai venit, ai venit, ce bine!” Şi avea o voce care nu putea să înşele pe nimeni. Îi sărea de gît, apoi se bucura cu cîteva ture de coridor şi cu cîteva „pleosc” din palme, pecetluind evenimentul. Mihaela trecea direct la joacă şi se isca o hărmălaie în camera lui de ne ştiau vecinii. Cum, de regulă, era şi Andra la noi în acele ceasuri, se luptau corp la corp, pînă la epuizare. Gemeau, rîdeau, se amenințau. Avea Lăbuță Mică un rîs atît de sănătos cînd era fericit, că, auzindu-l mai de departe, mă opream din ceea

ce făceam şi îmi ziceam: „Dreptate mare au cei care spun că binecuvîntată este casa cu glas şi rîs de copil”. Îi lăsam în pace pînă ce o auzeam pe Mihaela: „Gata, nu mai pot, voi sînteți doi şi eu una singură!”Abia după două-trei apeluri disperate ale ei, mă băgam şi eu cu: „Pauză, pauză!” şi aveam succes. Se odihneau puțin şi continuau cu altceva mai paşnic. Cînd venea primăvara şi ziua creştea, ieşeau în curte să joace „scunsa”, cine n-o ştie, cu alți copii. Chiote, alergătură, tropăituri, transpirații, satisfacții. Lăbuță Mică se dădea în vînt după „scunsa” asta.

Apăreau apoi la masă şi, aproape imediat după aceea, Mihaela pleca, condusă de micul prieten pînă la uşă, cu o întrebare, mereu aceeaşi, repetată pînă ce-i răspundea: „Cînd mai vii? Te rog să vii la mine şi săptămîna viitoare, te aştept neapărat. Da’ să vii, auzi?” Lăbuță Mică pleca să se culce, exclamînd întruna: „Ce bine ne-am jucat, săptămîna viitoare iar vine Mihaela”. Dar n-a fost punctul tare pentru ea să se țină de cuvînt, şi de cîte ori n-am citit pe fața lui regretul! Aşa că ajunsesem s-o caut pe fată la cămin sau pe la ore să-i spun să nu mai trişeze. Acum ea regretă că nu l-a răsplătit pe micul prieten cum ar fi vrut el, şi asta mai ales în lunile din urmă. Vine acum chiar mai des, se duce în camera lui, stă înmărmurită minute multe, se uită la jucării, le mîngîie şi o apucă jalea prelungă, rostindu-i numele. Dar în van, el o priveşte din poze şi nu poate să-i mai răspundă.

Lăbuță Mică dă acum de dincolo, fără să mai vrea, lecții de viață, dar cui îi mai folosește? Cînd Mihaela pleacă, într-un tîrziu, caută lung cu ochii pe coridor, dar nimeni n-o mai întreabă: „Vii săptămîna viitoare? Așa că ai să vii?" Și aleargă zănatecă pe scări în jos.

Nenea Lică al lui, ce prietenie grozavă s-a înnodat! Și el îmi este nepot. Cînd a început să ne viziteze des, avea vreo treizeci și trei de ani și intrase student la fără frecvență, iar Lăbuță Mică mai avea atunci un an pînă cînd trebuia să meargă la școală. Lică venea la pregătire, la sesiuni, poate și de șapte-opt ori pe an, și stătea zile, ba chiar săptămîni, la noi. El n-are copii și le simte lipsa, așa că fiul meu era tocmai ce-i trebuia în orele lui libere, care erau mai puține în sesiuni, mai multe între ele. Și pe el îl primea cu aceeași nerăbdare ca și pe Mihaela. Omul era calm, îi plăcea să se plimbe, să se joace, să-i explice orice. Prin plimbările lor discutau ei multe și apoi mai intrau în cîte o cofetărie. Lăbuță Mică se cam codea, îi era frică să nu se îmbolnăvească, cofetăriile sînt și acum un fel de bau-bau. Cel mai mult îl atrăgea tot înghețata și cîteodată ceda insistențelor lui Lică.

Acasă spunea imediat, nu ascundea nimic, niciodată. Îmi amintesc că o dată, pe cînd era micuț, să fi avut vreo patru ani și ceva, după ce ne plimbaserăm noi doi către stadion, pe la ora prînzului se făcuse cald. S-a nimerit să trecem pe lîngă o cîrciumă unde se găsea bere la halbă. Am

luat şi eu una, dar pentru copil n-avea nimic. Am tras o înghiţitură bună şi, cînd mi-am aruncat ochii la el, se uita către mine, rugător şi cu gura căscată, îi era şi lui sete. Şi l-am întrebat: „Vrei şi tu?” „Da”, zice. „Îţi dau, i-am spus, doar o guriţă”. A luat-o, a plescăit din limbă şi a exclamat: „Ah, ce bună a fost!” Mi-a venit să şi rîd, dar n-am făcut-o. Pe drumul către casă i-am spus, de vreo trei ori cred: „Lăbuţă Mică, Mami nu trebuie să afle că ai băut bere!” „Da, mi-a zis, dar tare bună a fost!” O ţinea pe a lui. Şi de aceea, la poartă, i-am mai zis o dată să tacă. Mami ne-a deschis uşa, el a pus piciorul în prag şi primul lucru a fost: „Am băut bere şi tare a fost bună!” A fost şi prima şi ultima oară că a vrut aşa ceva. Cînd s-a făcut mai mare îi era frică de oamenii beţi, îi ocolea de la distanţă şi pe faţa lui citeam şi teamă şi repulsie.

Lică şi Lăbuţă Mică au văzut împreună multe, au fost la circ, în oraşul copiilor, prin parcuri cu animale necăjite şi nu mai ştiu unde. Se întîmplau şi lucruri cu tîlc. Într-una din zile, după ce băuse nişte sucuri, micuţului i-a venit să facă pipi. Lică i-a zis: „Nici o nenorocire, tu eşti copil, dăm pantalonii jos, nu se miră nimeni!” Atunci a venit verdictul lui: „Decît ruşinea, mai bine durerea!” A strîns din dinţi pînă acasă, a sunat lung la uşă şi a trecut pe lîngă mine ca glonţul, cu direcţie clară.

Lăbuţă Mică a fost un copil crescut printre maturi şi asta explică şi plăcerea lui de a asculta

convorbirile lor şi de a glumi cu ei, dar şi dorința de a se afla printre copii. Toți oamenii mari care l-au cunoscut mai bine, l-au şi iubit. Las-o pe tanti Ani, dar uite-le pe tanti Pitaru şi pe tanti Laura, mama Drinei. Cînd ele apăreau prin curte, îşi povesteau toți trei, ba mai şi şuguiau. Dacă era cumva cu bicicleta, se lua după ele, se făcea că le calcă şi ele, femei cu copii, cu nepoți, se prefăceau că le este teamă. Altă dată, dacă noi nu eram acasă şi, tot aşa, n-avea copii pe lîngă el, se pornea de jos şi ajungea la ele la uşă. Apăsa pe butonul soneriei şi apoi alerga în sus sau în jos, să se ascundă. La început n-au ştiut ce poate fi, dar, chiar cînd s-au lămurit, tot îi făceau jocul şi deschideau uşa de două-trei ori. Deodată apărea de după colț cu un „bau" să le sperie şi gata, partida se încheia.

Vecinii! Cine nu ştie relațiile dintre vecini? Cînd excelente, cînd şchiopătînd, poate că aşa este normal. Ai noştri făceau, majoritatea, parte din micul şi caldul lui univers. Ne rămăsese, cînd mai crescuse, o singură restanță: cum salutăm. Nu-i vorbă, el îi saluta pe toți, dar nu se prea auzea. Prima dată, cînd era măricel, i-am spus: „Lăbuță Mică, n-ai mîncat ieri şi astăzi!" Şi el m-a privit zîmbind înțelegător şi n-a zis nimic. În zilele care au urmat, l-am văzut eu, nu altul, cum, întîlnind un adult din casă, începea cu „Săru' mîna", de departe, şi îşi întețea glasul, pînă cînd cel căruia i se adresa îi răspundea clar: „Să fii sănătos, puiule!" sau: „Să creşti mare, Lăbuță Mică!" Pînă şi nenea Pitaru,

care nu prea avea darul lăudatului pe gratis, mi-a spus odată: „Dom'le, flăcău pe cinste. Salută de se aude de la gară!"

Copilul meu parcă-l citise pe Tagore: „Cel ce încearcă să facă oamenilor bine stă la uşă şi bate, dar cel ce-i iubeşte găseşte uşa deschisă". Şi el a intrat, prin iubirea lui, în inima multora. Tanti Pitaru parcă aude, la vremea cînd era ora lui de joacă, soneria, şi i se pare că nu-i nici o deosebire, ca şi cînd ar suna cine ştie ea. Deschide repede uşa, priveşte unde ar trebui să fie şi apoi se retrage, aşteaptă cu urechea atentă să mai sune din nou, ca altădată. Dar „altădată" nu mai este şi nici ei nu-i vine să creadă.

Oare unde aţi fost în ziua aceea, prieteni ai lui, de ce nu s-a nimerit nimeni la el atunci, poate că ar fi rămas cu voi. Poate...

Cladin, micul lui prieten, a dat glas ideii acesteia, la cîteva zile după ce Lăbuţă Mică n-a mai fost. Era la noi, şi Mami îi dăruise o hăinuţă nouă. Afară ploua cîineşte, de nu părea că se va mai opri, şi atunci l-am auzit pe copil, care privea afară: „Dacă şi în ziua aceea vremea ar fi fost ca astăzi, sau măcar dacă aş fi fost eu cu el, acum şi-ar mai fi putut purta jacheta asta nouă!"

Pauză lungă şi, apoi, aproape automat:

- Oameni mici, bucurii mici, se zice; aşa să fie? S-ar putea, dar, dacă mă gîndesc la el, mă

îndoiesc. Nu-mi vine să cred că Lăbuţă Mică îşi împărţea bucuriile în mici sau mari. Pentru el o gumă de mestecat sau o ciocolăţică erau la fel de însemnate ca o haină, iar o jucărie mititică, dacă-i plăcea, făcea tot atît cît o teleghidată.

Şi totuşi, dintre toate bucuriile lui, plimbarea cu maşina a pus stăpînire pe el, deşi nu o suporta prea bine, mai ales dacă era prea lungă. Drumurile, surprizele lor i se păreau din cale afară de interesante. Trecuse vremea cînd îl luam din parc şi cea a privitului la maşini. De cîteva ori pe an era nevoie de excursii mai lungi, fie către bunica, fie în concedii. Atunci se aşeza cu Mami în spate, înghesuiţi ca vai de ei între bagaje. După nesfîrşite pregătiri, apucam să plecăm şi aproape de îndată devenea atent, cu privirea pironită numai în faţă să vadă şi el totul. Ce i se părea de luat aminte urmărea, mişcîndu-şi capul în toate direcţiile, pînă ce locul acela dispărea din vedere. Mie drumul mi se părea aproape interminabil, iar de Mami ce să mai vorbesc, că are rău de maşină. Şi el mai obosea, dar nu aţipea nici să-l fi picat cu ceară, degeaba îl sfătuiam să se culce. Înregistra toate maşinile defecte, toate urmele de accidente, toate maşinile străine. Aproape de capătul celălalt al călătoriei, şi numai uneori, întreba: „Mai avem mult?" Timp de vreo doi ani, rămăsese părăsită o caroserie de autobuz, pe un vîrf de deal, departe. Cînd ne apropiam de ea, fiindcă recunoştea locul, întreba cu o uşoară nelinişte: „O mai fi acolo

autobuzul defect sau l-o fi luat luat cineva?" „Nu ştiu, n-am de unde", îi răspundeam. Ajungeam, îl vedea, îşi răsucea gîtul cît putea de mult şi apoi se liniştea din nou. Într-o vară ne-am şi oprit să-l studieze ca lumea. N-a prea avut ce, n-avea nici motor, nici volan, nici ferestre, dar a fost bucuros că s-a urcat în el! Pe urmă, proprietarii l-au dus la fier vechi, şi data următoare, cînd nu l-a mai aflat acolo, s-a posomorît oleacă: „Gata, nu mai este, l-au luat!" Şi asta a fost tot. De vorbit în maşină aproape că n-avea timp şi dacă-l întrebai cum se simte, răspunsul venea scurt: „Bine"; „Vezi în faţă?" „Da". Atît. Dacă mai puneam şi puţină muzică, nu mai scoteai de la el nimic, era pasagerul ideal.

În ultimii doi ani bunica lui a stat un timp internată într-un spital, nu prea departe de oraş. Acolo mă duceam săptămînă de săptămînă, s-o văd, şi Lăbuţă Mică ştia. Şi de cîte ori n-am mers amîndoi, el în spatele meu! Tăcea, tăcea, mereu. Cînd o vedea, aceeaşi înţelegere nesfîrşită. La întoarcere n-avea nevoie nici de muzică şi aproape nici de mîncare. În zilele acelea nici maşina nu-i făcea plăcere. Şi mă durea, pentru amîndoi, dar parcă mai mult pentru el.

Acum cîţiva ani n-am mai avut maşină, dar de dragul lui am luat una împrumut, deşi ne puteam duce în concediu şi cu trenul şi poate i-ar fi plăcut la fel de mult. Am pus şi atunci în portbagaj de toate, chiar şi basculanta lui. Bunica i-a făcut rost

de nisip, de pietriş, s-au adunat o mulţime de copii şi s-a deschis un adevărat şantier în curte. Lăbuţă Mică se lupta cu lopăţica pînă umplea ochi remorca, imediat trecea la cărat şi nu se lăsa pînă n-o răsturna, icnind, în altă parte. După ce tot nisipul era mutat, îl transportau înapoi. Pe la prînz se făcea cald, erau transpiraţi, se bronzau, se ostoiau şi se aşezau la masă, ca la pomană. Două săptămîni încheiate, ce mai distracţie pentru el! După-amiezile treceau la altceva. Avea un nepot al meu o rablă de roabă, cu roţi dure de metal şi cu caroserie de scîndură, ca o ladă. Lăbuţă Mică se urca în ea şi cineva îl căra pe drumul de la ţară, cu hîrtoape şi pietre, şi în urma lui o liotă de ortaci. I se zdruncinau toate cele, dar ce vesel era! Pe urmă venea altcineva la rînd. Şedeam pe parapetul de la poartă cu vecinii şi nu-mi făceam griji, privind la părul lui lung, cu zulufii în vînt, şi mă vedeam parcă pe mine cînd eram ca el. Şi un bătrîn, care mă ştia de mic, simţea nevoia să-mi zică sfios: „Ce bine că ai băiat, nu se termină numele lui tată-tu, că în rest n-are decît nepoate!” Dar putea şti nea Niţă pînă unde va ţine neamul nostru? De cînd apăruse piticul în viaţa noastră, an de an ne-am împărţit concediul în două, jumătate la ţară, jumătate la munte sau la mare. Marea nu i-a plăcut lui Lăbuţă Mică. Prima oară cînd a văzut-o avea trei ani şi totul l-a supărat. Din prima zi a făcut cunoştinţă cu restaurantul la o oră de vîrf, s-a uitat puţin prin uşă şi de îndată s-a proptit în prag. Desfăcîndu-i

mînuțele cu forța, l-am tras uşurel înăuntru. Pentru prima şi ultima dată. La felul doi, privind speriat la agitația din jur, a plesnit cu lăbuța în farfuria cu fasole uscată. Am plecat rapid, înainte să-i mai vină altă idee, cerîndu-ne iertare de la vecina de la masă, care l-a întrebat amabilă: „Ce-ar vrea fetița să mănînce?" Pe cînd cobora grăbit de pe scaun, nu s-a lăsat, fiindcă i se mai întîmplase figura asta, şi, uitîndu-se jignit într-acolo, i-a spus: „Nu tînt fetiță, tînt băiat!" Nici de vreme bună n-am avut parte atunci: erau nori şi vînt pînă pe la unsprezece. Lăbuță Mică venea cu Mami şi tanti Ani, bine încotoşmănați cu toții. Se aşezau, ieşea puțin soare, îl dezbrăcau. Iar vînt şi nori, iar îmbrăcarea. Atmosferă încărcată, şi la propriu şi la figurat. La sfîrşit, am răsuflat uşurați şi ne-am întors cu avionul. Cea mai drăguță figură a fost tot a lui, cea de pe aeroportul litoralului, cînd gemeam sub geamantane. Merita să-l fi văzut tîrînd după el o pungă de plastic transparentă, prin care ieşeau la lumină, în toată splendoarea lor, olița de noapte şi o păpuşă, pe care şi le aranjase singur, dimineața devreme. Venea la vreo douăzeci de paşi în urma noastră, plictisit, sătul de mare, cu năsucul încrețit şi cu şepcuța lui cu cozorocul mare în lături. Îmi venea să trîntesc jos bagajele şi să mă reped la el să-l mănînc. Şi ce păcat că n-am făcut-o!

După doi ani am revenit la malul mării pentru ultima dată. A făcut şi plajă, s-a plimbat, pricepea multe. Era epoca celui mai iubit aparat de

radio al lui, pe care-l avea tot timpul în mîna stîngă, dreapta fiindu-i tot într-a mea.

Reîntoarcerea din concediu era o nebunie. Intra pe uşă, adulmeca totul, cutreiera camerele şi apoi o zbughea la fugă, țopăia, rîdea, bătea din palme, îşi lua jucăriile la rînd. Casa lui, patul lui i s-au părut cele mai bune din lume. „Asta da, asta da, ce bine c-am ajuns, ce bine-i acasă. Tra-la-la!”

Capitolul 7

Tati s-a oprit din povestit. Ne opriserăm în vechea piață a oraşului, acolo unde era veşnicul stol de porumbei jucăuşi, în mijlocul cărora se aflau, ca întotdeauna, cîțiva copilaşi de toate vîrstele. A rămas înțepenit locului privindu-i cu blîndețe o vreme, apoi ochii lui au tot rămas atraşi de un punct anume, lîngă ceas. Nu mi-a fost greu să-mi închipui ce vedea acolo: ei doi, în urmă cu puțin timp. A pornit-o încet şi l-am urmat de-aproape. Ca un automat a trecut pe sub streaşina muzeului şi după cîteva minute l-am auzit: „Era vară atunci, doar cîteva luni au apus, n-au trecut. Cît de obosiți eram amîndoi şi, totuşi, ce uşor îmi era, mergeam doar împreună către casă. Pentru ultima dată de mînă. Ce fericit puteam fi!”

- Venise Cernobîlul, am isprăvit-o cu marea şi am ales muntele, şi-a reluat tatăl lui Lăbuţă Mică monologul. Ca să-ţi spun cinstit, litoralul nu mă încîntase decît în studenţie şi, apoi, dacă nici micuţului nu-i plăcea, n-aveam ce regreta. Munţii erau altceva şi ei ne chemau numai vara.

Pînă la vremea de care vreau să-ţi povestesc, cutreieraserăm Bucegii cîţiva ani la rînd, îi iubeam, ne împrieteniserăm, aşa că, atunci cînd a început-o şi Lăbuţă Mică, ştiam ce aveam de făcut. Culmea, şi lui i-au fost dragi. Aşezat cît se putea de comod printre bagaje, cu tanti Ani alături, noutatea unui alt drum decît cel obişnuit îl stăpînea de cum ieşeam din oraş. Este adevărat că cele nouă ore de mers şi canicula ajungeau, în cele din urmă, să-l obosească, dar nicidecum să-l plictisească.

De regulă, cu toate rezervările din timp făcute şi chiar cu obişnuitele pile, vacanţa începea cu nervi: „nu-s camere" sau „sînt, dar nu-s bune şi mîine trebuie să vă mutaţi", şi cîte şi mai cîte. El însă, cu încrederea că se rezolvă, aştepta liniştit pe cîte o bancă din hol. O dată, să tot fie vreo patru ani de atunci, aveam bilete la Cotă, era iulie şi Lăbuţă Mică abia ce-şi sărbătorise ziua că s-a pricopsit cu o răceală zdravănă. Mai erau două zile şi trebuia s-o pornim, altfel pierdeam biletele. Cu noi avea să meargă şi o pereche de tineri prieteni cu care ne simţiserăm bine şi altă dată. N-am avut altceva de făcut decît să plecăm noi, iar Mami cu „fecioraşul" să vină cu trenul, cînd s-o însănătoşi. A fost singura

dată cînd nu l-am avut cu mine de la început şi poate că s-a nimerit bine. Cînd am ajuns la hotel chiar că n-aveau nici un loc şi am dormit două zile într-un club părăsit, toţi trei, eu şi prietenii noştri. Cînd au venit şi întîrziaţii, fuseserăm răsplătiţi cu două garsoniere, în care am dus-o boiereşte. Muntele, da, asta vacanţă! De dimineaţa o porneam, mai pe aproape la început, apoi din ce în ce mai departe. Lăbuţă Mică se descurca voiniceşte şi singurul lucru care-l indispunea era telescaunul; era un prudent de mare clasă.

Ne-am tot dus la munte şi a început şi el nu să facă pe grozavul, dar să arate că putea. A fost în stare, pe la nouă ani, să cutreiere cincisprezece kilometri într-o zi, pe ploaie, şi zău că nu era mai obosit decît eram eu. Şi ce mîndru a fost cînd l-am lăudat pentru isprava lui! Avea ce povesti prietenilor la începerea şcolii!

Plecam noi şi iarna de acasă, prin vreo staţiune mai apropiată să sau chiar la munte, dar mai mult pentru Lăbuţă Mică şi la insistenţele lui Mami. Nu că mie mi-ar fi trebuit nu ştiu ce mare confort, dar nici să-ţi clănţăne dinţii şi înăuntru şi afară, cum ni s-a întîmplat o dată la Semenic, nu mai aveam poftă. Copilul mergea către şase ani şi Mami credea că ar fi cazul să-l înveţe să schieze, „nu vezi, zicea, că toţi copiii prietenilor şi cunoscuţilor noştri schiază deja?" Să-ţi spun drept, noi doi n-am învăţat sportul ăsta şi nici nu i-am simţit nevoia. Treaba celor care fac sport două-trei

săptămîni pe an, nu le strică, dar nici cine ştie ce foloase nu le aduce, dacă, în restul anului, cum ies din casă, apucă volanul şi aproape că se şi dezvaţă de mers pe jos. Şi, pe urmă, cîţi nu s-au ales cu oase rupte sau mai rău chiar! Aşa gîndeam atunci şi aşa cred şi acum. Ce puteam zice, hai şi noi la zăpadă! Lăbuţă Mică era de acord cu mine, ca de obicei, oarecum îmbufnat: „Ce să căutăm noi acolo, ce, aici nu-i aer şi nu putem face şi sport?" N-am avut încotro, nici eu şi nici el. S-a urcat pe nişte schiuri mititele, l-a vegheat un instructor vreo şapte zile şi ceva s-a prins de el. La sfîrşitul cursului n-a făcut nici o remarcă, dar pe făţuca lui îngheţată am citit, totuşi, ceva de genul „bine că s-a terminat" şi nu l-am mai auzit pomenind despre schi niciodată. Ba, să vezi că şi Mami îşi pusese în gînd să schieze, dar la întoarcere a recunoscut că este, totuşi, prea tîrziu. Iar în ce mă priveşte, totul a durat doar două ceasuri, să nu-mi aud vorbe că n-am încercat. Am luat ceva „întăritoare", de curaj, mi-am dat drumul pe o pantă uşoară, care avea de-a face cu idioţii, sau cam aşa, şi nu m-am mai putut ridica, nu întrebasem pe nimeni cum vine treaba asta. Era gata-gata să-mi scrîntesc genunchii şi poate aş fi şi făcut-o, dacă nu m-ar fi ajutat un copilaş aflat prin apropiere.

Am mai mers cu clăparii încă patru zile, fiindcă mi-am dat seama că, dacă ai nervi tari, şi eu îi aveam pe atunci, se cheamă că ăsta, adică mersul pe clăpari, este un sport al naibii de bun.

Era ger peste tot, zăpada intra şi în cameră, printre uşi şi toc, căldură cu linguriţa şi, dacă n-am fi avut un radiator de-acasă, cred că nu făceam acolo nici atîţia pureci cîţi am făcut. Masa se termina în timp record, mestecam cu toţii cu acceleratorul, iar lui Lăbuţă Mică i-o duceam sus. După ce termina şi el mîncatul, cu încetinitorul, desigur, pe la zece o apucam amîndoi pe mijlocul drumului, voiniceşte, ca două poloboace, cale de vreo trei kilometri. La unsprezece, el mergea la ora de schi, iar eu îmi făceam alergarea. N-aveam răbdare nici aşa şi înainte de vreme mă postam la capătul pîrtiei să-l urmăresc ce face. Mă vedea cu bucurie, ne luam de mînă şi urcam dealul înzăpezit, ferindu-l pe el de cei care alunecau pe tălpici.

Dacă se întîmpla să fie ceaţă şi nu se putea schia, atunci ne duceam şi de două ori pe zi să ne plimbăm, asta-i plăcea cel mai mult lui Lăbuţă Mică. Îşi aflase şi acolo sus, după coastă, un prieten, un tractor rămas înţepenit pe marginea drumului de cu toamnă, aproape de tot băgat sub nea, părăsit. Se oprea, chiar de era viscol, se urca pe el şi începea să meşterească, să-l pipăie, să-l ciocăne cu pumnuleţul înmănuşat. Vîntul îi bătea uşile iar roţile abia se vedeau. Îl ajutam să urce şi începea să-i şteargă geamurile, apoi îşi băga mînuţele chiar goale, parcă mîngîindu-l, prin uşa deschisă şi mişca volanul. Şi cît se concentra! Acolo ar fi rămas şi noaptea dacă nu l-aş fi chemat

la realitate: „Hai, dom'le, că îngheți. Lasă că mai este timp şi mîine!" Se dezlipea cu greu şi tot drumul era însufleţit şi tolbă de întrebări: „Oare al cui o fi, cine l-o fi părăsit, săracul tractoraş, o să mai fie şi la anul aici sau o să-l ia?" În aprilie s-au dus din nou, el şi Mami, dar nu l-au mai găsit, îl duseseră. Mami mi-a spus că Lăbuţă Mică a fost parcă şi bucuros şi trist, sau aşa ceva: „L-au cărat de aici, trebuia să şi-l ia, că doar nu era rablă de tot! Cînd o să-l repare, ajută şi el la deszăpezire!"

Cînd ni s-a terminat şederea, n-am prea regretat, poate doar Mami puţin. Am scos maşina de sub zăpadă, am încălzit-o, am încărcat-o, şi am şters-o de acolo. Venea Moş Crăciun şi pe el l-am primit aproape întotdeauna acasă. Concediile şi sărbătorile din ultimii zece ani le ţin minte pe toate, fiindcă eram împreună, clipă de clipă, nu doar cîteva ceasuri pe zi, ca peste an. Asta era grozav pentru mine şi pentru Mami. De Lăbuţă Mică, ce să mai zic, era în vacanţă şi, mai ales, o avea pe Mami tot timpul cu el, nimic altceva nu şi-ar mai fi putut dori, sînt sigur.

S-a întîmplat să nu-l întîlnesc pe Tati al lui Lăbuţă Mică pînă în apropierea Crăciunului, de fapt cam pe cînd s-a dat vacanţa. De data asta, arăta cum nu-l mai văzusem, şi mai înnegurat, trist, cocîrjit, aproape tîrîndu-şi ghetele pe zăpada subţire. Nu l-am mai întrebat nimic şi ne-am urmat calea alături, fără nici un ţel.

- Vin sărbătorile, totul curge pe lumea asta, numai pentru cei ca mine n-o să mai fie vreodată ce-a fost. Tu ce crezi că putem face? De fugit nu putem, fiindcă sînt primele sărbători de după el, şi Mami, văd eu că vrea să fie ca anul trecut, o amăgire. Şi dacă am pleca, poate numai definitiv, altfel ce rost are? Şi de tot n-avem cum. Ştii. La noi venea Moş Crăciun şi înainte de Lăbuţă Mică, aşa apucase Mami de mică, dar pentru mine n-avea cine ştie ce farmec. Îţi mai aminteşti cum era la ţară, cînd eram copii? Plugul, steaua, sorcova, număratul banilor şi al merelor, toate puţine, că oamenii erau săraci, tăiatul porcului, cine avea, şi toate cele. Cîte bucurii! Zilele acelea oamenii umblau hăbăuci pe drum, la deal şi la vale, în ospeţie, seara toţi bine dispuşi, horă, şi gata. De brăduţi era mare lipsă.

Cu micul meu colindăreţ mi-am retrăit îndepărtatele amintiri şi-am dat iarăşi în mintea copiilor. În primii ani nu pricepea nimic, aşa că mai mult ne-am „antrenat" noi pentru „ediţiile următoare". Să fi avut patru, poate cinci ani, cînd, uimit, a aflat că, dacă a fost cuminte, o să vină şi la el, pentru prima dată, Moşul. El ne-a asigurat imediat: „Lăbuţă Mică e băiat cuminte, nu se poate să-l uite". A apărut, bineînţeles, bătrînul, îmbrăcat cu un cojoc mare de oaie, întors cu lîna în afară, cu cizme de cauciuc, mustăţi de lînă albă şi barbă la fel şi cu un sac mare pe spinare. Cînd l-a văzut, l-au cuprins emoţiile şi abia a putut să spună o

rugăciune, pe care o învăţase anume. Anul următor, în locul lui nea Pitaru, a venit Simion, cam tot la fel înveşmîntat, şi asta i-a plăcut copilului. „Să ştii că-i tot cel de anul trecut!” Din nou a crezut fiecare cuvînt al moşului, a răspuns la întrebări, o adevărată spovedanie, nu altceva. La sfîrşit, a spus, cu mici poticneli, două poezii, şi-a primit darurile şi s-a bucurat că totul a fost aşa cum îşi dorise. Am băgat de seamă, după exclamaţiile pe care le-a scos, că îl interesase mai mult atmosfera de mister decît ceea ce primise. După încă un an, scenariul s-a complicat şi mai mult. Pe la ora la care îl aştepta pe Moş Crăciun, se auzea soneria şi el se repezea, o dată, de două, de trei ori, şi nu vedea pe nimeni. Apoi veneau Drina, Andra, alţi vecini, care repetau: „Am auzit că-i pe strada noastră, dar n-are pentru toţi copiii, s-ar putea să nici nu vină!” Lăbuţă Mică îşi freca mînuţele cu emoţii şi le răspundea: „E bătrîn, e şi sărac acum, dar poate totuşi vine!” Şi, în sfîrşit, negreşit, apărea şi bunul moşneag. Mai greu era cu Drina şi cu cei în vîrstă, să nu rîdă şi să strice tot farmecul. Ultima dată cînd a mai ţinut povestea avea nouă ani, dar atunci mai mult se prefăcea că ne dă crezare, ca să ne dea satisfacţii pentru osteneală; tocmai de asta, poate, totul a mers perfect, şi poeziile şi discuţia cu Moş Crăciun. Aşa cum îl ştiu, ne-ar fi lăsat să-l aducem pe nea Costică încă mulţi ani şi, de bun ce era, Lăbuţă Mică ar fi făcut ca şi cînd ar mai fi crezut, desigur, cu un zîmbet ştrengar la colţul gurii, pe

care i-l ştiu atît de bine şi de care îmi este atît de dor acum.

Trecea Crăciunul, veneau Anul Nou şi sorcovitul, Mami i-a explicat ce-i cu asta şi l-a învățat urarea. Copilul a replicat: „Dar, Mami, n-am aşa ceva" şi am pornit să căutăm în oraş. Ce să găseşti, nişte sîrme cu două fire pe ele, mai mare groaza. N-aveam ce face, m-am apucat să-i fac eu una, aşa cum mama îmi făcea pe vremuri. Un băț s-a găsit pentru coadă, sîrmă, ramuri de brad, hîrtie colorată, tot tacîmul; i-am pus pînă şi un clopoțel. În fine, aşa, cu două mîini stîngi, ca ale mele, i-am făcut-o şi, culmea, semăna bine cu o sorcovă. Cînd a văzut-o, a plesnit din lăbuțe şi a constatat: „E bună, e frumoasă, e aproape ca o sorcovă adevărată!" Credea serios că mă laudă, ceva în genul: „Maşinuța asta parcă ar fi adevărată!" Pînă cînd a sosit ziua cu pricina, cuvintele mergeau strună la repetiție, fiindcă, atunci cînd a fost „de-adevăratelea", a mai şchiopătat pe ici pe colo. Şi în acel an, ca întotdeauna, de Vasile, ne-am trezit tîrziu, încă cocliți, ca omul care a lungit-o toată noaptea, şi Lăbuță Mică devenise nerăbdător. Mi-aduc aminte bine cum ne-am adunat cu toții lîngă pom şi cum a început, puțin emoționat, cu Tati, apoi Mami, bunica, Iepurilă. Au urmat cîțiva vecini şi apoi o săptămînă i-a „bătut" cu sorcova pe prietenii care ne vizitau cu întîrziere; ba pînă şi pe unchiu-său prin telefon. Anul următor a mai racolat-o şi pe Andra, pricopsită cu o arătare de

sorcovă ca o emisferă sudică, din sîrmă, cu cîteva panglici, de care era, deopotrivă, încîntată şi mirată că Lăbuţă Mică făcea mare haz cînd o vedea. Banii primiţi, pe care-i număra mai mult pentru întrecerea cu Andra, îi dădea lui Mami şi nu mai întreba niciodată de ei. Nu l-au interesat, pur şi simplu, nu-i folosea, nu cumpăra nimic pentru el. Ai mai văzut un copil ca el, care, zece ani, n-a cerut, nici o dată măcar: „Dă-mi cinci lei de-o înghețată?" Dacă n-ai văzut, îţi spun, era Lăbuţă Mică.

Acum aproape un an, a fost ultimul lui Crăciun, şi ultimul fericit pentru noi toţi. Nu ştiu dacă-ţi aminteşti, era soare, cald, parcă venea primăvara. Pe la prînz, am plecat la Felix, pentru cinci zile, cu el bucuros de călătoria cu maşina. Trei ceasuri încheiate am reascultat colinde şi-am cîntat şi noi cum ne-am priceput. În ceafă îi simţeam respiraţia şi pe spătarul scaunului meu stăteau proptite amîndouă mîinile lui. De cîte ori simţeam nevoia, şi o simţeam des de tot, privind înainte, îi atingeam, cu dreapta, dreapta lui, i-o luam, o sărutam şi-mi vedeam de drum mai departe. Acolo nu-mi mai amintesc ce-am făcut, dar întoarcrea a fost la fel. Cîţi înţeleg, oare, că fericirea poate veni şi din ceva atît de banal, cum e o călătorie cu maşina?

Revelionul l-am petrecut între prieteni, cu copiii noştri alături. Era mare şi Lăbuţă Mică de acum şi nu s-a culcat decît mult după miezul nopţii. În cea de-a doua zi a anului, pe la unsprezece, am

pornit-o amîndoi şi camera de filmat prin oraş; voiam să-l filmez. Pe o vreme posomorîtă, ne-am dus de mînă către vechiul lui părculeţ, cu gingaşul căluţ veghind, de pe soclul lui, asupra copiilor, şi ne-am amintit, adică mai mult eu, şi i-am povestit şi lui, cît de mult îi plăcuse acolo. Apoi am luat-o către Catedrală şi iar l-am înregistrat, pe urmă în parcul central şi, în sfîrşit în plină stradă. Într-un tîrziu, am ajuns acasă şi nu ne-am oprit decît în mica noastră grădină din fundul curţii. Era totul uscat şi desfrunzit şi ne lătrau cîinii vecinilor, dar noi n-aveam grija lor. După asta, zgomotoşi şi mulţumiţi, cu el transpirat şi cu căciulița în mînă, am deschis uşa şi Lăbuță Mică s-a aruncat în braţele lui Mami.

Din cînd în cînd, dau drumul casetei şi, pentru o clipă, mă bucur şi de el şi de lătratul cîinilor, de parcă nimic nu s-ar fi schimbat. Dar nimic nu mai este cum era atunci, pînă şi căluţul din parc a dispărut, făcut ţăndări.

Tatăl lui Lăbuță Mică a tăcut şi, după puţin, ne-am despărţit, înţeleşi să ne vedem curînd. „Poate la noi, de sărbători", i-am făcut o invitaţie, deşi ştiam că n-o să mai plece de acasă nici de astă dată şi nici mult timp de acum încolo. El s-a îndepărtat, eu am rămas locului, privindu-l din spate şi m-am gîndit: „Chiar aşa, ce să facă el în astea două săptămîni, cine mai este în casa aceea în afară de ei doi şi poate de Iepurilă? Puţini mai

au curajul să le treacă pragul, şi chiar dacă ar face-o şi alţii, la ce le-ar folosi?

Au venit şi au trecut Crăciunul şi Anul Nou; au fost, aşa cum ştie toată lumea, sărace pentru cei mulţi. Moşul a adus şi el ce-a mai găsit şi, mai ales, ce i-a permis punga. În ziua de Bobotează, pe la prînz, Tati al lui Lăbuţă Mică ieşea fără grabă de la slujba lui, cînd a dat cu ochii de mine, chiar în uşă. I-am citit surpriza pe faţă şi în ochi şi, ca să nu-l ţină mult, i-am spus motivul. Încurcat puţin, fiindcă nu ştiam cum o să primească, l-am invitat a doua zi, de Sfîntul Ion, la mine. După ce a ezitat îndelung, l-am văzut că era gata să refuze. M-am grăbit să-l asigur că vom fi doar noi şi atunci a murmurat: „Cred că şi Mami..."

Da, şi Mami a venit şi atunci am priceput mai bine de ce Lăbuţă Mică a fost cum a fost. Voce caldă, zîmbet puţin trist, însă deschis, cinstit, adevărat, privire limpede, aşa cum îi văzusem şi copilul într-o poză, pe care prietenul meu o purta veşnic cu el. După cele cîte mi-au urat, el mai puţin, Mami mai mult decît aş fi crezut, m-am gîndit fără să vreau: „Cum, Doamne, unii oameni ca ea pot să mai rămînă la fel de buni şi atunci cînd sufletul lor a dispărut?" Ar fi trebuit să mă bucur şi totuşi o tristeţe pe care de mult n-o cunoscusem m-a toropit. Masă modestă, atmosferă de biserică şi pe ei negrul hainelor îi trăda.

- Sfîntul Ion mi-l readuce în minte, an de an, pe tata, a glăsuit Tati al lui Lăbuţă Mică într-un

sfîrşit. Au trecut douăzeci de ani de atunci şi el părea încă în viaţă. Ca şi astăzi, sărbătoream un Ion, văr de-al lui, pe care viaţa îl pripăşise pe aici. Au cîntat, pentru ultima dată, cîntece de-ale lor din tinereţe şi, culmea, unchiul meu l-a înregistrat pe un magnetofon vechi. Banda s-a rătăcit, dar mie îmi sună, an de an, în ziua asta, aceleaşi melodii: „Piatră, piatră, de e piatră...” şi ceva cu o mîndră cu sprîncene multe şi posomorîte. După opt luni n-a mai rămas din ele decît amintirea. Mulţi ani am resimţit şi fericirea de a fi avut un tată ca el şi durerea de a-l fi pierdut de timpuriu. Poate numai Lăbuţă Mică m-a făcut să-l trec în legendă. Acum tot el mi-a împrospătat memoria, înviindu-l parcă pentru o clipă. Şi aşa am aflat că peste mine au trecut doar două dureri adevărate, dispariţia lor. Prima, tata, puţin mai mică, în intensitatea ei şi oarecum firească, a doua nemărginită. Dacă vrei, o durere şi un pustiu.

- Da, a rupt din nou tăcerea care se lăsase, tata, un mare sufletist şi el, pregătea nişte sărbători de Crăciun, care, pe vremea aceea erau fermecătoare. Nu, defel complicate, dar pline de simţire. Poate mie mi se pare, sau aşa erau cu adevărat, au trecut doar zeci de ani şi acum pînă şi zăpada de atunci îmi pare ca uriaşe troiene, deşi poate n-o fi fost chiar aşa. O dată, veneam în vacanţa de iarnă, cu RATA, şi se blocase drumul la vreo şapte-opt kilometri de casă. Am coborît toţi din maşină să dăm zăpada în lături şi să împingem

la roată. În întunericul de nepătruns pe cine crezi că am văzut venind, cu felinarul în mînă, fiindcă aflase mai repede decît alții? Era el, tata. După un ceas eram acasă. Mama, tînără încă, aştepta în poartă, jarul era gata pregătit pentru grătar şi oala de vin trona pe masă. A doua zi, colindul, bucuria, gălăgia şi, mai presus, mîndria lui că existam. Nimic nu pare ieşit din comun, dar îți jur că era.

Ultimele luni cu tata au fost din primăvară, de la Paşti, pînă în vară. Înainte de Paşti am ştiut că nu va mai fi. Era de două luni în spital şi, fără să bănuiesc ce i se întîmplă cu adevărat, mă uitam la el neştiutor. Doar pe mama, cînd deschideam uşa casei, o găseam în spatele ei, cu ochii mari, înfricoşați, avidă să afle veşti de la doctori. Într-o după-amiază, priveam împreună cu un tînăr urolog la radiografiile lui şi nu găseam nimic, în afară de o piatră la rinichi, cînd, dintr-o cameră de gardă vecină, cu ochii somnoroşi, a venit spre noi un bătrîn radiolog. Cu aceiaşi ochi aproape închişi a bîiguit străin: „A cui e asta, vai de capul lui, nu vedeți că are metastaze pe toată coloana?" Înainte ca cineva să mai spună ceva, parcă tavanul s-a prăbuşit peste mine. Era sentința lui de condamnare la moarte.

Se apropiau Paştele şi ştiam de mult că, la noi, în ziua asta, nu poate lipsi drobul de miel care lui îi plăcea. L-am scos din spital o zi şi am vrut să-i facem cel mai grozav Paşte din cîte avusese. Dar a fost trist, trist de tot pentru noi. Masa mare,

de sărbătoare, l-a avut oaspete doar la ciocnitul ouălor şi apoi s-a întins pe pat. Poze, poze cu fiecare dintre noi, asta ne-a rămas după el. El, tatăl meu, numai el, n-a fost trist, doar suferind şi încercînd să salveze ce se mai putea salva din acea zi. Bănuia adevărul, dar nu era omul să creadă că după el se termină pămîntul sau poate mai spera, încă, într-o minune.

Paştele mi-a fost sărbătoarea dragă de cînd mă ştiu. Cred că primăvara era de vină şi poate hainele noi pe care le primeam atunci. În noaptea sfîntă aproape tot satul era la Înviere şi noi, cei mici, printre picioarele tuturor, la înghesuiala cea mai mare.

Multe mi-au rămas în minte, din acele sărbători, dar, dintre toate, cel mai mult îmi lipseşte verdele crud al gliei călcate la primul pas pe scară, la întoarcerea de la Înviere (pe care n-am mai călcat nici unde, după aceea).

Lăbuță Mică sărbătorea Paştele de două ori, aşa a fost să fie, de fiecare dată cu acelaşi drag. Veşnica întrebare: „Vine sau nu vine iepuraşul?" n-a rămas niciodată fără răspuns şi surpriza, „pînda" gingaşului animal îl captiva. Nu-i vorbă, de vreo doi ani îşi cam făcea de lucru prin alte camere să-i uşureze intrarea, dar nu conta prea mult, toți ne prefăceam de minune.

În urmă cu trei ani s-a nimerit să fie răcit rău, cu febră mare, cu zăcut la pat, tocmai de Marea zi. Să-l văd mai bine dispus, m-am trezit pe

la şase şi am alergat la piaţa de animale. Am avut noroc, am găsit ce căutam, un iepuraş adevărat şi doi puişori aurii de găină, pufoşi, abia ieşiţi din găoace. Am pregătit totul şi l-am chemat. Uimirea şi bucuria lui m-au răsplătit, ziua întreagă parcă s-a simţit mai bine cu piuitul ascuţit al puilor în urechi. După ce i-a trecut boala, a urmat joaca cu micile făpturi. Pe iepure îl hrănea şi îl alerga prin casă, iar pe ceilalţi doi tovarăşi voia să-i înveţe să zboare de pe clanţa uşii, dar niciodată nu i-a lăsat să se prăbuşească, îi aştepta cu mînuţa pungă unde ar fi putut cădea. Cînd gălăgia şi murdăria depăşiseră limitele, ne-am înţeles să-i ducem la ţară, la Mihaela, la zece kilometri de oraş, să crească liberi. Un timp a întrebat de soarta lor şi i-am descris-o în roz, ce bine o duc şi cum cresc. De fapt, nici unul n-a ajuns la bătrîneţe, s-au prăpădit repede, dar la ce bun să-l fi mîhnit? În ziua aceea de Paşti am făcut o mulţime de fotografii cu el şi micii lui prieteni. Cînd deschid albumul, Lăbuţă Mică mă priveşte recunoscător şi mie mi se pare, crudă amăgire, că totul era atunci adevărat, iar ce trăim acum este numai un trecător coşmar.

În ultima vreme mă întreb, adesea, dacă a fost pe deplin fericit puiul meu. Înainte nu-mi amintesc să mă fi gîndit la asta sau poate am făcut-o în treacăt şi am găsit un răspuns care m-a satisfăcut. Credeam şi eu că dragostea este suficientă pentru a face fericit un copil, iar dacă

este aşa, atunci Lăbuţă Mică n-avea cum să fie altfel decît fericit. Ştii ce mă derutează acum? Cumințenia şi lipsa de opoziție cînd a fost vorba să facă ceva serios, neobişnuite la un copil de vîrsta lui. Oricine mă poate întreba: „Şi ce-i rău în asta?" Nimic. Şi totuşi, ce l-a făcut să fie astfel? Să fi fost numai faptul că aşa s-a născut şi încrederea lui absolută că Mami şi cu mine îi vrem binele? Sau genetica, deşi noi, părinții lui, n-am prea fost astfel?

Nu cumva o fi observat mulțumirea noastră pentru toate bucuriile pe care ni le aducea fără măsură? Nu credea el, oare, că noi, ca şi alți părinți, îl doream formidabil şi poate de aceea s-a vrut superlativ?

Şi superlativul nu înseamnă oare muncă prea multă şi ciuntirea copilăriei? Vezi, asta mă munceşte şi încă n-am ajuns să ştiu: superlativul muncii şi cel al fericirii pot exista împreună la un copil atît de mic? De asta, dacă mă gîndesc şi la copilăria mea, dă-mi voie să mă îndoiesc. Dacă mă întrebai acum un an cum ar fi mai bine, poate că ți-aş fi spus: „E bine aşa, şi una şi alta, fără să le pui în balanță!" Dacă mă întrebi acum, îți răspund că plăcerile copilăriei trebuie să fie pe primul loc. Asta cred eu, bine sau rău, nu-s pedagog.

De cîte ori îi destăinuiesc gîndurile mele, Mami îmi spune cinstit că-s degeaba. „A avut, zice, timp de toate, doar împreună am făcut totul, joacă destulă, bucurii cît cuprinde şi nici o constrîngere!" Şi ea ştie mai bine decît mine, asta-i sigur.

De cum a început să vorbească, Lăbuță Mică a învățat două limbi în acelaşi timp, amîndouă vorbite în casă la noi. Pe la trei ani, a ştiut să numere pînă la zece sau douăzeci, nu mai țin minte, la patru ani ştia destule poezii, la cinci ani aduna şi scădea din minte, chiar pe stradă, de plictiseală. Pe la patru ani şi jumătate a mai făcut un salt la minte şi Mami a zis: „Cred că ajunge numai printre noi, să mai fie şi între copii!" A găsit o tanti care strîngea prichindei să-i învețe nemțeşte şi eu socot că atunci a început şcoala lui.

Şi aşa a ajuns Lăbuță Mică la tanti Gross. Nu locuia decît la vreo şapte-opt minute de noi şi avea program de la nouă la douăsprezece, era deci convenabil. Tanti Ani îl ducea şi tot ea îl lua înapoi şi pe urmă plecau la plimbările lor. Nu prea bănuia copilul ce-l aşteaptă, dar, cum Mami a zis, a făcut-o şi pe asta. Erau între şase şi nouă drăgălaşi de copii apropiați ca vîrstă şi se vedea că învăța repede germana. De la început mi-am dat seama că nu-i plăcea, dar ne gîndeam, şi eu şi Mami, că prinde bine. Am fost şi în vizită la tanti Gross, condiții bune avea, era şi cald, nu vreau să păcătuiesc. Poate, ne-am zis, că, foarte bătrînă cum era, se săturase de copii şi făcea ce făcea numai de nevoie, mai şi striga, îi mai şi bruftuluia, trebuia doar să-i țină în frîu.

Dar, într-o zi, pe la jumătatea primului an, Lăbuță Mică s-a proțăpit, ca pe litoral, în poarta casei unde trebuia tocmai să intre şi s-a pus pe un

plîns cu sughițuri. Nu voia cu nici un chip să meargă mai departe. A auzit şi profesoara hărmălaia şi a ieşit afară; poate că mai mult de frică, el s-a hotărît să se ducă şi de acea dată. Încet, încet, s-a liniştit şi n-a lipsit decît rareori, cînd era bolnav. Iepurilă este sigură că a făcut-o pentru că trebuia, în nici un caz de plăcere.

Tot în vremea aceea a avut o pățanie obişnuită pentru copii, din care a prins ceva învățăminte, sînt convins. Era o zi de toamnă, plecase gros îmbrăcat şi la întoarcere Mami l-a ajutat să se dezbrace. Şi din mîneca paltonaşului i-a căzut o bucățică pătrată de lemn şi o cîrpă colorată. Înainte să apuce să-l întrebe ceva, i-au dat lacrimile vinovăției. Am aflat şi eu şi l-am luat între genunchii mei cu blîndețe: „Ştii cum se cheamă cel care ia ceva ce nu-i al lui?" „Hot", a venit prompt răspunsul. „Şi unde ajunge hoțul dacă e prins?" „La Putcărie". Şi lacrimile îi curgeau iar ca mărgelele. Cu asta am terminat, dar numai sufletul lui a ştiut cît a suferit.

Cu ani mai tîrziu, era în clasa din urmă, Nicoleta, draga lui colegă, i-a jucat o festă, poate potrivită pentru mintea ei, dar atît de dureroasă pentru Lăbuță Mică, încît Mami a crezut că plesneşte inima în el. Fetița, prostuță, a luat ceasul verişoarei ei, care le era colegă de clasă, şi l-a aruncat în ghiozdanul lui Lăbuță Mică, apoi au reclamat lipsa ceasului. Tînărul, dar înțeleptul învățător le-a spus să scoată ceasul, indiferent cine l-a luat, că altfel nimeni nu va pleca acasă.

Lăbuță Mică era liniştit, ca întotdeauna. S-a trecut la percheziție şi au găsit ceasul unde fusese pus. Atunci, învățătorul, care bănuia adevărul, a mai spus: „Să recunoască cine l-a pus acolo!" Toată clasa, copii, ce să le faci, au căzut pe capul lui. „Recunoaşte, recunoaşte!" Dar nu era el omul să recunoască ce n-a făcut: „Nu l-am luat eu, şi gata!" Totuşi, au plecat acasă. Lăbuță Mică era înnebunit. S-a plimbat palid şi nervos prin coridor, două ceasuri, să vină Mami, să-i spună. „Eu ştiu că tu nu poți face aşa ceva, te cred, sînt sigură de asta!" După cîteva ore, fetița al cărei ceas fusese făcut furat a telefonat învățătorului mărturisindu-i adevărul şi el ne-a telefonat nouă. Dar ce-a simțit el, fiul lui Mami, că era deja mare, fusese de nesuportat.

După ce-a terminat-o cu tanti Gross, şi ce bucuros a fost el atunci, a început să meargă la „grădi", cu mulți copii, şi tot pe atunci a apărut la noi şi tanti Doriana, să-l mai „perfecționeze" cu cîte ceva înainte de şcoală.

A fost un an bun. Era mulțumit el, eram şi noi. Tanti Karin la grădiniță l-a iubit pe Lăbuță Mică, fiindcă nu-i făcea necazuri. De la ea a primit şi acel prim timbru şi multe buline roşii, ştia deja bine limba şi era liniştit. Şi după ce-a terminat anul, buna tanti Karin a tot telefonat, să audă cum se descurcă cu şcoala un bleguț ca el. De un timp n-am mai auzit de ea, probabil că a plecat.

Capitolul 8

La sfîrşitul anului, au pregătit o serbare pentru părinţi pe care au dat-o la şcoala unde au ajuns apoi cei mai mulţi dintre copii. A fost atîta de bine totul! Ne-am dus grămadă, cu vecini, cu prieteni, cu cățel şi cu purcel! Trebuia să fie îmbrăcat în costum național, pe care, pînă la urmă, l-am închiriat de la un nenea particular. Numai pe cap n-am găsit altceva decît căciula mea brumărie, prea mare pentru el, dar i-am strîns-o cu o panglică tricoloră şi a mers cumva. Era emoționat şi era atît de dulce, că Mami se topea de drag; avea şi de ce, anul ăsta ultim crescuse, se trezise şi mai mult la viață şi tot ce-a făcut atunci a fost grozav. Şi nu cred să ni se fi părut numai pentru că el era al nostru, doar şi el şi ceilalți prichindei s-au descurcat minunat.

Cu tanti Doriana a fost altfel decît cu tanti Gross. Era mult mai tînără, avea un copil cu doar doi ani mai mare decît Lăbuță Mică şi, pe lîngă asta, ocupația ei de toate zilele era cu copii, nu bolnavi, ci sănătoşi şi veseli. Era plină de gingăşie şi de înțelegere şi el a „citit-o” din prima clipă.

N-o cunoşteam decît foarte puțin, dar după aceea am rămas prieteni. Ei, şi cînd dînsa a venit pentru prima dată, cred că eram numai eu şi viitorul învățăcel, destul de vesel, fiindcă şcoala avea să vină acasă şi nu invers. Nici neştiutor nu mai era,

deci nu prea avea trac, şi mai era şi Tati acasă, avea încredere în ce pusesem la cale. Cînd a văzut-o pe tanti Doriana, mai mult înaltă, slăbuță, cu ochelari, ca şi Mami, a plăcut-o pe loc. La întrebarea mea cu ce a ajuns la noi, ea a răspuns: „Cu bicicleta!" Şi atunci a crescut şi mai mult în ochii lui. „Şi eu am bicicletă" , l-am auzit.

Viitoarea educatoare i s-a prezentat, foarte curios pentru el, cu numele întreg. Micul meu a procedat la fel, strîngîndu-i mîna întinsă şi l-am văzut tare mulțumit de el.

A fost mare plăcere pentru Lăbuță Mică să facă tot ce-i spunea ea. Sporovăiau numai în nemțeşte, iar tanti îi desena tot ce trebuie să ştie el şi-i scria cuvintele pe care apoi le învăța cu Mami, pentru ora viitoare.

După un timp, am întrebat-o pe Doriana, în fața lui Lăbuță Mică, dacă se descurcă. Răspunsul ei a fost un „bravo", la care fățuca lui s-a destins. Apoi, a tras două ture de coridor şi, de două ori, „pleosc, pleosc", în acelaşi timp cu un fel de cutremur al ființei lui întregi. Stilul lui!

Aproape întotdeauna, la plecarea celor care-l învățau, eram de față şi aflam cum fusese ora. Aveam numai motive de bucurie. Nu-i vorbă, s-a mai întîmplat şi altfel, dar rar, ici-colo. Nu era nevoie de nici un cuvînt, ştiau, şi el şi Mami, ce-i de făcut.

În ultimul an rezolva cu nenea Doru, soțul Dorianei, probleme din gazeta de matematică.

„Fereastra” pentru asta era duminica-dimineaţa, atmosferă lejeră, zi de meciuri. Cîteodată, în plină oră „aluneca” la fotbal, uşor, aproape fără ca nenea Doru să observe, că şi lui îi plăcea. După puţine minute îl auzeam pe dascăl: „Auzi, ia mai lasă prostiile astea, că uite, greşeşti la chestiuni simple!” Şi se lăsa imediat liniştea, semn că treaba merge. După cîteva luni am vrut să aflu dacă matematica este O.K. „Nu bine, excelent!” mi-a răspuns Doru. Am reînnoit abonamentul la gazetă şi-o să-l facem mereu, ca să avem impresia că lui îi mai foloseşte. Teancul creşte, cu praful pe el, şi, cînd s-o termina anul, poate ne îndurăm şi-l dăm altcuiva, dacă o să ne lase inima.

De mic se vedea cît e de ambiţios cînd se apucă de vreo treabă. Şi, dacă i se părea cîteodată, pe vremea cu tanti Doriana, că ceva nu-i iese, se necăjea. Pentru noi erau şi chestii drăguţe, dar el lua totul în serios. O dată, draga lui „educatoare” l-a găsit cam indispus, i se citea destul de bine pe mutriţă. „Ce-i cu tine, Lăbuţă Mică, ţi s-au înecat corăbiile?” Şi i-a zis ce s-a întîmplat. Avusese de învăţat o poezioară pe care ea i-o spusese data trecută şi, cum Mami nu era acasă, l-a ascultat Tati. N-o ştia prea bine şi i-am pus nota şase. Catastrofă! Dar nu era tanti Doriana omul care se lăsa cu una cu două. A întors foaia pe care-i dădusem nota cu susul în jos. „Dar tu nu vezi că Tati ţi-a dat nouă? S-a uitat la ea, un picuţ neîncrezător, şi s-a prefăcut că o ia de bună.

Puțin după Sfîntul Nicolae, tanti Doriana i-a adus cadou, nu o nuia, că nici n-avea nevoie, şi oricum dintr-astea primea an de an, ci calendarul de Advent. Habar n-am avut nici eu ce poate fi, dar am aflat de îndată. Era o jucărioară cu surprize, care avea nişte căsuțe mititele cu uşile lipite şi din care în fiecare zi aveai voie să descoperi doar una. Problema era că pe Lăbuță Mică nu-l dădea răbdarea afară din casă, era curios şi dezlipea şi peste normă. Şi de fiecare dată trebuia să „dezlege" vreun desen, sau să imagineze o povestioară. Pe cele mai multe, Lăbuță Mică le ghicea imediat, altele erau destul de grele şi pentru Mami. Dar ea nu-i spunea de-a dreptul niciodată ce înseamnă. Din aproape în aproape, cu întrebări bine ticluite în plus, l-a făcut pe el în stare să le recunoască. Iar de Crăciun, în anul primului lui sorcovit, au venit toți trei, tanti Doriana, Doru şi Dinu, băiețelul lor, de acelaşi soi cu Lăbuță Mică, cu colindul şi cu o căsuță de turtă dulce, ca în basmele pe care le auzise. Ce bucurie pe el! Căsuțele au mai apărut vreo cîțiva ani după aceea şi niciodată nu s-a îndurat să le dărîme ca să le mănînce. Se uscau de tot şi abia după luni de zile se rupeau singure. Acum ei i-au adus-o direct, dar nu acasă, şi după ce a nins-o puțin, arăta exact ca în frații Grimm, dar n-a avut cine să se bucure şi chiar şi căsuța era tristă.

Mami „vedea", cu mult înainte, de toate, nimic nu îi scăpa. Cu ea, Lăbuță Mică n-a avut nici

o grijă şi, cînd a mai crescut, l-am auzit de zeci de ori cum îi mulțumea: „Mami a mea cea bună le face pe toate, le ştie pe toate”. Numai cînd voia s-o tachineze avea pregătită aceeaşi frază: „Tati are grijă de toate, păi ce, nu-i aşa!” „Taci, măi Gîgă”, îl mîngîia ea pe cap cu drag.

Ei, că spuneam de Mami, în ultimul an de grădiniță l-a încercat cu multe, să nu-i fie prea greu cînd o începe şcoala. Într-o bună zi, Lăbuță Mică s-a trezit în fața lui cu un caiet şi un creion. S-a mirat, nu-i vorbă, că nici chef nu prea avea, dar s-a lămurit repede ce este cu ele. Doamne, cît a mai pătimit pînă a reuşit să tragă bețele. Cele drepte ieşeau oblice, celelalte ca vai de mama lor, se apropiau, care mai lungi, care prea scurte, care prea groase, care prea subțiri. Şi cînd se concentra mai abitir, cu limba afară, poc! se rupea vîrful creionului. Apoi a trecut la cerculețe, la jumătăți de cercuri, deschise ba la stînga, ba la dreapta. Nici cînd a ajuns într-a întîia nu ieşeau ele perfect, dar oricum, era uşor acum. Țăpărdel era mulțumit din cale-afară: „Mamăăă, ce m-aş fi făcut dacă nu învățam mai dinainte? O, Mami, Mami!”

A venit şi vara de dinainte de şcoală. Elev! Asta îl şi atrăgea cumva, o dorea, dar, pe măsură ce i se apropia, îl vedeam eu bine că are emoții, o umbră de îngrijorare: „Cum o fi oare, m-oi descurca, nu m-oi descurca de nota ‚dete’?”

Grijă pentru el o fi fost, dar noi cei din casă ştiu că eram din cale-afară preocupați. La alți copii,

mai ales dacă nu-i vorba de primul, grija şcolii o mai au şi bunicii. La noi, sărbătoare, dar şi probleme. Mami ştia, de vreo doi ani, pînă la ultimul amănunt, ce-o să-i trebuiască lui Lăbuţă Mică şi adusese totul. Aşa au apărut şi uniforma, obligatorie atunci, cămăşuţe în carouri, guleraşele albe, penarele, tot soiul de caiete şi nişte creioane, care s-au dovedit mai folositoare decît orice, fiindcă aveau darul să şteargă greşelile scrise cu cerneală. Şi ce bun prieten i-a fost creionul ăsta în primii doi ani, mai ales la caligrafie, sau „scris frumos", cum îi ziceau ei!

Un lucru nu reuşise Mami şi atunci l-am rezolvat noi, eu şi Lăbuţă Mică, plini de mîndrie. Nu găsise o şapcă pe măsură. Şi într-o zi, pe la prînz, copilul şi cu mine am plecat să facem rost de „obiect". Era o zi înnorată şi după puţin a şi început să plouă. Nu cine ştie ce, dar el era doar într-o bluză şi pantaloni scurţi. Pe drum îşi spunea gîndul care ne muncea: „Oare o să găsim?" Am părăsit maşina pe undeva pe lîngă centru, unde parcă îmi aminteam că văzusem, cu ani în urmă, aşa ceva. Am început să căutăm, sub ploaia măruntă care-l uda puţin, îngrijorîndu-mă. Nici umbrelă nu luasem, nici o haină să-l învelesc n-aveam, fiindcă şi eu plecasem numai în cămaşă. N-am putut cumpăra şapca de-a gata şi am continuat căutările după o bucăţică de stofă albastră. Se oprise şi ploaia şi am aflat-o pînă la urmă, trimişi de colo dincolo. După o săptămînă

i-am scos chipiul şi tare mîndru s-a simţit cu el. Dar n-a purtat decît un an frumoasa şepcuţă, fiindcă, după ce ea şi-a urmat odiseea obişnuită, prin praf, prin motorină, ca la noi toţi, dacă-ţi aminteşti, după ce coronița de premiant a împodobit-o, la sfîrşitul anului, săraca, a fost abandonată în primele zile ale clasei a doua. Dar ce ne păsa nouă, îşi făcuse treaba şi ne-am dus după o soră de-a ei, pe aceleaşi căi.

A venit, în sfîrşit, prima zi de şcoală. De vreo săptămînă începuse numerotarea inversă şi n-aveam decît un subiect de discuție. Ghiozdanul lui cu abțibilduri lipite era în formă, toate erau aranjate, călcate, curățate. Dimineața, cu noi, cu bunici, cu tanti Ani, iarăşi cu vecini, cu flori, plecam la şcoală, ca la nuntă.

Cum era atunci Lăbuță Mică? Păi, grozav, aşa îl vedeam. Înăltuț, că avea şapte ani, subțirel, şi neobişnuit pentru noi în uniformă, ca un elev de la marină, semănînd cu Mami mai mult ca oricînd. Şi, emoționat, palid de tot, mi se părea că ar fi vrut să meargă nu în față, ci în spatele nostru. Cînd am ajuns la şcoală am văzut că şi ceilalți se simțeau la fel sau mai rău; mai mici şi mai speriați mulți dintre ei. În curtea şcolii, o droaie de copii din toate clasele. Cei mai mari singuri, bobocii, ca al meu, însoțiți. După un timp, directoarea a bătut din palme a liniște. Şi s-a făcut. Copiii s-au adunat, după cum li s-a spus, în careu. A purces şi el de lîngă noi, împiedicîndu-se şi numai inima lui mică

ştia cu ce gînduri pleacă. S-a mai uitat înapoi şi a prins puţin curaj cînd ne-a văzut că eram acolo şi-l îndemnăm blînd cu mîna. Mami nu s-a lăsat şi s-a luat după el să-l aranjeze unde-i era locul, cu buchetul de gladiole ajungînd pînă la pămînt. Aflasem dinainte în ce clasă o să meargă şi Mami l-a dat în primire învăţătoarei. Ne-am uitat la ea şi am rămas descumpăniţi. Copil şi ea, ce mai! Abia de cîteva luni terminase Normala. I-a încolonat cîte doi, după zarva şi zăpăceala obişnuite, şi, cînd a crezut că n-o să piardă nici unul pe drum, a pornit-o în faţa lor să-i conducă în clasă. Ne-am dus şi eu şi Mami. Pe coridoare, putea să-l apuce groaza şi pe unul bătrîn de ceea ce vedea, iar Lăbuţă Mică, ce să te mai miri, aproape că nu mai ştia pe unde calcă. Am urcat etajul împreună cu ceilalţi copii, cu alţii ca noi, am ajuns în faţa uşii. Acolo s-a creat o busculadă ca la cutremur, unii voiau să intre, alţii să iasă după ce intraseră şi, în fine, a treia categorie dorea să rămînă afară. Dacă am văzut asta, ne-am aşezat undeva alături, cu Lăbuţă Mică lipit de Mami, să ne lămurim ce-o să mai urmeze. Pînă la urmă s-au mai limpezit lucrurile, dar linişte nu s-a făcut decît într-un tîrziu. Zurbagiul cel mare era un prichindel roşcat, care s-a postat în uşă, căznindu-se s-o închidă pe dinafară. Plîngea de se cutremura şcoala, care şi aşa bubuia. Tatăl lui, un haidamac, l-a luat cu binişorul şi a reuşit ceva cu el, adică a reuşit să-i facă vînt pe uşă înăuntru şi Dumnezeu cu mila!

Lăbuță Mică, asistînd la toate scenele, parcă şi-a revenit. S-o fi gîndit că şcoala nu-i ceva prea bun, a deschis chiar plisculeţul şi a îngăimat: „Ăsta-i prost de tot!" A intrat apoi şi el şi, cum purta ochelari, învățătoarea l-a aşezat în banca întîi de pe rîndul de la mijloc. Mai pe mijloc, mai pe margine, patru ani a rămas în aceeaşi bancă. Adevărul este că au avut noroc micuții cu tînăra dăscăliță, doi ani. Boboc, boboc, şi ea, dar brici; nu i-a trebuit prea mult să-i „pună pe linie". Uşor pentru ea n-o fi fost, dar pentru Lăbuță Mică şi Mami a fost şi mai greu. Acum mă poartă adesea paşii pe la şcoală, după paşii lui. O dată, în curte, discutau cîțiva copii mai mari, veniți pentru corigențe, şi părinții lor. Îndrugau verzi şi uscate. O mămică tînără şi tare vopsită încerca să lămurească toată suflarea care-o asculta că cele mai uşoare clase sînt prima şi a opta. Cred că nu fusese alături de copilul ei într-a întîia, iar la a opta încă nu ajunsese. Lumea spune ce aude, ce crede, dar ar fi bine, gîndeam, să-i mai întrebe şi pe învățători, că nimeni nu poate şti mai bine. Eu l-am tot auzit pe tata, în fiecare an, spunîndu-i mamei, că era director şi ea subaltern, şcoala n-avea decît doi dascăli: „Ia şi anul ăsta clasa I, că eu nu mai pot!"

Ei, a intrat Lăbuță Mică în clasă şi după aceea nu mai ştiu ce s-o fi întîmplat. Noroc că prima zi de şcoală nu a ținut decît o oră, l-am aşteptat şi l-am dus acasă. „Cum a fost ?" l-am întrebat. „Păi ce să fie, nimic, ne-a strigat numele,

ne-a aşezat în bănci şi pe urmă ne-a dat drumul. N-a fost greu". Cred şi eu, dar el era mulţumit că a trecut o zi şi o dată cu ea şi ceva din frica începutului.

Nici prima săptămînă nu l-a indispus; au fost lăsaţi să se obişnuiască cu clasa, cu cărţile şi unii cu alţii. Apoi au intrat în „pîine" şi, abrupt de tot, au venit greutăţile. Dintre toate, „mulţimile" mi s-au părut mai nesuferite, după cît le-au pritocit el cu Mami. Am băgat repede de seamă că, unde era vorba de judecată, elevul meu n-avea probleme şi, după o lună, cînd era bine deasupra liniei de plutire, Mami mi-a spus conspirativ, să n-audă Lăbuţă Mică: „Îi merge mintea!" Mîna lui încă nesigură trebuia să încercuiască fel de fel de figuri şi forme, să le lege după nişte reguli. Strîmbe, strîmbe, liniile pe care le trăgea, dar important era că traseul era cel bun. Îl priveam pe furiş, să nu-l deranjez, se concentra tot cu limbuţa afară, îşi mai dădea sfaturi, se mai şi încuraja, aşa, aşa! Şi într-un final auzeam: „Gata, Mami!" Căpşorul lui ieşea doar puţin deasupra mesei şi de acolo venea şi vocea. Uneori se împotmolea şi atunci mama se apropia, îi explica, mai ridica glasul cînd nu era destul de atent şi pînă la urmă mergea strună.

Au fost şi zile cînd avea atît de mult de lucrat acasă, încît Lăbuţă Mică îşi lua adio de la joacă. Cred că tînăra lor stăpînă dorea să-i obişnuiască repede cu greul, ca după aceea să le fie tuturor mai uşor.

Timpul trecea şi el reuşea, ca întotdeauna. După cîteva săptămîni, ne-am interesat ce făcea în clasă şi am aflat că în pauze nici măcar banca nu şi-o părăsea, nicidecum să mai iasă şi pe uşă afară. Asta era chiar periculos. Eram îngrijorat şi m-am dus o dată pe neanunțate, să-l iau acasă. M-am strecurat pe coridor şi am ajuns în fața clasei lor. Cînd a sunat clopoțelul, au început să iasă val-vîrtej, ca din cuşcă sau din puşcă, copii din alte clase. Tăvăleli, alergare, îmbrînceli, căzături ca lumea, plînsete, înjurături. După vreo cinci minute au apărut şi ei, încolonați. Lăbuță Mică m-a văzut şi s-a lipit de mine, scăpase de teama plecării. Nu-i vorbă că mai erau şi printre colegii lui împielițați, dar, curînd am aflat, pe el îl lăsau în pace, fiindcă era prea liniştit. Mai mult decît atît, unii dintre zurbagii l-au îndrăgit de îndată; inima lor de copii a simțit că seninătatea lui lină este ca un calmant şi asta parcă-i mai potolea şi pe ei. Lucică, unul dintre drăcuşori, isteț şi plin de importanță, i-a avertizat pe cei cîțiva care îl mai bîzîiau să-l lase în pace pe Lăbuță Mică.

La prima şedință cu părinții, tînăra de la catedră a avut cîteva cuvinte pentru fiecare copil. Cînd a venit rîndul nostru, a ținut să ne spună ce ştiam de mult: „Prea cuminte, prea retras, parcă prea matur. Şi la început n-am ştiut ce să cred, niciodată nu ridică mîna cînd întreb cîte ceva!” Acasă, Lăbuță Mică ne-a întrebat ce-am aflat şi l-am lăudat. „Dar, zic, de ce nu ridici mîna?” „Păi,

eu ştiu tot, dar nu vreau să mă dau mare. Lasă, îmi vine şi mie rîndul!" După nici o lună, învăţătoarea era zîmbitoare: „Grozav, răspunde la orice întrebare, iar lucrările scurte pe care le facem în clasă sînt fără cusur. Dar scrie cam urît!" Aşa era, avea dreptate, şi Mami i-a explicat care este cauza şi i-a spus că va veni odată şi ziua scrisului frumos. Şi a venit spre primăvară, de nu i-l mai recunoşteai, atît de rotund, de legat, ca mărgelele înşirate, îi devenise acesta.

Cea mai grijulie colegă a lui a fost Nicoleta, vecină de bancă, o nebunatecă dezgheţată care l-a luat în primire pe Lăbuţă Mică. O zvîrlugă de ochelaristă ca şi el. Cînd Mami a cunoscut-o, aproape de începutul anului, şi-a dat drumul: „Lăbuţă Mică ăsta îşi uită totul în clasă, dar lăsaţi, tanti, am eu grijă de el!" Fetiţa şi-a luat rolul în serios, ca o soră mai mare, îl ajuta la îmbrăcat, la strînsul caietelor şi cărţilor şi cîte şi mai cîte. Să tot fi trecut o lună şi ceva de şcoala, cînd feciorul meu a apărut cu o zgîrietură zdravănă, de unghie ascuţită, şi degeaba l-am întrebat de unde o are, l-a luat pe „Nu ştiu" în braţe. Mult mai tîrziu am aflat cum a fost. Pe vremea aceea, caietul lui se mişca mereu cînd scria fiindcă nu-l ţinea cu stînga. Nicoleta a observat, i-a luat mîna de cîteva ori şi i-a pus-o unde trebuia să-i fie locul. Dar cum Lăbuţă Mică uita mereu, sătulă de atîta dădăceală, fetiţa l-a învăţat minte şi de atunci n-a mai fost nevoie de altceva.

Altă dată, rămîneau după ore, să şteargă tabla şi să facă curăţenie. Nicoleta îl ajuta, pentru că Lăbuţă Mică nu pusese niciodată mîna pe o mătură, şi el îi mulţumea. Şi cît a îndrăgit-o şi el pe mica lui „surioară", chiar şi după întîmplarea cu ceasul, căci ea fusese ştrengăriţa, cu toate că atunci, pentru un timp, bănuiesc că a fost supărat: sufletul lui nu acceptase o asemenea jignire. Puţin după asta, era la sfîrşitul clasei ultime, fetiţa şi-a anunţat sărbătorirea zilei şi bineînţeles că l-a invitat şi pe vechiul ei prieten. Însă el nu s-a dus şi noi nici n-am ştiut. După cîteva săptămîni venise vremea să-şi facă şi el invitaţiile la aniversare şi Mami le-a telefonat bunicilor fetiţei. Atunci am aflat că Nicoleta era plecată, dar că, dacă se va întoarce la timp, nu va lipsi de la sărbătoarea noastră. „Deşi, au continuat, Lăbuţă Mică n-a fost la ziua ei, ca în alţi ani!" Cînd Mami l-a luat din scurt, s-a scuzat: „Am uitat!" Se poate, că n-ar fi fost prima oară cînd i se întîmpla, dar oare o iertase de tot pentru atunci? Nicoleta a apărut în oraş şi voia să ne sune, cînd tocmai a aflat că ziua aşteptată n-o să mai aibă loc niciodată. Şi a plîns; numai ei ştiau dacă se împăcaseră cu adevărat.

O dată cu începerea şcolii, tanti Doriana şi-a terminat misiunea cu Lăbuţă Mică şi a venit tanti Tanner să continue treaba. Avea ea atunci puţin peste cincizeci şi cinci de ani şi muncise mult. Văduvă de la treizeci de ani – soţul îi pierise în faţa

ei, electrocutat –, cu doi copii mici, ce-i mai rămăsese de făcut decît să trudească, să-i poată creşte? Era învățătoare, dar nu profesase niciodată la clasă, aşa că s-a apucat să dea lecţii particulare. Cu timpul şi-a îndrăgit munca şi o făcea nu numai de nevoie, ci fiindcă ajunsese să nu mai poată trăi fără ea. Nu cîştiga cine ştie ce, dar îi ajungea, copiii se făcuseră mari. În primăvara trecută şi-a rezolvat actele şi ea; acolo şi-a aranjat toate treburile şi ce crezi că a făcut? A apărut în septembrie, înainte de începerea şcolii, să-şi reia vechea pasiune, care i-a lipsit tare, tare mult, după cum recunoştea. Venise, aşa cum se înțelesese cu Mami, să-l învețe mai departe pe Lăbuță Mică, şi încă vreo cîțiva copii dragi ei. Nu aflase că el nu mai este şi nu pot să-ți povestesc cum a fost cînd ne-a revăzut.

Tanti Tanner adunase multă experiență şi multă dragoste pentru copii în atîția ani, putea fi şi blîndă, dar şi severă, mai serios sau mai în glumă. La prima ei întîlnire cu noul elev n-am asistat şi Mami nu-şi aminteşte să fi fost ceva deosebit, mai ales că nici timp de pierdut noua tanti n-avea. După cîteva lecții, am vrut să ştiu ce crede şi răspunsul i-a făcut cinste: „Felicitați-le pe cele de dinaintea mea, îmi vine uşor, ştie!” Doar mai tîrziu a recunoscut: „Cînd i-am văzut scrisul, am crezut că niciodată n-o să i-l pot citi!” Nu bănuia că se înşela; scrisul lui, devenit frumos mai tîrziu, a rămas cu un singur cusur, era înghesuit din cale-afară şi mic, nimeni nu l-a mai putut schimba.

Îl întrebam în şagă: „Cu cine semeni atîta de zgîrcit?” Şi el se distra: „Cu Mami!” „Hei, tu, ce spui acolo?” se făcea Mami că se supără.

Patru ani încheiați, de trei ori pe săptămînă, aproape negreşit, tanti Tanner se înființa la uşă şi o primeam cu bucurie. Cum Lăbuță Mică îşi făcea cîte un somnuleț după amiază, de cîte ori nu l-a găsit încă dormind! Cînd auzeam soneria alergam în camera lui: „Hai, Somnorilă, iar ne facem de rîs!” şi cîteodată buna învățătoare chiar asista la ceremonial. El nu protesta, dar nici nu se grăbea prea mult, era bine dispus de cum se trezea. Asta a remarcat-o şi dînsa: „Dar vesel copil aveți!”

Nici tanti Tanner n-a făcut excepție, ca şi celelalte învățătoare ale lui, l-a îndrăgit imediat pe Lăbuță Mică şi l-a alintat în fel şi chip, şi totul în diminutive, cu -lein la urmă. Dragostea era reciprocă, iar respectul lui pentru ea a fost, ca întotdeauna la el, total. Sigur că-l mai prindea şi în ofsaid cîteodată; dacă se întîmpla de mai multe ori la intervale mici să nu fie atent sau să nu fi învățat cuvintele sau mai ştiu cu ce altceva, îl lua la rost de față cu noi cu prefăcută seriozitate: „De un timp nu-mi place. Poate că nici n-am să mai vin, n-are rost să cheltuiți banii de pomană”. Lăbuță Mică se uita la Mami, la mine, la învățătoare şi se întrista, ba apărea şi cîte o lacrimă. Niciodată nu i-am spus o vorbă de dojană, Mami e martor, n-avea nici un rost. Ba eu mai şi gîndeam: „Dă-le încolo de lecții, nu-i maşinărie nici el!”

Din anul următor, lecțiile din cartea de la școală nu mai aveau farmec, așa că tanti Tanner o lua cu mult înainte; aveau și alte cărți, învăța cuvinte noi și vorbea atît de frumos, încît și Mami și învățătorii și cei care-l auzeau, cînd a fost în Germania, se minunau. În ultimul an, tanti Tanner declara, sus și tare: „Fără nici o greșeală de multă vreme, de mirare, dar asta este. Îl tot încerc cu lucruri noi și grele, să văd, știe și asta, și asta și, culmea, poate! V-ați gîndit ce vreți să faceți cu el? N-ar fi rău să vă gîndiți la germanistică!”

Se strîngea Lăbuță Mică atunci la pieptul meu, ne bucuram toți, îl sărutam pe păr. Era încîntat și se vedea chiar pe el, da, erau momente de fericire care-mi revin adesea și pe care le simt așa cum au fost atunci. „Nu la germană, vreau ca Tati!” se auzea timid și el. La sfîrșitul lecțiilor, tanti Tanner, veselă și ea, pleca zicîndu-i: „Hai, mă conduci pînă în curte, să alergăm pe scări!” Amîndoi, ținîndu-se de mînă, tropa, tropa pînă jos și imediat se auzeau pașii lui grăbiți înapoi și intra, încheind totul cu două ture de coridor și o piruetă, ca după o treabă bine făcută.

Tanti Tanner a avut timp să-l cunoască și firea ei, uneori mai severă în aparență, o făcea să se destăinuie unor prieteni comuni: „Prea bun, prea cuminte!” Mai de curînd îi ținea chiar un soi de morală: „Dacă ești prea bun și modest, unii or să creadă că ești bleg. Poți să fii cît de deștept, se bagă în față leneșii și leprele, că așa-i în viață. Mai

găseşti şi o nevastă a naibii şi intri sub papuc, eşti terminat!”

Chestia cu nevasta era un fel de idee fixă pentru tanti Tanner, Lăbuță Mică o auzise de multe ori şi se distra, discret, cînd era şi ea şi zgomotos, de fiecare dată după ce rămîneam numai noi.

Ştii ce ne-a mai spus ultima dată buna tanti, cînd a plecat în Germania, acum cîteva luni? „Este cel mai bun elev pe care l-am avut în toți cei treizeci de ani de muncă cu copiii. Este adevărul adevărat şi nu v-o spun numai ca să vă fac plăcere”. Atunci s-au despărțit pentru totdeauna. Şi-mi pare rău şi pentru ea, fiindcă niciodată n-o să se întîmple ce plănuise deseori cu Lăbuță Mică, rîzînd, despre ce-o să-şi spună unul altuia, cînd ea va fi bătrînă, cocoşată şi cu baston şi el un bărbat înalt şi falnic. El s-a grăbit, nu i-a mai aşteptat bătrînețea şi nici măcar revederea din toamnă, cînd, venită în vizită la noi, Tanti Tanner a murmurat în fața pozei lui: „Adio, elevul meu drag!” şi asta a fost tot. Şi încă ceva. Ne-a spus nu de mult că paşii o poartă, fără să-şi dea seama, către noi, la ora la care avea întîlnirile cu Lăbuță Mică. Abia la scară îşi revine, dar uneori tot urcă în camera lui. Se dezvață greu şi ea, patru ani încheiați sînt totuşi ceva.

- Aşa cum bănuiserăm, primele luni de şcoală au fost şi cele mai grele, dar ele ne-au mai liniştit. Lăbuță Mică avea minte într-adevăr, apoi ambiția lui, care mijise de mic de tot, de-abia de

acum devenea evidentă, ca şi exageratul simţ al datoriei, primit de la Mami. Vacanţa de iarnă a adus un mic respiro şi destindere pentru toţi. Apoi, iar la drum. Vara, cine crezi că era printre cei cu coroniţă? El, bineînţeles, şi asta a fost destul ca să şi-o dorească mereu.

În anul ce avea să vină a început caruselul dascălilor lui. Prima a plecat în Vest şi a apărut alta, tot aşa de tînără şi tot de ispravă, iar în ultima clasă, un tînăr de nici douăzeci şi trei de ani, priceput şi la lecţii şi în afara lor. În ce-l priveşte pe Lăbuţă Mică, sînt sigur că pe acesta l-a iubit el cel mai mult, deşi şi prima dăscăliţă i-a fost apropiată. Înainte de sfîrşitul anului, învăţătorul şi colege de-ale sale, cam de aceeaşi vîrstă, au organizat ultima serbare, cu elevii de-a patra şi a treia. Fiul meu a avut de spus cîte ceva şi în germană şi în engleză şi a jucat şi o mică scenetă în doi, în care el era doctor, totul în stilul lui liniştit şi modest. Nu mult după serbare tînărul dascăl şi-a invitat toată clasa la el, la o întîlnire de rămas bun, şi Lăbuţă Mică a sosit de acolo încîntat. În sfîrşit, clasa a înregistrat o emisiune la radio local, care a fost difuzată în două duminici consecutive. Copilul meu a apucat să asculte doar prima parte, în care n-a avut prea mult de vorbit şi Mami spune acum că s-a întristat peste măsură. În partea a doua vorbeşte de patru ori, dar asta a fost în duminica în care se împlineau patru zile de cînd el nu mai putea asculta nimic. Acum o ascultăm noi în locul lui şi ne

imaginăm ce mulţumit ar fi fost. Pe urmă copiii au fost întrebaţi ce vor să facă în vacanţa mare şi-mi răsună mereu în ureche vocea lui caldă, ezitantă din cauza emoţiilor: „Merg cu părinţii mei la Predeal, acolo o să facem excursii şi vom juca fotbal, cărţi!”

Ce s-ar mai putea spune despre o viaţă atît de scurtă de elev, chiar dacă a fost desăvîrşită? Că premianţi sînt cu miile şi poate nici nu contează asta cel mai mult, de muncit mulţi alţi copii muncesc şi mici greutăţi au cu toţii. Mă gîndesc, oare a învăţat chiar atît de uşor sau a asudat prea mult? Ştiu sigur că reţinea aproape totul în clasă, poeziile le memora la repezeală, matematica i-a plăcut, cu cifrele la istorie n-avea probleme. Ar fi fost mai bine să fi trudit mai puţin? Poate, însă mica lui ambiţie i-a interzis să facă altfel, începutul lui de drum ăsta a fost. Îmi aduc aminte ce însemna pentru el un nouă, nu mai vorbesc de opt, nu neapărat lacrimi, poate că ar fi fost mai bine, ci mici suferinţe. Şi mulţumirea noastră îl îmboldea cumva, deşi nu era motivul principal. De cîte ori părinţii nu-şi „biciuiesc” copiii pentru rezultate, dar ele nu vin. Am şi stat de vorbă cu el despre aşa ceva şi, apoi, îţi spun, încă o dată, eram atît de fericiţi că el există, că este aşa cum este, încît ce putea să ne aducă în plus sau în minus un fleac de notă? Uneori, cînd ne întîlneam, imediat ce intram pe uşă, primul lucru pe care mi-l spunea indispus – şi dacă nu-l spunea tot l-aş fi întrebat, faţa lui şi ochii lui nu aveau secrete – era: „Tată, am luat un

nouă". „Dragul tatii, e foarte bun, oare crezi tu că eu am avut numai zece? Geniile apar numai la facultate, acolo plouă cu zece pe linie". Se lumina, deşi ultima remarcă o înțelegeam numai eu. Şi imediat începea să-i lucreze mintea, mînată de dorința lui, cîți de zece îi mai trebuiau să ajungă iar acolo unde voia.

Cînd venea cu notele la semnat, îşi făcuse un obicei, ce era zece îmi aducea mie, restul la Mami: „Bine, măi copile, de ce eu să semnez numai ce rămîne?" Şi el se distra: „Lasă-l pe Tati, el a semnat, e obosit!" Altă dată îl găseam acasă cu Mami, ne sărutam şi-mi şuşotea la ureche notele primite în ziua aceea, pe care le păstrase secrete pentru Mami. Atunci, de la mine afla şi Mami şi iarăşi prefăcuta ei supărare. „Vezi cum eşti?" Şi cascadele de rîs încheiau toate episoadele. Îi plăcea să glumească. Aş fi putut să-i zăgăzuiesc ambiția? Poate că da, dar numai la ordin şi ştii cu ce preț? Cu al nemulțumirii lui, ca să nu zic al nefericirii lui. De cîte ori n-am auzit-o pe Mami zicîndu-i: „Facem o pauză de o oră pentru joacă, se întunecă pînă termini!" şi pe Lăbuță Mică răspunzînd puțin iritat: „După, după ce sfîrşesc".

Dar cel mai mare necaz l-a avut chiar într-a patra, cu desenul. Atunci a simțit, pentru un timp, ce înseamnă deziluzia şi aproape năruirea micilor lui speranțe. Adevărat era că nu-i mergea mîna, dar ce să faci cu genetica asta suverană? Moştenise mîna mea şi urechea muzicală de la Mami, deşi

mult mai bine ar fi fost invers. Aşa că, în clasă, Lăbuță Mică desena încet şi n-apuca să termine niciodată. Cum în ultima perioadă a avut o profesoară de specialitate şi ea o fi crezut că pe copil nu-l interesează „dexteritatea" asta, i-a pus media opt pe trimestrul al doilea. S-a trecut la muncă colectivă. Drina, Andra, Mihaela, supravegheate de cel în suferință, se căzneau să scoată ceva bun, dar nu foarte. Pe lîngă acestea, şi Lăbuță Mică a pierdut multe ore chinuindu-se singur, singurel. Ce ieşea însă arăta cel mult de opt. Să nu-l văd necăjit, i-am spus: „Copile, oricîtă bunăvoință ar avea, n-are cum să-ți dea mai mult". Într-o zi, năbădăioasa de profesoară i-a transmis lui Mami să-i telefoneze. Pesemne se gîndea, de cîte ori nu se întîmplă, că sîntem supărați fiindcă peste tot are zece şi, la desen, atît cît i-a dat ea. Mami s-a dus pînă la şcoală şi i-a spus doar atît: „Nici vorbă de supărare, atît poate, atît să-i dați. Dar v-aş ruga să încercați să-l învățați mai bine decît o face, dacă asta se poate învăța". Lăbuță Mică n-a capitulat pînă la ultima bătălie; desena ore întregi sîmbăta şi duminica, încă mai nădăjduia. Totuşi, olecuță din străduanie s-a văzut, mai ales în siguranța micii lui mîini. La şcoală mergea cu două rînduri de coli, unul „comis" de el, celălalt de „colectivul" lui, care izbutea ceva între ce dorea profesoara şi ce putea Lăbuță Mică. Un circ întreg, dar nu trebuia să fii specialist ca să-ți dai seama de complot şi niciodată n-a primit notă pe ce nu era al lui. Scurt o auzea

copilul: „Le vreau pe ale tale”. Şi atunci le arăta încet, ştrengăreşte, ce era să facă? Eu cred că răsplata pe care a primit-o pînă la urmă a fost dreaptă. A luat locul din față. Îți jur, n-am văzut la el nici o altă satisfacție mai mare în aceşti patru ani de şcoală decît zilele de după încheierea mediei la desen. Vorbea şi singur, se felicita, mulțumea lui Mami, fetelor. Radia o fericire care m-a molipsit şi pe mine. Strînsul deznădăjduit din pumni şi umbletul gînditor pe coridor s-au transformat în cavalcade fără sfîrşit şi într-o bucurie fără margini.

Cînd s-au împărțit premiile, tocmai astea din urmă, atît de muncite, n-am fost de față nici eu, nici Mami; pentru prima dată am lipsit amîndoi. Lăbuță Mică s-a dus cu Lică şi cu Iepurilă, îmbrăcat de gală. Lică mi-a povestit că, puțin emoționat, dar liniştit, s-a îndreptat bărbăteşte spre directorul şcolii şi i-a răspuns acestuia la întrebări – Lică n-a auzit ce – şi la strîngerea de mînă. Fotografii i-a făcut un nenea cu barbă, care a promis să le aducă în cinsprezece septembrie. Cît de bine mi-ar prinde, dar oricît s-au zbătut şi Lică şi tanti Doriana şi dascălii şcolii, n-au putut să le dea de urmă.

Cînd, la prînz, în aceeaşi zi, s-a întîlnit cu Mami, ea mi-a spus ce i-a povestit copilul emoționat: „Îți mulțumesc, Mami, fără matale nu m-aş fi descurcat aît de bine”. Veşnica lui nevoie de a-şi arăta recunoştința l-a împins să nu uite nici acum. Mami nu-şi făcuse probleme, credea că o să mai vină premieri şi în alți ani şi eu la fel.

Tot Mami povesteşte, poate pentru ea, poate pentru mine: „Îți aminteşti, zice, de toate dimineţile noastre, grăbite, dar pline de el? Voi doi nu vă săturați de vorbit şi de pupat şi de ascultat ştirile din sport. Cîteodată se ținea mai mult după mine şi şuşoteam îndelung ceva. Ce făceam? Mai repetam cîte o poezie sau mă întreba dacă poate să se ducă la şcoală fără grijă, era pregătit „pînă în dinți”, dar mai simțea nevoia să i se confirme că nimic n-a rămas în voia soartei. Copilul meu a fost aşa cum mi l-am dorit şi nici dacă ar fi trebuit să-l fac cu mîna mea şi să-i dăruiesc eu, mama lui, toate cele, n-aş fi făcut-o mai bine decît a fost”. Încheierea o prinde cu surîsul pe buze şi eu mă gîndesc: „Pronie cerească, ce-ai avut cu ea?”

Capitolul 9

Dacă cineva ar vrea să ştie: „Dom’le, i-a fost dragă şcoala lui Lăbuță Mică?” aş putea să răspund fără teama că greşesc. A fost el un şcolar grozav, nu încape îndoială, dar de aici şi pînă la ce m-ar întreba mai încăpea destul. Nici vorbă că-i plăcea întrecerea şi mai ales finişul formidabil, dar, dacă s-ar fi putut să-l aibă cu mai multă năduşeală, ştiu că ar fi ales varianta mai uşoară. Şi ce-a iubit mai mult? Descătuşarea, vacanțele, jocurile, copiii. Poate cineva să-mi arate un singur copil care

doreşte invers? Nici el n-a dus lipsă de întrebări istețe precum: „Cu cine semeni?”, „Ce vrei să te faci?”, „Îți place la şcoală?” La prima n-avea răspuns, la a doua: „Ca mama şi ca tata şi la a treia se auzea un „Daa” duios. Lică mi-a spus deunăzi că, o dată, i-a socotit lui Lăbuță Mică anii de învățătură pe care îi va mai avea şi au ieşit paisprezece. Copilul a exclamat mirat: „ Aşa de mulți? Nu se poate!” Comportament normal, ce, noi cum am fost? Dacă l-aş fi ştiut înnebunit după şcoală, cred că abia atunci aş fi intrat la idei.

Abia în ultimul an a avut parte şi de limba engleză, utilă şi la modă, toată lumea se dă în vînt după ea, trebuia să o învețe, nu? Aşa că ne-am bucurat cînd au început-o la şcoală. Era a patra lui limbă, pe care, atît cît timpul i-a mai permis, a prins-o binişor de tot. La început a luat-o cam în şagă, ca pe ceva mai puțin important decît desenul. S-a lămurit rapid că n-are încotro, a băgat de seamă că lasă urme şi prin carnețelul lui de note şi de la o zi la alta Mami l-a auzit: „Hopa, să vedem ce-i cu engleza asta”. S-a pus, vorba vine, cu burta pe ea, a apărut şi o nouă tanti. Ce mai putea să facă? Păi, a putut, şi încă bine. La primele ore, „englezoaica”, prea blîndă de altfel, cu lecțiile neştiute şi, aproape scuzîndu-se, după nu multă vreme ne-a spus: „Nu ştiu ce să cred, ar merge, dar nu se pregăteşte”. După patru luni tot din gura ei am aflat: „Pronunță mai corect decît mulți alții mai vechi şi parcă ce-i dau de învățat nu-i ajunge”.

Tot în anul trecut îi cumpărasem un computer simplu şi ieftin. Cînd a auzit ce vrem să-i mai dăm pe cap n-a mai zis. „O, ce bine”, ci: „Pentru aşa ceva, de unde să mai am timp!” O fi fost, n-o fi fost, l-am adus, l-am instalat şi l-am pornit. Noroc că pe caseta dintîi era un joc, ce crezi? Fotbal! Şi a început frecuşul computerului. În linişte, pe vechiul lui scaun, pe care îşi pregătea şi temele, stătea ore întregi încercînd să marcheze goluri cît mai multe. Mami, sfetnicul lui în toate cele, l-a întrebat: „Lăbuţă Mică, n-ar fi mai bine să te ajute cineva să progresezi, să faci mai încolo şi programe?” Şi el ascultător şi încrezător, s-a aşezat lîngă primul nenea „calculatoristul”. Calm, îngăduitor, noul lui prieten i-a dat din ştiinţa lui atît cît a putut în puţinele ore petrecute împreună.

Ce fel de elev a fost Lăbuţă Mică? Ei bine, mie, tatăl lui, mi s-a părut aproape perfect, nu i-a lipsit mai nimic pentru ca să fie astfel. Tanti Doriana, tanti Tanner, aşa mi-au vorbit de el, cu mult înainte, şi ele. După, am vrut să aflu şi părerea ultimului învăţător de la şcoală, dragul lui ultim învăţător. Am vrut să-l întîlnesc, deşi nu-l cunoşteam, şi pentru asta am umblat destul. L-am aflat cu greu, avea şi el multe pe cap şi poate, ca şi alţii, amîna întîlnirea cu noi. A apărut totuşi cînd ne aşteptam mai puţin. Ne-a ascultat şi ne-a răspuns simplu, cu siguranţa proprie vîrstei lui:

- Da, l-am îndrăgit de îndată ce mi-am dat seama cît de mult seamănă cu copilul care am fost

eu. Liniştit, uneori chiar timid, dar şi ambiţios. Din clasă nu l-am văzut plecînd în pauze, însă banca şi-o părăsea, şi cum, de obicei, rămîneam şi eu cu copiii, a început să se apropie încet, aproape temător, de catedră. L-am încurajat şi am aflat cu surprindere că se poate discuta cu el aproape despre orice, se vedea că ascultă radio şi citeşte ziare. Cu cîtă mîndrie povestea despre părinţii lui, unde lucrează, cu ce se ocupă şi cîte şi mai cîte. Ca şcolar, fără nici o îndoială că Lăbuţă Mică a fost cel mai bun, şi n-ar avea rost şi nici cinstit n-ar fi dacă v-aş spune asta doar ca să vă mîngîi. Timiditatea îl părăsea cînd trebuia să răspundă sau să scrie, avea o judecată aproape fără cusur, chiar dacă în aparenţă alţi colegi de-ai lui păreau mai siguri pe ei, iar el mai distrat uneori. Asta-i. Şi în tot ce făcea, punea tot sufletul.

Învăţătorul a mai rămas puţin, ne-a lăsat o casetă cu înregistrarea serbării lor, s-a scuzat şi a plecat grăbit. Afară începuse să plouă, în casă era răcoare şi în noi, pustiu.

După cîteva zile, Andra, care vine şi acum pe la noi, m-a întrebat: „Oare lui Lăbuţă Mică i-o fi plăcut să înveţe?”; probabil că ea avea unele îndoieli în ce-o privea. De acum aveam răspunsul pregătit: „Cred că nici el nu se omora de dragul cărţii şi-ar fi preferat să se joace, îl cunoşti bine. Mă gîndesc însă că, mînat de dorinţa de a fi primul, îşi călca adeseori pe inimă. Asta cred, tu ce zici?” „Păi şi eu zic la fel, cînd îmi aduc aminte de cîte ori

m-am întors de la uşă cînd îl chemam la joacă. El stătea în antreu şi eu dincolo de prag, îl vedeam cît ar fi dorit să vină, dar de spus îmi spunea că încă nu-şi terminase lecţiile!"

Aşa a fost. Vacanţele îi aduceau o bucurie nebună şi cu mult înainte de ele începea numărătoarea inversă. În ultimii ani ele crescuseră mereu şi, totuşi, către sfîrşit începea să regrete: „Au mai rămas numai două săptămîni, o săptămînă, trei zile, păi de ce?" Îi mai ziceam şi eu: „Aşa-i că cel mai mult ţi-ar plăcea invers, trei luni şcoală şi nouă vacanţă?" „Ha-ha, ar fi tare bine!" recunoştea Lăbuţă Mică.

Existenţa noastră continua aşa cum ne-o doream, Mami şi băiatul ei erau formidabili, nimic nu le scăpa. Cînd aflam de treburile lor aproape că nu mai era nimic de spus. Dacă o stîrnesc acum pe Mami ce părere are, ce omuleţ a fost el, se porneşte şi nu se mai poate opri din povestit şi atunci ochii ei, de obicei osteniţi şi înceţoşaţi de lacrimi, devin senini, privind undeva în depărtări. O întreb mereu, ţi-am spus doar, eu, cu fericirea mea, am rămas neştiutor în multe. Şi ea îmi povesteşte, şi-mi povesteşte, şi dacă vreau să mai aud încă o dată vreo întîmplare de-a lor, o mai rog iarăşi şi azi, şi mîine, mereu. Ea se uită la mine, cu înţelegere şi cu milă ascunsă, şi o ia de la capăt: „Era al meu şi că s-a nimerit să fie aşa cum a fost de la început, eu zic că numai darul lui Dumnezeu a fost. Ţi-aminteşti, îmi spune mîndră, ce frumos a

crescut? Cum priveam în ultima vreme la el şi ne minunam?" O ascult setos, ca şi cum niciodată nu l-aş fi văzut. „Cînd te-ai întors din America şi te-a aşteptat pe aeroport, continuă ea, îți ajungea aproape pînă la ochi. Lăbuță Mică se făcuse Lăbuță Mare. Drept ca un brăduț, nici picioare în X, nici invers, obraz de un oval perfect, gene lungi de-i atingeau sticlele ochelarilor, sprîncene bine conturate, căpşorul lui head-egg, cum îi zicea Luțu, prietenul tău, şi toate cele pe care nici în vis nu mi le-aş fi dorit altfel. Ca un mic atlet, făcut pentru săritura în înălțime, cum spuneai tu. Şi-apoi era al nostru şi poate şi de asta mi se părea nemaipomenit. Rîde cineva de noi? Treaba lui. Deştept dacă a fost, apoi la copii mă pricep, ştii bine, a fost. A, nu zic că a fost un geniu. Uite, curînd după ce a început şcoala, am observat că prindea rapid de la învățătoare, şi asta îl făcea să creadă că nu mai avea nimic de lucru. Cînd îl luam la întrebări o mai sfeclea, uneori, dar rar, începea cu ‚păi, ă, ă', atunci se punea pe repetat. Pînă şi tu te-ai mirat cît de repede ajungea să ne spună poeziile, lungi şi neroade, cum erau în carte".

Mă uitam la Mami, chiar că n-o mai puteam opri. Şi atunci îmi revenea în minte acelaşi gînd: „De ce tocmai ei să se despartă, ei, aflați atît de aproape de Tatăl şi de Fiul lui?" Dacă eu pieream, pagubă în ciuperci, cum zicea tata. Dar cine a fost mai bun şi mai credincios decît Lăbuță Mică? De cîte ori n-am auzit-o pe Iepurilă spunîndu-i fetei

sale: „Pe tine te iubeşte Dumnezeu, ți-a îndeplinit şi dorința cea mai mare, ți-a dat copilul, e sănătos, ce poți să mai vrei? Chiar aşa”. Acuma tace Iepurilă şi cred că ştiu la ce se gîndeşte, cu credința ei cu tot.

Nu-mi mai amintesc bine şi nici Mami n-o poate face acum, dar cred că prima poezioară învățată de Lăbuță Mică a fost rugăciunea dinainte de culcare. Pe urmă, cînd a început să priceapă cîte ceva dintr-astea, Mami l-a dus la lecțiile de religie, la biserică, de două sau trei ori pe săptămînă. După cîteva ore, n-ar mai fi renunțat nici în ruptul capului, atît începuse să-i placă acolo. Era împreună cu o droaie de copii de aceeaşi vîrstă sau mai mari, învățătura pe care o primeau se potrivea sufletului lui Lăbuță Mică, de ce, habar n-am avut, iar felul cum li se dădea era unul discret, în cîntece şi jocuri şi la sfîrşit cu cîte o bombonică.

Lecțiile la şcoală se făcuseră grele, îi luau timp destul, de cîte ori nu l-am văzut ducîndu-se la scurta odihnă de după masă obosit şi încercănat. În zilele cu religie se scula mai repede, şi pe mine mă apuca mormăiala la adresa celei cu toate aranjamentele, Mami, bineînțeles, deşi poate că n-ar fi trebuit. De cîte ori nu i-am zis: „Neamț am făcut din el, matematician facem, de toate vrem de la el, acum îl facem şi popă?” Atunci îl întrebam pe copil: „Spune, copile, n-ai vrea să renunți astăzi?” Calm, printre căscături, îmi răspundea: „Nu, nu-s obosit”. El, care se lălăia de atîtea ori la trezire, era

grăbit. În ultimul timp se ducea singur la biserică, nu ne mai chinuia chiar atît de mult teama de accidente ca mai înainte. Cînd îl petreceam la uşă îi aminteam totuşi de fiecare dată: „Atenție la traversarea străzii şi la tramvai!”, iar după o oră fix îi auzeam tropăitul pe scări şi soneria lung apăsată. Intra mulțumit, ca întotdeauna cînd venea acasă la el.

După vreo doi ani, au început pregătirile pentru prima comuniune. Mami îi adusese stofa pentru un sacou bleumarin şi pentru un pantalon în carouri mici, cămaşă albă, nouă, papionul în ton cu haina, iar Traian, maestru în meseria lui, i le-a cusut repede şi ca turnate pe Lăbuță Mică. În ziua cea mare am pornit-o ca la prima oră la şcoală, în frunte cu el şi cu Mami uşor agitată ca întotdeauna în astfel de situații, cu alaiul obişnuit, ba chiar şi cu oaspeți de la sute de kilometri, anume porniți la drum. L-am rugat pe un nenea să ne şi înregistreze şi a făcut-o şi la ceremonie, aproape o oră, cu el în prim plan, şi pe drumul de întoarcere, şi în grădină. De la biserică spre casă, noi doi veneam cu vreo zece metri mai înainte, eu cu brațul pe umărul lui, mîndri şi ferice. El, emoționat şi puțin obosit de atîta stat în picioare, îşi umfla pieptul, care începuse să semene cu al unui Hercule de buzunar. Era primăvară, grădina era verde şi noi toți împreună; îmi răsună şi acum în urechi vorbele omului cu camera: „Aici este aproape ca în rai!” Ce i-o fi venit şi lui cu raiul tocmai atunci?

De un timp privesc filmuleţul şi-l văd pe Lăbuţă Mică vesel, plin de viaţă, aşa cum a fost întotdeauna, şi nu ştiu dacă fac bine sau rău. Am iarăşi impresia că nimic din ce ni s-a întîmplat nu-i adevărat şi parcă durerea îmi este ceva mai mică. Dispare şi ultima imagine, chinul revine infinit mai greu şi, de aceea, de multe ori, deşi bîntuit de dorinţa de a-l revedea, renunţ sau mai amîn.

Mă gîndesc adesea ce-o fi înţeles Lăbuţă Mică din toată credinţa, din lecţiile acelea de la biserică? A făcut-o cu atîta sîrg fiindcă a crezut sau numai din plăcerea copilărească de a face ceva bun? Mie, oricum, mi se părea prea crud pentru esenţa religiei. Cînd am întrebat-o, Mami mi-a spus convinsă: „Sigur că a crezut, atîta cît mintea lui a putut. Şi-apoi, dacă mergea cu drag, nu înseamnă şi asta ceva?" În ultimul an se împărtăşea fără să-l îndemne cineva. Biserica îl atrăgea parcă. Mami povesteşte acum, căutînd să înţeleagă cît mai multe, că o dată au pornit-o amîndoi către slujbă şi copilul mergea fără grabă. Ca să-l ambiţioneze, Mami i-a spus: „Lăbuţă Mică, dacă nu ne grăbim oleacă, nu mai ajungem la întîlnirea cu Domnul!" În clipa următoare, el a tulit-o singur şi poate nici n-a mai auzit îndemnul: „Vezi cum treci linia de tramvai!" A ajuns tocmai cînd slujba începea şi la întoarcere i-a spus mulţumit: „Ce bine că am ajuns totuşi la întîlnire!"

Mi-aduc aminte ce-mi povestise şi Iepurilă. Cică într-o dimineaţă, pe vremea chinului cu

desenul, înainte de plecare, Lăbuță Mică era frămîntat de îndoieli. Atunci Iepurilă a găsit ce să-i spună ca să-l mai liniştească: „Ştii tu, dragul bunicii, Dumnezeu te ține pe palma lui mare şi milostivă, fiindcă eşti copil bun. El o să te ajute astăzi!" Cînd a venit înapoi fericit el n-a uitat să-i mulțumească lui Iepurilă: „Îți mulțumesc pentru ce mi-ai spus cînd am plecat, Dumnezeu m-a ajutat să reuşesc!"

După încă un an, chiar în ultima lui primăvară, a fost şi la cea de-a doua comuniune. Într-o zi rece şi vîntoasă de aprilie, pe la unsprezece, ne aflam deja în piața Domului. Lăbuță Mică şi cu mine am luat-o puțin înainte să-l filmez în vechea piață a oraşului, între porumbei. Nu ştiam că videocamera se defectase stînd şi am stricat aproape totul. Şi afară şi înăuntru, două linii îi şterg tocmai fața. Din poze şi din ce se vede pe film din cînd în cînd, pare încruntat şi trist chiar. Mami îmi spune că aşa a şi fost şi explicația pe care i-a dat-o copilul m-a lăsat fără replică: „Ce treabă mai este şi asta, să intri în casa Domnului cu aparate de filmat şi de fotografiat, ba pînă şi lîngă altar". Cînd pun cap la cap toate pe care le ştiu, îmi vine să cred că micuțul meu înțelegea ceea ce i se dădea, că a fost un mic, dar adevărat creştin. Gîndul ăsta îmi provoacă mai mult rău decît bine, fiindcă abia atunci mă întreb mai abitir: „Atunci de ce asemenea răsplată? Asta să însemne oare: lăsați copiii să vină la mine?!"

Mami şi Iepurilă se roagă acum cu mult mai mult decît o făceau înainte şi le las în pace, nu le întreb de ce o mai fac şi cui îi mai foloseşte. Le priveşte, dar în îndîrjirea lor sînt sigur că este şi puțină teamă să nu piardă „pasul", cred că simt şi ele cum li se clatină credința. Un preot, şi încă mare, mi-a spus cînd m-a văzut prima dată după: „Dumnezeu are grijă, face numai bine ce face!", dar cînd a observat că mă încrunt a luat-o mai repede: „Da, ştiu şi înțeleg, acum este greu să credeți, fiindcă în asemenea situații au fost şi sfinții adevărați cărora li s-a redus încrederea pentru moment. Cu timpul însă...!"

Dacă şi sfinții au pățit-o, atunci Mami şi Iepurilă de ce nu? N-am discutat cu ele, dar mai cred că rugîndu-se îşi tîrîie mai uşor zilele, au un sprijn în ceva, pe cînd eu? Cu mine este mai rău.

Cînd Lăbuță Mică a apărut, am simțit nevoia să-l ajut şi mi-am zis: „Roagă-te pentru el, poate că tocmai de asta e nevoie, nu fi păgîn!" Unsprezece ani fără o zi m-am rugat în toate bisericile în care am intrat, mereu şi mereu cu aceleaşi cuvinte: „Doamne, rogu-te, dă-i sănătate şi apără-l de nenorociri!" Nimic altceva, nici pentru sănătatea mea măcar, credeam că aşa ruga mea are mai multă greutate. Zilnic treceam prin fața a trei biserici şi la ducere şi la întoarcere, aceeaşi rugăciune şi crucea. Şi la ce bun? Acum mîna dreaptă parcă-mi paralizează tocmai cînd trec prin acele locuri.

Cîteodată mă surprind gîndind: Dar, dacă, cumva, odihna lui depinde nu atîta de credința lui Mami cît de îndoiala mea ajunsă la întărîtare?" Tu crezi că n-aş vrea să fiu ca Mami? Nu pot şi, dacă măcar m-aş putea lua după cei ce cred în reînviere şi în viața veşnică, tot ar fi ceva, aş mai trage nădejdea că o să-l întîlnesc pe Lăbuță Mică. Dar aşa, toate potecile mi s-au înfundat. Lumea de apoi? Numai îndoială, poate mai tîrziu!

M-am uitat bine la Tati. Prietenul meu mă înfiorase şi pe mine, deşi ceea ce gîndesc eu este cu totul altceva, dar, oare, cum ar putea el să nu fie convins că dreptatea deznădejdii lui este singura posibilă?

- Timpul trecea peste noi fără să ne pese, trecea cu viteza cu care voiam; nu doream nici să meargă mai domol, nici mai repede. Viața noastră, aşa cum era, ne plăcea şi nu-mi amintesc să ne fi plîns vreodată de ea. Şi asta fiindcă eram bogați de fericire.

Şi omul din fața mea continua să spună, să-şi pună întrebări, multe din ele fără răspuns. Stă destul timp acolo, la căpătîi, şi dacă-l găsesc după două – trei zile de la ultima noastră întîlnire –, am strania impresie că parcă nu şi-ar fi părăsit locul în tot acest interval: aceeaşi poziție pe bancă, aplecat puțin în față, cu mîinile împreunate strîns între genunchi şi cu privirea înainte, printre

crengile nucilor desfrunziți din fața capelei. Şi aceeaşi pornire cînd mai liniştită, cînd mai aprigă, să-şi mai lămurească, dacă o fi în stare, cîte ceva din ceea ce i se învălmăşeşte în minte.

- De mult de tot m-am surprins gîndind: „Dom'le noi formăm un cuplu de-a drepul formidabil". Nu-i nici o picătură de exagerare în asta, chiar dacă nu eram un unicat.

Ce a însemnat copilul meu pentru mine şi ce înseamnă şi acum? Totul, absolut totul. Dacă aş crede, numai frica m-ar face să nu spun că Lăbuță Mică a fost şi a rămas Dumnezeul meu. Aşa însă, mărturisesc fără teamă şi ştiu ce spun. Ştiu, şi indiferent ce mi s-o mai întîmpla aici sau Dincolo, presupunînd că există, pentru mine nu mai conteză, nu mă mai interesează, eu mi-am primit pedeapsa, destulă pentru întreg neamul meu şi nici măcar nu ştiu de ce.

Mulți dintre cei apropiați îmi spun: „Ce te mai frămînți, cui îi mai foloseşte?" N-ar fi exclus să gîndeşti la fel şi tu, dar cui îi mai trebuie vreun folos din ceva? Numai că, dacă mă tot întreb atîtea, o fac şi ca să-i aduc o răsplată lui Lăbuță Mică, pe care i-o datorez pentru tot ce a făcut din mine, atît cît am fost împreună. Şi gîndul la el este cel mai puternic leac contra uitării. Să revezi, să rememorezi totul, să-i vorbeşti, să i te uiți în ochi, cît timp îți sînt încă în față aşa cum erau. Nimeni dintre cei ca mine n-ar avea voie să uite şi totuşi

aşa se întîmplă, timpul ne fură chiar şi amintirile. Deunăzi, am vorbit cu un bărbat al cărui fiu a pierit năprasnic şi el în urmă cu unsprezece-doisprezece ani. Lăcrima, şi l-am întrebat de trecutul lui apropiat, în fond viitorul meu, atît cît va fi: „Neică, îți mai aduci aminte de ochii lui, de fața lui, de rîsul lui?" Şi mi-a răspuns trist: „Îl țin minte, însă fața şi ochii nu-i mai am". Şi a continuat după cîteva momente: „Domnule, am uitat multe, dar ceea ce-ți spun acum este adevărul: îl port cu mine ceas de ceas, din ziua aceea pentru mine nu mai există soarele, el, Soarele nu mai există!" Şi a plecat sub povara acestei mărturisiri, care este crucea lui, lăsîndu-mă şi mai lămurit în ceea ce mă aşteaptă: „N-am cum să uit, să şi vreau!" De fapt, ultimele cuvinte le-am auzit de la Mami, cînd i-am mărturisit gîndurile şi m-a privit cu compătimire pentru frica mea neghioabă de uitare. Şi a mai zis tot ea: „O să uiți numai atunci cînd o să-ți pierzi minţile, dar asta nu vine uşor".

Prietenul meu m-a privit interogativ, dar eu de unde să ştiu, ce, eu am trecut prin ce trece el?

S-a ridicat de pe bancă şi a pornit-o pe alee, poate îi era frig, poate de altceva. Cînd s-a întors, a continuat din altă parte, de unde rămăsese înainte de a ne întîlni.

- Uite, fără să vreau, mă gîndesc de atîtea ori, oare o fi simțit că el a fost fericirea noastră, a

alor lui, şi oare asta îl fericea şi pe el? Nu mi-a trecut prin minte să-l întreb la timp şi, dacă aş fi făcut-o, sînt sigur că ar fi răspuns un „Daaa” prelung şi bun, şi aş avea motive să mă îndoiesc, ştiind ce ştiam? Pe Mami am auzit-o de atîtea ori, după ce ne privea pe ascuns sau după ce el decreta, în lipsa mea, că Tati al lui îl iubeşte cel mai mult şi alte lucruri dintr-astea: „Copilul ăsta al nostru mi se pare cîteodată că pe tine te iubeşte cel mai mult pe lume şi, crede-mă, mă bucur, nu-mi pare rău!” Nici nu mă oboseam să-i răspund, ştiam de la început că Mami are platina şi eu aurul şi nici nu-mi păsa, îmi ajungea şi aşa, credeam că este normal. Nici Iepurilă nu pierdea ocazia să mi-o spună uneori, dar atunci cînd o pun să-mi reproducă cuvînt cu cuvînt, adaugă la sfîrşit că Lăbuţă Mică întreba: „Nu-i aşa că Tati mă iubeşte foarte mult?” Insist, poate că greşeşte. Dar nu se lasă, era şi sensul interogativ. Să fi avut el nevoie de o confirmare? Vezi, dacă pe el îl preocupa, atunci pe mine cum să nu mă intereseze?

De dimineaţa şi pînă seara mi-aş fi dorit, dacă s-ar fi putut, să fim împreună, dar n-aveam cum. De cîţiva ani se trezea pe la şase, primul din casă, asculta radioul, mai întîi la vechiul lui prieten şi apoi la altul, cumpărat anul trecut, care-şi aştepta stăpînul pe raft, deasupra capului lui. La început, Mami şi eu ne buluceam încoace – încolo în linişte, crezînd că doarme, pînă într-o bună zi, cînd am intrat şi mi s-a părut că genele lui cam tremură, nu

voiau să stea închise ca în somn. „Hoțule!”, l-am chemat în şoaptă şi atunci a zvîcnit sus țopăind. Nici după ce-am ştiut, nu l-am sculat din pat, l-am lăsat cu ale lui, în fond tot odihnă era, dar la şapte fără un sfert fix intram şi-i cîntam: „Le-ne-şu-țu-le!” Încet, încet, se ridica din pat căscînd larg, mulțumit, şi, fără papuci, care i-au fost întotdeauna nesuferiți, venea la baie, în timp ce-mi deşerta tolba cu noutățile din sport, pe care l-ar fi mîncat pe pîine dacă s-ar fi putut.

În casă era grabă mare, toți trei dădeam năvală în acelaşi loc şi, aşteptîndu-ne rîndul, îmi aminteam că nu ne-am salutat. I-o luam înainte: „Mneața, d’aga lu’tata’, cum a dormit băiețelul?” „Biine, dar matale?” îşi întindea fruntea şi ne îmbrățişam. Îl lăsam să intre al doilea, era de o pudoare, pentru vîrsta lui, cum habar n-avusesem că există. Cînd, fără să ştiu că este înăuntru, dădeam buzna, auzeam un alarmat: „Nu-i voie!” Sub duş, la fel, şi asta îmi aminteşte de-o poveste tare lungă şi poate cu tîlc. Cînd a terminat-o cu îmbăiatul prin tot felul de vase mai mici sau mai mari, trecuse de doi ani. Mami l-a dus în vană şi a început o jale a lui de credeam că i se întîmplă cine ştie ce nenorocire. Lăbuță Mică avea groază de şprițul duşului. Chiar dacă mă aflam prins în vreo treabă, la primele episoade m-am dus să văd la ce-l supune Mami şi ce-i face de urlă atîta de tare. Ce-am auzit m-a şi distrat, el credea că spălatul e o pedeapsă, sau poate se scuza, să nu credem că nu

mai este „cuminte”, cum îi plăcea să i se spună. „Tînt cuminte, tînt cuminte, striga printre hohote, în baie nu-i bine, nu-mi lace, gata, gata. Lăbuță Mică e băiat cuminte, e cuminte”. Pe urmă s-a mai potolit, doar că întreba: „De ce atît de des?” Pe la şapte ani nimeni nu-l mai asista la baie, însă Mami se făcea că pleacă de la uşă, cînd de fapt privea mereu pe geam. Auzisem de multe nenorociri cu baia şi ne era teamă să nu alunece, se mai întîmplase altora: nu-i vorbă că şi el se ținea strîns de mînerul vanei. Abia în ultimii ani i-a venit şi plăcerea să se scalde, să se joace cu apa, să improvizeze melodii pe cuvinte doar de el înțelese, făcîndu-ne să gîndim: „Doar un copil vesel şi fericit poate fi astfel!” Numai cînd termina o striga pe Mami să-l ajute la şters; se mai războiau puțin pentru lipsa lui de grabă şi totul se termina la căldurică. Trecuse ceva vreme, se făcuse mare deja sau cel puțin aşa credeam noi.

Şi tata lui Lăbuță Mică se întorsese cu urechea într-o parte, zîmbind aproape, de parcă asculta la o uşă de baie.

- Lăbuță Mică s-a schimbat mult de cînd a început-o cu şcoala şi mă întreb, oare de ce, din cauza anilor sau din cauza noilor lui obligații. Parcă-l aud pe la doi ani şi nouă luni, într-o zi de Paşte, cînd toată ziua a ținut-o cu întrebări, cu insistențe, cu rugăminți şi chiar cu refuz, cînd îl

rugam eu ceva. El n-a avut o perioadă de negativism, dar pe atunci se mai opunea. Şi ca să-l înregistrez, pentru el cel de mai tîrziu, îl stîrneam; ori nu-i răspundeam, ori nu-i satisfăceam dorinţele, ori îi spuneam să vină la mine să-i dau un pupic şi refuza cu: „Nu vine", fiindcă-l înţepa barba mea şi fel de fel. În ziua aceea, cînd l-am înregistrat, m-a luat straşnic la întrebări: „Ce-i aita, tată?" „Casetofon!" „Hă-l facă tata hă cînte!" „Casetofonul nu cîntă", repeta după mine ca un ecou. „Hă vedem dacă aie antenă!" Şi cum nu mă mişcam să i-o arăt începea cu „te iog" pînă mă săturasem de înregistrat şi-i puneam niţică muzică. „Da te fate catetofonul?" „Înregistrează!" „Pe ţine?" „Pe tine!" „Ţine-i tine?" „Lăbuţă Mică". Aici începea şi repeta în şir: „Hă nu îniegistiăm!" fiindcă el nu înţelegea ce-i aia înregistrare, credea probabil că doare. Tot atunci era şi epoca cu notele: „Ce notă vrei?" „Dete". „Mai tare!" îl provocam; „Adu-mi caietul să-ţi pun nota!" Se aud paşii, trop, trop: „Poftim tata caietul!" „Da, zic, de ce să-ţi dau zece, ce ispravă ai făcut să-l meriţi?" Se uita la mine cînd deodată îmi zice: „Am făcut piti!" Mami, care era pe acolo, intervine alarmată, dar el n-o lasă mult: „Pe oită" şi a început să rîdă. Astea se întîmplau în vara primului lui litoral, cînd cu refuzul de a intra în restaurant, şi cînd era să-mi dea un şpiţ pentru că l-am pus la colţ.

Adică atunci era în stare să discute în contradictoriu, să se răzvrătească. Imediat au urmat

tanti Gross, grădinița, tanti Doriana şi, în fine, şcoala, iar omulețul meu s-a transformat într-un mic bărbat, prea repede, prea serios, prea „Comme il faut”. Aşa era aluatul din care fusese făcut şi greu nu i-a fost, i se potrivea de minune. Însă nu cumva o dată cu asta a devenit prea ascultător? Căci, în afară de scurte „contre” cu Mami, în fața căreia, cum, necum, pînă la urmă tot făcea „cum e bine”, n-a dus niciodată o opoziție pînă la capăt. Nu lipsa de personalitate, ci încrederea în noi a fost cauza. Ce-ți povestesc acum are un rost pe care poate o să-l afli mai tîrziu, şi dacă l-ar afla şi alți părinți, s-ar gîndi la el şi şi-ar „înrăi” puțin copiii prea buni.

Da, Lăbuță Mică, cel care cînta în baie singur, cel care tropăia pe coridor cel pe care-l auzea nenea Pitaru de la etajul de deasupra alergînd nebuneşte, hohotind minute în şir, cel tandru, cel pe care-l țineam pe genunchi cu capul pe umărul meu, cel care, cel care... a fost un copil fericit şi el simțea asta. Diferența dintre fericirea mea şi a lui era că eu o ştiam şi mi-o mărturiseam, pe cînd el îi dăduse, poate, în sinea lui, alt nume.

Uite, tocmai îmi vine în minte o fază, în aparență neînsemnată. N-avea decît vreo trei-patru ani, în orice caz vorbea bine atunci, şi s-a făcut că eu am apărut la TV cu ceva din meseria noastră. Nu i-am spus cînd o să se dea, oricum n-ar fi înțeles. Era într-o duminică de dimineață, l-a adus Mami şi pe el. A privit un minut-două, nu mai mult, întorcînd capul cînd la televizor, cînd spre

mine, mirat şi apoi atît a spus: „Ăsta-i tata al meu, seamănă atît de bine. Tati, matale eşti. Ce frumos!” S-a lămurit, l-am văzut bine, era mîndru de mine. După alți patru-cinci ani am apărut din nou. Mami era de serviciu, emisiunea s-a transmis la ceas de seară, eram noi doi. L-am luat în poala mea, cu minute bune înainte, ştia de data asta ce aşteptăm. Jur că-i simțeam fiecare fibră, trepida atent, solemn, emoționat. El mi-a făcut reclama cea mai bună la vecini. „Tati al meu la TV; l-ați văzut?”

Tot Iepurilă îmi aminteşte ceva ce-mi mai spusese şi înainte, deşi acum ar face mai bine să tacă. Îi cam place să zgîndăre: „Copilul te respecta foarte mult, aşa ceva n-am văzut încă!” Apasă pe „respecta” şi din tonul ei răzbate un soi de întrebare pe care, încet, încet, mi-o strecoară şi mie: „Oare n-o fi fost şi ceva teamă?!” I-am replicat: „Dar nu-i normal? Ar fi fost mai bine să-mi dea aşa, în glumă, cîte un şut undeva sau eu să-i spun să facă ceva şi el să privească prin mine ca prin sticlă?” „Nu, nu, era foarte bine”. Şi tace, dar picătura chinezească şi-a făcut efectul. Şi cum n-am de ales, iau la despicat firul în patru.

De cînd abia ieşise din găoace, i-am apărat somnul, i-am terorizat pe toți din casă, pînă le-a intrat în reflex, că, atunci cînd doarme el, nu este permis să se audă nici musca; îi claustram, îi țintuiam pînă la primul semn că s-a trezit. Seara nu se vorbea decît şoptit şi numai din greşeală uşile erau trîntite. Mama îmi reproşa uşor: „Crezi că-i

bine?" Şi tu dormeai cînd erai mic, şi nimeni nu stătea ca paralizat". Cînd şi-a dat seama Lăbuță Mică ce-i cu tăcerea, nu mi-a mulțumit, dar a început să facă exact la fel cînd se întîmpla să dorm şi eu după-amiaza, sau credea el, numai, că dorm. Mă imita, cu voce şoptită, dar fermă: „Faceți liniște, îl deranjăm pe tata!" Mami îl mai contra: „Doamne, da' ce, Tati e bebeluş?" El urma cu un „ssstt" şi îmi închidea uşor uşa. Alteori dădea să intre în dormitor prin uşa întredeschisă, pe care o împingea uşor cu mîna, şi se oprea. Dacă n-apucam să-i spun ceva în cele cîteva secunde, făcea un pas înapoi, să iasă şi atunci îl chemam: „Hai, Puică Mică, la tata". Şi se repezea aproape, să ne îmbrățişăm. Respect i-am dat, respect îmi întorcea!

Tu ştii bine, anul trecut mi-a ieşit o mîzgălitură de specialitate, de-a noastră. Lui i-am oferit primul exemplar, cel mai frumos, cu dedicație. Văzuse el de cînd mă chinui şi de ce n-am întotdeauna timp şi a priceput pe loc ce important trebuie să fie evenimentul. A citit ce i-am scris şi, ținînd netrebnicul obiect la piept, s-a uitat drept la mine, zicîndu-mi pătruns de seriozitate: „Îți mulțumesc, Tati". Atît a spus, dar l-am văzut că înțelegea destul. Mami şi-a adus aminte, cînd venea vorba de respect, şi asta mă linişteşte puțin: „Ce teamă, omule, tu n-aveai de unde şti, că, slavă Domnului, aveai somn pe atunci, dar copilul nostru cînd ieşea noaptea, nici apa n-o trăgea, să nu deranjeze pe cineva. Era ca puțini

alţii, asta-i. Cînd se trezea din somn şi venea acolo unde eram doar noi ai lui, sau şi cineva străin, deschidea uşor uşa şi rămînea în prag aşteptînd. Era un binecrescut din născare, tu erai primul care-l chemai cu : „Hai, dragul lui Tati, intră". Şi el venea la pieptul tău!" Şi Mami îi dă înainte cu altele şi iarăşi altele. Seara, la ora de culcare, aveam ritualul nostru. Nici trei ani nu împlinise şi, după ce Mami îl aranja, de la el venea un lung: „Tată, băăă", pe care nimeni nu i-l sugerase. Uneori săream de îndată, alteori îmi plăcea să-l mai aud o dată, de două ori; întotdeauna îl întrebam, deşi ne auzea casa întreagă: „Dar, ce să facem?" „Hă hăuti funtita, iăbuta aita, iăbuta aita, nătucul, uiechiusa aita şi aita, boticul, gutita!" Le spunea pe rînd şi nu trecea mai departe pînă nu mă executam. Dacă Mami dădea semne să ne părăsească, se întrerupea şi grăbit o ruga: „Nu pieca!" Seară de seară, aproape doi ani. După un timp ne-a făcut o destăinuire imitîndu-ne pe amîndoi, cu voce joasă şi convinsă, ca un actor: „Mie-mi place tare mult cînd strig eu tata bîîî, cum răspunde Tati, daaa: mie asta îmi place cel mai mult, cum răspunde tata". Putea să pronunţe deja toate sunetele. Pe urmă, încet, a renunţat la strigătură, îi trecuse farmecul şi a venit altceva în loc, la fel de drag nouă.

Nu mai ştiu de pe cînd, el cu treburile lui, noi cu ale noastre, cu uşa deschisă între noi, a început, dintr-o dată cu „Noroc şi sănătate" la orice hapciu! Dacă era o salvă de strănuturi, o salvă de

urări. Nu cred să-l fi îndemnat cineva, aşa era el şi nu pierdea ocazia, cum o mai pierdeam ceilalţi din casă. Lui n-am apucat să-i zic niciodată în şagă: „Mulţumesc" fără urarea de dinainte, cum mai făceam între noi, adulţii, care mai uitam de astea. Începuse să mă urmeze în tot ce făceam şi tindea să fie ca Tati, eram grozav pentru el! Parcă ai mai auzit cîte ceva din astea toate. Îi plăcea mîncarea care-mi plăcea şi mie, punea oţet şi în supa cu găluşte, încerca să-mi imite orice gest şi mă înnebunea de drag, de dor şi de grijă. N-aveam voie, cu el de faţă, să spun sau să fac nimic din ce n-ar fi trebuit să ştie; la început mi-a fost greu, pe urmă m-am obişnuit. Dar nu trăia în izolator, aşa că unii l-au auzit şi pe el zicînd: „La dracu!", cînd se chinuia cu ceva. Era un copil normal, ce mai!

În toamna care a trecut, într-una din zilele noastre cele negre, Mami a venit iar înlăcrimată rău. Bunica Daniţei, vechea lui prietenă din vecini, i-ar fi spus că, atunci cînd a invitat-o pe copilă la ziua lui, care trebuia să vină, l-a întrebat iar ce vrea să „se facă" atunci cînd ajunge mare. „Ca tata, ar fi spus el, îmi place, acum mă pricep puţin, după ce am mai învăţat şi în tabăra cu copii bolnavi".

M-a văzut de mic că fac multă mişcare, l-am văzut căscînd gura la mine, de parcă voia să mă însoţească şi l-am întrebat: „Ai vrea şi tu?" „Daa!" Mă gîndeam că nu-i strică, oricum trebuia să petreacă prea multe ore la scris, la citit, toate pe scaun, cocoşat. Cînd îl vedea aşa, tanti Tanner îi

ardea cîte una, uşor, peste spinare: „Îndreptă cocoaşa, te leg de spătarul scaunului!”

Aveam eu două greutăți de cîteva kilograme, l-am rugat pe nenea Titus să-i facă şi lui două mici, de cîte două-trei sute de grame. Şi-au apărut, pentru puterile lui, toate sculele de sport; i-am construit în casă o scară, prinsă în parchet şi în tavan. Dacă nu chiar seară de seară, în orice caz cu mici pauze, la şapte fix, ne apucam de treabă. Încălzire, ridicări pe degete, mers pe călcîi, mersul broaştei, genoflexiuni, lucru cu greutățile, ridicări pe scară, lucru pentru abdomenul lui mic. După puterile lui, a făcut din toate cîte puțin, numai la flotări încă nu mergea treaba, şi la scară: acolo avea nevoie de ceva ajutor şi după fiecare ridicare primea un sărut pe creştet, ca răsplată.

Totul era numărat, eram atent să nu obosească. Mai făceam şi pauze, discutam de una de alta, continuam şi, cînd credeam eu că-i destul, anunțam sfîrşitul. Se bucura şi atunci, nu zic nu, era normal, că doar şi pe mine mă încerca aceeaşi senzație a lucrului terminat, folositor, e drept, dar nu tocmai plăcut. Îmi arăta bicepşii şi mă ruga: „Pune mîna, să vezi cît sînt de tari, mîine fac cu zece mai mult”. Iepurilă mai zicea şi asta: „Dacă nu-l opreşti la timp, e în stare să lucreze cît tine, numai să-ți facă plăcere, şi-i vine rău. Şi, te rog, cînd îl iei la alergat, ai grijă şi acolo!” Parcă l-aş fi obligat! Odată am s-o şi întreb, dacă o să am putere, fiindcă o văd cît se chinuie şi ea fără el:

„M-ai văzut vreodată că i-am tras vreuna?” De fapt, i-am tras o palmă la fund pe la patru ani, cînd, la distanță de vreo cîteva minute, s-a scăpat pe el de două ori. Nu era cine ştie ce ruşine, dar eram singuri, era într-o perioadă cu frig în casă şi era urgență, nu era vreme de încălzit apă. Nu-i scuză, eram cîteodată şi un tată prost, ba, de-a dreptul idiot. Dar vorba aceea, alți copii iau atîta bătaie de la părinții lor, care, ştiu sigur, îşi iubesc odraslele, şi nu-i prea mare supărarea. E drept, Lăbuță Mică nu „cerea” niciodată palme, puteai să-i cauți cîte noduri în papură voiai, ăsta-i adevărul. Era suficient să-l privesc puțin mai prelung, numai puțin, cu ochi obişnuiți, nu mai zic altfel, şi suferea cît alții la zece curele. O singură dată i-am spus cîteva vorbe însoțite de o privire cruntă şi i-a fost atît de rău, încît am regretat-o imediat. De fapt, şi atunci tot eu am fost vinovat, venisem nervos de la serviciu, nu el, care nu făcuse nimic în mod special. Cînd am intrat pe uşa de la bucătărie l-am privit ca un animal turbat, cretinul de mine. Am urlat şi l-am amenințat cu bătaia, cînd copilul, care se juca de fapt, ridicase capul de sub masă, unde l-am găsit, să-mi zică probabil: „Săru’ mîna, Tati, bine ai venit Tati!” ca întotdeauna. A treia oară cînd l-am jignit, dar el nu s-a speriat cine ştie ce, a fost cu puțin înainte de apocalipsa noastră. Poate ți-oi spune-o altă dată. Am fost certat cu el în toată viața asta a lui numai zece minute, el cu mine niciodată! Lăbuță Mică nu s-a supărat nici în acele scurte

clipe, parcă gîndind: „Te iert, Tati, aşa sînt eu, bun!” ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

De cînd nu-l mai am tovarăş de sport, m-am lăsat păgubaş şi eu, la ce-mi mai trebuie sănătatea? Micile lui greutăți se odihnesc mereu în acelaşi loc, cu praful pe ele de un deget. Şi cînd se apropie şapte seara, uneori mă apucă neliniştea, vin către locul nostru, străin şi rece, şi-i urmăresc mişcările de atunci. Nenorocirea este că după aceea urmează desenele animate, pe care le vedeam tot împreună; nu le-am mai privit de atunci şi n-am unde să-mi găsesc locul.

Capitolul 10

Cum îți spun, dimineața ne întîlneam doar pentru o jumătate de oră sau nici atît. Printre discuții şi drăgălelile noastre îl puneam la spălat, cu apă caldă sau rece, cum aveam. Nicidecum nu i-ar fi plăcut, dar n-avea încotro. De cîte ori nu-i lua Mami urechile la controlat şi nu ne spunea: „Fraților, cred că în curînd o să-i crească un prun în ureche, că oricum n-avem în grădină”. Lăbuță Mică se distra şi se lăsa, greu, cu smuceli şi văicăreli, la tentativele de dezrădăcinare a prunului. Dacă m-aş fi amestecat şi eu în treaba asta, totul ar fi mers mai uşor, dar n-o făceam niciodată. Au fost însă săptămîni destule cu frig în casă, în care el venea,

nu cu cine ştie ce elan, dar venea, în baie, se dezbrăca pînă la brîu, îl aplecam peste vană şi-l şmotruiam cu buretele să-l încălzesc. Se smucea, atunci cînd vedea că merg pînă la urechi, îl îndesam mai jos, lupte adevărate, surde, dar lupte. Aşa am ajuns să-i cunosc fiecare fibră, fiecare coastă mică, să ştiu eu cum creşte. Toate le simt, parcă, şi acum sub mînă.

Dacă-l lăsam pe el singur, să se spele, şi o făceam adesea anume, ne distram amîndoi: „Ce-i dom'le, apa asta nu se prinde şi de urechi, nici măcar de ochi?" Privea la mine complice şi-l păsuiam.

Plecarea mea şi a lui Mami era după sportul de la radio de la şapte şi un sfert, cînd venea unul cu: „Săru' mîna domnişoarelor şi doamnelor, bună dimineaţa domnilor". Salutul acesta ceremonios îl făcea să rîdă, probabil fiindcă se simţea şi el domn, că de domnişori nu se amintea. Lăbuţă Mică mai rămînea vreo zece minute, să n-ajungă prea devreme la şcoală. Întorceam cheia în uşă, şi atunci lăsa grăbit mîncarea şi se repezea afară din bucătărie, să ne luăm rămas bun cum numai noi ştiam, şi imediat dădea să se întoarcă. „Măi copile, aşa faci, ce eu nu exist?" îl muştruluia, prea puţin convinsă, Mami. O săruta şi pe ea, dar mă gîndesc că băieţelul nostru simţea că ei doi sînt totuna, de fapt rămîneau împreună mereu, chiar atunci cînd vremelnic se îndepărtau.

Orele lui se terminau la douăsprezece şi, la început, îl aştepta tanti Ani în curtea şcolii, sau

Iepurilă, sau bunica. Uneori, dimineața, îl invitam să vină cu noi cu maşina, chit că nu erau decît cîteva minute de mers. Rareori accepta, lăsîndu-se pradă plăcerii maşinii, dar de cele mai multe ori, tăcea, adică refuza în felul lui, pur şi simplu îi citeam ezitarea pe față. Drumul cu Iepurilă îl satisfăcea mai mult, cine ştie ce-or fi avut de povestit. Cînd se întîmpla să-l iau, totuşi, îi puneam muzică populară, asta i-a plăcut grozav. O melodie, două îi ajungeau, nici nu se clintea de atent ce era. Ajungeam la şcoală şi, dacă găseam poarta deschisă, intram cu maşina în curte, cu mult înainte de opt. Se grăbea să coboare şi, de grabă, îşi uita fie ghiozdanul, fie punga cu tenişii pentru sport sau cu sculele pentru desen. Nu-i vorbă că, uneori, cînd noi eram la fel de uituci ca el, le lăsa de-adevăratelea, însă, de regulă, Mami îi reamintea: „Unde pleci, te duci la plimbare?" Îmi întindea tot mie fața şi trîntea uşa cu putere. N-o ştergeam imediat, îmi trebuia şi minutul acela pînă la scara şcolii; pornit voiniceşte înainte, îşi flutura mîna dreaptă, puțin întors către noi, pînă nu se mai vedea. Cînd a mai crescut, rămîneam în stradă, urmărindu-l cum traversează, şi atunci bucuria mea era mai lungă, avea de mers o sută de metri şi-mi era în priviri în tot acest timp.

Cînd mă apucau vechile crize de dor, îi făceam cîte o surpriză, mă găsea în curte aşteptîndu-l la plecare. Deşi mă duceam foarte rar, nu s-a întîmplat niciodată să nu observe maşina de

la distanţă, „ochiul” lui de pe cînd era mic, de pe vremea parcărilor, nu-l părăsise. Se bucura nemaipomenit şi, culmea, nu citeam la el surpriza. Mă gîndeam: „Doar nu m-o aştepta în fiecare zi? Cum aş putea veni zilnic?”

După şcoală, programul lui nu era deloc variat: dezbrăcatul cu toate aruncate de-a valma, poveştile de pe la şcoală, biţicla, masa, culcarea. La culcarea de după-amiază, ieşea, ca şi atunci cînd era mic, cu lăbuţele goale, indiferent cît era de frig. Ţopăia, făcea o piruetă – două, gata să cadă: „Măi, ieduţule, îi ziceam, ce te-a apucat?” N-avea grijă, vorbele mele îi treceau pe la urechi. Seara, desene animate şi nenorocita de rubrică de sport de după ştiri. Pe asta n-o pierdea niciodată. Cînd îl prindea jurnalul lîngă mine, o ştergea să termine obligaţia de mîncare şi venea la ţanc, pentru sport. Se cuibărea alături, sub aşternuturi, cu capul pe braţul meu drept şi nu crîcnea, oricum ar fi fost îmbrăcat. Şi ferească Domnul să-l fi chemat Mami undeva de acolo. Atunci îi răspundea răstit, monosilabic: „Nu acum!” Mă jucam cu părul lui şi vedeam cît îi place. Cîteodată, Iepurilă îl vedea transpirat sub plapumă şi acel „Hai, dragule, că eşti leoarcă” îl enerva rapid. „Nu-i nimic, de căldură n-a murit nimeni încă, la noi!” Meciurile mari de fotbal, de rugby, de tenis, le ştia şi le aştepta cu zile înainte. Dacă erau programate timpuriu, la amiază, grăbea masa, cum nu făcea altă dată. Nu ne mişcam pînă la sfîrşitul lor şi, zău, le trăia mai mult decît mine,

mişcînd nervos din lăbuţele transpirate. Dacă se întîmpla să fie transmise seara, pe la ora lui de culcare, întrebarea era: „Ce-o zice Mami, o să-mi dea voie să văd măcar o repriză?” Se mai tîrguiau ei, o mai rugam eu, şi Mami îl lăsa. Cînd am venit din străinătate, în vară, am avut ce auzi: „Tati, am văzut finala Cupei Campionilor pînă la miezul nopţii!” Şi dă-i cu gurița!

Mai aveam noi doi un obicei. Cînd lipseam de acasă după-amiaza şi noaptea, la noi asta se întîmpla de trei-patru ori pe lună, îi duceam dorul şi Mami ştie că şi el mă căuta. N-avea nici patru ani cînd am început să-i telefonez, şi nu uneori, ci de fiecare dată. Ne spuneam banalităţi: „Ce-ai păpat azi?” „Dar matale?” Dacă avusesem fasole, îl auzeam: „Bun, bun!” Apoi încheiam invariabil: „Mi-e dor de tine!” şi el, cu vocea convingătoare şi caldă, puţin joasă: „Şi mie de matale!” şi imitam amîndoi zgomotul pupicului. Putea să fie noaptea cît de grea, el era cu mine! Mai tîrziu, încoace, îmi povestea de joacă, de scoruri, de note, dacă m-a căutat cineva, o grămadă de lucruri. Cîteodată se întîmpla ca la mine telefonul să fie defect şi-mi spunea Mami că pe la ora noastră începea să întrebe: „De ce n-a dat Tati telefon?” După ce repeta de cîteva ori, Mami îi zicea: „Eu de unde să ştiu?” Şi a doua zi, mie: „Fă ce ştii şi telefonează-i copilului, că se îmbolnăveşte şi mă îmbolnăveşte şi pe mine cu întrebările!”

Eram prieteni, discutam, plănuiam, ne jucam, ne hîrjoneam şi ne plimbam. În cîte o

duminică o luam hai-hui prin oraş, prin locurile cunoscute lui, şi ne aduceam aminte de cîte toate. Prin iunie a vrut să meargă în Parcul Copiilor să-şi vadă vechile locuri de joacă. Cu ani în urmă se afla acolo un trenuleț cu trei vagoane care nu se mişcau şi în care îi plăcea lui să urce şi să stea cuminte pe un scaun, privind pe fereastră, ca dintr-un tren adevărat. Dispăruse trenuleţul şi Lăbuță Mică m-a întrebat aşa, înt-o doară, despre el, iar eu n-am ştiut ce să-i răspund. Parcă a fost un făcut atunci în iunie. Am luat toate jucăriile din parc la rînd, cu comentariile lui: „Tati, ştii matale ce frică îmi era cînd eram mic să mă dau pe tobogane?" Bineînțeles, ştiam şi totuşi el le-a coborît de atîtea ori. Şi deodată l-am auzit strigînd înfricoşat: o fetiță căzuse pe spate de pe o roată care se învîrtea, tocmai de sus, de la vreo trei metri; el, mai întîi, şi apoi eu, îl recunoscuserăm pe un coleg de-al meu, care îşi veghea de alături copila ce tocmai se prăbuşise. N-a pățit nimic grav, dar asta i-a stricat ultimul pelerinaj într-unul din vechile lui parcuri. „Hai, să mergem, l-am chemat, după cîteva zeci de secunde, nu-i nimic serios".

Trecuseră anii, vreme destulă pentru el, Piticotul crescuse, ajunsese flăcăiaş. L-am luat de după umăr cum îl luam mereu de-un timp şi ne-am îndepărtat. Ce mîndru era el în plimbările noastre, se credea om mare! Şi, Doamne, încă nu era, însă începuse să se simtă aproape ca un băiat. Cerea să facă una-alta, să ajute în casă şi Mami, întotdeauna

în criză de timp, l-a rugat să meargă în piață după căpşuni. Le-a ales pe cele mai frumoase! Altă dată l-a trimis Iepurilă să cumpere pîine, pentru prima oară, şi s-a întors cum plecase, cu punga goală. „Era o coadă grozavă şi n-am mai stat", i-a spus. „Cîți?" a venit întrebarea firească. „Păi, vreo opt sau zece!" Lăbuță Mică credea atunci că şi asta se chema coadă. De îndată, bunica a vrut să plece ea să aducă pîinea, dar n-a lăsat-o, s-a întors, a aşteptat şi s-a descurcat.

După asta am fost martor la o scenă care atunci mie-mi părea obişnuită, dar, recunoaşte şi tu, nu era. I-am găsit veseli pe Lăbuță Mică şi pe Mami în bucătărie. Vase multe, mesele ocupate cu fel de fel. Cu vreun ceas mai devreme, mi-a povestit Mami, copilul se învîrtise de colo-colo, fără treabă, ba mai şi încurcînd-o. „Hai, Ieduțul meu, mergi la treburile tale!" Şi el: „Dă-mi ceva să ajut şi eu". Şi i-a dat să să spargă nucile, cum o mai făcuse de multe ori pînă atunci. S-a aşezat pe vine, le-a luat, a mai luat o greutate de la cîntar şi le-a dat gata. Pe urmă Mami l-a pus să mute un castron cu spumă, sau nu ştiu ce, de pe o masă pe alta. Şi el l-a scăpat pe jos. „Of, mi-a povestit Mami puțin după aceea că i-a zis, oțărîtă, mulțumesc de aşa ajutor, mai bine mă lipseam!" El n-a spus nici un cuvînt, a privit-o cu ochii numai regrete, a deschis încetişor uşa bucătăriei şi a plecat. După un minut, Mami este sigură că numai atîta timp s-a scurs, şi-a dat seama că n-ar fi trebuit să-l certe, cui nu i se

mai întîmplă să scape ceva din mînă? A lăsat totul baltă şi s-a dus după el. L-a găsit pe Lăbuţă Mică în birou, şezînd pe canapea ca un moşneag, cu mîinile pe genunchi, gînditor şi trist. „Nu-s bun de nimic”, a rostit el cu lacrimi în ochi cînd a văzut-o. Mami l-a luat în braţe şi i-a spus: „Te rog să mă ierţi, auzi copile, să mă ierţi, te rog, n-ai fost vinovat, eu sînt vinovată. Mă ierţi?” El s-a ridicat de pe canapea, a îmbrăţişat-o, s-au strîns în braţe şi au plîns scurt amîndoi. Cum era să n-o ierte el pe Mami a lui? Într-o clipită s-au întors în bucătărie. Imediat am apărut şi eu şi n-am bănuit că fusese o mică furtună. Bătea cu telul, plin de importanţă, frişca, într-o cratiţă.

Şcoala se făcuse „bună”, cum ar fi zis flăcăul meu, lecţii mai puţine şi scurte, fiindcă se epurau cărţile, mergea pînă şi desenul. Doar ceva teme, mai ales la mate, se apropia vacanţa. Mami nu-l mai dădăcea, nu-l mai controla, fiindcă se înţeleseseră: „Îţi dau temele, le faci, şi la şcoală cu tine!” După vreo săptămînă, s-a gîndit totuşi Mami că n-ar fi rău să se uite cum se descurca singur. „Lasă, i-a spus el ca de obicei, am făcut tot!” Dar tonul şi faţa lui i-au dat de gîndit, nu era prea sigur. Şi a văzut Mami, scrisese, nu-i vorbă, dar ca de vacanţă. Şi i-a spus-o direct, ca pe vremea cu degeţelul, doar atît: „Lăbuţă Mică, uite aşa o să-mi pierd încrederea în tine!” Asta n-a putut suporta puiul meu şi a izbucnit în lacrimi amare: „Orice, fă-mi orice, te rog, numai să nu-ţi pierzi încrederea

în mine!" Şi a repetat mereu cuvintele astea, aproape obsedant.

Singur s-a dus, a rupt foile, a refăcut absolut totul pînă seara. Cînd a fost gata s-a apropiat de Mami, tiptil, i-a arătat ce putea el cînd vrea, a privit-o în ochi rugător şi l-am auzit: „Nu-i aşa că ai încredere în mine şi de-acum încolo?" „Bineînțeles, i-a răspuns, dar te rog şi eu să nu se mai întîmple".

Ce crezi, ce-i spunea lui pierderea încrederii de era gata să-l îmbolnăvească? Alții ca el au teamă, şi numai teamă. Şi ce-o zice Iepurilă de asta?... Îmi amintesc de mine cînd eram de vîrsta lui şi probabil că şi tu făceai întocmai. Bucuria sărbătorilor de orice fel, a nedeilor, a tîrgurilor n-a fost altceva decît: „Oare, eu cu ce o să mă aleg astăzi?" De cîte ori n-am mers cu bunicu-meu la tîrg, să vîndă vreo vită, el trăgînd-o de sfoară, eu mînînd-o cu nuiaua, cîte zece kilometri. Şi pe drum mă rugam s-o vindem, că, dacă nu, veneam înapoi fără turtă dulce şi bomboane. Uneori aveam noroc, alteori nu, că era sărac bunicul şi ținea la cîțiva gologani sau poate la bietul animal, care, de regulă, era bătrîn şi slab şi poate mai dădea şi lapte. Ajungeau vacile să facă şi ele parte din familie. Dacă vindeam, moşul băga puținii bani la chimir şi nici n-apuca să mă întrebe pînă ce îl şi luam la prelucrat: „Văzui, dragă, tutule, c-aşa îi ziceam, şi gogoşi şi bomboane". „Şi eu văzui", mormăia pe sub mustața lui stufoasă. Şi-mi dădea, nu pe săturate, dar pentru poftă îmi era

destul. Abia în anii din urmă mi-au ieşit, de pe unde au stat pitite, amintirile astea, şi numai de Lăbuţă Mică stîrnite. Fiul meu n-avea pretenţii, n-avea dorinţe. Drept este că, atît cît puteam, nu ducea lipsă de nimic, dintre cele obişnuite pentru un copil. Dar puţini copii nu-şi doresc altceva decît ceea ce au. El era unul dintre aceştia.

Veşnica întrebare, de trei ori pe zi, „Ce vrei să mănînci?" se lăsa cu răspunsul lui invariabil: „Pîine cu unt şi cu... ceva!"

Acel ceva fiindu-i absolut indiferent. Uneori îi răspundeam agasat: „O mîncare cu numele ‚ceva' n-avem", şi se distra. Cînd a fost departe, cu numai un an înainte, toţi copiii au venit de acolo cu de toate, numai el cu acelaşi băgăjel, la fel de plin sau gol, dacă vrei, cum plecase. Oamenii aceia abia de i-au putut cumpăra, pînă la urmă, o pereche de blugi şi probabil că gîndeau, ştiind situaţia de la noi: „ori sînt bogaţi ai lui, ori copilaşul ăsta e aiurit de nu doreşte nimic!" N-aveau dreptate, nici de una nici de alta, însă n-apucaseră să-l cunoască bine.

Nici cînd am călătorit în străinătate şi mergeam prin magazine, mai mult la privit, nu l-am auzit măcar o dată că vrea ceva, ori de îmbrăcat, ori de mîncat, ori vreun aparat sau jucărie. Nimic, şi dacă Mami îl întreba, îi răspundea puţin iritat: „Lasă, lasă, am atîtea, nu-mi trebuie".

S-a întîmplat, cînd Lăbuţă Mică era la vîrsta grădiniţei, să-i aducă o cunoştinţă a noastră un mic

pulover, puțin purtat, colorat în verde cu negru şi numai ştiu ce culori. La vremea aceea îi venea bine şi l-a îndrăgit. După vreo trei ani, biata țoală arăta jalnic, scurtă, strîmtă, nu că se îngrăşase, cu butoniere rupte şi, cînd o îmbrăca, arăta ca un pui de bogdaproste. Oricîte ar fi avut în anii aceia de luat pe el, pe undeva, ori pe dedesubt, ori pe deasupra, prăpăditul de pulover era nelipsit. „Măi, omule, tu nu vezi cum arăți, o să-ți cumpăr de Paşti, că se apropie, ori de ziua ta, unul nou şi frumos, dacă astea pe care le ai nu-ți plac!" De data aceea Lăbuță Mică a găsit prilejul să pună lucrurile la punct: „Poți să-mi cumperi şi o mie, dacă vrei matale, tot degeaba. Cu el ce-o să se întîmple?" Şi i-a dat înainte cu purtatul prin casă, pînă cînd nu i-a mai ajuns decît pînă la o palmă deasupra de buric. Ce-l muncea pe el, era unde o să ajungă prietenul lui. Dacă am văzut cum vine treaba m-am amestecat şi eu: „Lasă-l în pace, Mami!" Mi-am primit porția: „Tu ce te bagi?" şi a continuat busculada cu „Ce-ai cu Tati, ce ți-a făcut?" şi altele dintr-astea, care de mult nu mai aveau sensul obişnuit, sau, dacă vrei, aveau toate înțelesurile doar de noi ştiute. Pînă la urmă, Mami, care avea strînse deja hainele lui cele mai dragi rămase mici, într-o coşniță, a mai adăugat, spălat, călcat, şi bătrînul jerseiaş, sub privirile grijulii ale stăpînului.

Dacă tot sîntem iar la cadouri, îmi vine în minte ultima aniversare a zilei lui de naştere. Împlinea, atunci, Lăbuță Mică nouă ani şi, deşi nu

era cifră rotundă, ne-am gîndit s-o facem iarăşi ca lumea, mai ales că înainte cu un an nu fuseserăm cu el şi plănuiserăm ca, anul următor, la zece ani, să mergem, cum s-a întîmplat de altfel, în străinătate. Zis şi făcut, numai că tocmai pe capul meu căzuse o belea, chiar în zilele acelea eram într-o comisie de admitere. Nu era glumă, era în ’89 vara, aveam cheile „raiului”, o puteam sfecli. Pînă la urmă am scăpat, dar în ziua festivă n-am putut ajunge acasă decît după ce toţi musafirii se bine-dispuseseră.

În afara micului cadou cu care veneam, am adus şi un coşuleţ frumos de flori pe care am scris la repezeală cu o carioca roşie: „La mulţi ani, fiule!” Cînd am sunat la uşă, Lăbuţă Mică mi s-a repezit în întîmpinare cu acel „Cine-i?”, prelung şi melodios, cu care mă primea întotdeauna, şi cu acelaşi om cu camera pregătită. A ieşit ceva grozav. Nici măcar asta nu-i important, ceea ce i-a zăpăcit pe năşica „Pantelica”, pe năşica „Vasilica” şi pe restul a fost cum, după aceea, toată noaptea a privit mereu la necăjitul de coşuleţ şi cum citea în şoaptă din cînd în cînd : „La mulţi ani, fiule!”, în vreme ce eu îi repetam încă o dată şi încă o dată urarea, atingîndu-i creştetul cu paharul cu vin, cum îmi era obiceiul. Mi-a spus a doua zi: „Tati, coşuleţul îmi place cel mai mult!” Dar eu cred că nu coşuleţul, ci faptul că el îşi confirmase un gînd al lui, se mai lămurea încă o dată ce însemnează el pentru Tati. Adică, înainte de ziua aceea mă auzise

alintîndu-l cu Lăbuţă Mică, Puiul Tatii şi cu alte apelative de copil mic, iar acum realizase, cred eu, că îl trecusem în altă categorie, altfel de ce-ar fi murmurat mereu urarea mea?

Asta-i aproape tot. Ajunseserăm la superlativul fericirii, dacă aşa ceva o fi existînd. Şi cînd ne credeam noi acolo, totul s-a prăbuşit, lăsîndu-mă pradă chinului, cu noianul lui în mine şi cu ultimele săptămîni în suflet.

Cu nici o lună înainte, am fost dus dincolo de Ocean. Nu mai fusesem niciodată, aveam emoţii şi, drept să-ţi spun, ştiam că o să-mi fie dor. Una peste alta, parcă-mi părea rău că plec, nu-mi venea. Lăbuţă Mică m-a condus la aeroport şi am lipsit două săptămîni. Între timp, el şi-a luat premiul, ultimul, cu Lică şi cu Iepurilă. Cît am lipsit, s-a lăudat la vecini: „Tati e plecat la multe mii de kilometri, invitat acolo, nu oricum". Am venit şi l-am găsit iarăşi la aeroport, de parcă ieri ne-am fi despărţit şi el nu s-ar mai fi dus acasă. Aveam bilet din Bucureşti la a doua cursă, de seară, dar, ca şi altă dată, m-am dus, cu tot cu bagaje, să încerc să vin cu prima, să-l văd cu două ore mai devreme. Şi am reuşit. Am coborît din avion şi mi-am pironit privirea pe geamul sălii unde ştiam că-l voi revedea. Şi l-am văzut. Cu năsucul lipit de fereastră şi cu un imens buchet de flori în mînă. Erau pentru mine. Am zburat pînă la uşă şi am intrat. Arăta ca un mic dandy, îmbrăcat în sacou şi cămaşă bej,

descheiată la gît, cu pantaloni de aceeaşi nuanță şi tremura de emoție. S-a aruncat la mine, s-a lipit cu totul, i-am simțit căldura imediat şi a stat puțin, parcă mă mirosea, mă recunoştea în felul lui. I-a întins florile lui Lică, să le țină, şi m-a înlănțuit cu brațele pe după gît, gestul nostru obişnuit. Nu-i venea să se mai dezlipească. Ne-au dat lacrimile la toți şi, printre ele, mi-a zis, de astă dată el întîi: „Tati, mi-a fost tare dor de matale, tare dor!" „Şi mie de tine, fiule!" Uitase să-mi mai dea florile. Într-un tîrziu, au venit bagajele, l-am luat de după umăr şi ne-am dus spre maşină. L-am auzit pe Lică, cu vocea gîtuită: „Asta e fericire adevărată, numai asta poate să fie!" Şi am ajuns acasă. Ne întîlniserăm, noi doi avuseserăm nevoie unul de altul. Dar, dacă tot i-am adus cîte ceva, am început să deşert. Cadouri neînsemnate, în parte primite, în parte cumpărate. Şi tot puținul pe care l-am avut l-am cheltuit, umblînd să găsesc ce i-ar veni mai bine.

Pe ale lui Lăbuță Mică le-am scos primele, fiindcă stătea cu ochii la geamantan, gîndind poate: „Oare ce mi-o fi adus Tati, de-acolo?" Şi tare mult i-au plăcut şi ghetuțele şi pantalonii kaki, şi cămaşa de aceeaşi culoare.

Fratele meu, le-am adus degeaba, a apucat doar să le încerce. Ghetuțele le-a luat cu el unde s-a dus, iar pe celelalte o să le poarte prietenul lui din vecini.

I-am scos atunci pixuri, lanterne mici, fleacuri de tot felul şi parcă-i văd năsucul prins în

gura genții mele. Cîteva dulciuri, nimicuri, soarta românului plecat de capul lui. N-avea de unde să le ştie el pe astea şi, la o vreme, l-am auzit plănuind să-şi facă o colecție de pixuri. După fiecare cadouaş zicea în gura mare, uitîndu-se cu ochii luminoşi la mine: „O, ce frumos, ce mult îmi place. Mulțumesc, Tati!", apăsînd pe fiecare cuvînt. A adormit greu, cu lucruşoarele alături şi cu Mami, care l-a auzit de nu ştiu cîte ori: „Ce bun e Tati. Tati al meu e cel mai bun". Petrecusem încă o seară fericită, ca atîtea alte mii de cînd el era cu noi.

A doua zi s-a sculat tot devreme şi tot voios. A mai controlat o dată cadourile, dacă erau tot acolo sau poate visase, a bătut din palme de cîteva ori şi s-a dus, din pat, la treburile lui. La prînz ne-am revăzut, după masă s-a culcat şi a dormit mai puțin de o oră. Şi a plecat în tabără pentru o săptămînă. Se gîndise Mami, cînd a aflat de tabăra aceea, să-l trimită şi pe el. Tot era în vacanță şi pierdea timpul pe lîngă Iepurilă, că tanti Ani plecase în Ardeal, la rude. Şi apoi, mai avea ocazia să vadă şi alți copii, să stea cu ei, chiar dacă, sau poate tocmai fiindcă, erau bolnavi. Să vadă necazurile lor, să priceapă cît de fericiți sîntem noi, dacă ne comparăm cu ei. Mă gîndisem adesea cu groază cît de nefericiți sînt oamenii cu copii bolnavi şi ce m-aş face dacă şi el ar avea aşa ceva. Cît este de relativ totul! Acum îmi dau seama ce norocoşi sînt oamenii aceştia, în comparație cu mine şi ce n-aş da să fiu în locul lor!

Mami ar fi vrut să-l ducă de la început. Dar Lăbuță Mică s-a tot codit, a amînat zi după zi, pînă cînd se apropiase întoarcerea mea. Atunci cu atît mai mult s-a opus. Dar, după ce am venit, n-a mai avut încotro şi a trebuit să plece. Era într-o miercuri şi, fără să bănuim, mai aveam în față doar două săptămîni. I-a făcut Mami bagajul şi s-au dus numai ei amîndoi. Acum vine ce vreau să-ți spun despre ultima perioadă de mare fericire. Ea a durat de duminică pînă miercurea următoare. Duminică la prînz ne-am dus să-l vizităm. Nu mai puteam amîna încă trei zile, dorul de el nu ne dădea pace.

Fiul meu suferea de acelaşi dor. Încă de dimineață o întrebase pe năşică-sa „Vasilica", era şi ea acolo: „Oare ce crezi, or să vină Mami şi Tati?". Ea n-avea de unde să ştie şi el a continuat: „Poate vin, dar s-ar putea să nici nu vină, că mai sînt trei zile şi plecăm!" Era şi puțin trist, dar spera încă. Ne cunoştea bine!

Pe la amiază am sosit la ei. Tocmai luaseră masa şi stăteau, Lăbuță Mică, cu alți cîțiva copii, năşica şi încă vreo doi-trei însoțitori ai copiilor, pe scaune, sub un bătrîn castan înfrunzit, în jurul unei mese pătrate, în fața pavilionului sărăcăcios. Era îmbrăcat într-un trening gri cu verde. Cam la o sută de metri de pantă – ei fiind sus – de locul unde am parcat. Ne-a văzut, sau poate cineva i-o fi spus, nu ştiu. Şi atunci a luat-o la goană pe cărare la vale; fugea de-i scăpărau tălpile şi mi-era frică să nu-şi rupă ceva. A ajuns. „O, Tati, Mami, ați venit?

Ştiam eu că veniţi!" Vocea îi tremura de bucurie, iar noi eram topiţi. A urmat aceeaşi figură ca la aeroport, dar parcă şi mai lungă. Întîi cu mine. Domnule, am plîns, şi de drag şi de necazul dorului lui de noi. Cei care au privit scena aceea mai de la depărtare lăcrimau şi ei, am aflat mai tîrziu, minunîndu-se ca de ceva cum rareori se poate vedea sau auzi. Parcă simt şi acum aroma lui, amestec de miros de copil de lapte şi de transpiraţie bărbătească. A trecut şi la Mami, care era de fapt preferata lui, deşi se prefăcea şi atunci foarte bine că n-ar fi. Am rămas acolo pînă seara. Ne-am plimbat prin părculeţ, am stat de vorbă, l-am privit jucînd fotbal. Ne-am uitat la TV; nu putea scăpa tocmai finala de la Wimbledon. Seara am plecat acasă cu sufletul plin. El voia să vină cu noi, dar n-a insistat, cum nu insista niciodată.

Luni şi marţi au trecut obişnuit. Miercurea m-am dus singur, tot pe la amiază, dar înainte de masă. Avea bagajele făcute şi nici n-a mai vrut să stea să mănînce, îi era dor de Mami şi de Iepurilă. Am înşfăcat sacoşele, el a anunţat-o pe năşica de plecare şi în nici cinci minute am şters-o. Era cald şi drumul dura cam o oră. Tot timpul mi-a povestit ce-a făcut, ce-a învăţat, cum este cu hipoglicemiile – aflasem că asistase la toate lecţiile, şi de două ori la rînd la una şi aceeaşi –, cu focul de tabără. Totul, în timp ce privirea-i deşteaptă urmărea, ca întotdeauna, din maşină, asemenea unui ştergător de parbriz, avid, tot ce ne ieşea în cale. Am ajuns

acasă, la poartă, am deschis portbagajul să scoatem bagajele. Şi atunci, surpriză: „Tati ăsta nu-i al meu, este al colegului de cameră, tocmai din Moldova. Şi are aici medicamentele fără care nu poate trăi. Trebuie dus înapoi". Mai rămăsese doar ceva mai mult de un sfert de oră pînă la plecarea avionului copiilor şi-am început o cursă contra cronometru să nu-l scap. Am ajuns în ultima clipă şi am dus valijoara direct la scară. Cînd am revenit, de data asta fără grabă, mă aştepta în poartă frecîndu-şi preocupat lăbuţele. M-a văzut zîmbind radios şi s-a liniştit imediat cu un „Doamne, ce era să facem!" „Bine, Lăbuță Mică, de ce nu mi-ai spus că nu-i al nostru?" „Ba, Tati, zău, ți-am spus, dar l-ai luat totuşi". Cine ştie, poate o fi crezut că-l duc eu la aeroport? Asta a fost tot.

Ne mai rămăsese o săptămînă, şapte zile, şi eram încă fericiți la culme. De miercuri pînă duminică nu-mi aduc aminte absolut de nimic. Începuse numărătoarea inversă şi noi habar n-aveam. Nu ştiam că mica mea porție de fericire se sfîrşise şi că voi ajunge atît de repede un condamnat pe viață.

PARTEA A DOUA

Capitolul 11

A tăcut prietenul meu şi, din ziua aceea, l-am mai auzit povestindu-mi foarte puţin. Ne întîlneam la fel, şedeam, ne plimbam, tăceam, mai şi vorbeam. Despre orice numai despre ei nimic, orice cuvînt al meu, care avea legătură cu Lăbuţă Mică, ricoşa din el ca o minge de tenis dintr-un perete. Începeam să bănuiesc că mai departe nu va merge, de aici încolo îi venea greu să şi gîndească şi, după un timp, m-am lămurit că aşa era, cel puţin în parte. Îmi promisese să-şi pună gîndurile pe hîrtie şi a făcut-o după o vreme; eu le-am reprodus doar.

Începutul sfîrşitului a fost în primăvara anului trecut. Lăbuţă Mică a venit cu vestea că toţi copiii din clasa lui au fost invitaţi în străinătate, pentru o lună. Era febra aceea de după Decembrie, cînd străinătatea se omora să ne ajute. I-a spus lui Mami, Mami lui Iepurilă şi, în fine, mie; apoi, zile întregi n-am auzit vorbindu-se în casă despre asta, deşi nu este exclus să se mai fi plănuit ceva. Nu mi-am făcut probleme, fiindcă nu ţineam la plecarea lui în cele depărtări şi, în sinea mea, mă bucuram la gîndul că rămîne, ştiam cît de greu îmi va fi fără el. Se vede treaba că se mai discutase totuşi, pentru că, în seara cînd trebuia să luăm hotărîrea şi s-o anunţe la şcoală, părerile erau împărţite; Iepurilă şi Lăbuţă

Mică se opuneau, iar Mami insista. În ceea ce mă priveşte, luat cumva pe nepregătite, fiindcă nu ştiam ce gîndeşte fiecare dintre ei, am găsit de cuviinţă să tac, să nu mă bag, ca Pilat din Pont. Motive aş fi avut să rămîn spectator, în fond Mami avea dreptate dorind să-l desprindă puţin de fusta ei şi să înceapă să fie mai independent.

Aşa gîndeam atunci şi aşa gîndesc şi astăzi. În plus, respectam un sfat mai vechi al ei: „Nu e pedagogic să te îndoieşti în faţa lui de ceea ce spun eu".

Eram, în seara aceea, pe la vreo opt ceasuri, îmi amintesc perfect, toţi patru în bucătărie, eu la locul meu, la masă, Mami în picioare, Iepurilă rezemată de aragaz şi copilul patrulînd. Esenţialul era că Lăbuţă Mică nu voia să se ducă şi explicaţia, sînt sigur, nu putea fi decît una singură: îi părea rău să plece de lîngă noi. Poate, deşi nu cred, să fi fost vorba şi de puţină teamă de despărţire, fiind totuşi prima dată cînd el se ducea atît de departe, fără cineva dintr-ai lui. Pentru Iepurilă era clar, copilul se opunea şi asta i se părea suficient.

Pe Mami am auzit-o încercînd să le aducă argumente la amîndoi: „Lăbuţă Mică, peste patru luni împlineşti zece ani, Mami are încredere, n-o să ai probleme, tu eşti brav. Limba o ştii la perfecţie, te mai corcolim noi, dar pe toate ale tale le faci singur, teme n-o să fie, mediile sînt încheiate. Învăţătoarea merge cu voi, vă cunoaşte pe fiecare bine, o să le scriu şi oamenilor la care vei ajunge...".

Copilul aflase de la şcoală că, dacă nu vrea, poate să şi rămînă, era trist, ba şi lăcrima. Era una dintre situațiile grele pentru el şi, atît cît a putut, s-a opintit, „parcă contra unui destin", cum zice acum Mami. S-a dus pe la el prin cameră, preț de cîteva minute, în care Mami şi Iepurilă schimbau replici contradictorii pe această temă, cu voce ridicată. Cînd l-am văzut plecat, i-am zis lui Mami: „Lasă-l, dacă nu vrea!", dar nu cu tonul cu care voiam să mă impun altă dată. Şi Mami se pregătea să cedeze: „Păi sigur că nu-l trimitem cu forța". Numai ce-a pronunțat cele cîteva cuvinte, că l-am auzit cu toții pe Lăbuță Mică venind înapoi pe coridor, plîngînd: „M-am lovit la picior, m-am împiedicat". Mami l-a luat în poala ei, s-a uitat, n-a văzut nimic, deşi sînt convins că ceva fusese, a început să-l frece, mai mult să-l mîngîie. S-a potolit puțin, însă lacrimile au continuat să-i curgă încet. Nu ştiu, am mîncat, n-am mîncat, probabil că da, ca în fiecare seară. Nici dacă ne-am uitat la TV nu-mi amintesc. Şi-am spus, trebuia să hotărîm. Mami a încercat să-l liniştească: „Uite, Lăbuță Mică, dacă nu vrei, nu te duci. Mai rămîne vreun coleg?" „Toți se duc", a răspuns copilul, sincer ca de obicei. „Nu-i nimic, rămîi, dar eşti de acord că nu poți sta acasă patru săptămîni, o să trebuiască să te duci la altă şcoală, să auzi, să mai înveți cîte ceva!" O fi răspuns „Păi de ce?" sau nu, n-aş putea spune, însă ce ştiu sigur este că asta l-a pus pe gînduri.

A doua zi dimineața s-a sculat devreme, ca în fiecare zi, şi primele lui cuvinte au fost: „M-am

gîndit şi eu zic să mă duc”. Nici vorbă de veselie în glasul lui. „Dacă nu mă duc, or să rîdă toți copiii de mine şi poate că nici la şcoala unde o să merg n-o să mă simt bine”. Mami l-a lăudat, chestiunea a fost considerată încheiată, au început pregătirile.

A fost bine, a fost rău? mă tot frămînt. Îmi vine să cred că nici un părinte dintr-un milion n-ar fi procedat altfel. Uneori mă condamn, de ce am tăcut, de ce nu m-am băgat şi eu mai categoric, cum îmi era felul? Îl ştiam cu toții mai stîngaci, dar nu ne făceam griji. „O să crească el, o să facă el, o să dreagă, e încă mic”, îi ziceam lui Mami, care voia să-l ajute, să le aibă mai repede pe toate. De cîteva ori m-a auzit şi Lăbuță Mică cu „e încă mic”. Cînd Mami îl dojenea uşor: „Eşti deja băiat mare, trebuie să poți!”, de fiecare dată el mormăia, şi serios şi şmechereşte: „Sînt copil mic încă, lasă, mai este timp!” Bineînțeles avea dreptate şi el.

Am tăcut, aşa era normal, aşa vedeam şi eu lucrurile, n-am tăcut de bleg, ci fiindcă n-aveam nimic să-i reproşez lui Mami, nu strica să capete puțină independență. Pe de altă parte, nici n-am ajutat-o pe Mami, sperînd cumva să rămînă, să fie el cel care decide, nu din laşitate şi nici din comoditate, ci fiindcă i-aş fi regretat mult plecarea. Dacă însă aş fi spus doar cîteva vorbe: „Lasă-l, nu vrea şi pace!”, Lăbuță Mică s-ar fi cramponat cu aplomb de ele şi n-ar fi plecat. Dar nu le-am rostit.

Cîteodată, vezi bine, rememorez seara aceea clipă de clipă; îl văd pe el, pe noi, şi mă întreb:

„Chiar a fost atît de importantă pentru ceea ce a urmat?” Şi-mi răspund că da, a fost esențială, deşi rațiunea îmi spune că nimeni n-a greşit; toată lumea discută, plănuieşte, decide aşa cum crede că-i mai bine. Pe de altă parte, dacă ar fi rămas acasă, n-avea cum să se întîmple atunci ce s-a întîmplat, cel puțin în ziua aceea nenorocită. Şi în acest punct îmi apare mama, cu vorbele ei către vecini: „Dacă o vrea Dumnezeu, nu acum, atunci altă dată...”. Cine ştie?

Capitolul 12

După cîteva zile, nu le-am numărat, puține, în orice caz, a plecat. L-am dus la Arad, pentru cinci dimineața, într-un convoi de maşini, format la pompa de benzină de la ieşire, fiecare îşi conducea copilul. Pe drum forfotă mare, țara trecea la sîrbi pe vremea aceea, cu mic cu mare, un pic de ceață, faruri la cincizeci de metri unul de altul. Pînă la urmă am ajuns cu bine la gară, a urmat aşteptarea. Trenul avea un vagon rezervat pentru copii, pe hîrtie, căci atunci cînd a sosit, s-a văzut că, încă de la Bucureşti, avea biletele de două ori vîndute. A început hărmălaia, scandalul pînă la urmă: „Cum să meargă o groază de ceasuri necăjiții de copii în picioare?” Du-te la şeful stației, care dormea, sau era plecat, nu mai ştiu, la alții, telefon la Regională,

la Bucureşti, fiindcă se nimeriseră şi copii de părinţi de la CFR, cu ceva trecere. Două ceasuri încheiate, cu micuţii zgribuliţi, nedormiţi, obosiţi să pice din picioare, nu alta, nesiguri. Toţi gurăneau, şi mie îmi venise glasul, mamele pe deasupra tuturor, adevărată nebunie. Ce mai, am „destabilizat" gara.

Abia aproape de şapte s-a hotărît să se ataşeze un vagon pentru noi, adus din altă garnitură, rece ca peştera, cu geamurile cu flori de gheaţă.

Ce-a făcut Lăbuţă Mică, în timpul care se scurgea atît de încet, nu ştiu exact, ţi-am spus, eram cu „grupul de acţiune". Cum îl cunosc, îmi vine să cred că se bucura şi mai spera să nu reuşim sau poate se gîndea: „Voi aţi vrut-o, voi aveţi acum ceea ce meritaţi!"

La sfîrşit, cu rucsacul micuţ în spate, l-am ajutat să urce. L-am urmărit pe coridor, a prins loc pe scaun. Era palid, mă aşteptam să leşine, nu dormise de douăzeci şi cinci de ore. S-a aşezat pe canapea, după ce ne-am mai făcut o dată cu mîna şi după ce am rugat-o pe învăţătoare, a zecea oară, să-l aibă în grijă şi pe el. Trenul s-a dus şi, cînd şirul de maşini a pornit-o spre casă, apăruseră de mult zorile.

În zilele care ne-au rămas de la hotărîrea de plecare am stat mult cu Lăbuţă Mică. Mediile se făcuseră, era bine, lecţiile uşoare, timp destul. L-am îmbărbătat, deşi, culmea, prin ce făcea şi spunea,

parcă încerca el să ne încurajeze pe noi. „Lasă, o să te descurci singur”. „Sigur, o să mă descurc, cum să nu!” Am vorbit cu Mami să mergem după primele două săptămîni, adică la jumătatea perioadei, să-l vizităm. L-am fi bucurat şi pe el, dar, ghinion, după nici o săptămînă, vizele ţării unde plecase au devenit obligatorii şi ieşeau atît de încet, încît nu le-am putut obţine. Oricum, cînd l-am urcat în tren, am fost siguri, şi el şi noi, că ne vom revedea mai curînd. Nu l-am înşelat niciodată.

Mami i-a pus în bagaj o scrisoare pentru viitoarele lui gazde, aflasem că vor sta în familii; în ea îl descria pe Lăbuţă Mică, cum este, ce poate, ce nu poate încă, cum l-am îngrijit şi mai ştiu eu ce. Şi le-a rugat să fie atente la telefon, fiindcă vom încerca după două – trei zile să-i prindem, deşi nu pierdeam din vedere şi imposibilitatea dorinţei noastre.

Mi se pare că din ţară au ieşit într-o zi de marţi sau miercuri, iar sîmbătă am şi făcut comanda, la şapte şi jumătate dimineaţa, să aflăm cum a ajuns, la cine stă, dacă merge la şcoală, mărunţişuri. De fapt, voiam să-i auzim glăsciorul. Am aşteptat douăsprezece ore încheiate în casă şi nimeni nu s-a obosit măcar să ne anunţe: „Fraierilor, vă dau liber, n-aveţi nici o şansă”. Dacă am văzut, i-am zis lui Mami: „Nevastă, nu merge fără pile, ce credeai?” Am căutat pila, am găsit-o şi duminica dimineaţa în două ceasuri l-am prins. Aşteptase. „Mami, mă simt bine, sînt în clasa a IV-a

pentru o lună...”. Şi brusc: „Veniți sîmbăta sau duminica viitoare?” Ce putea să facă Mami, i-a turnat picături amare în sufletul lui mic, i-a explicat, el s-a făcut că înțelege şi mi l-a dat şi mie. Ca în serile noastre: „Mi-e dor de tine, puişor!” El: „Şi mie de matale, tare dor!” Şi gata, am terminat. Parcă-l aveam în fața ochilor şi parcă-l văd şi azi: căzut pe gînduri, cu capul sprijinit pe mînă, ca atunci cînd o chema pe Iepurilă şi ea nu venea: „Hm, hm, nu poate să vină”.

Şi culmea, în duminica în care plănuiserăm vizita era Paştele. A fost pentru prima şi ultima dată cînd îl petrecea fără noi. Ce-o fi simțit oare? Au mai telefonat, ne-au mai chemat oamenii aceia buni la care ajunsese. Greu de tot, dar timpul s-a scurs, şi nu patru, ci chiar cinci săptămîni au trecut. S-a întîmplat ceva şi cu biletele de întoarcere.

Număram zilele şi apoi orele şi, în sfîrşit, a venit şi telefonul cel mai aşteptat din viața mea: „Vin sigur, vor fi în graniță la ora două noaptea!” Mai rămăseseră zece ore. Am pregătit maşina, să nu-mi facă cine ştie ce figură, şi, pe lumină, cu mult înainte, am pornit-o. Am dormit vreo trei ceasuri la Iepurilă şi ne-am continuat drumul către gara de la frontieră. Trenul a avut întîrziere puțină şi, în fine, s-a anunțat, soseşte în cincisprezece minute. Au apărut luminile locomotivei, dar namila s-a oprit departe de gară. Alergătură, gîfîieli în jurul nostru, totul era plin de părinți, şi am ajuns. L-am căutat prin ferestre ca un zănatec şi l-am

văzut. Micuțul meu, în carne şi oase, revenise cu bine, încerca să se smucească spre uşă, dar n-avea cum, coridorul era plin de bagaje şi de copii. Ne-am înfipt şi noi la uşă printre primii să-l aşteptăm. Cînd a apărut la cîțiva centimetri de mine, privind în jos, avea capul descoperit şi căciulița în mîna stîngă, poate o pierduse în învălmăşeală sau poate şi-o scosese anume. Dacă nu l-ar fi împins alții din spate, ar mai fi rămas acolo, în uşă. Aşa, s-a lăsat uşor în brațele mele pe care le țineam de mult întinse spre el. L-am strîns între ele cîteva clipe şi i l-am predat lui Mami. O nebunie de dragoste, nu altceva, prima lui pornire, cea mai adevărată. Ne-am tras dincolo de şine şi am început să aşteptăm descărcarea bagajelor, multe şi grele, din vagonul următor. Se strigau numele copiilor înscrise pe fiecare colet, apăreau geamantane uriaşe, sau mai mici, cutii de carton, sacoşe, toți veniseră cu niscai agoniseală.

I-a venit rîndul lui Lăbuță Mică şi cineva i-a aruncat uşor micul lui săculeț de spate, roşu. Nici gol, nici burduşit. Văzînd ce descărcau alții n-am dat să mă retrag imediat şi i-am zis: „Atît?" Iar el mi-a răspuns scurt: „Atît". Ne-am grăbit spre ieşire şi-am pornit-o glonț la Iepurilă, care aştepta în bucătărie. De fapt, nepotul ei întrebase de ea imediat ce-a terminat cu noi şi l-am simțit pe drum nerăbdător. N-am rămas mult, am luat-o şi pe ea cu noi şi, spre casă! Drumul n-a fost uşor, convoaiele de maşini, parcă de refugiu, către graniță continuau

din sens invers, îşi făcuseră iarăşi plinul şi mergeau să deşerte afară.

Am început, încet, încet, cu întrebările obişnuite, totul se lega încă greu, după atîta despărțire. Atent la puhoiul de maşini, Lăbuță Mică răsundea scurt. L-am simțit, era puțin stingher. A dat Dumnezeu şi am ajuns în oraş, numai cine a călătorit atunci în zona noastră ştie că nu exagerez cu nimic.

Se făcuse cinci dimineața. Copilul, obosit, dar şi puțin surescitat, s-a apucat să-şi desfacă bagajul. Hainele lui ocupau aproape tot locul şi, pe lîngă ele, un clasor şi timbre, desigur, cîteva mici obiecte trimise nouă de cei care l-au găzduit şi alte mărunțişuri de şcoală pentru el. Ca întotdeauna ştia de la cine a primit fiecare timbru, fiecare mic dar. Ne-am mai liniştit în cele din urmă şi ne-am culcat. Urmau veştile şi impresiile lui, adunate în lunga despărțire şi eram pregătiți să i le sorbim.

Cît o fi dormit nu ştiu, n-am întrebat, atunci cînd s-a trezit, eram plecați deja la slujbă şi apoi nici nu era important. Mami mi-a spus încă din ziua aceea, după ce ne-am reîntors, mai degrabă decît de obicei, că Lăbuță Mică se reacomoda cu casa, o cutreiera, singur cu lucrurile lui, dar de astă dată totul mergea ceva mai lent, nu reuşea atît de rapid ca altădată, cînd venea împreună cu noi, de unde se întîmpla să fim plecați. Încerca să se adune din ceea ce fusese o experiență prea lungă, şi-l lăsam în pace, nu-l bîzîiam cu întrebări.

Şi a mai zis Mami: „Cred că-mi poartă puțină pică, încearcă să mă necăjească, mă împinge puțin cînd îl îmbrățişez”. I-am spus să nu-şi facă probleme, lipsise mult, bănuiam ce-a simțit departe de casă.

Încetişor, şi-a dat drumul la gură, a început să ne povestească cum a fost, ce-a fost, cum a fost ocrotit acolo. Din ce-am aflat de la el, de la învățătoare şi de la familia care l-a îngrijit, am avut o imagine clară a acestor cinci săptămîni.

Prin urmare, a plecat trenul lor, au tot mers şi spre seară au ajuns în marele oraş de destinație, frînți de oboseală şi apoi, mai departe, încă patruzeci de kilometri. Au fost aşteptați cum se cuvenea de cei care i-au invitat, un orăşel de vreo douăzeci de mii de locuitori, cu satele învecinate cu tot. Urgent au fost repartizați în case cu copii de vîrsta lor şi şi-au început noua viață. El a ajuns într-un sat de opt sute – o mie de locuitori, adevărat oraş de buzunar, doar l-am văzut cu ochii mei după nici trei luni.

Familia aceea a fost din cale-afară de grijulie. Fermieri adevărați, ca toți cei din sat, se ocupă în special cu viticultura, zona lor fiind de deal. Tatăl familiei, agronom – este şeful micii lor gospodării cu trei tractoare şi alte maşini, mama familiei, casnică. Au trei copii, de douăzeci, de optsprezece şi de zece ani; mezinul l-a adus la ei pe Lăbuță Mică. L-au ocrotit ca şi noi, au avut grijă de toate cele, inclusiv de medicamentele pe care

copilul nostru, care plecase puțin bolnav, trebuia să le ia. Spălat, îmbăiat, frecuşul dinților, tot, tot, a fost cum am rugat-o pe mamă în scrisoare. Multe le-am aflat în vara de după aceea, cînd, împreună cu Lăbuță Mică, am trecut, pentru o zi, pe la ei. Oameni ca lumea, nu bogătaşi, ci mai mult pălmaşi, cu muncă grea îşi cîştigau, e drept, nu puțina lor avere. Ne aşteptau, ne-au omenit, ne-au povestit pînă în toi de noapte. Ne interesa cum fusese cu puiul nostru. „N-am avut probleme, cuminte din cale afară, limba o ştia, doar cu mîncarea nu se împăca; am intrat la idei, dar în două-trei zile ne-am lămurit, nu putea mai mult". În timpul acesta, Lăbuță Mică, de față, zîmbea satisfăcut, îmi aduc aminte bine. „Copiii au dormit amîndoi în cameră, a continuat femeia, se hîrjoneau pînă le dădeam ordin să se culce".

Am băut o țuică dusă de mine, care le-a plăcut, am mai discutat de una, de alta, şi Moni, mama familiei, a reluat: „Suferea de dor, îl vedeam uneori trist, stingher, se bucura grozav cînd trebuia să telefonați şi cînd v-am chemat noi fiindcă voi nu reuşeați. Deloc pretențios. Copiii au primit de la cei care i-au invitat o sumă frumuşică şi am vrut şi noi să-i cumpărăm ceva din partea noastră. Răspunsul lui îl ştiți probabil: „Am de toate, Mami mi-a cumpărat". Magazine, librării, nimic nu dorea. Atunci, ca să nu rămînem de ruşine, i-am cumpărat blugii şi puloverul pe care le ştiți. Asta a fost tot. Ne gîndeam cei din casă că, oricît de bogați ați fi,

„Dumnezeule, nu-i cazul”, a răspuns Mami, unui copil tot îi mai trebuie ceva pe deasupra. Ca să nu vă jignim, am lăsat cum a spus Lăbuță Mică”.

A doua zi după ce am ajuns, ne-au arătat curtea, cu ce aveau, casa, satul şi oraşul vecin. După cum se comportau, după cum îi saluta lumea, ne-am lămurit, erau respectați printre ai lor. Pe la douăsprezece am mîncat ceva mai uşor decît de obicei, ca să nu adorm la volan, şi-am luat-o din loc, ne aşteptau încă şase-şapte ore de mers fără oprire cu maşina încărcată.

Am insistat să ne viziteze şi mi s-au părut puțin speriați de idee, nu trecuseră nici două luni de la mineriadă, le era teamă, chemarea noastră n-avusese ecou atunci. Ne refuzaseră foarte politicos. Am continuat să ne scriem şi, după cîteva luni, ne-am pomenit că, dacă n-avem nimic împotrivă, ar dori să vină în România vara viitoare. Le-am răspuns: „Cu multă plăcere”. Era adevărul adevărat, aşa ne pregăteam să-i primim.

Încet, încet, puțin cîte puțin, Lăbuță Mică ne-a povestit despre şederea lui departe. Învățătoarea noastră a mai adăugat şi ea cîte ceva. „A fost, ne-a răspuns ea la fireasca noastră întrebare, ca un om mare. A mers la clasa a IV-a, deşi era mai mic cu un an, ca să fie împreună cu copilul acelei familii. Lăbuță Mică nu-şi schimbase felul, tot liniştit, aproape nebăgat în seamă. Într-o oră de germană, la care toți copiii de acolo

scriseseră greşit un cuvînt, la întrebarea dacă ştie cineva să le corecteze eroarea, cine crezi că s-a oferit, ridicînd mîna puțintel, un lat de palmă deasupra băncii? El. „Corect, foarte corect, a decis învățătoarea lor. Şi ar trebui să vă fie puțină jenă, fiindcă ce voi nu ştiți, corectează un copil din România, ba chiar mai mic cu un an". Cînd am aflat l-am luat pe sus: „Bine, omule, te laudă lumea, aşa a fost sau nu-i adevărat, de ce nu spui nimic?" S-a lămurit despre ce vorbeam şi l-am auzit: „Ce era atîta de neobişnuit în asta, prea uşor, m-am şi mirat cum de n-au ştiut, în clasă la noi toți puteau face ce-am făcut eu". Ce zici de el? Tot de la învățătoare a venit şi confirmarea părerii noastre, cum că, dacă suferise de ceva, apoi Lăbuță Mică suferise de dor. I-au plimbat mult, prin capitală şi prin alte locuri. O dată i-au dus în celebrul parc, cu tot grupul. După un timp, în care n-a dat semne de nici o nelinişte, puiul meu s-a dezlipit de colegi, a rupt-o la goană într-o direcție numai de el ştiută şi, pînă se se alarmeze cineva, chestie de două-trei minute, s-a şi întors cuminte la locul lui. Ce fusese? La cîțiva paşi de el auzise vorbindu-se româneşte şi s-a grăbit să vadă, să audă cîteva cuvinte. I-a văzut, erau țigani, i-a ascultat puțin şi s-a întors. Ăsta era omul meu.

De acolo a venit şi cu cîteva fotografii, păstrate grijuliu într-o cărticică. Era cînd pe tractor, fusese şi la arat doar, cînd în casă cu noul lui prieten, cînd la masă cu întreaga familie. În multe

rîde, cu gura largă, dar eu mi-am dat seama imediat, era un rîs forțat, vecin cu plînsul. Nu, l-au ocrotit ca şi noi, dar prea bine nu s-a simțit, şi n-a fost vina nimănui. Atîta doar, el nu era acasă şi basta.

A venit deci Lăbuță Mică, a urmat premiul lui dintr-a treia, vacanța şi iar şcoala. Totul fără griji, doar fericire şi iar fericire. După schimburi de scrisori şi telefoane care nu prevesteau nimic, prietenii noştri străini ne-au anunțat discret: „Ce-ar fi dacă v-am vizita curînd, cîteva zile doar?" Pe la sfîrşitul lui iunie am fixat data aproximativă: sfîrşitul lui iulie sau începutul lui august, după cum îşi vor fi putut rezolva muncile lor atît de dependente de capriciile vremii. Pînă la urmă şi-au devansat sosirea şi cu ajutorul nostru, fiindcă le scrisesem că în august plecăm în concediu.

Neaşteptată pentru mine a fost reacția lui Lăbuță Mică la aflarea acestei veşti; era ceva neobişnuit pentru el să reacționeze astfel: „Oare de ce trebuie să vină, la ce?" Scurt şi cuprinzător. Bine că mi-am amintit, după ce s-a întors s-a întîlnit cu tanti Elvira: „Lăbuță Mică, cum a fost pe unde ai umblat?" „Bine, a lungit el vorba, dar mi-a fost dor de Mami şi de Tati". Şi ea ne spune acum, cînd despicăm firul în patru, că a văzut o umbră în ochii lui.

Nu i-am luat în seamă bombăneala, am trecut peste asta ca peste nimic. Dar şi dacă i-am fi acordat mai multă atenție, cum am fi putut avea atîta mojicie să inventăm cine ştie ce motive?

În sfîrşit, în iulie ne-au anunțat că pe paisprezece, într-o duminică, spre seară, vor sosi. Aşa a fost, pe la şase seara, după o zi caniculară, s-a auzit soneria. Totul era pregătit de Mami, ca de obicei cînd ne vin oaspeți. Am deschis, ei erau! Îmbrățişări, urări de bun sosit, întrebări. Părinții şi prietenul lui Lăbuță Mică, obosiți, prăfuiți şi cu gura uscată. Ne-am aşezat şi-am început să discutăm. Adică ei cu Mami, iar cu mine mai mult prin semne. „Wasser?" am întrebat eu, asta ştie oricine. „Ja". Şi alte expresii academice din astea. Pînă la urmă, n-a fost chiar aşa de complicat şi, după vreo patru ceasuri, s-au dus la odihnă.

Mai rămăseseră numai trei zile pînă la evenimentul anului în familia noastră, ziua lui Lăbuță Mică. În săptămîna care trecuse, el începuse să-şi facă invitațiile pentru copii, noi pentru părinții lor, pentru năşica Vasilica şi alți cîțiva prieteni. Din păcate, mulți copii erau plecați din oraş. Nicoleta era la munte, dar pînă la urmă a spus că vine, Andra se dusese şi ea la munte. Strînsese însă destui: Cladin, român din Germania, prieten vechi, venit la bunicii lui din vecini, Danița, Drina şi alți cîțiva. Se putea deci continua acțiunea.

Aprovizionarea o făcusem şi eram pregătiți „pînă în dinți"; încît joi, adică optsprezece, exact ziua naşterii, aşa cum îi plăcea sărbătoritului, n-avea cum să scape. Astfel credeam eu atunci, dar n-a fost să se împlinească. Oaspeții de departe ne-au anunțat că nu pot şedea decît pînă joi-

dimineața, fiindcă seceratul grîului îi presa, însă pînă la urmă insistențele ieşite din comun ale lui Mami i-au obligat mai mult decît i-au convins să rămînă pînă vineri, urmînd ca sărbătoarea lui Lăbuță Mică să aibă loc sîmbătă. Nimic anormal la nişte oameni normali ca Mami, dacă planul ar fi ținut. Joi, plănuiserăm să mergem să-i plimbăm puțin într-o zonă frumoasă din apropierea muntelui.

În cincisprezece a început admiterea şi au urmat trei zile grele, în care am ajuns acasă tîrziu după-amiaza. Masă, masă, apoi iarăşi ceva program. Îmi amintesc cele trei zile – luni, marți, miercuri – de pînă la nenorocire, aproape ceas cu ceas.

Luni, Lăbuță Mică s-a trezit dis-de-dimineață şi – Iepurilă îmi spunea nu de mult – a început să patruleze pe coridor, în aşteptarea prietenului care le dormea, nu glumă, împreună cu părinții lui, toți la refacere. Pe la vreo nouă a început chiar să trîntească uşurel cîte o uşă, ba a intrat tiptil şi în dormitor. Nimic, nu s-au trezit. A ieşit şi-a început să se tînguiască: „Ce atîta somn, se apropie de unsprezece, cînd se scoală să ne mai şi jucăm?” În fine, s-au trezit, oarecum odihniți, au mîncat şi au plecat, ei şi Lăbuță Mică, la o scurtă plimbare prin cartier.

După prînzul luat destul de tîrziu, vreo jumătate de oră de odihnă şi am pornit-o spre centru, să le arătăm cîte ceva. Aflaseră oamenii ce însemna oraşul nostru sau ce-ar trebui să însemne

pentru țară şi voiau să-l cunoască puțin. Lăbuță Mică a declarat că se simte obosit, dar n-a făcut nici un moft, şi apoi şi eu aş fi rămas bucuros acasă, dacă s-ar fi putut.

Cînd am ieşit pe poartă, eram ultimul şi l-am văzut bine că se mişcă fără vlagă. L-am ajuns repede din urmă şi am luat-o amîndoi înaintea tuturor, ca întotdeauna cu umărul lui sub brațul meu drept. Pe urmă ne-am luat de mînă, apoi de mijloc şi iarăşi ca la început. Nu ne prea distram. Din cînd în cînd îi aşteptam pe Mami şi pe musafiri, atenți la explicații, mai ales la cele de dată recentă. Am ajuns în centrul oraşului, am mers încet, am căscat gura la multe, fiindcă nici noi nu mai trecuserăm pe acolo pe picioarele noastre de săptămîni bune. Bieții oameni nu se aşteptau să vadă decît barbari care mănîncă lebede şi, cînd colo, se trezeau că nu-i aşa. În Piață am făcut nişte fotografii, prietene bune, cu doar patruzeci şi opt de ore înainte de clipa fatală, şi apoi a urmat o înghețată în cornet pe care Lăbuță Mică a cam chinuit-o, dar a savurat-o din plin cu ajutorul meu şi sub privirile mele mustrătoare, sălbaticul din mine nu dormea.

Ne ajunsese pe amîndoi o oboseală neobişniută şi am şi discutat asta cu el, numai Mami, cu spiritul ei de datorie, mergea înainte şi iar înainte, să le mai arătăm aia şi ailaltă şi mai ştiu eu ce, ca un perpetuum mobile. Mă gîndeam: „Ce are, frate, a mîncat jăratec?” Şi cînd îi mai spuneam

şi lui Lăbuță Mică, îmi răspundea: „Da, ar trebui s-o luăm înapoi!” Aşa este Mami de cînd o ştiu, nu poate altfel, cînd ne intră cineva în casă, respiră toată numai obligații de gazdă. Era şi ea obosită frîntă în acele zile şi totuşi voia ca musafirii să se simtă bine, să nu regrete că au venit atîtea sute de kilometri.

Ne-am continuat deci periplul. Am ajuns şi la prăvălia aceea în care o pîinicică costă cît un litru de ulei la privatizați şi-am cumpărat nişte brînzoaice gustoase, am mers către fostul elegant hotel şi pe urmă spre bătrîna poartă a Domului. Mai aveam nițel şi ajungeam la granița de vest a țării.

Am purces în sfîrşit înapoi, tot cu noi doi în față, să dăm ritmul paşilor. Eram rupt de picioare şi, dacă mă gîndesc bine, nu simțisem asemenea oboseală nici cînd urcasem un munte întreg, doar cu doi ani înainte. Pe aleile din spatele hotelului am pornit-o spre parcul cu flori. Dă-i înainte şi iarăşi înainte. Se însera de-a binelea şi parcul era frumos, iar nouă ni se părea şi mai şi, fiindcă ne oprisem să ne odihnim. Ne-am aşezat pe bănci cîteva minute şi apoi i-am spus lui Lăbuță Mică: „Tati, eu trebuie să merg şi pînă la slujbă, am treabă. Ai grijă şi du-i direct acasă, ia-o şi pe Mami”. El era omul meu de încredere la chestii din astea, nu se lăsa pînă nu îndeplinea tot ce-l rugam. Mi-am continuat drumul, cu scuzele de rigoare transmise prin copil, de fapt, mai mult m-am tîrît. Nefiresc pentru mine, dar

acesta este adevărul adevărat. Cînd mi-am terminat treaba pe care o avusesem, am ieşit în curte s-o pornesc spre casă. Nu mai aveam forță aproape deloc şi tocmai mă gîndeam să aştept un taxi, cînd am întîlnit un coleg mai tînăr, pe care, cu toată jena, l-am rugat să mă „azvîrle" acel kilometru şi ceva care-mi rămăsese. Eram terminat.

La uşă cine crezi că mi-a răspuns bucuros: „Cine-i?" Lăbuță Mică! O „biciuise" pe Mami pînă a determinat-o să încheie circuitul. Obosit, încercănat puțin, însă vesel deja. Iepurilă mi-a spus că, atunci cînd au intrat, Lăbuță Mică s-a îndreptat direct spre ea şi i s-a destăinuit: „Sînt obosit şi Tati la fel, dar am mîncat o înghețată grozavă, cumpărată de Mami!"

Seara, masă, balcon, țînțari, conversație fără viață. Noi am mai rămas cu musafirii, Puică Mică s-a dus la culcare cu bunică-sa. Ştiu bine, neobişnuit pentru noi, nu ne-am sărutat la despărțire, după ce toată ziua n-avusesem vreme de drăgăleli.

Asta a fost luni. Marți, devreme, am plecat iar la examen, iar Lăbuță Mică şi-a luat musafirii şi, conduşi de Marian, băiatul vecinilor din apartamentul de sub noi, au plecat la ştrand şi la tenis. Am aflat de la Iepurilă că nepotul ei îi şoptise că este încă obosit şi s-ar bucura să rămînă, dar nu putea, se simțea obligat. Ne-am reîntîlnit pe la trei şi-mi aduc iarăşi aminte că n-aveam chef de nimic. Deşi la prînz ar fi trebuit să intru de serviciu, am amînat cîteva ceasuri, ca să fiu gazdă bună. Cînd

am plecat totuşi, pe la chindie, m-am bucurat, mă gîndeam că o da Dumnezeu să mă mai odihnesc odată! N-aveam cum să-l sărut pe Lăbuţă Mică la culcare şi culmea, ca un făcut, cred că nici n-am telefonat să mai aud ultima dată: „Şi mie de matale!" Mami mi-a povestit că în după amiaza aceea l-a păsuit pe micuţ, nu l-a mai trambalat prin parcul botanic şi pe unde o mai fi fost cu străinii.

Şi a venit şi miercuri, cea din urmă zi a fericirii noastre şi prima zi a calvarului care s-a năpustit peste noi. Cu Mami ne-am dus la ultima probă de examen, care, ca şi celelalte două, a trecut fără incidente. De fapt, probele erau mai clare şi nimeni nu mai avea frica în oase. Pe la două şi jumătate-trei, am terminat; celor care m-au întrebat unde mă grăbesc le-am răspuns: „Avem musafiri, mergem să-i plimbăm la verdeaţă şi aer". Mă chema cu iuţeala fulgerului sfîrşitul.

Copilul nostru făcuse iarăşi pe gazda ideală. Ce-am aflat? Dimineaţa au plecat din nou la tenis, cu ştrand sau invers, şi el a refuzat categoric să intre în apă, acolo a înotat numai prietenul lui. Aşa cum se abţinuse şi în tabără, cu numai două săptămîni în urmă. Oroare de apă, asta era. Nu era o surpriză pentru mine, i-o ştiam de ani de zile. Pe la şapte ani, eu, împătimit de înot, l-am dus la un bazin bătrîn din oraş, la un prieten de-al meu, fost poloist de performanţă, cunoscut, prin bonomia lui, de mulţi copii. Ne-a însoţit şi Mami, cu toate halatele şi toţi papucii de trebuinţă! N-avusese încotro Lăbuţă

Mică, însă, cînd l-a văzut pe nenea Cinti, i-a plăcut. Gras, dar şi musculos şi bun cu micuții, l-a înduplecat. Au urmat zece şedințe cu oarecare progrese, mai ales în învingerea groazei de apă, de necunoscut în general. Se străduia, încerca, începuse să nu-i mai displacă şi tocmai atunci a apărut scarlatina. De înotat încă n-a învățat. După un an, am luat-o de la început, tot cu Cinti şi, după alte cîteva ore, a făcut sinuzită. Apa era şi tulbure şi murdară şi cam prea mare după gustul lui. Şi atunci ne-am hotărît să mai aşteptăm, să mai vedem, nu era tîrziu deloc pentru sportul pe care-l consideram şi sănătos şi util. „Mai ai timp, Lăbuță Mică, Tati a învățat mult mai tîrziu şi iaca, merge!" Ce să mint, a fost bucuros. Cu asta s-a terminat cu apa şi cu înotul. Deocamdată, am crezut atunci.

În acea zi nefericită, n-a vrut nici măcar să vadă apa, nicidecum s-o mai simtă! A jucat tenis cu Robert şi, cînd i-am întîlnit, la masă, erau obosiți, încălziți şi, puțin mulțumiți, se lăudau unul pe celălalt. Era ora trei după-amiază. Ne mai rămăseseră nici două ore. Masa întinsă în sufragerie, căldură mare, chef puțin. Eu stăteam în capul mesei, în celălalt capăt copilul lor, în dreapta lui, Lăbuță Mică, la trei locuri depărtare de mine, fără să-l pot atinge măcar. El şi Mami întrețineau conversația, eu turnam în pahare, mai mult apă minerală. Atmosfera nu era prea veselă, mai ales că oamenii aflaseră la telefon că unul din fiii lor făcuse praf o maşină într-un accident din care

scăpase teafăr. Ştiu sigur că i-am spus musafirului: „Este destul de rău, dar gîndeşte-te, Robert, a scăpat, se putea şi mai rău”. „Ja, ja”, mi-a răspuns neconvingător. În acelaşi timp a sosit la noi băiatul unui coleg plecat, student aici. Am discutat cîteva minute, de una, de alta, şi m-a întrebat: „Ce faceţi după masă?” „Mergem la aer, la apă, însă nu ştiu unde să-i duc, la Lăcusta, douăzeci de kilometri, cu ieşire din oraş ştii tu pe unde, sau în partea cealaltă, mai aproape de noi”. Nu hotărîsem încă şi nici el n-a putut să mă ajute.

Prînzul s-a terminat cu nelipsita înghețată, din care Lăbuță Mică a cerut două porţii, cea din urmă înghețată a lui. Pe urmă ne-am odihnit preț de-o jumătate de oră şi, la patru fix, am început să ne echipăm rapid pentru plecare. Fiu-meu dormea cam de trei sferturi de ceas şi trebuia trezit. Mami a intrat la el, l-a mişcat uşurel, ca de obicei, şi, surpriză, nu voia să mai meargă. Iepurilă se înfiinţase şi ea şi a început o mică sfadă. Iepurilă: „Dacă nu vrea, lasă-l în pace!” Mami: „Nu-i frumos, am promis”. Lăbuță Mică îi declarase bunică-sii: „Nu-mi place apa aia urîtă şi neagră, nu vreau nici s-o văd, nici să intru”. Ca de multe ori, eu habar n-aveam, astea le-am aflat după. Ce-am văzut a fost că, după un timp rezonabil, toţi eram pregătiţi, el cu o mare pălărie de paie pe cap.

Drept este însă că în timpul prînzului s-a discutat dacă să mai mergem sau nu şi toţi înclinam să renunțăm, cu excepţia copilului lor, de aceeaşi

vîrstă cu Lăbuță Mică, dar mai înalt cu un lat de palmă, care a înclinat balanța invers. Învățătură de minte pentru alții? Poate.

Afară caniculă, năclăială de transpirație, prilej de insolație sigură. M-am uitat la ceas, patru şi douăzeci şi cinci. Am scos saltelele, pături, oamenii şi-au adus aparatul de fotografiat şi ne-am urcat în maşina lor, un Volvo alb, foarte încăpător. Eu lîngă şofer, Mami şi copiii în spatele nostru, mama familiei la spate de tot. Şi-am plecat, deşi nu-mi făcusem încă planul definitiv. La colț i-am zis „La stînga!" şi de acolo au mai trecut zece minute pînă am ajuns. Ce-mi aduc aminte? Eram inert şi priveam în gol, mi-era indiferent. Ştiu sigur un lucru însă: în acele ultime douăzeci-douăzeci şi cinci de minute, Lăbuță Mică a fost formidabil. Vorbea mereu, le povestea ce se vede şi mai ştiu eu ce, nu înțelegeam mare lucru – gîndeam: „Ia te uită la micul meu, ce chef de poveşti l-a apucat pe căldura asta". În mijlocul satului am cotit-o la stînga şi după cele cîteva sute de metri am ajuns aproape de plajă. Lume multă, maşini, dar nu cine ştie ce, şi cred că faptul că mai era loc m-a făcut să zic „la dreapta". Dacă rosteam „înainte" am fi fost salvați. După o sută de metri de potecă, am parcat la umbră, sub coroana unui copac.

Tot fără vlagă am coborît şi am început să ne luăm bagajele, fiecare ce-a putut. M-am uitat la ceas, era cinci fără un sfert cînd am păşit pe nisip. Netrebnicul ce sînt îi conduceam către un loc unde

nu vedeam prea multe mucuri de ţigări, cotoare de mere, pungi de plastic şi alte atenţii de acest fel. L-am găsit la opt-zece metri de mal şi ne-am aşezat. Pînă ne-am orientat, pînă am rămas numai în slipuri, au mai trecut două-trei minute. Şedeam de un minut, Lăbuţă Mică întins pe o rogojină de plastic, cu puţin mai sus de mica mea comoară, pe un scaun, cu capul lăsat puţin pe spate, Mami, întinsă lîngă copil, deschisese o carte, Robert în şezut, ceilalţi doi în picioare. Năzdrăvanul lor a vrut imediat în apă. Nu era de mirare, rîul era plin, nimănui, pînă la vreo cincisprezece metri, apa nu-i trecea de genunchi; om lîngă om, adulţi şi copii de toate vîrstele se bălăceau şezînd sau se jucau cu mingea, aproape nimeni nu înota. Ghilotina era pregătită pentru noi, cronometrul ticăia, mai trebuia un semnal şi gata. Şi semnalul a sosit.

Trecuseră deci, un minut sau două, cînd, la pregătirea copilului lor de a se duce la baie, Moni a zis: „Să facem o fotografie în apă”. Atunci Lăbuţă Mică s-a ridicat pe cotul drept şi a privit înapoi spre mine, să vadă ce părere am. N-am să uit niciodată ochii lui, care mă priveau direct, plictisiţi, de parcă aştepta să zic: „Nu încă”, sau cam aşa ceva. În loc de asta, m-am ridicat şi, aproape o dată cu mine, s-a ridicat şi el. Am tăcut, deşi mi-ar fi venit altfel, m-am supus şi eu. Mami a rămas. Am plecat către apă, am ajuns, am intrat patru-cinci metri, cu apa sub genunchi, l-am luat în stînga sub braţul meu, unde-i era locul, şi ne-am fotografiat,

eu şi cei doi copii. Am ieşit imediat, absolut imediat, şi m-am aşezat la locul meu, fără să mă uit măcar la Lăbuţă Mică, eram sigur că venea şi el după mine sau, dacă rămîne, nu face nici măcar un pas de la margine. N-a ieşit, a rămas cu prietenul lui. Mai aveam două minute. Mami mi-a spus după aceea că l-a văzut la nici un metru de mal, în apa atît de mică încît nu-i acoperea nici lăbuţele, păşind rar, vesel, cu năsucul în vînt, la vale. Mai zice că a vrut să mi-l arate, să ne mîndrim, însă s-a gîndit: „Ce grozăvie e asta?" şi şi-a coborît privirea. Oameni, iarbă şi frunză în jurul lui. Eu, ce făceam? Nimic, dar un nimic absolut, nici o idee nu-mi trecea prin cap, deşi nu dormeam, un desăvîrşit vid. Şi deodată, am văzut o femeie care fugea palidă pe nisip strigînd: „Un copil s-a scufundat!" Cînd am auzit-o, am ţîşnit spre apă, printre oameni, m-am uitat la ea, Lăbuţă Mică nu mai era şi atunci am ştiut că s-a dus definitiv. Cum s-a întîmplat? N-am aflat prea multe. Copilul celălalt s-a îndreptat spre noi: „Unde-i Lăbuţă Mică?" „Cum unde, a ţipat Mami la el, a fost doar cu tine?" Aşa era, fusese la o palmă de el sau poate nici atît şi n-a cerut ajutorul nimănui. A povestit apoi că Lăbuţă Mică a intrat în apă pînă aproape de brîu, iar el a rămas mai în urmă şi l-a întrebat: „Tu ştii să înoţi?" „Da, ştiu şi să mă duc dincolo!" În acel moment s-a întors să ne vadă şi, cînd a revenit cu privirea la el, aproape imediat, nu şi-a mai văzut prietenul, care călcase în gol şi nu se mai ridicase, nici măcar o dată.

Asta a fost, cinci minute de plajă, atît ne-a fost dat. Totul s-a năruit în jurul nostru, m-am aruncat în apă, ca orbul, fiindcă nici locul exact nu-l aflasem. Da, atunci cînd am făcut-o, am fost aproape sigur că l-am pierdut, că fericirea mi-a scăpat, că niciodată n-am să mai fiu ce-am fost. Steaua mea apusese pentru totdeauna. Fracțiuni de secundă mi-am văzut, ca într-un vis viitor, nu numai căderea fără putință de oprire spre abisuri, tot ce clădisem în sufletul meu devenind scrum, cenuşă, fum, ci şi viața ce mă aşteaptă, tot chinul pe care acum îl trăiesc şi zilnicul drum la mormînt. Am ştiut că atunci depăşisem bariera dintre fericirea deplină şi definitiva nefericire şi că tot rostul existenței mi s-a încheiat. Atît am apucat să mai văd, pe Mami îngenuncheată, cu mîinile împreunate şi cu o de nedescris disperare în glas, implorînd lumea: „Oameni buni, ajutați-l, ajutați-mă, mi-am pierdut copilul”. Strînşi ciorchine, pentru puțină vreme, în jurul ei, aproape nici unul nu i-a ascultat rugămintea.

Capitolul 13

Pentru ceea ce a urmat în primele ore şi zile, groaza este un cuvînt nevinovat şi fără semnificație. Frate al meu, realitatea, cînd e crudă, n-are asemănare şi nu poate fi îmbrăcată în cuvinte.

Cărţile şi filmele cu cele mai inimaginabile crime sînt curate glume, poveşti de speriat prunci sau orice doreşti. Poate crezi că exagerez, dar nici măcar n-am pretenţia să înţelegi, fiindcă nimeni, în afară de cei ca mine, nu poate înţelege. Totul mi s-a întipărit în minte şi nimic, niciodată, nu-mi va şterge nici măcar o clipă din acele zile.

Revăzîndu-mi cu ochii minţii, de sute de ori, filmul, ajung uneori să-l privesc detaşat, scurte eclipse, ca şi cînd altcineva ar fi fost în locul meu, şi atunci gîndesc: „Nenorociţii, vai de inima lor!" Scene multe şi învălmăşite, care de care mai incredibile, dintre care două sînt insuportabile, fiindcă îmi aduc şi pustiul şi mila pentru el, şi furia pe mine şi pe toate, şi dorinţa de moarte. Sînt clipele în care îmi imaginez căderea în afund, cu părul mătăsos fluturînd, cu faţa în jos, spre nisip, şi reîntîlnirea noastră de după. Ele două înseamnă ireparabilul, prima chinul lui, a doua rezultatul. De atunci ştiu, numai de atunci, diferenţa între viaţă şi moarte. Poţi să vezi zeci de oameni murind sub privirile tale – şi eu am văzut destui – mult mai mulţi decît într-o revoluţie adevărată – nu-s ai tăi, ăsta-i adevărul, sîntem oameni absolut comuni şi, de la o vîrstă, obişnuiţi cu toate mizeriile vieţii, nu putem prelua la aceeaşi cotă toate suferinţele omenirii. Ajungem, fără să ne dăm seama, să credem în firescul morţii în general. Dacă însă al tău e omul, atunci moartea înseamnă pentru totdeauna şi ţi se pare de neconceput.

Aceste secvențe, clare ca miezul zilei în capul meu, mă cufundă în durerea pustiitoare care nu mai poate, nu mai are cum să mă părăsească. Tu şi alții, la fel de apropiați mie, nu mă lăsați să delirez un timp despre ceea ce îți scriu şi încercați apoi, cu blîndețe, să mă opriți, probabil din milă, cu aceeaşi formulă, veşnic aceeaşi: „Ce te mai frămînți, nu-ți ajunge ce ai?"

Să-ți spun drept, nici eu nu mai cred că fac bine, dar nu pot altfel şi singurul motiv care mă îndeamnă să mai rezist este socoteala mea cu moartea.

Şi totuşi, chiar dacă mi se pare firesc să percepem moartea în diverse feluri, de vină fiind, cred eu, fiindcă n-am altă explicație, numai esența omului, nimic nu ne poate ierta contemplarea ei, prosternarea în fața „Măriei Sale", capitularea fără condiții. Între frica de moarte şi laşitatea conştientă şi letargică este, totuşi, o diferență. Deşi nimeni n-a învins-o cu adevărat, niciodată.

Să nu-mi spună cineva că nu se gîndeşte din cînd în cînd la moarte, fiindcă oricum nu-l cred. Mai devreme sau mai tîrziu, toți, absolut toți oamenii „normali" se trezesc cu frica ei. Bine zice La Bruyère, că moartea nu vine decît o dată, dar te face s-o simți în toate clipele vieții şi că e mai greu să te gîndeşti la ea decît s-o înduri. Norocul este că firea lucrurilor, sau cine ştie cine, a lăsat omenirii nişte guri de aerisire, leacuri contra disperării care ne încearcă pe toți. Efemeritatea gîndului şi

sentimentul că iremediabilul, neplăcutul eveniment i se poate întîmpla oricui, nu şi ţie, te scapă de clipa neagră. Clipa de slăbiciune trece, omul uită că totul este deşertăciune şi-şi urmează scurta traiectorie prin existenţă. Odată, asistam cu şeful meu la înmormîntarea unui profesor distins şi ne-am trezit amîndoi la pasajul cu deşertăciunea, ne-am uitat unul la altul şi el a zis: „Păcat că nu ţinem minte nici măcar pînă la poarta cimitirului".

Dar chiar şi aşa, viaţa asta să fie numai ca o părere, ca o dîră de fum împrăştiată la cea mai neputincioasă adiere? Deşertăciune pură şi absolută? Nu cred totuşi, ceva îmi spune că ar trebui ca omul să se împotrivească acestei debilităţi a vieţii. Reuşeşte sau nu, este infima sa şansă.

N-am făcut nici eu excepţie de la regulă, frica morţii îmi apăruse de un timp. În tinereţe sînt sigur că nu mă preocupa, nu mă interesa, fiindcă gîndeam că este numai treaba altora. De vreo cinci ani, de cînd au apărut scîrţîielile, m-au luat în primire nişte calcule. Chiar în primăvara trecută, nu mai demult, parcă simţeam ceva neplăcut prin piept şi bănuiam ce-ar putea fi. Nu făceam o tragedie din asta, în fond nimeni nu-i nemuritor, ştiu că moartea face parte din viaţă, numai că mă încurca şi mă apucam de numărat: „Va să zică, Lăbuţă Mică are zece ani, mai adăugăm opt pentru liceu, cinci-şase pentru facultate. Îmi trebuie în total paisprezece. Plus, ce buni ar fi încă vreo cinci, să-l pun pe picioare bine, să aibă şi el măcar atîţia ani cîţi

aveam eu cînd m-a părăsit tata!" Socoteli, nu glumă, de ce nu şi vreun nepot, ajungeam aproape şaptezeci.

Acum sînt sigur că se face prea multă tevatură pe seama propriei morți. În fond, frica de moarte este un nonsens, exempul suprem de lipsă de logică. De ce să te temi de ceva inevitabil, ceva ce nu ocoleşte pe nimeni? Frica asta de un fenomen atît de sigur este la fel de absurdă ca şi lipsa de frică sau curajul nebun în fața unuia, oricînd posibil sau chiar probabil, ce te poate învinge, dar pe care îl poți evita dacă eşti atent.

Nu înseamnă că, dacă este aşa, trebuie s-o şi ajutăm, Doamne fereşte! Dar, oricum, se pare că astfel a fost lăsat omul, între defecte, să aibă şi o logică imperfectă şi nefinalizată. Şi asta în esență, nu la modul individual, unde n-ar fi atît de grav.

Este drept că am cunoscut oameni care nu erau îngroziți, deşi erau bolnavi şi conştienți că pot muri în orice clipă. Uica Ion, să vezi ce mai bărbat! Una dintre cele mai dotate minți din cîte am cunoscut, el ştia de toate şi nu oricum, ci temeinic, deşi nu ştiu ce studiase, cred că fusese mai mult autodidact. Dacă se băga într-o discuție cu medicii şi ei nu-l cunoşteau, nu se îndoiau că-i doctor, cu avocații la fel, cu mecanicii auto aşijderea, filozofie, ba a ajuns pînă şi expert în morărit cu patalama şi cu pricepere. Uica Ion, cred că era aproape la fel de deştept ca tata şi unul dintre cei trei bărbați care mi-au marcat existența, primii doi,

fiind bineînțeles, Lăbuță Mică şi tata. Prietenul meu a făcut primul infarct la cincizeci şi trei de ani, dar şi-a continuat traiul cu optimism cumpătat, a muncit, a urcat zilnic etaje – locuia la al treilea –, a ajutat pe mulți, a condus o maşină, a purtat discuții nopți întregi, despre orice, convins sînt că a mai şi iubit. După treisprezece ani i-au reapărut durerile, s-a dus la doctori, a mai făcut o recidivă de infarct, iar a luat-o de la capăt, pînă cînd s-a apropiat de soroc. Ultimele săptămîni i-au fost grele, iar zilele cele din urmă insuportabile, fiindcă, deşi nu era țintuit la pat, ajunsese invalid. Într-un sfîrşit de octombrie, am primit un telefon că fratele mamei a murit şi, ca un făcut, n-am putut-o însoți pe mama la înmormîntarea lui, fiindcă dintr-o dată m-am trezit cu 40 ºC. În aceeaşi seară, m-au anunțat că prietenul meu, dragul de Uica Ion, la aproape şaptezeci de ani, este iar la coronarieni. M-am dus şi, de cum l-am văzut, am ştiut că nimic nu mai poate fi schimbat. Lipsa de aer îl înnebunea, transpirațiile reci îl scăldau şi el, nefiresc de lucid, mă strîngea de mînă. N-am citit pe fața lui nici urmă de frică şi, cînd mi-au pornit lacrimile, m-a apăsat mai tare, îmbărbătîndu-mă. Apoi, uşor agasat de toată starea lui, mi-a şoptit: „Ştiu că ăsta-i sfîrşitul, dar, dacă-i aşa, de ce mama dracului nu vine o dată, ce rost mai are chinul!?” Au fost ultimele cuvinte pe care i le-am auzit, am mai stat pînă şi-a pierdut cunoşința şi-am plecat. Peste încă trei ceasuri, nu mai era. Nu mă pot înşela, doar îl

cunoşteam, lui nu i-a fost frică de moarte, sau, dar nu-mi vine să cred că a mai putut, a încercat să şi-o ascundă, mîndru cum era.

Dacă cineva şi-ar lua inima în dinți şi m-ar iscodi ce socoteală am cu moartea, nu bănuiesc ce-ar putea gîndi, mai ales că depinde şi cine întreabă. Unii, cei puțini, înțeleg şi nu se miră. Majoritatea poate că mă cred sărit şi nu pot să-i condamn.

Dom'le, o urăsc de moarte, dacă aşa ceva este posibil. Şi, cum nu este, o urăsc cu o ură de animal sălbatic rănit; de cînd eram copil asta mi se părea cea mai groaznică ură, ura învinsului, a lovitului, ura umilitului şi neputinciosului, care izvorăşte din certitudinea că adversarul lui este infinit mai puternic, că, orice ar încerca, este terminat. Ura celui căzut la podea, făcut pulbere şi însîngerat, ura care-i răzbate prin ochii aproape închişi şi prin toți porii, privind, atît cît mai poate, de jos, la namila cu brațele triumfător ridicate, mergînd spre colțul său.

Dar şi ea, moartea, are o mică vînătaie de la mine. Nu-mi mai este frică, pe mine nu mă mai are la mînă cu nimic, nu mai are pe cine să-mi înhațe, o chem să apară, să-i dau cu tifla şi s-o scuip în față şi nu vine. Am ajuns s-o şi doresc, adică să-mi fie dragă, într-un mod paradoxal şi aparent nefiresc. Nici aşa ceva nu poate oricine înțelege, trebuie să ai un motiv mai tare decît propria viață ca s-o ațîți şi să şi înțelegi. Numai Mami înțelege, dintre cei pe

care îi cunosc, fiindcă este în aceeaşi situaţie cu mine. Pînă şi Iepurilă se opreşte, nu poate şi nici nu-i convine ideea. Vîrsta nu-i permite, probabil că frica învinge totuşi. Că poate fi aşa m-a lămurit mătuşa-mea, sora lui tata. Să tot fi avut ea vreo cincizeci şi cinci de ani cînd i-a murit băiatul de treizeci şi şapte de ani, electrocutat. Era copilul cel bun; fata, mai mare, deşi locuia la trei case distanţă, nu-i prea avea grija. A rămas cu nora şi cu doi nepoţei, cu sărăcia şi cu relaţiile ca la aproape toate cuplurile soacră-noră, adică pe trei sferturi rele. Dar nu despre asta voiam să-ţi scriu. Durerea ei, ca şi a mea; douăzeci de ani, cît a mai trăit, a plîns, a jelit, o ştia tot izlazul. La început îşi ruga şi ea moartea să vină, însă, după vreo opt-zece ani, am auzit-o: „Ba, parcă aş mai vrea să trăiesc, să mai ajut nepoţii ăştia ai mei". „Va să zică, am gîndit, cînd erau mici voiai să mori, acum te-ai răzgîndit!" Ce putea fi? Ori i se făcuse frică, ori începuse să uite, ceea ce mi se pare tare trist pentru ea, ori amîndouă. Dacă am ghinionul s-o mai trag, ca ea, voi apuca şi singur să aflu adevărul.

La individul care exagerează cu spaima propriei morţi, lipsa oricărei idei despre ceea ce o urmează mi se pare un argument firav. În fond, nu ştim unde ne ducem, convingerea majorităţii, deşi unii pretind contrariul, dar parcă de unde venim avem vreo idee şi de ce nu ne înspăimîntăm? Cînd se vorbeşte despre moarte, auzi pe oricine, cu voce enigmatică, chiar sugrumată, ca şi cînd, dacă ar fi

mai fermă, ar şi fi condamnat: „Vai de noi, ce ne aşteaptă!”, dar n-am citit şi nu mi-a spus nimeni vreun cuvînt referitor la originea noastră. Pe urmă, cred că frica cuprinde, de fapt, şi o undă de regret după viaţă. A, desigur că infinitul morţii, veşnicia ei, este argumentul definitiv al groazei, veche de cînd lumea, deşi frumos a fost spusă la noi, abia acum vreo sută de ani.

Pentru condamnaţii la viaţă, moartea rămîne înspăimîntătoare numai prin durerea şi batjocura pe care ţi le provoacă. Este imposibil ca dispariţia celui mai drag să nu-ţi aducă mereu în minte imaginea chinului şi a prefacerii lui dintr-o fiinţă caldă şi iubitoare, din singura minune a lumii, care valorează mai mult decît tine însuţi, în ceva cu adevărat de nedescris, care nu-i mai seamănă, nepăsător, de gheaţă, şi căruia îi lipseşte totul, în afară de dragostea şi de dorul tău pentru el, deturnate în deznădejde. Din cuvîntul lui, din iubirea lui, să nu mai rămînă nimic! Abia prin asta poate fi moartea înfricoşătoare, prin palpabilul şi prin realitatea ei, nu prin frică, atîta de egoistă. Disperarea, dragostea fără nici o speranţă, inutilă, dar şi indispensabilă şi încrîncenată, doar ele dau măsura pierderii vieţii care este moartea; tunelele, luminile irezistibile, detaşarea n-ar fi de tot exclus să fie, dar ele nu aparţin ireversibilului.

De aceea, vezi tu, pentru mine nefiinţa lui este mai înfricoşătoare decît a mea, fiindcă şi viaţa lui mi-a fost mai dragă decît a mea şi fiindcă mă

fulgeră, secunde sau un minut, un posibil gînd al lui de atunci: „Unde-s Mami şi Tati, care m-au apărat atît pînă acum, am făcut şi eu un picuț pe grozavul, atîta tot, şi, pentru asta trebuie să... mă doare, să mă agăț de cineva, n-am aer...”. Şi linişte! Dacă ar mai fi, mi-ar spune ca întotdeauna: „Nu m-a durut decît puțin, dar ştii, Tati, foarte puțin şi mi-a trecut!” Numai ca să mă liniştească. În acel decembrie, cînd în oraş s-a tras şi au căzut şi copii, m-am surprins lăcrămînd şi zîmbind. Mă întrebam, zănatec şi retoric: „Oare, dacă Lăbuță Mică ar fi lîngă mine şi aş vedea o țeavă ucigaşă şi un deget pe trăgaci, țintindu-l, m-aş arunca în fața lui să-l scap?” Mă şi vedeam ciuruit, cu fața lui mică aplecată asupra mea, poate îngrozit, poate neînțelegînd prea bine ce se petrece. Lacrimile mele nu erau de mîndrie, în fond n-ar fi fost ceva neobişnuit, ci de bucurie că l-am scăpat, că el trăieşte.

Necruțătoarea îți refuză orice şansă, e lipsită de orice cavalerism, este feroce. În fața ei, n-ai nici o soluție şi, gîndeşte-te bine, asta este suficient ca să te cuprindă disperarea şi să nu te mai elibereze niciodată din ghearele ei. Cîte nu pătimeşte omul, mizerie, puşcării, războaie, cutremure şi inundații, din care scapă el şi ai lui toți, şi cîte şi mai cîte. La toate caută soluții, fiindcă ştie că ele există, chiar dacă ele nu sînt ideale, şi asta îl îndreaptă în şa. Poate că nici nu le găseşte, dar nu acesta este cel mai important lucru, esențialul este că le caută, că

este convins că trebuie să existe şi că n-are voie să se lase învins, pînă la un capăt, oricum ar fi el, bun sau rău. Moartea te umileşte, severă ca un major, şi-ți face cu degetul: „Stai la locul tău, aşa cum îl ai, nu te mai zbate, pentru tine sentința este definitivă, n-ai dreptul la recurs!" Nu pot greşi, îți scriu numai ceea ce trăiesc, sînt prins în cuşcă încă viu, n-am unde mă duce, aştept numai să treacă şi timpul meu. Fiindcă singura dorință nu-mi va mai fi niciodată îndeplinită de către moarte, şi asta numai Mami, chinuită cum este, o putea spune, aproape sfîrşită, într-una din zilele noastre de acum, de dorul lui Lăbuță Mică: „Niciodată inimă lîngă inimă, niciodată n-o să-l mai simt la pieptul meu, niciodată, niciodată!"

Vorba lui Mami, să vrei ceva atît de mult, adică să vrei să întorci timpul înapoi măcar cu o clipă, să îndrepți acel ceva catastrofal, şi să nu poți! Singurul lucru fără de care viața nu mai are nici un rost, care înseamnă absolut tot, să-l pierzi fără nici o şansă? Dă-o dracului de dreptate, omule, zic eu, dacă eşti condamnat la neputință, restul ce rost mai are?

Moartea ca moartea, vezi şi tu că mi-am încheiat conturile cu ea, dar nici cu omenirea nu-mi este mai uşor. Nu sîntem prea buni, este sigur, nici la scară largă, nici la lupă. Cei de pe plaja aceea, oameni obişnuiți, aşa cum sîntem toți cînd nenorocirea nu ne priveşte direct. După un intermezzo de cîteva minute, poate o jumătate de

oră, aproape toţi îşi reluaseră plăcerile, în timp ce doar cîţiva, la rugăminţile mele, m-au mai însoţit un timp şi pe urmă m-au părăsit şi ei. Ştiam şi eu bine că nu mai are sens, dar cum puteam să nu mai încerc? Alergam nebun, săream, în timp ce-l strigam, îl imploram să iasă, să-mi răspundă, aşa cum a făcut-o întotdeauna, sperînd într-o minune, iar la cîţiva metri de mine doar, zarurile ţăcăneau şi muzica veselă era necontenită. Bineînţeles că viaţa curge, cruzimea nu era intenţionată, atît putem, atîta dăm şi nimic nu ne schimbă. Crezi că, fiind intolerant, greşesc? Poate, dar dacă, totuşi, cei buni cu adevărat sînt excepţiile şi nu ei sînt cei mai fericiţi, aşa cum îi spunea tanti Tanner lui Lăbuţă Mică?

Ca exilat din lume, pot s-o judec, constat şi acord sau nu circumstanţe atenuante. Nu sîntem capabili de mai multă bunătate, sînt convins. Cantitatea ei este constantă pe lumea asta, doar posesorii sînt alţii. Asta-i părerea mea! Sigur că sînt un excomunicat, cum altfel se poate numi cineva care trăieşte numai pentru el, cu gîndurile lui, care nu mai recunoaşte nimic din jur, ca şi cînd i-ar fi cu desăvîrşire străin micul univers, atît de obişnuit altădată? Într-adevăr, nimic nu mai are aceeaşi semnificaţie, în afară de lucrurile pe care le-a privit, le-a atins, le-a purtat, le-a iubit: curtea noastră, ghiozdanul gol şi trist, papucii, casetofonul cu cască, Teddi... Pe astea da, le simt ale lui şi ale mele.

Gînduri, gînduri şi durere, după toată fericirea pe care am trăit-o, ceva de necrezut. Cînd m-am întors fără el şi am intrat, am început să-l caut, nu-mi venea a crede, nu puteam realiza, preț de o clipă, că Lăbuță Mică nu mai este. Eu m-am amăgit puțin, însă Mami are şi acum momente cînd aşteaptă să vină, de la şcoală, din curte, cu apa minerală, cu bunica-sa de la plimbare, ținîndu-se de mînă, sau să audă soneria prietenei sale galbene. „Omule, nu-i adevărat!" deschide în sfîrşit gura, şi nu-i răspund, o las să se mai amăgească, oricum după o clipă ne trezim iarăşi în aceeaşi durere în care sîntem cufundați.

O dată m-am întrebat, oare care durere este mai mare, aceea că nu mai este, deci pentru el, sau durerea că nu-l mai am, că fericirea mea s-a pierdut, durerea pentru mine? Crede-mă, doar o singură dată mi-am zis: „Mă, nenică, nu cumva durerea ta este egoistă?" şi mi-a fost limpede. Niciodată nu gîndesc şi nu-mi spun, fiindcă mi se întîmplă să şi vorbesc singur sau cu Lăbuță Mică, „Ce mă fac eu fără tine, cine o să aibă grijă de mine", ci mereu: „Copile, puiul tatii, tu ai rămas mic, tu nu vei mai creşte, nu vei mai asculta muzică, nu vei iubi o femeie. Aveai dreptul să speri la orice, de la premiul Nobel, la titlul de campion olimpic, şi în asta, în ceea ce ai fi putut avea, stă toată nedreptatea!" Şi atunci mă apucă mila şi jalea, durerea că el a dispărut şi revolta. De el îmi este jalea întreagă, de mii de ori mai mare

decît dacă eu voi ajunge, să zicem, la un azil de bătrîni.

Mi se pare că cineva a şi scris despre anatomia durerii, dar nu ştiu ce, n-am citit; termenul, cumva sugestiv, nu mi se pare prea potrivit pentru ce se întîmplă cu durerea. Ideea îmi venise de fapt şi mie, dar imediat mi-am dat seama că s-a mai spus, aşa că am părăsit-o. De fapt, durerea are atîtea nuanțe, este schimbătoare cu timpul, încît, atunci cînd mi-am dat seama, parcă făcusem o descoperire, deşi nu se poate să nu fi spus şi asta altcineva, demult de tot. Durerea n-ar mai fi durere dacă nu te-ar durea, ar fi doar regret, părere de rău, poate altceva. La Mami şi la mine este insuportabilă şi pustiitoare, nici în somn nu mă părăseşte, nici o clipă. Lacrimile şi zbuciumul sînt într-adevăr prețul durerii, dar în plîns nu există desfătare, cum credea Ovidiu, există numai disperare. Săptămîni întregi durează starea aceasta, în care nimic altceva nu-ți mai este permis, apoi lacrimile se mai împuținează şi m-am surprins că regret asta şi că o consider o împietate, cu toate că intensitatea nefericirii rămîne aceeaşi. Mi-am zis că durerea mea s-a „maturizat", s-a definitivat şi că n-ar fi exclus să aibă şi bătrînețe; să devină durere blajină, fără dinți, nostalgică. Atunci doar, începe să semene a uitare şi mă apuca spaima de ea şi speranța că nu mă va cuprinde. Toate îşi au rostul lor, deci şi durerea, aşa că o vreau cum este, întreagă şi nealterată; cît timp doare, uitarea nu-i posibilă şi încă n-ai pierdut totul.

De la un timp, dorul de el s-a adăugat durerii, aş dori să-l văd măcar, dacă nu mai pot să-l strîng la piept şi să mă joc cu părul lui. Asta a spus-o şi mătuşa-mea, exact aşa, mai ales cînd ne întîlneam după o despărțire mai lungă: „Veniriți, bine veniriți, maică, da' pe copilul meu nu l-ați văzut pe acolo, departe, că ce dor mi-i de el, maică!" „Dar cum, dor de cineva dispărut?" mă miram. Acuma, ştiu, acesta-i cuvîntul şi aceasta este starea. M-am apucat, de dor, să mă tîrgui cu mine. Prima dată mi-am zis că aş da tot restul vieții mele pentru o zi cu el; pe urmă m-am gîndit: „Zece ani pentru fiecare zi, dar să n-o iau toată o dată ci pe ceasuri sau pe minute". A fost singura dată cînd mi-am dorit să trăiesc mult de tot. Zilele astea am continuat să mă țigănesc şi am ajuns la cinci ani, bineînțeles tot pe îndelete, nu toți o dată, cum îşi devorează animalul prada.

Nebunie curată, recunoaşte că nu ți-a trecut prin minte că aşa ceva este posibil. Atunci sînt iarăşi fericit, amintirile năvălesc şi ne revăd pe amîndoi cu tot ce-a fost; şi ce mult a fost, ce bogăție neasemuită am avut noi doi! În urechi îmi răsună din nou glasul lui şi, poate ți-am mai spus, cînd îl revăd de aproape, întotdeauna ne privim în ochi, ochii lui obişnuiți, avizi de înțelegere şi de iubire, luminoşi şi tandri. Nu ne uităm nici unul în altă direcție, ci aşa cum ne priveam nu demult, că doar copilul meu era ca Mami, nu în jos, nu alături, în suflet, prin ochi.

Şi-l caut mereu de atunci, din clipa nenorocirii, şi dacă nu mă vor lăsa minţile şi puterile, îl voi tot căuta, simt că trebuie. Prima oară l-am căutat în patul lui, în care dormise cu cîteva ore înainte, în dezordinea aceea, cu pijamaua pe plapumă, cu un papuc sub pat şi celălalt sub masă, aşa cum stau şi acum. Era după miezul nopţii şi era ceva absolut neobişnuit să lipsească de la locul lui drag, asta nu se întîmpla decît de două ori pe an, în noaptea de Revelion şi cînd era aniversarea lui. În noaptea aceea nu era nici unul, nici altul din aceste evenimente, era mult mai grav şi definitiv. Din camera lui am ieşit apoi în restul casei, pe scări, în curte, pe stradă, departe şi peste tot ne întîlnim. Lumea din clădire îmi dă pace, oamenii îşi şoptesc „caută paşii copilului" şi înţeleg. Are rost, n-are rost, nu mă întreba, după mine are, iar dacă toţi nenorociţii o fac, înseamnă că această căutare este inevitabilă.

Există locuri care mă atrag, spre care alerg, sperînd să-l găsesc. Vara întreagă am bătut parcurile lui şi în fiecare l-am aflat, cu vîrsta pe care o avea pe cînd nu se dezlipea de ele şi la orele la care se ducea. Stau pe aceleaşi bănci, închipuindu-mi că am cu mine maşinuţa albastră sau punguţa cu biscuiţi, bicicletele mici sau mingea de fotbal. I-am cules şi castane pentru şcoală, dar m-am trezit că n-am cui să le duc. Am refăcut drumul pe care i-am cumpărat şepcuţa de elev şi ultima noastră plimbare, cu oaspeţii. Nimic nu mi-a

scăpat şi, deşi am ajuns să cunosc aproape fiecare detaliu, nici vorbă să mă plictisesc.

Curtea, da, tot ea îmi aduce şi acum cele mai multe amintiri. Ea şi strada noastră, la dreapta şi mai ales la stînga porţii, drumul bisericii şi al şcolii lui. Dacă le privesc şi le calc atent, îl văd aievea, îi simt aproape urma tălpii; şi apoi, mai este şi parcarea de la colţ, unde el veghează mereu cu degeţelul întins spre numerele pe care le silabisea. În curte s-a făcut ger şi pustiu, dar tot îl aştept; uneori, mai ales duminica pe la douăsprezece, deschid uşa boxei, unde adesea luam o „gură de vorbă" cu vecinii. Şi nu trebuie să aştept mai mult de două-trei minute, singur – vecinii nu se mai opresc cînd „am treabă" –, şi Lăbuţă Mică vine, pe bicicletă, se opreşte, pune un picior pe pămînt, cu celălalt tot pe pedală, îşi suflă în pumnii roşii de ger, îşi strînge fularul căzut şi-mi zîmbeşte îngăduitor, ca întotdeauna, ascultînd la ce discut cu imaginarii mei tovarăşi şi aşteptînd să-l zoresc: „Puică Mică, ce te interesează, vrei să îngheţi, umblă, dă-i bice!" Şi el mă înţelege, cum m-a înţeles de cînd era de-o şchioapă, iar eu închid uşa şi plec la Mami să-i povestesc.

Maşina, draga lui maşină, nu ne mai ajută. Am vrut să şi renunţ, s-o vînd, aş putea să mă lipsesc. Numai că, de îndată ce intru în ea, simt o nevoie, ca alţii de drog, să privesc în spate şi Lăbuţă Mică este acolo, nerăbdător să pornesc. O iau din loc, îmi întind mîna dreaptă spre el, însă nu

mi-o mai apucă nimeni. O lipesc iar pe volan şi mă pun pe blestemat şi moartea şi viaţa, care pentru mine au devenit cam totuna.

De atunci bat mereu tabăra lui din urmă, de astă-vară, dar nu oricum, numai cînd este soare. Titus mi-a zis o dată: „Mă, omule, nu te mai duce atît de des, s-ar putea să-şi piardă farmecul". Ce ştie el, n-am cum să greşesc, în locul acela este el. Adevărat, nu-mi prieşte nici acolo oricum, am nevoie de linişte. Norocul meu a fost că, de cele mai multe ori, am găsit-o, liniştea adică, am aflat şi banca de sub nuc liberă şi-am stat numai noi doi, eu şi Lăbuţă Mică. Opresc maşina unde am oprit-o şi ultima oară şi privesc în sus. Iar el se porneşte alergînd, ca şi atunci, şi plecăm pe poteci, la focul de tabără, pe coridoare, în cameră, ne uităm la Wimbledon. Oamenii de acolo au început să mă cunoască şi mă întîmpină discreţi: „Iar aţi venit?" şi mă lasă să colind, să-i văd camera de unde l-am luat plin de viaţă, cu bagaje cu tot. Un lucru nu-mi amintesc bine totuşi, pe ce potecă am coborît, dar nu-i problemă, cobor pe amîndouă, pe rînd. Urcăm în maşină şi-i fac cu mîna. Îl simt prin crengi, îl simt sub braţul meu drept, îl văd fugind spre noi, jucînd şah, aşa cum apare într-un dia, mă mai liniştesc şi pornesc înapoi, tot cu el. Sînt atent să-mi povestească cum a fost cu lecţiile, cu injecţiile acelor prieteni ai lui, să nu-mi scape nimic. Năluciri, amăgiri, desigur, dar, fără ele, ce-aş mai putea să fac? Tot aşa şi şcoala lui, singura, prima şi

ultima. Am ajuns tată de elev de sîmbăta şi duminica, atunci cînd numai Lăbuță Mică merge.

Îl conduc eu, nu, ca altădată, tanti Ani sau bunica sau Iepurilă. La ora fixă plecăm pe acelaşi traseu şi ajungem din timp. La uşa şcolii ne despărțim, el îmi face cu mîna, apoi mă aşez pe o bancă, mereu aceeaşi, pe care o ştiu, şi reiau filmul peste cinci ore cînd revenim spre casă. Între timp calc, palmă cu palmă, locul unde şi-a luat premiul, în curte, şi sînt sigur că ne atingem. Acum stînga îmi atîrnă mai greu, am ghiozdanul în ea, iar dreapta îmi este năduşită, mergem de mînă. Tanti Tanner mă vede şi-mi zice: „Tati al lui Lăbuță Mică, de ce te chinui?" Mă uit la ea surprins, cine se chinuie?

Deunezi, cineva a venit să cumpere computerul lui, cu jocul de fotbal, şi l-am alungat. Cum adică, mîinile lui l-au atins, la el a privit fiul meu, cum să-l vînd, la ce-mi trebuie mie bani, ce să fac cu ei? De cîteva ori m-am gîndit că nici locuința nu-mi mai trebuie, deşi nu-i mare şi m-aş muta dacă aş putea. Dar cum să-l mut pe el cu mine? Aşa ceva nu se poate, ar trebui să iau măcar camera lui, cu pereți, şi cu coridor, cel puțin atît. Şi apoi, cum să mai pot pune cap la cap totul? Adică, mă duc la zeci de kilometri, să-l mai simt o clipă, şi casa lui, unde este mereu cu mine, să o vînd? Să nu-mi mai închipui că-l văd cu mine la sport, sau că saltă pe plapumă în acelaşi loc, sau că scrie la aceeaşi masă, cu soarele în ochi, aplecat peste caiete? Doamne fereşte! Mai bine îi dau foc! E

dreptul lui să rămînă unde a fost. Ţi-am spus, nici aici, nici în altă parte, nicăieri nu mai avem trai.

Capitolul 14

Ce putem să mai facem, existăm. Îl aşteptăm pe el, şi ce-o mai fi nu ne interesează. Şi iarăşi întrebarea întrebărilor: „De ce tocmai el, băiatul meu, de ce nouă să ni se întîmple?"

M-am tot răsîntrebat, ca toţi ceilalţi care sînt ca mine, şi tot fără răspuns. Imediat după, oameni de tot felul, şi credincioşi, dar şi alţii, tobă de carte, îmi spuneau întruna, în esenţă acelaşi lucru: „Dom'le, sau dragul meu, Dumnezeu l-a chemat fiindcă era prea curat, prea bun pentru lumea asta, de asemenea suflete are nevoie, o să fie înger", iar eu pe loc le răspundeam, în gînd, nu ce aş fi vrut, ci ceea ce îmi aminteam în acele clipe, citate de prin cărţi, întărindu-mi şi mai mult aceeaşi idee, că nimic nu-i nou pe lumea asta: „Cel pe care îl iubesc zeii, moare tînăr, ce-i frumos şi muritor prea curînd piere". Ba mi-a stat pe limbă să le zic, tare, o frază cu care să închei discuţia: „Mai tăceţi o dată, mie înger îmi trebuie în locul lui?" Imediat mi-am dat seama că ceva în genul acesta întîlnisem cîndva la Lessing, nu eram original nici de data asta.

Cei mai mulţi mă exasperează cu destinul şi cu soarta. „Aşa a fost să fie, ăsta i-a fost destinul,

altfel nu se poate explica". Asta m-a îndîrjit şi mai mult şi-am început atunci să-mi bat capul, pentru prima dată în mod serios, o fi, n-o fi? Să crezi în destin la nenorocire ar fi foarte convenabil, nu-ţi faci atîtea gînduri. În fond, dacă tot ce-i este scris în frunte îi este pus oricui, înseamnă că n-avem nici o putere, karma deci. Nu-i aşa că-i foarte tentant? Şi totuşi, cine-l orînduieşte fiecăruia, fiindcă o genă a destinului încă n-am aflat să se fi descoperit şi nici una a morţii sau a duratei vieţii omului, deşi n-ar fi exclus să existe. Pînă atunci, să accepţi destinul înseamnă credinţă, aşa că, cine n-o are, nu poate decît să-l refuze. Ar mai fi o explicaţie, destinul şi-l face fiecare aşa cum îl duce mintea, capul lui, da, dar mintea de unde o au unii atît de grozavă că totul le iese perfect şi altora le cade în praf şi singura coajă de pîine pe care o mai au? Şi culmea, uneori, indivizi cu capacităţi intelectuale deasupra mediei se trezesc cu un destin de mai mare mirarea, iar nişte subdezvoltaţi sînt mulţumiţi, pe drept, de ei şi de destinul lor. Să fie oare o bosă a destinului, cum există una a geniului, în pictură, în muzică sau mai ştiu eu în ce? N-aş crede. Şi atunci, cum aş putea eu crede în destin, cînd nici măcar nu ştiu ce înseamnă? Mai mult, îmi trece prin minte că destinul nu este chiar acelaşi lucru cu soarta. Cea din urmă mi se pare a avea un sens mai larg; soarta cuiva cuprinde şi propria existenţă şi pe cea a celor dragi şi relaţiile dintre el şi ceilalţi, ceva mult mai complex. Aşa se face că

oricine-i nemulțumit de viața lui nu zice: „Vai de destinul meu sau al dracului destin am avut”, ci soarta şi-o blestemă. Vreau să-ți spun că destinul lui Lăbuță Mică este o parte mare din soarta mea sau a lui Mami, dacă ar fi să accept că cele două noțiuni există. Dar le refuz categoric, nu pot şi nici nu vreau să le recunosc, deşi argumente ar fi, în ceea ce ne priveşte şi pe noi, şi pe alții.

Cum să nu te prosteşti crezînd în fatalitate, cînd toate s-au legat atît de bine? Gîndeşte-te puțin, născut miraculos, înzestrat cu suflet nemaipomenit şi minte şi credință, pleacă, contra voinței lui în străinătate, încercînd, atît cît a putut, să se opună (cui?). Oamenii vin în vizită după ce îi invitasem noi de mai multe ori, momentul ales fiind însă oarecum neaşteptat, iar Lăbuță Mică, în loc să se bucure la vestea asta, a simțit ceva aproape contrar.

Cînd ei au sosit, pe noi amîndoi ne-a apucat o oboseală cumplită, cum nu mai avusesem de cînd mă ştiu şi nu era un moft; iar dragul de el i-a declarat lui Iepurilă chiar în ziua aceea: „Nu mă duc, nu vreau, apa este urîtă şi neagră!” Totuşi l-am dus şi el a rămas acolo unde nu voia nici în ruptul capului, a intrat singur pînă la burtă, ceea ce niciodată nu făcuse, nici măcar pînă la genunchi, a spus că ştie să înoate, un neadevăr – de fapt, cred că se fălise nițeluş în fața prietenului lui, fără să-şi dea seama de primejdie –, şi că se duce dincolo. Dincolo de apă, pe malul celălalt, sau Dincolo? Totul în nici cinci minute, parcă a fost un scenariu

perfect, în care toți n-am fost decît nişte păpuşi pe care cineva le mînuia. În ce mă priveşte, cunoscîndu-l cît de prudent este, eram liniştit, cea mai gravă linişte din viața mea, chiar în clipa cînd el mergea Dincolo. Mami îl priveşte numai cu cîteva secunde înainte, se bucură fiindcă-l vede vesel, „cu năsucul în vînt", şi, în loc să-mi spună: „Ia uită-te puțin la el!", tace, zicîndu-şi: „Ce-i aşa de grozav?" Nu ți se pare că eram mai păpuşi decît toate păpuşile adevărate? Cine ne mînuise? Şi mai ales de ce atît de perfect şi atît de inevitabil? De ce tocmai de ziua lui? De ce exact după patru luni, nici o zi în plus sau în minus, de cînd se despărțise de bunică-sa?

Sau cum s-a întîmplat cu băiatul vecinului nostru. Avea nouăsprezece ani, aproape bărbat, lucra în fabrică şi era normal la minte. Într-o zi de marți s-a dus la scaldă cu alții de seama lui şi, cum s-a făcut, tatăl lui nu ştie, de abia l-au scăpat de la moarte. A doua zi a umblat să-şi procure alte acte, fiindcă tot atunci i se furaseră cele dintîi, iar după amiază, s-a dus din nou la apă, de data asta singur, şi nu l-au mai aflat viu. Ce-l chemase din nou acolo unde cu o zi înainte îşi văzuse aproape sfîrşitul?

Am mai auzit că un om care avea o singură fiică, la care ținea ca la ochii din cap, trăia, de pe vremea cînd ea abia se ridicase în picioare, cu obsesia că va cădea în fîntînă. Drept pentru care a pus fîntînii capac încuiat cu lacăt, la care copilul n-avea cheie. Au trecut anii, treisprezece la număr,

şi, într-o zi, jucîndu-se cu alţi copii, fata s-a aşezat pe bătrînul capac, care s-a rupt în mijloc şi presimţirea omului s-a îndeplinit.

Alta. Cunoşteam o familie de intelectuali cu doi copii frumoşi, aflaţi în apropierea vîrstei de şcoală. Le plăcea enorm schiul, nu ştiu copiilor, dar părinţilor, mai ales tatălui, sigur. Au plecat, cum mai plecaseră şi altă dată, la munte, dar în acele zile se pornise viscolul. În micuţul oraş de pe poale, au aşteptat două sau trei zile cu ochii pe fereastră şi cu urechea la vîjîitul vîntului. Au găsit în cele din urmă un camion şi au pornit-o către vîrf. De la un punct, drumul se îngreunase, aşa că adulţii au fost obligaţi să coboare, rămînînd în cabină, lîngă şofer, cei doi copii şi bunicuţa lor. La un derapaj violent, uşa s-a deschis şi bătrîna a fost azvîrlită departe de maşină; în schimb micuţii au nimerit amîndoi sub roţi şi au pierit sub ochii îngroziţi ai tatălui. Cine l-a determinat să aştepte atîta ca să urce, cînd logic ar fi fost să plece către casă?

Mami citeşte şi acum reviste străine, cum le citea şi mai înainte, numai că ceea ce urmăreşte este ceva nou. Altădată, viaţa de lux a unora şi modă, acum poveştile asemănătoare cu a noastră. Una mi-a tradus-o şi mie. Familie fericită cu trei copii şi, dintr-o dată, în faţa casei lor, copilul cel mare este lovit mortal de o maşină, în timp ce traversa strada. După un an piere şi tatăl, după doi ani este lovit de tren, pe un scuter, al doilea copil

şi, în fine, nu mai ştiu după cît timp, dar puţin, cel mic, ajuns la treisprezece ani, se loveşte, în viteză, cu săniuţa de un stîlp de beton. A rămas o femeie şi un vraf de fotografii. Toţi pierduţi prin accident.

N-are rost să continui, probabil că mai ştii şi tu o mulţime de întîmplări neobişnuite, unele atît de ciudate, încît ţi se pare că nu se pot ivi decît sub imperiul unei forţe de care nimeni nu poate fi sigur, numită adesea destin. Să-ţi mai spun ceva, dacă-i vorba să-mi isprăvesc ideea, nu cred în destinul meu, dar, cînd este vorba de al altuia, nu mai sînt atît de categoric. Dacă m-ai întreba tu ce să faci, ţi-aş răspunde: „Crede într-al altora, eventual chiar şi în al meu, numai într-al tău să nu crezi nici în ruptul capului". După părerea mea, credinţa oarbă în destin, în fatalitate, poate fi păgubitoare pentru unii, adică: „Dacă tot nu-l putem schimba, la ce bun să mai încercăm?" Noroc că majoritatea se îndoiesc totuşi, unii mai mult, alţii mai puţin, şi, conştient sau nu, se opun, pînă la un punct, de nevoie sau din raţiune.

Pe urmă, acceptarea unui destin, nu păgubos, ci de-a dreptul tiranic, te linişteşte, te poate chiar adormi, nici prin cap nu-ţi mai trece că poţi fi vinovat, cît de cît, fiindcă ai acceptat nenorocirea, n-ai fost în stare s-o prevezi şi s-o eviţi.

Cum adică, să dăm vina numai pe soartă? Va să zică, dacă fetiţa se prăbuşeşte prin capac, n-ai nici o vină, cu toate că n-ai astupat fintîna, n-ai

desființat-o, sau, deşi ai văzut de atîția ani că putrezeşte capacul, nu l-ai schimbat? Sau cel care a insistat atîta să meargă la schi, nu-şi reproşează nimic, nici măcar că n-a avut mai multă grijă de copii? Dar eu? În primele minute, cînd încă mai speram, mă fulgera cîteodată: „Unde am greşit?" şi nu găseam vreo vină. Noaptea, pe mal, bîntuiți de disperare şi împroşcați de țînțari, cînd ne-a găsit Titus, şi Liana, prietena noastră, zguduită de plîns, ne-a întrebat tare: „Ce-ați făcut, măi, ce-ați făcut?", în vorbele acestea am recunoscut şi o undă de reproş. Pînă şi înaltul prelat, căruia Mami i s-a spovedit, i-a zis omeneşte: „Ce-ați căutat acolo?" şi apoi a schimbat-o în: „Ce importanță au cîteva zeci de ani față de viața veşnică împreună cu el?" Deci vinovăția trebuie să fie, este normală şi dureroasă. La Bruyère îmi şopteşte ceva grav, anume că nu există pentru om decît o singură nenorocire adevărată, nenorocirea de a te găsi vinovat şi de a avea ceva să-ți reproşezi. Prin ce-o fi trecut şi el, n-am ştire, ceva dreptate are însă. Şi pe urmă vinovăția poate fi prin omisiune; uită-te la mine, ce trebuia să fac: să mă opun plecării lui cu şcoala, să mergem în alt loc la plajă, să mă opun la poze chiar atunci, imediat, să nu-l las în apă singur… N-am făcut nimic din toate astea, aş fi vrut şi aş fi putut. Numai o dată de n-aş fi greşit, mi-aş fi păstrat fericirea. Ştiu şi ce-mi poți răspunde: „De ce, dom'le, să nu se fi dus, cînd toți copiii au plecat cu învățătoarea lor? Ce importanță are locul, peste tot

i s-ar fi putut întîmpla la fel, dacă nu intra atunci şi acolo, n-ar fi fost posibil în altă parte, la Lăcusta, să zicem, cu un ceas mai tîrziu? Şi pe urmă, nu mi-ai povestit tu că în anul acela aţi mai fost o dată la plajă, fiindcă mergeţi rar de tot, că l-ai luat cu tine în apă mică şi s-a cramponat de braţele tale cu ale lui şi te-a cuprins cu picioarele pe la mijloc, pînă cînd aţi ieşit?" Aşa este, şi totuşi... Toţi avem vină, deşi nu ştiu ce-ar spune un jurist, numai oamenii aceia, musafirii noştri, care parcă au fost mîna soartei, n-au nici urmă de vină. Este drept, este sigur, că, dacă ei nu veneau, noi n-aveam atunci timp de plajă, în ziua aceea nicidecum, însă asta nu înseamnă nimic în ceea ce-i priveşte. Şi deşi Mami le-a scris, se cred, probabil, vinovaţi şi nenorocirea noastră le-a marcat şi lor existenţa. Eu cred că pentru ei a fost doar un exemplu tipic de ghinion.

Pentru cei aflaţi în nenorocire, nu există cale, vreau să spun o cale care să refacă totul sau aproape totul. Speră cei întemniţaţi ani grei, cei care şi-au pierdut avutul tot sau mai ştiu eu ce. De încercat, încearcă şi cei iremediabil pierduţi, ca noi, deşi, dacă mai sînt întregi, ştiu că nimic nu-i mai poate ajuta.

Unii au un fel de noroc. Ei sînt cei credincioşi de-adevăratelea, cei care pun totul în seama lui Dumnezeu, probabil îşi spun ca Iov: „Dumnezeu ni l-a dat, tot el l-a luat, să fie lăudat El". În urmă cu vreo doisprezece ani, la noi în oraş a avut loc o catastrofă într-o familie. Un tînăr tată,

pînă în treizeci de ani, meşterise ceva la o butelie de aragaz, într-o zi, nu pot să spun bună, fiindcă n-a fost, s-au aşezat la masă, el, soția, copilul de trei ani şi cei doi părinți ai lui. Puțin după ce începuseră să mănînce, tînărul a plecat în boxă să aducă murături, dacă-mi amintesc bine. În aceste puține minute, s-a auzit bubuitura la el în apartament. Toți patru au pierit, pe loc sau în două-trei zile, la spital, în chinuri fioroase. După doi ani, tînărul a plecat în Germania şi abia după nouă ani l-am revăzut, prima dată cînd ți-am mai spus c-am fost şi noi în străinătate. N-am stat împreună decît cîteva ceasuri, ne-am plimbat prin oraşul lor, om singur şi de-a dreptul bun, care-şi rumega viața trecută. Cel puțin aşa credeam eu. Acum cîteva luni a revenit în oraşul tragediei lui, ne-a sunat şi ne-am bucurat. În sfîrşit, puteam vorbi cu unul ca noi. Ne-am văzut de două ori, suficient timp să mă lămuresc. Cred că venise puțin şi pentru sufletele noastre, îndemnat de buna tanti Leni. Am discutat de una, de alta şi a sosit momentul să-l întreb şi despre ceea ce mă muncea pe mine cel mai mult: „Spune, cum ai trecut peste toată grozăvia aceea?” Şi surpriză: „Destul de repede, chiar nesperat de repede. După cîteva zile, îmi povestea, am luat Biblia, pe care n-o citisem atent pînă atunci, deşi eram credincios ca orice catolic obişnuit. După un an am plecat şi, acolo unde am ajuns, am început s-o tălmăcesc singur şi apoi împreună cu alții cu aceleaşi idei ca mine şi asta m-a ajutat enorm.

Biblia este o carte adevărată, tot ce-a prevăzut Vechiul Testament s-a îndeplinit, aproape matematic, în Noul Testament şi ceea ce a mai rămas, aşa va fi. Deci, fiindcă învierea morţilor va avea loc şi judecata de apoi la fel, sînt convins că îi voi întîlni pe toţi cei pierduţi, că vom sta iarăşi unul lîngă altul, aşa cum stăm noi acum la masă. Numai că la Judecată, ca să avem parte de fericire şi viaţă veşnică, trebuie să apărem buni, să merităm". Eu, mă ştii doar, am rămas decepţionat. Aşteptam de la sufletul lui un plîns lîngă al meu şi de la mintea lui clară, cum este, o confirmare a ceea ce simţeam eu. E drept, i-am şi răspuns: „Mă crezi sau nu, dar Vechiul şi Noul Testament le-am luat şi eu în mînă de-a doua zi după nenorocire, cred că acesta este gestul dintîi al nenorociţilor. Însă pînă acum Biblia nu m-a liniştit". Ceea ce nu înseamnă că nu l-am crezut că era foarte sincer, că aşa gîndea acum, deşi nu este exclus să fi fost pornit pe samaritenisme, să fi încercat să mă mai potolească.

Lumea de apoi! Convenabilă şi asta, nu zic nu, dar pînă şi Mami, credincioasă obişnuită, dar sigur credincioasă, mi s-a destăinuit o dată: „Cred, numai că mi-e foarte greu să cred şi în lumea cealaltă". Şi atunci, dacă Mami nu, eu ce mai pot face? Mai rămîn două căi, nebunia şi viaţa aproape normală. Absurde amîndouă.

Mi-a fost dat să aud şi gînduri bune transformate în inepţii, adevărate nerozii, de felul: „Trebuie să trăieşti, să mergi cum poţi mai departe,

oamenii au nevoie de tine!" Adică, tocmai eu oi fi indispensabil, ce prostie! Şi apoi, n-ar fi rău dacă aş mai putea. Dar nu văd cum voi ajunge să fiu ce-am fost înainte, cum să mă mai intereseze binele, din fundul hăului unde am ajuns? Dacă sînt blestemat să mai trăiesc, poate că va veni şi vremea aceea, însă acum nu-mi este la îndemînă. Şi nu ştiu dacă cineva merită cu adevărat sacrificiul. Şi apoi, viaţa aproape „normală" presupune exact ceea ce nu-mi doresc, un grad de nesimţire, de uitare, de automatism. Şi atunci, nu-i prea mare preţul binelui? Nu, nu există soluţie.

De judecat au dreptul s-o facă numai năpăstuiţii, restul să judece pe cei de aceeaşi soartă cu ei, n-au cum să ştie legile nefericirii.

Aici s-au terminat paginile scrise de prietenul meu. Chinuri şi gînduri, gînduri pe care eu nu le avusesem niciodată, fusesem iertat. Povestea lor mă întristase, simţeam nevoia să mai vorbesc şi cu alţii dintre cei amestecaţi în ea. Şi apoi, ce s-a întîmplat între sfîrşitul fericirii lui şi vremea la care s-a apucat să-mi scrie? Despre viaţa din nesfirşitele lor luni de după aceea nu aflasem prea mult. Şi atunci i-am căutat pe micii prieteni ai lui Lăbuţă Mică. Le-am găsit şi pe Andra şi pe Drina, mai apropiate de el ca vîrstă, şi, într-un tîrziu, am întîlnit-o şi pe Mihaela.

Andra mi-a vorbit tot de vremurile bune; ea nu fusese acasă cînd cu nenorocirea, a apărut

numai duminică, la o zi după. Şedea ca o băbuță, pe bancă.

„Lăbuță Mică a fost prietenul meu cel mai drag, de cînd mă ştiu, a început, ştergîndu-şi repede o lacrimă mică de după ochelari. Ne-am jucat mult, era un sufletist. Cîteodată era şi răutăcios, dar, dacă mă gîndesc bine, asta s-a întîmplat numai în ultimul an. Cred că se vedea mare deja față de mine. Dar nu ştiu cum. În ultimul timp mi se părea iarăşi ca atunci cînd eram mici, ne jucam din nou cu Mihaela, discutam. Chiar şi mama mea a observat şi i-a spus lui Mami a lui Lăbuță Mică: ‚Aveți un cavaler în casă!'

Acum, dacă el nu mai este, nici un copil din casa noastră nu mai iese în curte, nimeni nu mai rîde. Nici Tati al lui Lăbuță Mică nu mai vine decît rar, se plimbă prin curte tăcut, se uită lung în cîte un loc şi pleacă. Are o barbăăă, şi nici nu mă vede cînd stau cu pisicuța în brațe, pe banca din hol, numai uneori mă întreabă ce fac şi mă mîngîie pe păr. El, care altădată... Ce mai, nene, nimic nu mai merge cum mergea la noi". Fetița asta, brici de isteață şi de inimoasă, îmi spusese ceva totuşi.

Cu Drina nu-mi puteam potrivi programul, aşa că am întîlnit-o mai greu. Codană, domnişoară, sfioasă şi serioasă, bănuiesc că mă cam ocolea, pînă cînd ai ei i-au spus să vină jos, la Lăbuță Mică în casă.

„Ştii, două cuvinte sînt de ajuns, copil nemaipomenit. Pe urmă s-ar putea spune multe, doar că nu-mi vine să cred, nici mie şi nici lui frate-meu, care-i plecat la armată de o lună, că Lăbuţă Mică nu se mai întoarce. Pe capul copilului ăstuia a căzut la început toată lumea din casă. Mic era, drăguţ era, ne jucam cu el de parcă ar fi fost o păpuşică, şi mie tare-mi plăceau păpuşile. L-am văzut crescînd, făcînd paşi, trecînd prin toate şi mă bucuram şi eu, înţelegeam, doar eram cu şapte ani mai mare. Mai întîi veneam la el ca la o minune, apoi să ne jucăm, pe urmă să ne plimbăm. El nu era un mofturos sau ţîfnos, aşa-i era felul. Asculta, prindea orice şi avea răbdare. Mă şi miram cît de cuminte era cu mine, poate că am fost o preferată a lui, cum numai Mihaela şi Lică i-au mai fost. Iepurilă a lui se mira şi ea, cînd eram gata de plecare: ‚Drinuţa, cum te poate asculta şi respecta atîta Lăbuţă Mică?' Sigur, îl mai puneam şi la punct, cînd, rareori, îşi lua nasul la purtare, dar asta n-avea importanţă. Cum să fi fost rea cu el, cînd nu eram obligată, veneam doar de plăcere. Şi unde-l mai pui pe Nenea, care, dacă era prezent numai, fără să deschidă gura, făcea linişte?

Aşa a fost, ne jucam şi mă asculta. Poezii, dacă avea de învăţat şi-l ascultam, le ştia sau le învăţa cu mine, fără fasoane, desenul mergea mai bine decît oricînd, cu ajutor, bineînţeles, că nu avea ‚mînă'.

Bucurii aveam multe, cu micii prieteni lîngă mine, mai ales cînd se stingea lumina, sau vara, în

curte. Îmi aduc aminte bine, o vară întreagă ne-am făcut cort în grădină, din saltele, din pături, din cearceafuri. Abia dacă încăpeam înăuntru eu, Lăbuță Mică, Andra şi, cînd se întîmpla, încă doi-trei copii din vecini. Chicoteli, hîrjoneală, poveşti închipuite de noi, de toate. Dacă tanti, Mami adică, apărea cu cîte ceva, ce credea că ne-ar trebui, apă, o farfurie cu fructe, Lăbuță Mică, crezînd că-l cheamă sus, începea să protesteze: ‚Ne jucăm, ce să facem, n-am nevoie de nimic, ce-ai cu mine?' Dar nici dînsa nu se lăsa: ‚Ce ai, nebunule, n-am treabă cu tine, poți rămîne, numai să luați ceva în gură!' Lăbuță Mică, pe care niciodată nu l-am auzit că i-ar trebui mîncare, se mai liniştea: ‚Bine, bine, poți să le laşi!' Atunci uita chiar să mulțumească, era prea captivat de joacă. Seara tîrziu, stricam cortul şi puneam sub acoperiş toate cele, să nu le plouă, fericiți, şi după ce mai lîncezeam puțin prin curte, dădeam s-o pornim, obosiți, fiecare la el acasă. Pe scări urcam abia tîrîindu-ne picioarele şi în fața uşii lui îl auzeam: ‚Mîine facem din nou cortul, nu-i aşa, Drina, promiți?' Promiteam, eram în vacanță şi-mi plăcea şi mie cu ei.

Nimic, nici un eveniment nu a avut loc la ei fără mine. Crăciunul era minune mare pentru el, mai ales la început; şi toți am încercat să-l facem să creadă că-i adevărat tot ce se întîmpla. Paştele, la fel, sărbătorirea zilei lui, mai ales. Atunci dădea el la iveală tot ce avea mai bun. Cînd era mic de tot, mă plictiseam şi nu puteam sta mult; de fapt, nici

pe el nu-l interesa prea grozav. De cînd cu şcoala, s-a schimbat însă. În apropierea aniversării, îşi făcea cu destul timp înainte invitaţiile, aşa cum putea, singur sau cu Mami. ‚Drina, te rog să vii la ziua mea în..., nu-i aşa că vii?' Serios, rugător, se făcuse mare. Copilul ăsta se maturizase neobişnuit de repede. Ce-mi aduc aminte mai bine a fost acum doi ani. Habar n-am de ce, poate că de fericiţi ce erau, Lăbuţă Mică a avut parte de o sărbătoare cum eu n-am mai văzut. Copii mulţi, masă afară pe balcon, toate bunătăţile, chiar şi pepsi pe săturate, cu care nebunatecul de personaj principal şi-a umplut burtica, aparat de luat vederi, fetiţe mironosiţe, muzică, dans. Nenea a venit tîrziu, cu un coşuleţ cu flori şi de trei ori, da, exact de trei ori l-am auzit pe Lăbuţă Mică murmurînd: ‚Tati al meu mă iubeşte cel mai mult', dar n-am luat în seamă asta. Ştii ce m-a şocat la el atunci? Emoţia, bucuria fără margini că el este în centrul atenţiei şi că el i-a adunat şi pe adulţi şi pe copii.

Vezi mata, acum trecuseră doi ani, numai de o zi mai aveam nevoie. Nenea comandase şi pepsi, şi bere, şi apă minerală pentru sîmbătă. Chiar în dimineaţa zilei de naştere, adică joi, cînd el nu mai era deja, oamenii aceia au venit cu toate cele. A fost ca în filme. Bunica mea le-a spus adevărul, pe rînd, aşa cum au venit. Unuia i-a căzut lada de pepsi pe picioare, acolo a lăsat-o, şi-a făcut cruce şi a luat-o la fugă; celălalt, cu berea, la fel, a spus: ‚Nu poate fi asta casa Cutare, am greşit, scuzaţi,

ieri am vorbit cu tatăl'. ‚N-ați greşit, i-a răspuns bunica, numai că...'

Nici în vizită la ei nu mai pot să merg, mi-e imposibil să revăd camera, în care am fost atît de fericiți, fără el, doar cu pozele lui pe pereți şi cu toate lucruşoarele aşa cum le-a lăsat, că doar nimic nu s-a mişcat din loc. Nici caseta înregistrată acum doi ani n-am privit-o. E tare trist totul". Vocea i s-a frînt şi a ieşit din cameră discret, cum şi intrase.

Capitolul 15

Mai aveam o speranță, ultima credeam eu, Mihaela, pe care o ştiam mai ales din poveştile lui Tati, personaj controversat, căruia el, Tati, trebuie să-i fi păstrat o umbră de resentiment şi pe care o mai văzusem de două ori. Ultima oară cînd ne-am întîlnit, nu bănuiam că voi avea nevoie de ea, aşa că mi-a fost greu s-o găsesc, a trebuit să aştept „să-mi pice în mînă". I-am spus ce-aş dori de la ea şi mi-a răspuns foarte hotărîtă: „Nu vă supărați, dar n-am să pot să vorbesc despre Lăbuță Mică". Am tăcut în fața verdictului ei, dar n-aveam cum să-mi permit să mă dau bătut: „Atunci încearcă şi tu să aşterni pe hîrtie tot ce vrei, dinainte şi din ultimele luni, Lăbuță Mică te-a iubit atît de mult. Şi tu pe el, ştiu asta". „Şi asta cred că mă depăşeşte, însă voi încerca, numai că o să mai dureze". Ne-am înțeles

să ne vedem peste o lună, să-mi dea ceea ce cu greu o făcusem să-mi promită. Mi-a telefonat din timp, încă nu terminase. Nici nu-mi făcusem prea multe iluzii, dar de data aceasta era de înţeles. Au trecut de fapt două luni şi jumătate pînă ce mi-a pus în mînă cîteva coli rupte dintr-un caiet studenţesc. Nu le-am modificat cu nimic, atîta doar că voi începe cu P.S., fiindcă avea şi aşa ceva.

„P.S.: Ceea ce am scris mai sus a ieşit foarte greu. Am scris şi am rupt şi iar am scris şi iar am rupt. Cuvintele sînt prea sărace ca să poată cuprinde ceea ce a fost între noi doi, să-l pot aduce pe Lăbuţă Mică al meu, aşa cum îl ştiu.

Mă hotărîsem să nu mai scriu, dar fiindcă dumneavoastră aţi vrut atît de mult acest lucru, m-am chinuit cu scrisul şi am plîns întruna. Cum să scriu despre el la trecut? El a făcut, el a zis, el a rîs. Cum oare? Nu pot face aşa ceva, el trăieşte în sufletul meu şi totuşi e dus şi îmi lipseşte atît de mult.

Sîmbăta trecută trebuia să vă aduc hîrtiile. Am venit pînă la poarta d-voastră şi mi s-au muiat picioarele, nu voiam să mă vedeţi plîngînd. La ei acasă, mi-e groază să merg, să văd curtea pustie şi casa goală. Şi totuşi am să mă duc mai des decît am făcut-o în ultimul timp. Unde eşti tu, Lăbuţă Mică, iepuraşul meu drag?

Vă rog să mă iertaţi că v-am trimis atît de tîrziu ceea ce am scris, m-a îndurerat mult, abia am putut scoate şi nimicul acesta”.

Era modestă. După ce o să citiți, o să-mi dați dreptate. A început aşa:

„În sfîrşit am ajuns, din nou am întîrziat, dar, dacă nu întîrzii, nu mă recunosc. Apăs pe butonul soneriei. Ţrrr! Se aude o uşă deschisă şi trîntită, apoi paşi repezi şi mici se apropie:

- Cineee-i?

- Hoții! mă prefăceam.

- Ştiu, tu eşti, tu eşti. A venit Mihaela!

În loc să-mi deschidă, se aud aceiaşi paşi apăsați: zdup, zdup! Şi parcă-l văd cum țopăie de bucurie de-a lungul holului, ca un ieduț, cu picioarele lui lungi şi fragile. Abia apoi îmi deschide uşa şi sare direct în brațele mele cu un:

- Ai venit, mă! cam supărat.

Poate că niciodată nu voi mai simți atîta căldură, poate că nimeni nu se va mai bucura ca el cînd mă vedea.

Da, eu sînt Mihaela, am 25 de ani pe care abia acum mi-i simt. Pînă acum mă credeam mult mai tînără, fiindcă eram legată încă puternic de copilărie şi firul ce mă lega era Lăbuță Mică.

Prima dată cînd am aflat de el a fost în urmă cu unsprezece ani. Tocmai mă întorceam cu părinții şi sora mea mai mică de la mare. Nenea ne aştepta la gară să ne spună vestea. A trebuit să treacă ceva timp să-l pot privi. Un puiuț de om, nişte mînuțe mici, mici şi nişte picioruşe delicate, ca de

gînganie, cu care el, năzdrăvanul, îmi va da mai tîrziu, atîtea şuturi în fund.

Anii au trecut repede şi Lăbuţă Mică a crescut. A venit vremea să se ducă la grădiniţă. Într-o după-amiază am mers cu el, cu Danița, prima lui iubire, şi cu Andra la un film de desene animate, ceva cu muşchetarii români. În staţie, în timp ce aşteptam tramvaiul, a fost de ajuns un moment de neatenţie ca el să dispară. Mă uit disperată în jur şi îl văd. Ce credeţi că făcea? Se postase între două femei, cu gîtul întins şi, foarte concentrat, asculta discuţia lor. Era un găgăuţă, ca o babă curioasă. N-a gustat filmul, dăduse tot timpul semne de nerăbdare. Andra, în schimb, a fost încîntată. Pe drumul spre casă le-am pus tot felul de întrebări, să văd ce-au înţeles din film. Lăbuţă Mică, evident, fusese cu capul în nori, aşa cum era adesea. Le-am mai povestit filmul încă o dată şi apoi ne-am jucat de-a muşchetarii. Lui îi plăcea să facă pe personajul negativ. Îmi amintesc, şi s-au scurs cinci ani de atunci, ne jucam de-a Ileana Cosînzeana, Zmeul şi Făt-Frumos. Doamne, am rămas de piatră cît de mult trăiau nătărăii mei mici totul. Şi aproape pe loc mi-am zis: Păşesc în a doua mea copilărie, ce-i cu mine, cum se poate, învăţ să merg în această lume frumoasă de la un băieţel de şase ani? El îmi deschisese uşi fermecate, el le trecea pentru prima dată, dar eu? L-am luat în braţe să mă uit în ochii lui, să-i mulţumesc, însă n-aveam cui, cum putea bănui el, mica minune, ce-i în capul meu?

A mai trecut un an, prichindeii mergeau pe bicicletă şi Lăbuţă Mică începuse şi şcoala. Inventase un joc nou, ‚Hoţii şi poliţistul', în care eu trebuia să fiu poliţistul, iar el cu Andra, hoţii. Din frunzele adunate făceam bani. Să-l fi văzut numai, cîtă satisfacţie era pe mutrişoara lui Lăbuţă Mică, atunci cînd scăpa de poliţist. Hohotea, şmecheraşul, şi tropăia de bucurie, mă ‚duseseră', cum le plăcea să se laude.

În anul următor, atît de greu pentru mine, am simţit nevoia să vin la ei foarte des. De cîteva luni îmi murise tatăl şi imediat am realizat ce important este să ai ambii părinţi. Tata îmi lipsea, nu foarte mult, ci nespus, şi atunci l-am simţit pe Nenea, pe Tati, cum îi zicea fecioraşul lui, ca pe tatăl meu. Îmi impunea prin tot ceea ce era şi făcea, şi bun şi aspru, şi vesel şi serios, copilul lui era mîndru de el cum puţini copii erau. Mica arătare crescuse, avea putere, îi venise o nouă plăcere, să mă strîngă în braţe cît putea de tare şi, scuzaţi-mă, să-mi tragă picioare în... partea din spate. Nu se jena s-o facă şi în prezenţa lui Nenea şi el privea la primele scene, fără reacţie. Dacă Lăbuţă Mică apuca să-l vadă în timpul ‚acţiunii', se oprea pe loc.

Eram şi eu atentă la Nenea, n-avea în ochi decît drag şi înţelegere, ce-o fi fost între ei, ce influxuri îşi transmiteau, nu pot să ştiu. Iarna aceea i-am învăţat, pe el şi pe Andra, ‚Chimiţă'. Luam o căciuliţă, puneam în ea trei bilete cu numele noastre şi trăgeam la sorţi cine va fi legat primul la

ochi. Doamne, ce țipete prin casă! Sigur că el avea obiceiul să trişeze, ridicîndu-şi puțin de tot fularul, să vadă unde sîntem. Mare golan! Şi dacă-l dojeneam şi-i ziceam că nu mă mai joc dacă trişează, ştiți ce făcea? Zîmbea şmechereşte a mirare, arcuindu-şi sprîncenele lui frumoase, țopăia puțin prin casă şi sărea de gîtul meu: ‚Joacă-te, nu mai fac, crede-mă!' Şi mai făcea şi totuşi ne jucam şi terminam seara la masă, cu Nenea în picioare, pe lîngă noi, îmbiindu-ne cu de toate. Plecam în sfîrşit, condusă de Lăbuță Mică, ciupită toată, că avea năravul ăsta şi cu Mami şi cu tanti Ani, ciufulită şi, credeți-mă, fericită, dar nu oricum, peste măsură. Îmi găsisem aproape o a doua casă.

A venit primăvara, prima în care ieşeam cu bicicleta pe stradă. Era bucurie pentru amîndoi, mai ales pentru el, dar şi pentru mine, cu toate că mai trebuia să-l şi feresc de rele. Am făcut o înțelegere între noi, să oprească la intersecție, să traversăm împreună; am uitat să spun că alergam numai pe trotuare. Niciodată n-a încălcat regula; atunci cînd ieşea pe poartă devenea serios, respecta toate tratatele noastre. Prima oară cînd am ajuns cel mai departe de casă, ne-am pomenit în centrul oraşului. Şi ca să sărbătorim evenimentul, de parcă atinseserăm Everestul sau Antarctica, l-am invitat la cofetărie. A primit bucuros, înăuntru vorbea tare şi rîdea din toată inima. În timpul ăsta a ajuns în dreptul nostru un vînzător de ‚Loz în plic'. Lăbuță Mică n-a ezitat, a tras unul şi, norocos cum era,

doar mai cîştigase şi o maşină la CEC, a tras zece lei. Vînzătorul l-a mai momit cu încă unul, dar s-a izbit de refuzul copilului; a pus banii în buzunar, cu remarca: ‚Ce-i sigur, e sigur'. El, cel pe care sutele de la sorcovă îl lăsau rece, gîndea, cum mi-a spus: ‚Aia-i altceva, toţi sînt darnici de sărbători, dar ăsta-i norocul meu!'

În sesiunea din vară, după fiecare examen, eram nelipsită de lîngă el şi o tuleam cu bicicla. Grozav îi mai plăceau maşinile, nu însă şi maşiniştii, adică şoferii; era pur şi simplu înverşunat împotriva celor ce goneau peste măsură. Cînd vedea o maşină ce nu părea că vrea să ocolească, indiferent ce ar fi întîlnit în cale, îi făcea atîtea semne, încît, dacă ar fi şi observat acei oameni, s-ar fi supărat rău de tot. Cel mai des îşi punea arătătorul la tîmplă şi şi-l înşuruba; ba cîteodată îşi ridica braţul din cot şi învîrtea mîna la stînga şi la dreapta şi invers şi oricine ştie ce înţelesuri aveau gesturile. Se înfuria şi zicea: ‚Tati al meu, ce elegant conduce!'

În curte era hărmălaie mare vara. Prinsa, ‚scunsa', bătăi, alergări, mai pe urmă, fotbal. Într-una din zile a fost tare obraznic şi m-am supărat de-adevăratelea pe el. Eram cu bicicleta în cel mai mare parc al oraşului şi prea îmi trăsese multe şuturi şi-mi dăduse multe ‚flituri', dacă ştiţi ce-i aia. I-am spus că nici nu mai vreau să-l văd, că niciodată n-o să mă mai joc cu el, eram furioasă. Cînd şi-a dat seama că vorbesc serios, s-a întristat,

rîsul i s-a frînt, s-a urcat pe bicicletă şi a pornit-o încet înaintea mea. Deodată a pus frînă, a coborît, a aruncat bicicleta într-o parte şi a alergat cît a putut de repede spre mine să-mi sară în braţe: ‚Te rog frumos, iartă-mă, dar iartă-mă, eu te iubesc atît de mult, să nu mă laşi, să nu mă părăseşti, să mai vii pe la mine!' M-a lovit o fericire, cred că nici asta n-am s-o mai simt vreodată. L-am strîns în braţe cît am putut, l-am simţit atunci pentru prima oară ca pe un frăţior mai mic şi nespus de drag; dorinţa mea de cînd mă ştiam se împlinise, aveam un frăţior şi am trăit atîtea după-amieze fericite! Fiindcă-l iubeam, am început şi eu să-l testez, să-l fac să învingă micile obstacole care-i apăreau mereu în cale. Şi el mă ajuta în ce doream, era ambiţios. Cînd ceva nu-i reuşea, se înverşuna să poată, să cîştige. Ţin minte, eram în Parcul Florilor, pe vremea cînd el nu ştia încă să-şi stăpînească bicicleta şi nu putea să ia prea bine o curbă. A încercat de zeci de ori pînă a învins-o şi pe asta. Mă apucase şi pe mine ambiţia, doream să înveţe de fiecare dată ceva, să nu consider pierdut timpul petrecut împreună, timp pierdut pentru el. Pentru asta mă pregăteam, citeam legende istorice, fabule şi pe drum i le povesteam lui. Cînd el a început cu engleza, am făcut o înţelegere, eu să-l ajut s-o înveţe mai repede, el să mă iniţieze la germană. Se distra grozav că nu pronunţam corect şi uneori nu mă ierta: ‚Cum, nici atîta nu ştii? Ce proastă eşti!' Cred că ar trebui să-l corectez un pic pe Nenea

care, după cum îl cunosc eu, îl credea prea blînd şi tăcut. Lăbuţă Mică era şi aşa, nu neg. Dar copilul lui, pe care eu îl întovărăşeam în multe, avea şi lungi perioade în care nu ierta. Vreau să zic nu era bleg, era numai un binecrescut din naştere şi, pe deasupra, mai putea fi şi vesel, şi hotărît, şi limbut, şi agitat, de toate, ăsta-i adevărul. Păi, la fotbal, în curte, ce puteau să-mi audă urechile cînd ne încintam şi el făcea, în toiul luptei, aprecierile! Cînd apăram bine poarta venea spre mine rîzînd: ‚Bună, bună, văd că ştii să joci. Nu grozav, dar merge!', însă, dacă mingea mă depăşea, nu mă ierta: ‚Bă, ce proastă eşti, da' ce proastă poţi să fii, cine te-a pus în poartă, nimic nu poţi!' Şi îşi însoţea vorbele cu bătăi repetate peste fruntea lui mică. Nici prin cap nu-mi trecea să mă supăr pe iepuraşul meu drag, şi, acum, cînd îţi povestesc, plînge sufletul în mine.

‚I want to be a doctor

To make the children strong.'

Două versuri dintr-o poezie pe care a recitat-o la serbarea ultimului sfîrşit de an şi care i se potriveau atît de mult inimii lui fără margini în iubire.

Mă miram cît de frumos pronunţa şi ce solemn era! Şi ce singură mă simt cînd mă gîndesc la zilele şi la orele în care aş putea fi acum cu el şi în care mă pîndea cu urechea la uşă, în zadar de multe ori. ‚Lăbuţă Mică, rogu-te, iartă-mă pentru acele aşteptări, cînd sufletul tău era nerăbdător,

n-am putut, aşa sînt eu, a fost singura noastră legătură în care eram slabă cu tine şi, nu numai cu tine, mă cunosc, aşa o să rămîn.'

Într-o zi ne aflam în parcul cu jocuri al oraşului şi ne dădeam pe tobogan amîndoi. Un grup de băieţandri tocmai voiau să bată un ţigănuş. Am luat-o într-acolo, să vedem ce se întîmplă, ne-am dumerit, l-am scăpat şi l-am luat cu noi. El, Lăbuţă Mică, l-a prins, delicat, de mînă pe murdarul pui de ţigan şi era, pe cînd îl mîngîia, de o simplitate şi de un firesc, de parcă ar fi fost fraţi. Niciodată nu l-am văzut altfel decît bun, simplu şi altruist. Şi niciodată nu povestea, nu se lăuda, era bunătatea inconştientă, înnăscută şi probabil indispensabilă lui.

Multe îmi răsar în minte, unele mai limpezi, altele mai puţin, dar ce voi ţine la cel mai drag loc al inimii cît voi trăi, va fi o zi ca în basme, aceea în care şi-a aniversat nouă anişori. Ce-a fost atunci, să mă ierte Nenea, nici el n-o ştie prea bine şi poate n-a savurat-o ca mine. Lăbuţă Mică era singurul băiat, aşa s-a nimerit, era vara şi se plecase în concedii. L-am luat la dans, dar nu i-a plăcut, s-a intimidat, fiindcă era privit de prea multe perechi de ochi. O, cînd eram numai noi doi, el trăgea de mine, să dansăm şi să cîntăm muzică populară. Cîte vise nu mi-am făcut, să mai crească, să ieşim la teatru sau mai ştiu eu unde, deşi, dacă mă gîndesc bine, trebuia să vină ziua în care totul s-ar fi schimbat şi din băieţel ar fi devenit flăcău, cu alte

dorințe. Normal, nu? N-apucasem atunci să meditez la asta, dar cît de mîndră m-aş fi simțit privindu-l cu o fată alături: ‚Oare el să fie lunganul ăsta cu plete, copilul care avea atîta nevoie de mine?' Privesc uneori în gol şi-l văd ca pe Nenea, numai că mult mai înalt, făcînd totul la fel ca el: ‚Ca tata vreau, Tati al meu a fost invitat, Tati a scris, Tati a zis...'.

În ultima primăvară, nu-i prea mai plăcea să ieşim cu bicicleta, ci pe jos, să discutăm. O dată, cînd ne întorceam, s-a oprit şi, foarte serios, m-a întrebat:

- Tu peste un an termini facultatea. Atunci ai să mai vii pe la mine?

Am rămas surprinsă de întrebare, cît de departe gîndea; nici urmă de reproş în glas.

- Ce părere ai tu despre mine?

- Nu te supăra, mi-a răspuns în grabă, vreau numai să ştiu, să fiu sigur.

- Bineînțeles, dacă voi rămîne în oraş. Dar poate o să am un bebeluş şi o să vii tu să te joci cu el.

- Tu, un bebeluş?

- De ce nu, ştii cîți ani am?

- Vreo douăzeci şi patru.

- Păi vezi, şi n-ar fi timpul?

- O, Mami avea cu mult mai mult, pînă atunci poți şi tu să aştepți să ne mai jucăm noi doi.

Ne-am continuat drumul pe lîngă căminele studențeşti şi tocmai treceam prin dreptul unor corcoduşi înrodiți cînd s-a repezit cu: ‚Hai, te rog,

să ne umplem buzunarele, să le ducem bunicii mele. Nu ştii cît îi plac, eu cred că astea îi amintesc de corcoduşul de lîngă poarta casei ei.' L-am ascultat şi cînd am ajuns acasă am văzut cîtă dreptate avusese.

Iarna trecută, ca niciodată, am petrecut mult timp împreună. Tanti a fost plecată departe vreo două săptămîni şi am trecut să-l ajut la lecţii, fiindcă Nenea nu prea avea răbdare. Şi era atîta de distrat ‚frăţiorul' meu! Înainte de a sosi eu, îşi făcea temele, repede, repede, nu conta cum, numai să le termine odată. Prima întrebare: ‚Ţi-ai făcut temele azi, Lăbuţă Mică?' ‚Sigur, gata sînt, să ne jucăm şi pe urmă le controlezi'. Uneori era dezastru şi o lua aproape de la capăt. Într-o seară, Nenea era de serviciu, acasă era numai Iepurilă. ‚Hai să vedem!' i-am zis. La germană avusese de învăţat o poezie şi nici măcar toată, ci numai cîteva versuri. ‚Ah, liebe, liebe Schnee, Ah liebe, liebe Schnee, Ah, liebe liebe Schnee!' şi tot aşa. ‚Ce s-a întîmplat, l-am întrebat, ce poezie uşoară ai tu de spus, numai un singur vers în toată poezia?' Şi-a împreunat mîinile şi a început să mă învăluie cu cea mai nevinovată privire din lume. ‚Dar, dar...'.

‚Ce dar, dar, ai învăţat-o?' ‚Dă-mi repede cartea să mă uit!' Doar cîteva minute, în care i-am corectat tema de la mate, i-au trebuit şi, uşoară ca o păsărică, i-a ieşit toată poezioara.

Între timp, Nenea a dat telefonul obişnuit: ‚Ce faci, Lăbuţă Mică, cum te simţi, ce-ai păpat?'

Pînă aici simplu, putea fi cinstit. ‚Dar cu temele cum merge?' l-a mai întrebat. Ştiţi ce mi-au auzit urechile? ‚Daaa, toate sînt gata, foarte bine!' M-am apropiat tiptil de el şi i-am făcut semn cu mîna cît de mare o să-i crească nasul dacă minte. L-a apucat rîsul lui şmecheresc şi tare. ‚Ce-i cu veselia asta la voi?' s-a mirat Nenea. ‚Nimic, Mihaela se bucură ce bine le-am făcut, acum ne jucăm şi apoi mîncăm!' Mincinos mic, mincinos mic, ce frumos ştiai să minţi! Mai erau şi altfel de momente, în care-l vedeam îngîndurat. Se apropia sfîrşitul de trimestru şi-i mai trebuia un zece la engleză. De aceea, n-avea linişte deloc pînă ce nu terminam şi cel mai mic amănunt. În ultima şi cea mai importantă zi, aşa ne înţeleseserăm, să apar pe la cinci. Dar nu-mi adusesem la timp aminte, că era tocmai ziua în care tata împlinea doi ani de cînd plecase pe drumul fără întoarcere. Am întîrziat aproape două ore şi, cînd am sunat, nu mi-a răspuns nimeni. ‚Unde să fie?' Pînă la urmă i-am telefonat de la Drina; cînd a auzit că sosisem, a ţipat de bucurie. Nici n-am apucat să cobor, că el şi ieşise desculţ pe scări, ca un mic nebun:

- De ce n-ai venit, mă, la cinci, credeam că n-o să mai vii; învăţam, de aia nu te-am auzit!

Am continuat treaba, am dormit la ei, dimineaţa l-am ascultat din nou, l-am dus şi la şcoală şi la despărţire m-a rugat: ‚Să vii la unş'pe treizeci, să vezi ce-am făcut!' M-am dus, reuşise, luase zece şi dădea tîrcoale curţii şcolii, emoţionat şi fericit.

Într-o sîmbătă seara am rămas iar numai noi doi: ‚Tati şi Mami sînt invitaţi la o aniversare, vino să stai cu mine!' Şi nu-l putusem refuza. Am privit la TV şi apoi l-am dus la culcare la el în cameră, singura unde se simţea în largul lui. Înainte de a adormi, probabil tot aşa cum proceda şi cu Mami, m-a alintat, m-a mîngîiat lung pe păr, în timp ce-mi zicea: ‚Eşti aşa de micuţă, mănînci cît o vrăbiuţă şi ai fundul cît o căpşunică'. Aşa o fi, dar ce mult îi plăcea să lovească în căpşunica asta! L-am rugat să nu mă trezească dimineaţa devreme, cum îi era obiceiul, dar credeţi că a contat? La şase fix a fost lîngă patul meu; l-am simţit, dar m-am prefăcut că dorm încă. A plecat pentru cîteva momente, împins de milă, dar nu l-a ţinut mult, a reapărut tiptil şi a tras plapuma jos de pe mine, cu rîs nebunesc. ‚O, nu, Lăbuţă Mică, lasă-mă să dorm, mi-e sooomn!' ‚Hai, te rog frumos, vino la mine să ascultăm radio, la şapte douăzeci e sportul'. Nu mai era nimic de făcut, l-am urmat, cu plapuma în braţe şi cu speranţa deşartă, după cum bănuiţi, să mai prind o jumătate de ceas de somn. A tot vorbit, m-a gîdilat, a rîs, pînă la opt, cînd ne-am dus să mîncăm. ‚Ai grijă, mi-a şoptit, calcă cu grijă, încet, încet, tu nu ştii cum doarme Mami, ca un iepuraş. S-a culcat tîrziu, să n-o trezim!' Ni se inversaseră rolurile.

Pe urmă a intrat în cămară, desculţ cum îi plăcea, şi a ieşit cu mîna la spate: ‚Închide ochii, te rog!' I-am închis, deşi îmi era o teamă grozavă:

‚piper, sare, ce-o aduce?' Nu, îmi adusese o portocală şi mi-a dăruit-o fără vorbe, emoționat. El era ca o tolbă de bunătate şi din ea scotea în fiecare clipă cîte ceva.

Acele zile dense mă urmăresc, ochii lui, nu numai frumoşi, ci şi deschişi şi mai ales sinceri, nu-mi dau pace. Mereu îi văd plini de toate dorurile lumii şi numai rareori un pic mustrători, cum nu-i văzusem aievea. Asta vine din mine. Şi îmi vorbesc cu glas tare: ‚Oare, de ce el a putut să-mi dea mie atîtea, şi eu, de ce i-am rămas datoare?'

Am trecut şi eu prin multe, nu mai sînt, în fond, copil, mai ales acum. Şi chiar dacă aş mai vrea, n-aş mai putea. Cu el am pierdut şi cea de-a doua copilărie, pe care mi-o dăruise."

Capitolul 16

„A venit sesiunea, apoi am plecat acasă, la țară, a continuat Mihaela să scrie. Mama, singură, avea nevoie de mine. Trecuseră aproape şase săptămîni de cînd nu ne mai întîlniserăm, deşi de cîte ori n-avusesem în gînd să-i vizitez! Cînd, din senin, trăsnetul lor s-a abătut şi asupra mea. Ne aflase la TV, nu mai ştiu ce se dădea. Mama a venit palidă, de la telefon, mi-a bîiguit vestea, s-a aşezat pe covor. ‚Cuuum, ce tot spui, ce prostie, nu-i adevărat, nu se poate, n-ai înțeles bine, l-o fi furat

cineva, trebuie să fie altcineva, nu el!' ‚El este, fata mea, l-am întrebat şi pe Nenea!'

Am fugit la oraş, să mă conving cu ochii mei: ‚Nu poate fi adevărat, n-are cum să fie el, el, cel mai ocrotit, cel mai isteț, cel mai prudent, nu poate fi adevărat!' Asta am murmurat tot drumul. De la gară, în plină noapte, n-am mai aşteptat tramvaiul, am pornit-o la goană, nebuneşte, peste stopuri, peste linii, peste străzi. Am ajuns şi m-am convins. Ei nu veniseră încă şi Iepurilă nu aflase, nimeni n-avusese curajul s-o anunțe. Au sosit acasă după miezul nopții, fără el; cînd i-a văzut, bunica lui s-a prăbuşit. Bănuise totuşi ceva, cînd, rînd pe rînd, cei sosiți mai devreme, aşa cum puteau arăta, nu-i spuneau altceva decît: ‚S-a îmbolnăvit'. Îmi aduc aminte totul, deşi aş vrea să uit zilele acelea. Am fost şi eu cu ei peste tot, dar nu pot spune nimic, nu pot rosti şi nu pot scrie. Ceva însă trebuie să aflați, ceva ce n-are asemănare. Figurile lor, glasul de animal pe moarte al lui Iepurilă, şi Lăbuță Mică. Uneori, noaptea, mă trezesc din acelaşi coşmar, cu scene din ceea ce am trăit atunci. Aceeaşi vreme de sfîrşit de lume de a doua zi, fulgere, tunete, trăsnete, cutremur şi pe Nenea, legat în funie, atîrnînd de pe pod, şi apoi intrînd în vîltoarea de nedescris, pornită ca dintr-o ură neghioabă contra oamenilor, şi în nămolul pînă la piept, din care se chinuia să iasă, ca să-şi mute pasul, să caute, sub privirile disperate ale lui Mami. Şi peste o zi, micul meu prieten, el parcă, şi totuşi,

atît de trist! Cînd l-am reîntîlnit, după atîta timp, el micul meu prieten vesel, al cărui plîns nu l-am auzit niciodată, țineți bine minte ce vă scriu, avea pe chip o tristețe nemăsurată şi din ochi îi şiroiau lacrimi sîngerii, da, lacrimi de sînge, parcă regretînd şi cerîndu-şi iertare, cum o făcuse înainte de atîtea ori, pentru tot atîtea fleacuri, cum numai el ştiuse.

Apoi, o goană nebună prin durere. N-am văzut şi cred că n-am să mai văd vreodată nişte oameni atît de duri cu ei înşişi. Şi timpul nefericirii trece nespus de greu şi e lung ca infinitul. Au trecut peste ei sărbătorile de iarnă şi i-am văzut în acele zile şezînd față în față amîndoi, cu privirile goale, ațintite spre locul unde în anii fericiți era brăduțul cu cadourile sub el şi copilul lor cu mica sorcovă. N-au plecat din casă decît la el, să-i ducă pomulețul minuscul, în ziua de Ajun. Numai de două ori în timpul cît am stat cu ei l-am auzit pe Nenea deschizînd gura; prima dată cu fotografia lui de exact acum un an în mînă, i s-a adresat: ‚Copile, unde eşti acum, unde ai plecat singur, fără mine?' Apoi, în aceeaşi zi, ca din senin, o muscă dezorientată i s-a învîrtit în față şi s-a aşezat pe scrumieră, iar Nenea, care era scîrbit de muşte şi care altădată ar fi strivit-o fără şovăire, i-a vorbit; ‚Tu eşti, Lăbuță Mică, te rog mai rămîi!' Mi-a fost de ajuns, am plecat acasă fără să-mi iau rămas bun.

De Revelion nu m-am mai dus, pur şi simplu mi-a fost imposibil. Mama şi soră-mea au trecut de

cu seară să-i vadă, dar Nenea le-a luat-o înainte: ‚Sper că n-aţi venit cu vreo urare. Ce prostie să serbezi cu atîta încăpăţînare trecerea unui an şi sosirea altuia. Obligaţia şi dreptul lor să vină şi să treacă, lumea asta, bătaie de joc în faţa timpului. Şi să te mai şi bucuri că unul s-a pierdut şi despre celălalt nu ştii nimic în ce te priveşte. Oameni buni, cîţi dintre cei ca mine acum au fost nenorociţi la începutul anului trecut fără ca mie să-mi pese şi cîţi dintre cei fericiţi acum vor fi ca mine la anul? Eu am terminat-o cu chestiile astea!’

Cînd am aflat, mai că i-am dat dreptate, aşa sinistră cum este. Spune şi matale, fiul şi mama într-un an şi înaintea lui absolut, dar absolut nici o lumină, cît de mică?

Ei nu suportă nici compătimirea şi doar puţini mai pot aduce în faţa lor vorba despre ce a fost, noi, cei cîţiva prieteni ai lui Lăbuţă Mică. Le-a rămas speranţa cîte unui vis care nici ăsta nu le vine cît ar dori ei de des. Îmbătrîniţi înainte de vreme, sprijiniţi unul de celălalt, cu duminicile acum goale, şi cu tot restul lumii întoarsă cu susul în jos, din care mie mi se pare că ei mai pricep tare puţin, asta le-a rămas. În toamnă, aproape una de cealaltă, zilele lor de naştere au trecut neobservate, nimeni n-a avut curajul să le facă vreo urare. Dăduse Nenea de înţeles că blestemă pe oricine le-ar dori sănătate. Parcă-i văd cu privirea aţintită spre uşa prin care anul trecut ieşise şi le urase el, primul, spre uşa, care, de data asta, a rămas închisă.

Iar eu? Mai sper şi acum, ca, de fiecare dată cînd ajung în curtea cea atît de dragă şi mie, el să-mi sară în față şi, la despărțire, să-mi spună ce-mi spunea, ceea ce niciodată nu uita: ‚Mă, să vii şi săptămîna viitoare!' Săptămînile trec şi nimic, nimic. Minuni nu se mai fac."

Aici s-a sfîrşit destăinuirea Mihaelei şi, cînd am terminat de citit, mi-a părut rău. Da, Lăbuță Mică fusese un copil rar. Şi apoi, m-am convins încă o dată că sînt un norocos, dacă Tati m-a ales pe mine să-mi destăinuie, celui dintîi, povestea lor şi îi sînt recunoscător pentru ea.

Ultima dată, cu adevărat ultima, cînd prietenul meu a mai deschis discuția, ne aflam tot acolo unde i-am găsit şi prima oară. Venise primăvara, cu verdele crud în iarbă, cu pomi înfloriți şi, ici-colea, cu cîte-un fluture grăbit.

- A trecut şi Paştele, a constatat simplu Tati al lui Lăbuță Mică, alți copii, alți iepuraşi, bucurie, măcar pentru cîteva zile, în case obişnuite, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat în lumea largă. Mami şi eu, două furnici peste care cineva a apăsat o talpă neagră şi feroce. Nici glie verde, nici puişori, nici ouă roşii, pentru noi nu mai există culoare şi nici viață.

Dintre toate zilele acelea de început de Paşti, una a fost aproape de nesuportat pentru mine, fără ca nici măcar Mami să bănuiască. A fost ziua

Floriilor catolice, cînd ne-am luat definitiv rămas bun de la tanti Tanner. Rămăsese toată iarna în țară, să-şi lichideze gospodăria şi să-şi vîndă căsuța, adică întreaga ei viață. Ceea ce a şi reuşit, şi urma să plece înainte de Sfintele Sărbători. Am invitat-o la o masă pe care am dorit-o, aşadar, sărbătorească. Şi, cu toate acestea, am ispăşit-o cu toții într-o atmosferă de un nefiresc firesc, cu sufletele grele, bîntuite de trecut.

Da, tanti Tanner şi fiul meu fuseseră prieteni, se îndrăgiseră şi se prețuiseră unul pe celălalt, cu profunzimea şi sinceritatea pe care le-o dăduseră fiecăruia vîrsta şi munca lor de ființe cinstite, aşa cum erau amîndoi.

De cînd hotărîsem s-o invităm, am ştiut că va fi o zi grea şi m-am temut de ea. Şi aşa a şi fost.

Cînd, în sfîrşit, a sosit şi clipa despărțirii, tanti Tanner, lăcrimînd, a şoptit: „Îmi este aproape imposibil să mai revin, cu toate că las aici toată viața şi tot restul ce mi-a mai rămas. Dar n-aş putea suporta să trec prin fața căsuței mele şi să cer voie unui străin să-i mai revăd fiecare colțişor, care, oricum, n-o să fie ce ştiu eu. Şi la voi, cum mai pot veni? Sper că şi voi şi soțul meu mă veți ierta. Înțelegeți?”

O înțelegeam, cum să n-o înțelegem? Cînd uşa s-a închis în urma ei, am suferit îndelung. Era uşa pe care ieşise de sute de ori, după ce ea, Lăbuță Mică şi cu mine discutam, ne bucuram şi ne sfătuiam, după aproape fiecare oră, uşa în spatele

căreia am fost atîta, dar atîta de fericit! Acum plecase. Cuplul Lăbuță Mică – tanti Tanner dispăruse, de parcă nici n-ar fi existat, şi de acum numai mintea şi inima mea aveau să-i mai revadă şi să-i mai simtă de nenumărate ori, aplecați peste cărțile lor...

Isuse, cît de singuri am rămas! Nu mai recunosc nimic din ceea ce a fost o atît de nemărginită fericire. Ne zbatem, cu puterea peştelui scos din gîrlă de două zile şi pus să trăiască într-o căldare cu două degete de apă. Probleme nu mai avem. Şcoală n-avem, griji n-avem, fiindcă, vezi tu, nu mai avem nimic, nici măcar interese. Ce ne mai poate interesa? Am uitat ceva, avem totuşi gînduri, ele nu ne ocolesc şi mai avem şi vreo doi-trei prieteni. Şi în plus, cum neghiobia nu ocoleşte pe nimeni, am şi eu parte de ea din cînd în cînd. De pildă, mă întreb destul de des, inexplicabil de des, deşi răspunsul mi l-am dat de mult, şi tocmai în asta constă neghiobia, ca şi cum ai încerca să rezolvi o problemă de matematică, mereu pe aceeaşi cale şi cu acelaşi singur rezultat: „Oare, dacă Lăbuță Mică n-ar fi fost deloc, ar fi fost mai bine sau mai rău?" Frate al meu, e sigur, pentru el, mai bine, pentru noi ar fi fost mai rău, poți să mă crezi. Cei care nici nu bănuiesc măcar ce înseamnă să ai copii, n-au cum înțelege, cel puțin unii, dacă nu chiar toți. Ei sînt acum oameni normali, însă n-au aflat ce înseamnă fericirea adevărată şi nici nefericirea. Dacă eu, în starea mea de acum, aşa

simt, ar putea să-mi dea crezare. Cu ani înainte, pe vremea cînd parcă zburam pe străzi, nu păşeam, un prieten mi-a povestit ceva asemănător, de care abia în ultima vreme mi-am amintit.

Un tată, poate mai tomnatic decît mine, avusese şi el un fiu, care ajunsese student şi care, la timpul povestirii, împlinise nouăsprezece ani. Într-o vacanță de iarnă a plecat la munte, la schi. După vreo cîteva zile de la întoarcere a simțit dureri în gît, puțină febră, ceva ca o gripă. Verdictul doctorilor a fost însă cumplit, avea leucemie acută, o boală fără milă atunci. După ce au încercat cele mai specializate clinici, s-au lămurit, şi tatăl şi, ceea ce mi se pare teribil, şi băiatul. Şi într-o zi, fiul lui i-a spus: „Tată, ştiu totul, du-mă acasă, vreau să mor acolo". Tatăl a avut curajul să-l asculte şi aşa au făcut. Le mai rămăsese o lună şi toată luna aceea, clipă de clipă, au stat împreună, tatăl şi fiul lui. Doar cîteva minute, îmbătrînitul de timpuriu a plecat în oraş să-i cumpere ziare noi. În ultima zi, băiatul l-a întrebat: „Oare de ce tocmai eu, tată, sînt eu cel mai rău din lumea asta ca să mor atît de tînăr?" Nu ştiu ce i-a răspuns şi după puțin timp s-a dus, ca în fiecare zi, să-i aducă nenorocitele de hîrțoage. Cînd s-a întors, copilului i se scursese şi ultima picătură de viață. Omul s-a cufundat în cele mai negre reproşuri: „Blestemat să fiu, l-am lăsat singur în ultima lui clipă!"

Trecuseră ani buni cînd cel care îmi istorisise tragedia l-a întîlnit într-o biserică, în care

nenorocitul se ruga din nou. Tatăl a simţit nevoia să-i spună simplu: „Te miri? Îi mulţumesc Domnului pentru că mi l-a dat totuşi, fiindcă aşa am ştiut şi eu ce înseamnă fericirea, pentru că mi-a spus şi mie cineva ‚tată'!"

- Are dreptate, şi-a continuat Tati vorba, de mii de ori are dreptate, ce păcat că nu toată omenirea îşi dă seama de asta. Dacă ar fi aşa, toţi am fi mai buni, poate că nici războaie n-ar mai fi şi cîte şi mai cîte rele. Cu ce mă deosebesc eu de acel tată? În mod esenţial, cu nimic, povestea noastră este aproape identică; numai atît, n-am cum să ştiu dacă el şi-o fi simţit fericirea şi înainte, ca mine, sau şi-a dat seama de ea numai la sfîrşit. Oricum, îl iubesc pe acel om, el este fratele meu şi, dacă ar mai fi trăit acum, l-aş fi căutat, poate.

Nenorocirea n-are nevoie de consolare, de cuvinte, ea are nevoie numai de izolare şi de singurătate. Totul îl nemulţumeşte pe nefericit, îl agasează, fiindcă îl depărtează de ale lui. Se înstăpîneşte în singurătatea asta o linişte ireală, aproape absolută, încît adesea mi se întîmplă să-mi aud şi gîndurile şi, poate nu crezi, mii de greieri îmi răsună în urechi. Orice zgomot, cît de mic ar fi el, îl percep ca pe un tunet şi mă face să tresar.

Oamenii? Puţini îmi fac bine şi ei sînt numai prietenii lui Lăbuţă Mică şi cîţiva dintre ai mei, cei ce tac sau vorbesc puţin şi domol; vorbăreţii, agitaţii, ‚bine intenţionaţii', care încep să spună verzi şi uscate, adunate de prin lume, mă indispun

şi mă fac să-mi pierd cumpătul. Cum mă mai pot interesa războaiele, foametea, frigul şi prostia care se cheamă politică, dacă pentru mine chiar şi sfîrşitul lumii sau propriul meu cancer n-ar însemna mare lucru? Singurătatea din jurul meu mă ajută să-mi adun gîndurile, să retrăiesc trecutul nostru fericit, s-o iau de la început, să-mi dau seama unde am greşit şi mă cufund în ea pînă cînd încep să-mi ţiuie urechile. Adică, m-aş putea linişti dacă n-ar fi şi pustiul din mine şi neastîmpărul, cîteodată. Sufletul golit, siguranţa ireparabilului şi a pierderii oricărui sens de viaţă, gîndul chinuitor că, pînă în ultima mea clipă, voi avea în faţa ochilor şi în minte, cumplit de zadarnic, imaginea lui Lăbuţă Mică, cu toate expresiile lui pe figură, de cînd era numai de o şchioapă şi pînă ieri. Preocupat sau zîmbitor, flegmatic sau puţin speriat şi încurcat, sigur pe el sau muncit de îndoieli, solemn sau şugubăţ, îl revăd de parcă ar mai fi. Cîteodată, senzaţia de real este mai puternică decît realitatea însăşi. Aşa mi s-a întîmplat duminica trecută. Am fiert, adică Iepurilă a fiert, o mămăligă mare, din care am dat şi vecinilor, însoţită şi de altele, care se potrivesc şi care-i plăceau şi lui Lăbuţă Mică. I-am pus şi lui şi am privit într-acolo. Jur că l-am văzut: mînca liniştit, dar cu poftă, mămăligă cu lapte, iar mîna stîngă umbla mereu pe sub tricou, mîngîind burtica. Ce-am simţit? Curios, nu chin, ci doar regretul că nu-l puteam atinge, şi dorinţa să fie mereu astfel. Şi, la urmă, o imensă

părere de rău că l-am putut pierde prosteşte, cînd l-am avut atît de formidabil! Toate la un loc sînt pentru mine un imens gol, atît de dureros, aproape organic dureros, încît numai cine l-a trăit îl înțelege, iar comparația cu un pustiu la propriu este numai o nevinovată metaforă.

Domnule, nu-mi mai găsesc locul nicăieri, de parcă mi-aş ispăşi deja blestemul. Acasă nu-mi este bine, la vecini nici atît, stau cîteva minute şi ceva mă cheamă înapoi, în singurătatea mea. Pe urmă plec să-l caut în altă parte şi apoi iarăşi, repede, înapoi. Dacă plec departe nu mă mai grăbesc la întoarcere. Acum cîtva timp, pe iarnă, am călătorit şase ceasuri cu trenul, la trei sute de kilometri, pentru douăzeci şi patru de ore, cu treburi, dacă la mine mai poate fi vorba şi de aşa ceva. La întoarcere trenul a avut o întîrziere de trei ore şi eu, netulburat, am aşteptat fără vreun gînd de revoltă. Mai bine de o oră, chiar în picioare, lîngă un ghişeu, cu ochii la casierița bătrînă şi de treabă, am stat la mila ei, să-mi schimbe biletele pe care le aveam, cu altele. Pierderea timpului nu mă deranja, îmi era indiferentă şi mi-am dat seama că nu m-am enervat, ca mai înainte, am constatat doar, ca şi cînd ar fi fost vorba de altcineva. Mă gîndeam la acest altcineva, ca la un străin ferice, şi mi-am zis şi bucuros pentru el şi puțin invidios pentru ce fusese: „Bine îi era, dom'le, fericitului ăluia care alerga cu bagajele în mîini şi pe spate, să-l cocoşeze nu alta, de la un avion la celălalt, contra

timp, numai să ajungă cu un ceas-două mai devreme, la el acasă. Acum văd că nu-l mai interesează, poate să nici nu mai vină trenul, n-are cine să-l aştepte, nu mai are pentru ce să se grăbească şi niciodată n-o să mai aibă. Prăpăditul!" Adevărat, nimic nu mă mai atinge, nimeni nu mă va mai atrage către casă cum a făcut-o Lăbuţă Mică şi nimeni nu mă va putea constrînge, vreodată, eu nu mai am nici dorinţe, nici motive. Şi asta numeşte cineva viaţă?

Cu toată fericirea mea de dinainte, sau poate de aceea, mă străfulgera uneori gîndul acela sinistru, meditam, scurt, cum am mai putea trăi dacă ni s-ar întîmpla şi nouă ce li se întîmplă altora, adică exact ce-a fost. Mă uitam la Mami, fericită cum era, şi-mi ziceam: „Ar fi imposibil." Şi acum constat cu uimire în ceea ce o priveşte pe Mami şi cu dispreţ pentru mine că, uite, se poate, nu bine, dar se poate, netrebnica mea existenţă picură în continuare. Asta mă înfurie de-a dreptul, cum e posibil, şi la ce bun? Mă gîndesc uneori, cu oroare, cum m-ar privi el, cu toată bunătatea lui, cu ce mirare şi cu ce milă ar face-o, dacă ar putea să mă vadă, agitîndu-mă ca un robot, fără rosturi, conducînd maşina şi chiar zîmbind. Abia atunci groaza mea şi sila mea de mine ating o altă culme.

O dată, doar o singură dată, preţ de cîteva secunde, m-a cuprins mila de mine însumi, dar m-am scuturat de ea furios. Asta a fost cînd, după opt luni de calvar, am venit pentru prima dată cu

avionul din capitală. La coborîrea scărilor, m-am oprit şi mi-am aruncat fără să vreau, cum se poate întîmpla oricui, privirea spre geamul sălii de aşteptare. O clipă l-am văzut din nou, la fel ca astă-vară, aievea, deşi eram lucid. Erau copii cu năsucurile tremurînd de nerăbdare, dar erau alţii, aşteptînd alţi taţi care păşeau grăbiţi spre ieşire. Pe mine nu mă aştepta nimeni. Mi-am luat mica valiză şi am urcat în maşina comună. Şi dacă asta ar fi fost tot, ar fi fost încă bine. De Mami nu-ţi mai povestesc, se tîrîie între el şi credinţă, şi eu o văd ca şi terminată. Prietene, eu sînt numai tată, cu Mami e altceva. De ce suferinţă fără leac?

Pentru mine, viaţa s-a împărţit în trei perioade: înainte de Lăbuţă Mică, cu el şi fără el. De dinainte, nu-mi amintesc mare lucru, în afară de şcoală şi iarăşi şcoală, de care m-am săturat, mi-a devenit nesuferită. Apoi, examene, concursuri şi moartea lui tata, vezi tu, cam puţin şi deloc plăcut, atît de puţin, încît atunci cînd un tînăr coleg mă întreba: „N-aţi mai vrea să fiţi din nou aşa, ca noi?" îi răspundeam convins, sub privirile sale uşor ironice: „Ceva mai tînăr poate, însă, sub treizeci şi cinci, în nici un caz". Era un fel de barieră care mă despărţea de greul cel mare de pînă atunci şi cum puţin după aceea a apărut şi fiul meu, totul mi se părea fără dubii. Nu mi-a trebuit prea mult să mă lămuresc, vorba lui Mami: „Asta da viaţă!" Am început atunci să mă uit din nou în oglindă, să privesc în jurul meu cu un alt interes, mă bucuram

de orice şi devenisem mai bun. Cu el am reluat totul, mi-am retrăit copilăria aşa cum aş fi vrut s-o trăiesc cînd a fost rîndul meu. Viaţa mi se părea formidabilă, merita să exist.

N-ar trebui să te mire cînd spun că am trăit numai atunci şi că de fapt am unsprezece ani şi aici am terminat-o cu totul. Straniu, am fost un nou-născut bătrîn şi voi fi, indiferent cîţi parşivi de ani vor mai veni pentru mine, un bătrîn copil. Voi fi ca un urs în hibernare, ca un nebun ştiut numai de mine, care se va hrăni din ceea ce a acumulat prin copilul lui. Nimic nu se va mai adăuga, adică nimic semnificativ la cei unsprezece ani cu Lăbuţă Mică. Noi doi am fost şi am rămas egali în vîrstă, absolut egali, născuţi şi dispăruţi în aceeaşi clipă.

Epilog

„Nu-i durere mai mare decît să-ţi aminteşti
de timpuri fericite în vremuri de restrişte”.
Dante, Infernul

Omul s-a oprit din vorbit, în ochi cu luminița pe care i-o ştiam; nu era vorba de nebunie, continua doar să-şi devoreze proviziile lui de fericire. Cînd luminița a dispărut, a reînceput.

- Ce înseamnă unsprezece ani pentru mine? Prea crud şi prea nedrept de puțin şi dacă cineva hotăreşte pentru toți, foloseşte criterii neînțelese mie. I-am auzit pe mulți: „Măi nene, unii trăiesc în unsprezece ani cît alții într-o viață lungă de zeci şi zeci de ani, fiindcă spiritul lor se îmbogățeşte cu o sete nemaipomenită, cu sentimente şi trăiri, cu sensibilitate şi bunătate, pe care le revarsă spre cei din jur. Alții nu ajung la aşa ceva nici la optzeci de ani”. Chiar dacă aceşti oameni cred într-adevăr în ceea ce-mi aud urechile de la ei, pe mine să mă scuze dumnealor, nici prin cap nu-mi trece că ar putea avea dreptate. Adepții reîncarnării se omoară să-şi impună ideile şi poate că reuşesc, însă numai la unii dintre cei cu credință, pe mine şi ei mă lasă rece. Un prieten în vîrstă, adevărat filozof, intelectual de rasă, încearcă să mă lămurească: „Vezi tu, evoluția omului într-o singură viață este

imposibilă. Copilul învaţă totul atît de repede, în nişte salturi care ni se par de înţeles, dar nu sînt. Ei vin pe lume cu o experienţă trăită altădată, altundeva şi nu-s proprietatea noastră, a părinţilor lor. Mai mult, gîndeşte-te, cîte învăţăm noi de la ei, chiar înainte să glăsuiască sau să fi căpătat obişnuinţa acestei lumi. Şi apoi, ce-s copiii-genii dacă nu cazurile cele mai clare de naştere cu o experienţă anterioară? Să cînţi perfect sau să compui la cinci-şase ani, să înveţi matematici la o vîrstă la care de obicei micuţii au probleme cu tabla înmulţirii, ce altceva poate fi? Şi, iar este sigur, cei care pleacă devreme ştiu tot!" Ultima frază era singura pe care o credeam adevărată, Lăbuţă Mică, chiar dacă nu ştiuse totul, ştiuse multe pentru vîrsta lui, în orice caz, mai multe decît mulţi, foarte mulţi bătrîni.

Viaţa de acum, de după el? Gînduri şi căutări şi nimicnicie. Într-o zi, Iepurilă m-a întrebat ceva despre presimţiri; zicea că ea n-a avut. Eu nu cred nici în presimţiri şi chiar dacă uneori mi se pare că ceva seamănă cu ele, resping dinainte ideea asta. Ceea ce vreau să-ţi înşiruiesc atribui numai felului meu de a fi puţin prăpăstios. De mulţi ani, citind mica publicitate, cînd dădeam peste anunţurile cele mai năprasnice, mă puneam în locul acelor oameni: „Oare ce-o fi în sufletele lor?" Aruncam ziarul şi alungam gîndul nebun. Groaza de a nu-l pierde, pe care subconştientul meu a purtat-o mereu, îmbrăca şi alte forme. De pildă,

cînd era răcit şi avea febră sau chiar sănătos fiind şi dormeam cu el, îl pipăiam, nu ca să-l acopăr, ci să mă conving că este încă viu, că trăieşte. Cînd fusese mic de tot îi puneam un receptor de telefon alături să-i aud respirația, chiar dacă înainte de culcare mă jucasem cu el, şi-l gîdilasem şi rîsese, fiind în cea mai bună formă.

La o vreme o şi înnebunisem pe Mami cu o întrebare, mereu aceeaşi, pe care i-o puneam copilului: „Te simți bine, îți este bine?" Oriunde, pe drumuri mai lungi, la soare, la oftalmolog, la biserică, la serbare, cînd stătea mult în picioare, de fapt oriunde şi oricînd, mă apuca, cu rost sau fără, ideea mea fixă ce-mi apărea fără greş. Mami începuse să mă şi ia la rost: „Ce-i omule, ce vezi la el ce eu nu pot vedea, de ce să nu-i fie bine, ce motiv are?" Tăceam, avea dreptate, numai că ceva ce mă depăşea mă făcea să-l tot supraveghez, să nu se întîmple ceva rău şi să nu fiu pregătit să-l ajut.

Pe urmă atîta l-am tot fotografiat, încît s-au adunat sute de poze, albume întregi cu toate vîrstele lui. Era şi în asta o febrilitate de care mă miram şi eu, dar nu mă puteam abține. Cînd a început să vorbească, înregistrările radio s-au ținut lanț, iar ştergerea unei casete, cea mai bună dintre toate, de la unul dintre Crăciunuri, mi-a adus o adevărată criză de nervi. Mami ştie, i-am spus: „Îmi vine să mă împuşc, dar n-am cu ce!" Şi el, Lăbuță Mică, se zbenguia pe lîngă mine, habar n-avea! Mai apoi videocamera şi filmări, şi periplul

nostru din a doua zi a anului trecut, ultimul, cu el prin parcuri, pe străzi. Şi atunci subconştientul îmi lucra febril, să nu pierd vremea, de parcă cineva sau ceva mă tot împingea de la spate. Şi în sfîrşit a pus stăpînire pe mine gîndul să-mi cumpăr loc de veci. Cînd i-am destăinuit lui Mami după ce umblu, n-a protestat, i-a fost indiferent. „Nu strică, i-am argumentat, am găsit mai aproape de poartă, să nu-i pară greu lui, ştii cum sînt băieţii. Şi apoi, cică unul care şi-a aranjat toate chestiile astea a făcut trei renovări pînă i-a venit vremea să-l ocupe!" Nici nu m-a băgat în seamă ... şi uite ce-a putut să iasă!

De cînd avea bicicletă şi de cînd bunicu-său dinspre mamă dispăruse, din primăvară şi pînă toamna, drumul lui şi al lui Iepurilă era cimitirul, liniştit şi tocmai bun pentru plimbări fără grija accidentelor. Normal că-i plăcea şi, precum odinioară nu se mai sătura citind ce scria pe maşini, tot astfel studia acum înscrisurile şi epitafurile, comentîndu-le cu bunica lui. Aşa s-a făcut că în fiecare zi treceau printr-un loc alături de care scria: „Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie", frază a cărei rostire, cu voce tare, puţin aplecat spre monument, Iepurilă spune că îl delecta. O citea cum este scrisă şi apoi o traducea şi o comenta cu cel care se afla întîmplător cu ei. Dumnezeu ştie de ce se legase atît de mult de cele cîteva cuvinte şi ce putea pricepe el din toate acestea.

Ce presimţiri? Grija pe care i-o aveam, despre asta este vorba. Dacă ne lansăm în

răstălmăciri, orice întîmplare şi orice clipă pot fi interpretate în fel şi chip. Chiar şi acea, neobişnuită pentru un copil, dorinţă de sănătate a lui Lăbuţă Mică, de fapt instinctul lui de conservare, cineva mi-o prezenta ca pe o împotrivire faţă de un destin pe care şi-l presimţea. Nici vorbă, îmi cunosc bine puiul, se născuse grijuliu şi prudent, după cum se născuse sentimental şi distrat şi neatent la mărunţişuri. Bineînţeles că sănătatea şi viaţa nu i se păreau mărunţişuri. De cînd avusese parte de injecţii cu penicilină, cînd cu scarlatina adică, ura durerile de gît şi făcea tot ce putea să le evite. Ţi-am mai povestit, Lăbuţă Mică adora îngheţata şi totuşi o mînca după un ritual prelungit şi discret în societate, savuros şi plescăitor din limbă, acasă. Punea în gură numai un vîrf de linguriţă şi-l clătea pînă se prefăcea într-un lichid cald, căruia îi dădea drumul la vale. Putea să fie graba din lume pe noi, nu se abătea cu nimic, decît să greşească, mai bine renunţa. Lică a pierdut cu el, la cofetărie, şi o oră, iar pe stradă, cînd cu musafirii, cu toată veşnica mea nervozitate, şi-a văzut, deloc supărat, de treabă.

Ce vrei să însemne mai mult pentru odorul lui Mami decît s-o ocolească zile în şir, chiar pe ea, cînd făcea vreo viroză? O privea din uşă şi, nici după ce febra îi dispărea şi-l chema, nu se apropia imediat. „Să mai treacă încă o zi, să fiu sigur”, îl auzeam. Dar apoi, cît de repede puteau ei doi să recupereze scurta despărţire!

Tristețea era însă totală cînd se întîmpla să fie, totuşi, bolnav. Nu mai rîdea, lăcrima şi aş fi făcut orice să-l înseninez puțin, aşa cum am încercat la Paşte, cînd am venit cu iepuraşul şi cu puişorii. Cerea termometrul din oră în oră şi, dacă febra nu-i scădea, începea s-o dojenească pe Mami. „Cînd îmi trece? Nu vezi că nu-s bune medicamentele pe care mi le-ai dat, schimbă-le, trebuie să ştii asta fără să-ți mai spun eu!" Iar dacă, indiferent de cum îi era starea, pierduse fie şi numai o jumătate de grad, era zîmbitor: „Gata, merge bine, îmi trece!" Acum, cînd îți istorisesc, îl văd cît se poate de clar, şi iarăşi cred că doarme, sau se preface numai, în camera lui. O dată, o singură dată a uitat de prudență şi-a fost destul!

Şi vocea lui Tati al lui Lăbuță Mică se frînse pentru moment.

Tot ce-a fost de făcut a făcut, chiar şi ochelarii i-au devenit dragi, dacă erau obligatorii. Îmi aduc aminte că, atunci cînd am ieşit de la oculist, m-a privit şi m-a întrebat: „Cît o să-mi trebuiască?" I-am răspuns fără ocolişuri: „Tot timpul de aici încolo!" Singurul lui protest a fost „Da' de ce?", nimic mai mult. De ani de zile nu mai era nevoie să i se spună: „La spălat pe mîini!", el era primul care pleca şi cu delicatețe, să nu jignească, îi întreba şi pe alții, ca într-o doară: „Nu vreți să vă arăt baia?" Se freca de trei ori cu săpun,

pînă îi „scîrțîiau” lăbuțele. Ce mai vrei? Aflase că animalele pot aduce boli şi, deşi-i plăceau şi pisica şi hamsterul Andrei, nu le-a vrut în casă la noi. Era prudența ideală. Începuse să meargă singur la şcoală şi aveam emoții, aşa că într-o zi am vrut să mi le alung. Am ajuns acolo la vremea cînd ştiam că se termină orele, m-am ascuns şi l-am lăsat s-o pornească. Era în martie, cernea o ploaie măruntă şi rară din cerul închis. L-am urmat la vreo cincizeci de metri şi l-am privit. Îmbrăcat pe măsura timpului, a pornit-o agale. Ghiozdanul burduşit îi atîrna la spate cu bretelele fugite la vale, pe brațe. Omulețul meu era sigur de ce făcea, îşi vedea de drum fără să arunce nici măcar o privire înapoi. A traversat corect, cu pasul puțin mai mare, fără să alerge, şi, fiindcă aşteptase cîteva zeci de secunde să apară verdele, m-am retras, de frică să nu-şi întoarcă ochii şi să mă observe. L-am spionat încă vreo trei sute de metri, pînă unde era traversarea cu probleme, la un colț strîns, peste liniile de tramvai şi peste strada circulată. Era atent numai la ceea ce avea de gînd să facă, restul, în care intram şi eu, nu-l interesa absolut deloc. Pe trotuar s-a oprit, şi-a aruncat privirea la stînga şi la dreapta de trei ori şi a păşit pe linie. Nu ne despărțeau decît douăzeci şi cinci de metri, aşa că vedeam şi eu drumul pe vreo trei-patru sute de metri. A ajuns la mijlocul primei linii şi s-a întors grăbit. Aproape imediat, cu ochii la toate, a înaintat. Într-adevăr, trecuse proba cu brio. Dincolo l-am ajuns şi l-am tras sub umbrela

mea, ne-am îmbrățișat în liniște și l-am păstrat lîngă mine. Nu mă deconspirasem, sau așa credeam, fiindcă după ce i-am deschis poarta noastră și am intrat și eu, cu umbrela în dungă, mi-a spus, parcă asigurîndu-mă: „Acum vin singur, pot, n-am probleme!”

Așa a fost Lăbuță Mică și el ne-a fost fericirea, neînchipuit de mare și la fel de scurtă, prea scurtă pentru o viață de om. Mami mi-a spus odată foarte frumos tot ce a fost cu noi: „A fost ca o rază de lumină pentru mine,asta da, nemaipomenită viață, ce mi-a dat el, copilul meu, a fost aproape ireal. Și s-a dus așa cum a venit pe lume, neobișnuit, discret. Cînd începuse să-i placă viața, s-o simtă, să zburde. L-am ‚dat’ aproape perfect.”

Prietene, îți repet, nu există dreptate, cine a orînduit lumea, rău a făcut-o, iar omul înseamnă, totuși, prea puțin, el n-are nici o putere. Dacă ar fi dreptate, atunci de ce Mami și copilul său să aibă o asemenea soartă? La ce le-a folosit credința lor? Mă întreb eu, ca și Vergiliu, cel care ruga zeii să hărăzească o soartă mai bună celor cucernici. Nimic esențial nu s-a schimbat în lume, de cînd se știe ea, strîmbă a fost și așa rămîne.

Poate că eu le-am purtat nenorocul. De curînd mi-am amintit, pentru a nu știu cîta oară, o întîmplare din copilărie, pe care n-am uitat-o. Din cînd în cînd, își scotea capul și atunci încercam s-o fac să dispară, atît cît puteam. Ea îmi spune acum

că, într-adevăr, nu mai am nimic de sperat şi că de fapt viaţa, sau poate moartea, mi-a fost întotdeauna potrivnică.

Pe cînd eram puşti, mergeam în vacanţe la bunica mea dinspre mamă. Îmi plăcea la nebunie.

Între toate neghiobiile de care eram în stare, am păţit şi ceva care mi-a marcat tot restul vieţii şi, de fapt, asta voiam să-ţi povestesc. Verii mei, care îmi mai rămăseseră, aveau pasiune pentru porumbei şi, ani de zile, ore în şir, m-am minunat de acele fiinţe. Într-o vară am primit în dar două perechi, unii albi, alţii maronii. Nu-mi amintesc ce au făcut în trenul de întoarcere, oricum am ajuns înapoi, la noi acasă, cu ei încă vii. Habar n-ai, sau poate ştii, de ce este în stare un copil cînd vrea să aibă grijă de animale. Lăbuţă Mică a fost unul dintre ei, infinit mai bun şi mai deştept decît a fost copilul din mine, dar, oricum, nici pe mine nu m-a prins măcar o zi, fără să fi stat cu ei multe ceasuri. A venit vremea să se înmulţească, însă, probabil fiindcă-i luasem din familia lor, n-au prea reuşit. Pînă la urmă a ieşit numai o porumbiţă albă. Ca în basme, nu exagerez cu nimic, ăsta e adevărul. Am ajutat-o să crească, îmi venea pe braţ, mă ciugulea şi s-a făcut atîta de frumoasă, cum numai un mînz alb şi un copil mai pot fi. Şi-a luat zborul din podul casei, unde-şi avea cuibuşorul, apoi pe acoperiş, la vecini. Era încă slabă, n-avea rezistenţă, parcă era Lăbuţă Mică la începuturile lui, şi-am vegheat-o, ca pe el, după ani şi ani, să nu păţească nimic. Într-o zi

însă, cînd am pierdut-o din vedere, vezi cum se repetă povestea, am căutat-o peste tot şi nu i-am găsit decît penele, frumoasele şi dragile ei pene, albe ca zăpada cea mai pură. O mîncase un uliu. Am plîns-o şi iar am plîns-o şi tot degeaba, ca şi acum, după atîtea decenii.

Nu ţi se pare că n-am avut noroc, de cînd sînt, la gingăşie, la iubire, la orice îndrăgesc? Şi atunci, cum să nu mă gîndesc că eu sînt piaza rea pentru cei pe care-i iubesc? Cum să nu mă gîndesc – am şi citit asta undeva – că omul care suferă trebuie să-şi caute partea lui de vină şi aproape întotdeauna şi-o găseşte?

Stătusem aproape un ceas şi jumătate la căpătîiul lui Lăbuţă Mică şi, tot timpul, Tati al lui îmi povestise, zîmbise, plînsese, se înfuriase. Dădeam să plecăm, pentru ultima dată înainte de a mă apuca să aştern totul pe hîrtie, cînd şi-a vîrît mîna în buzunarul de la piept şi a scos o hîrtie împăturită, aproape mototolită, de atîta cît fusese citită. A fost rîndul meu să-mi pierd firea.

- Mami, ea, întruchiparea durerii şi nefericirii veşnice, a găsit-o într-o carte. Este rugăciunea unei mame pentru fiul ei, însă tot aşa o simt şi eu. De fapt, cînd mi-a dat-o, aproape nici o frază nu-mi era străină, îi spusesem de sute de ori acelaşi lucru şi lui Lăbuţă Mică. Atunci mi-am zis pentru prima oară cu siguranţă: „Şi pustiul meu şi nenorocirea sînt vechi tot de cînd lumea."

M-am apucat s-o citesc şi, în cele cîteva minute care mi-au trebuit, Tati mă privea. Şi recunosc, deşi nu mai sînt copil, nici tînăr măcar, nu mi-a fost ruşine să plîng. Iat-o aproape întreagă, atît cît lacrimile mi-au dat voie s-o fac:

„Dragul meu fiu! O durere arzătoare îmi chinuie viaţa acum, pentru că trebuie să umblu pe pămînt fără tine. Toată speranţa mea, toată bucuria mi le-ai luat cu tine în mormînt. Şi eu, mama ta îndurerată, în zadar strig numele tău, săpat în inima mea; tu nu îmi mai răspunzi, nu mă mai bucuri cu viitorul tău fericit. Amurgul vieţii mele este pustiu şi pentru că nu mă mai pot sprijini pe braţul tău tînăr şi puternic, pentru că nu-mi vei mai îndulci cele din urmă zile, la fel ca acum, cînd îmi lipseşti pas cu pas. Năprasnic, neaşteptat, s-a acoperit cerul meu. Nici azi nu mă pot împăca cu gîndul îngrozitor că tu, copilul meu plin de viaţă, cu ochii luminoşi şi visători, în faţa căruia lumea întreagă era deschisă, pe care prezentul şi viitorul te aşteptau cu nenumărate plăceri, că tu, dragul meu copil, mi-ai luat-o înainte mie, care eram pregătită ca viaţa mea să ţi-o sacrific ţie. Pe unde umblu, unde mă întorc, pretutindeni îmi apare amintirea ta, fiinţa ta dragă şi pieptul mi se sfîşie. Văd pe cei de vîrsta ta fericiţi, bucuroşi, ajunşi la ţelul vieţii lor, spre mîndria părinţilor, şi lacrimile îmi curg pe obrajii palizi. Pentru că tu te odihneşti sub ţărîna liniştită, prăbuşit în faţa ţelului şi nu-ţi poţi lua partea din bucuriile pămînteşti.

Atît de mult am sperat în tine, şi iată, fără speranţă, pustiită, stau în faţa mormîntului tău. Te-am crescut cu greu, te-am ocrotit cu spaimă, ne-am fi sacrificat pentru tine, noi părinţii tăi credincioşi, şi tot ce-am putut din inima noastră fericită, ţie ţi-am dat. Şi acum, toată strădania noastră s-a prăbuşit.

Dar nu-ţi tulbur somnul tău, copilul meu drag, cu jalea mea. Pentru că tu ne-ai iubit, ai fost copilul nostru credincios şi dacă ai fi putut să lupţi cu moartea, cu siguranţă că ne-ai fi scutit de durerea omenească cea mai cumplită şi ai fi continuat să trăieşti, pentru bucuria noastră. Dar Dumnezeu a hotărît altfel. Te-a rupt din inima mea şi, ca trandafirul fără rouă, sufletul meu, lipsit de credinţa ta iubitoare de fiu, se veştejeşte şi el.

Am venit la tine, copilul meu, să-ţi spun că binecuvîntez amintirea ta. Îţi mulţumesc pentru fericirea pe care ai adus-o inimii mele de mamă. Mă rog pentru sufletul tău şi, pînă ce ochii mei se vor închide pentru odihna veşnică, pînă atunci, voi păstra vie în mine toată fiinţa ta. Cu rugă puternică implor pe Dumnezeu să răsplătească, sus, în cer, bunătatea şi dragostea ta pentru mine. Amin".

N-o ştiusem, şi tot timpul cît am avut-o sub ochi, am fost rupt de tot şi de toate. Cînd mi-am revenit, Tati privea lung, lung de tot, cerul senin, privea dincolo de lacrimi, căutînd iarăşi ceva, şi chiar mi s-a părut că-l aud, deşi nu deschisese

gura: „Lăbuță Mică, cu tine eram cineva. Fără tine n-am fost, n-am făcut şi nu mai sînt nimic, singurul meu gînd eşti şi vei rămîne tu. Fiule, tu mă vezi, oare? Eu te văd, te văd mereu, fii fără grijă, copile al meu, atît mai pot doar”.

Cînd şi-a coborît privirea, avea în ea o slabă rază de lumină, deşi n-aş putea să jur. Era fericirea lui dintîi, pe care mi-o destăinuise şi în care acum credeam şi eu. Ne-am despărțit şi după cîțiva paşi, m-am întors să-l privesc. Plecase, ca în fiecare zi, încet şi puțin aplecat de spate. Şi atunci am gîndit cu voce tare: „Osînda ta la viață n-are recurs, fratele meu!”